

DÁNIEL ANNA

SZÉLLOVASOK

REGÉNY

1.

Azt hiszem, *akkor* ütött szeget a fejembe. Öt éve volt, igen, negyedik általánosba jártam. A magyar írásbeli felett nyomkodtam az orrom - ez a szokásom, ha erősen gondolkodom. „És akkor megjelent a ló. (Keress a megjelent igére három rokonértelmű kifejezést.)” A ló felbukkant. Rendben van. Leírtam. Na de tovább? Előbukkant... Ha Manyó anyó nem kelt fel bal lábbal, talán elfogadja. De ha bal lábbal kelt fel - gyakori eset -, beleköt. Bukkan fel, bukkan elő, egy kicsit megerőltethetted volna magad. Hát én erőlködtem. A ló szembejött velem, be-trappolt, beügetett, nyihogva közeledett felém, s én akkor arra gondoltam, mért kell a negyedik általánosba járó gyerekek három rokonértelmű szót találni arra, amit az író már kiagyalt. Pörgettem a tollam, az oldalába kis kvarcóra van beszerelve (anyu hozta Münchenből), azon néztem, hogyan múlik az idő, és már elhatároztam, hogy a szürke ló nyihogva közeledik, amikor csöngettek. Apa a fürdőszobában centrifugázott, én szaladtam a bejárati ajtóhoz, és kinéztem a kukucskálón. Két nő állt az ajtó előtt. Az egyiket mintha már láttam volna.

- Apukád itthon van?

- Igen.

Nem nyitottam ki az ajtót. Apa több ízben lelkemre kötötte, hogy idegent be ne engedjek. Az intelemhez történeteket is mellékelte kifosztott lakásokról, hátrakötött kezű és felpofozott szájú, meggondolatlan lakókról.

- Beszélni szeretnék apukáddal.

- Apa, keresnek!

Apa már jött is a fürdőszobából, és beengedte őket.

- Csizmazia Sándor mérnök? - mondta egy kis kérdő hangsúllyal a fiatalabb nő, és mosolygott. Nagyon szélesen mosolygott, s úgy rémlett, legalább hatvannégy fog van a szájában.

- Csizmazia Sándor vagyok. - Apa lecövekelt az előszobában.

Nem állhatom a nevem. Ha legalább Csizmadiának hívnának - bár annak sem örülnék. *Csizmazia*? Kész röhej. Nem csoda, hogy anyu nem használja. Ezzel a névvel hogyan is lehetne fellépni. Hányszor hallottam: „Cipőt is készítesz, vagy csak csizmát? Mindenfajta csizmát Csizmaziánál! Cipőt készít emberfia, csizmát csak a Csizmazia.” És legalább ne Évának hívnának! Az általánosban az egész osztályban én voltam az egyetlen Éva. Most a gimiben is én vagyok az egyetlen. Egyáltalán, mért nem bízzák ránk, fiatalokra, hogy megválasszuk a nevünket. Ránk akasztanak valamit, aztán viseljük egy életen át. Be kéne vezetni, hogy a szülő csak ideiglenes nevet adjon. A tizenkettedik születésnapján mindenki maga választ. Én Tímea lennék. Csizmazia Tímea vagy inkább Nikolett. Esetleg Edina. Yvette se rossz, Vivien még jobb. És Mercédesz?... Kettős név is lehet. Mercédesz Tímea. Tímea Mercédesz, így jobban hangzik. Apa azt bizonygatja, hogy tíz év múlva Éva, Júlia meg az ehhez hasonló lesz a keresett név. Csakhogy én most vagyok Éva. Csizmazia Éva.

- Mit óhajtanak? - kérdezte apa, és még mindig nem mozdult.

- Beszélgetést szeretnénk folytatni a mérnök úrral - közölte a hatvannégy fogú.

Bemutatkoztak. Az idősebb az iskolától jött, a Szülői Munkaközösség gyermekvédelmise. (Hát ezért volt ismerős a külseje, olyan „már láttalak valahol” módon.) Széles, lecsorgó arca engem azokra a túlkelt buktákra emlékeztetett, amiket apa nyers állapotban bent felejtett a

tepsiben. Apró szeme az egyik bukta két oldalán kitüremplő mazsola. A fiatalabbik újságíró volt, hegyes orrát belefúrta a levegőbe, szemüveget és menő pulcsit viselt, olyan vasárnapi arca volt, és sebes szóval kifejtette, hogy adatokat gyűjt a gyereket egyedül gondozó-nevelő apákról szóló cikksorozatához.

- Hát - mondta apa - ha már idejöttek. - Kinyitotta a szobaajtót. Biztos voltam benne, alig várja, hogy visszamehessen a centrifugához.

- A kicsike - mondta az újságíró, s a keze simogatásra lendült, de én dühös voltam, mert egy tízéves lány nem kicsike.

- Mutatkozz be! - figyelmeztetett apa. Eldaráltam azt a lehetetlen nevemet.

- Hát Évi itt lakik az apukájával - állapította meg igazán feleslegesen a vasárnapi ábrázatú szemüveges, és igazított egyet a pulóverén.

Amikor Gabinak elmeséltem a látogatást, ő megkérdezte: „Milyen arc a vasárnapi?” Gabi nagyon érti a matekot meg a fizikát, de fantáziája az nincs neki. Megmagyaráztam: olyan ábrázat, amelyik otthon egészen másmilyen, mint amikor cikksorozatra készül a gyereket egyedül nevelő apákról. És a vasárnapi arca alatt ott az alig kivehető másik, talán az igazi, mint a filmekben olykor az áttűnés. Ez már így van köztünk. Ő a matekot meg a fizikát magyarázza nekem, én meg neki az ilyen lelki ügyeket.

- Barátságos lakás - jegyezte meg a gyermekvédelmis.

Az újságíró a barna huzattal bevont karosszékből vizsla pillantást vetett jobbra meg balra, a két ajtóra. Apa megértette a néma kérdést, és válaszolt rá:

- Egy és két fél szoba, az egyik az enyém, a másik meg a lányomé.

A bal oldali ajtókilincsen ott fityegett a kartonlap, két oldalán a felirat, az egyiken zöld tintával: SZABAD!, a másikon pirossal: TILOS! Ebből kitalálhatták, melyik az én szobám.

- Otthonos. - Az újságíró olyan mozdulatot tett, mintha bemutatná nekünk az ülőgarnitúrát, a kockás anyaggal bevont, támlás heverőt meg a két karosszéket. Apa télen kicserélte az elvások huzatot, de a barna anyaggal elszámította magát, és mire rájött, hogy kevés, már elfogyott, pedig sokat kajtatott utána. Így lett a heverő barna-sárga kockás, s a barna szövetből még jókora darab van a faliszekrényben, a vasalópokróc mellett.

- Előre is köszönöm, hogy időt szakít erre a beszélgetésre.

- Kérem - mondta apa, de látszott rajta, hogy nem örvendezve szakít időt.

Leültem a kockás huzatú díványra, és magam mellé húztam a lábam. A lábamat ültőmben szeretem magam mellé húzni vagy magasabb helyre, például az asztalra rakni. Ha nagyfi feljön hozzánk Kálból, mindig rám szól. Apa nem törődik vele. És anyu... ha éppen Pesten van. Ő is felrakja a lábát az asztalra, azt mondja, pihentető.

- Ön mióta él... kettesben Évikével?

Lerítt arról a vasárnapi arcáról, szeretné, ha kimennék, de én maradtam.

- Idestova nyolc éve.

- Évi akkor...

- Kétszázötven volt. Pontosabban nem egészen két éves. Édesanyja ugyanis...

- Erdélyi Ágnes, a neves popénekesnő.

Apa bólított.

- Előrebocsátom, hogy mind a hármunk közt zavartalan jó a kapcsolat. A pályájából kifolyólag - apa kedveli a körülményes kifejezéseket - Ágnes sokat tartózkodik külföldön. És ha itthon van: késő éjszakába nyúló fellépések, vidéki turnék, haknik! Kézenfekvő és természetes volt ez a megoldás.

Krákogott egyet.

Akkor döbbsentem rá, hogy én vagyok az a kis csaj, akit apja gondoz és nevel. Az ő oldalán bevonultam az *Apák egyedül* cikksorozatba.

Kézenfekvő és természetes megoldás, mondta apa. Így igaz.

És mégsem egészen igaz. Ilyenek az emberek és a dolgok; semmi sem teljesen az, aminek látszik. Mindenben van egy leheletnyi *de*, átmenet valami más felé. Ez is olyasmi, amiről sokat beszélünk Gabival. Ő még a fizikával is magyarázta. Hogy az atomban a parányi részek olykor átbecskáznak energiává és viszont.

- A háztartás nem okozott gondot eleinte?

- Valamit konyítotam a főzéshez, szakácskönyvből elsajátítottam, ami kell. Persze az időbeosztás nagyon fontos. Úgy intézni, hogy jusson idő tanulásra, sportra, játékra, beszélgetésre.

A Szülői Munkaközösség állát tenyerébe dőfte és bólogatott. Az újságíró jegyzetelt egy blokkfüzetbe.

- HÉV, vacsora, szakácskönyv - ismételte a kulcsszavakat, míg golyóstolla sebesen mozgott.

- Remek!

A vasárnapi arcú - a nevét nem lehet elfelejteni, Csuporka Andreának hívják - kényszeredetten mosolygott.

Apa szeret csipkelődni, amit én csöppet sem szívelek. Hatodik általánosban elhatároztuk Gabival, hogy kipróbáljuk a cigizést. Kicsentem két Ronhillt a vendégváró dobozból, szombaton kora reggel bevágódtam a konyhába, és rágyújtottam. Alighogy egyet szippantottam, apa megjelent, akár az a bizonyos szürke ló a regényben. Gyanút fogott? Vagy fel akarta tenni a hútlevest? „Jó reggelt! - mondta barátságosan, azzal kifordult, és visszajött egy egész csomaggal. - Talán ebből parancsolj.” Még az öngyújtóját is odakínálta. Heteken át minden este megkérdezte vacsora után: „Óhajtasz egy cigarettát? Szolgálhatok tűzzel?” Akkor hagyta abba, amikor elbőgtem magam.

- Ha nem veszi rossz néven, szeretnék még egy-két bizalmas természetű kérdést feltenni. Talán...

Félbehagyta a mondatot. Apa befejezte:

- Évi, készülj el holnapra, hogy tanulás után lemehezz a térre.

Visszaültem a megjelenő (felbukkanó, előbukkanó, közeledő) lóhoz, de az ajtót nyitva hagytam, és hegyeztem a fülem.

- Ön nyilván... szóval...

- Szóval mi? - kérdezte apa.

- Nyilván szokott udvarolni. Ezt a kérdést hogyan oldja meg? Belátom, hogy a téma némileg kényes, de hát ön...

- Ha valami programom van, a házból egy idős asszony itt tölti az estét. Neki is jól jön egy kis kereset.

Meddig jött át hozzám Tímár néni? Ötödikes voltam, amikor kijelentettem, nincs szükségem baby-sitterre. Apa beleegyezett.

- Újabb házasságra nem gondolt?

- Nem - mondta apa, s a rövid szó elvágott minden további kérdést.

- És Évi meg az édesanyja?

- A lányom nagyon szereti az anyját, de az eszével tudja, hogy Ágnes nem tarthatja magánál. Ezt mind a hárman megértettük.

Megint csak azt gondoltam: „Ez igaz, és mégsem egészen igaz.”

- Nincs a mi helyzetünkben semmi rendkívüli - mondta apa.

„Elém toppant a ló” - írtam a füzetbe.

És magam előtt láttam apát húst potyolva a konyhában, a padon olvasva, amíg én a három-kerekű biciklin vagy a go-karton száguldok, apa elmagyarázza a „ha a jobb zsebemben feleannyi pénz van, mint a balban” kezdetű matekpéldát, együtt megyünk a Bábszínházba és a Planetáriumba, megbeszéli velem a serdülőkort, mert anyu akkoriban egyéves külföldi turnén volt.

Hát igen, én vagyok az a csaj, akit az apja (*Apák egyedül*) gondozott, és sajna nevel most is, mert vízözön előtti elvei is vannak az öregfiúnak. A vízözön előtti elveinek (anyu mondása) én vagyok a szenvedő alanya.

Például amikor anyu elvitt a Forumba.

Anyuval jó megjelenni. Sokan felismerik, röpké pillantásokat vetnek rá, vagy nyíltan bámulják... Anyu tulajdonképpen nem szép, még csak nem is igazán csinos, mert ha külön-külön vesszük a részleteket, az orra hosszú, a felső fogsora előreugrik, az arca emiatt kicsit egérszerű - de egészben véve nagyon mutatós.

És én? Én apa szögletes állát örököltem enyhébb formában. Neki mintha egy kis vonalzó építettek volna be az állkapcsába. „Makacs állatok van” - mondta egyszer Gabi.

Csakhogya én nem vagyok makacs. Vagy mégis makacs volnék?...

A Forum Szállóban a Bécsi Kávéházban fagyiztam anyuval, pontosabban ő feketézett, én még Sacher-tortát is ettem a fagylalthoz. És másnap...

Hamarabb jöttem fel a térről. A legnagyobb Varga felbosszantott. A körzeti orvos fehér Volkswagenjére mutatott és kijelentette:

- Ez az enyém lesz.

- A tiéd?

Vargáék nemrég költöztek a házba; a szülők is, a gyerekek is fura, divatjamúlt ruhákban járnak. A szomszédjuk, Tímár néni azt beszélte, hogy az egész család Jehova tanúja, s őt is meg akarták téríteni.

Megismételtem:

- A tiéd? Hogyhogy?

- Hát amikor az Úristen végét veti a világnak, az emberek bűnei miatt. Hamarosan.

- Micsoda hülyeség! - mondtam.

- Nem hülyeség. Megjövendöltetett.

- Ide süss! Ha az Úristen végét veti az egész világnak, te hogy jutsz a doki Volkswagenjéhez?

- Az igazak megmenekednek - mondta ő. - Csak a többiek semmisülnek meg. Mi, a Jehova tanúi vagyunk az igazak. A többiek egytől egyig elpusztulnak Armageddonkor.

- Mikor?

- Armageddonkor - ismételte ő. - Az armageddonkori csatában.

- De a doki fehér Volkswagenje megmarad? Azt megőrzik neked?

- Lehet, hogy egy Mercedest választok. Egy fehér Mercit.

- Majd megnézek benne. Integess!

- Hiába csúfolódsz. Lesz akkor szánom-bánom, jajveszékelés, de hiába. Akkor már késő. Aki meg nem tér, mind elpusztul.

- Te meg vagy húzatva - mondtam neki.

- Nekünk tilos viszonzni a sértést - válaszolt.

- Aha, ti csak fenyegetőztök, hogy rajtatok kívül mindenki kinyíffan abban az armamilyen-kori...

- Armageddonkori csata - javított ki.

- Armamilyenkor, almamilyenkor! Hát te buggyant vagy! - És faképnél hagytam.

Apának el akartam mesélni az egész almamilyenkort, de amikor benyitottam az előszobába, hangja mintha gyomorszájon vágott volna:

- Nagyon kérlek, Ágnes, hogy Évit ne vidd se a Forum Bécsi Kávéházába, se más...

Apa telefonon beszélt anyuval. Lecövekeltem az előszobában.

- Egy tizenéves gyereknek semmi keresnivalója az ilyen helyeken.

A szavaiból kitalálhattam, mit válaszolt anyu.

- Az ilyen - apa megnyomta a szót - a luxushelyre vonatkozik.

Hallgattam ezt a felébe vágott vitát. Felettem perlekedtek.

- Ha Évinek esztétikai élvezetre van szüksége, menjen el a Nemzeti Galériába vagy a Szépművészeti Múzeumba. Nemrég voltam ott vele. A természetet is ajánlhatom esztétikumként.

...

- Nem helyeslem, hogy olyan életmódba kószoljon bele, ahhoz szokjon hozzá, amit nem tudok, de nem is akarok megfizetni. Hogy Forma-1-es versenyzőként száguldjon az egyre nagyobb igények felé.

...

- Egyetlen szóval se mondtam, hogy te...

...

- Nem is gondolom. Te olyan pályán működsz, ahol a nagy jövedelem még biztosított egy ideig.

...

- Igen, azt mondtam: még egy ideig.

...

- Elnézéset kérem, ha kellemetlenkedtem. Nem szándékosan történt. De azt magad is tudhatod, hogy nincsenek élemedett korú popénekesnők.

...

- Persze hogy nem vagy élemedett korú. Persze hogy távol vagy tőle. Én csupán azt állítom, hogy hatvan, sőt hetven évvel is dolgozhat valaki mint pedagógus, asztalos, mérnök, marós, könyvelő, de popénekesnő...

...

- Jó, jó, máris abbahagytam. De te is érts meg engem valamennyire. Nem óhajtom, hogy a lányom egy hamisan gazdagodó világhoz tartozzon. Meg akarom óvni őt attól, hogy kifacsarják belőle...

Elakadt, mint aki keresi a megfelelő szót.

- A lelket - mondta végül.

Arra gondoltam akkor, az előszobában tipródva, hogy aligha akadt még két össze nem illőbb ember, mint apa és anyu. Ilyen vakká tesz a szerelem?

Csak hogy én nem vagyok vak. Tudom, hogy Gabinak nincs fantáziája, a szeplőket is látom a homlokán meg az orra mentén. Vagy nem vagyok igazán szerelmes belé?

Egyáltalán, mi tulajdonképpen a szerelem? Hogy nem vagyok elég önmagamnak? Hogy csonka vagyok a másik nélkül?

„És *csonka* lennék nélküled” - búgta alt hangon valaki a rádióban...

Az nagyon rossz lett volna, ha Gabi nem kerül be velem a gimibe. Igaz, ő biztosra startolt. A matek tagozat is nyitva állt előtte, második lett a kerületi versenyen, de azt akarta, hogy továbbra is együtt maradjunk. Egy osztályban. És apa igazán rendes volt, hogy beszélt az igazgatóhelyetttel.

Rendes az öregfiú, csak ne volna olyan csökönyös. Értetlen. Igen, sokszor értetlen. Az a szögletes vonalzóálla!

2.

A tragikus sorsú költőről elnevezett utcában seszínű tízemeletes házak kapaszkodnak szorosan egymásba. Seszínű oszloplábakon állnak a járdán, s akadnak gyerekek - és talán tizenévesek, sőt felnőttek is -, akikben felöltlik, hogy a temérdek lábú házsor egyszer csak elunja az egy helyben álldogálást, útnak indul, fel a közeli félkaréjban emelkedő hegyekbe, esetleg a HÉV mentén be a városközpontba, ahol üzletek, vonzó kirakatok sokasága kínálkozik, s a presszók, City grillek, cukrászdák és éttermek üvegfalai mögött vagy színes ernyők alatt ülnek az emberek, és sötétedéskor a fejük fölött színes fényreklámok gyúlnak a magasban.

Kameránkkal pásztázzuk végig a lakótelepet. A HÉV állomása felé közeledve négyszintes házakat látunk, szinte eltörpülnek a távolabb pirosuló toronyépületekhez képest; a házak keskeny erkélyeit mintha maradék anyagból biggyesztették volna a lakások elé, jóformán csak a virágcserepek férnek el rajtuk. Távolabb már szélesre szabta az erkélyeket az építész, az egyiken kényelmesen ül a kövér asszony a kempingszéken.

A kamera széles ívben befogja a teret. A seszínű és sárga-barna házsorok közé kis parkok, játszóterek nyomulnak. A padokkal szegélyezett téren a két pingpongasztallal szemközi épület falára valaki ráírta: *Olivér ne higgy a Timcsinek!*, s a készülék rögzíti a helyesírási hibát rosszállóan mustráló tömzsi nőt (a helybeli általános iskola pedagógusát). Majd átsiklik a kamera a lakótelep másik oldalára, és közelképben mutatja be az óriási, dülöngő nyomtatott betűket - légvonalban szinte egy egyenesen vannak az Olivérnek szóló felirattal -: BEA! TÉVEDTEM, BEA!

Kameránk visszafordul abba az irányba, ahol az ismeretlen nevű lány (minden valószerűség szerint lány az illető) Olivér figyelmét felhívta Timcsi álnokságára, aztán totálban rögzíti a hatalmas piacteret az üzletekkel és standokkal, az egyik végét lezáró csarnokkal, félközelben mutatja be Luigi falatozóját, közelképben a pultban végződő nyitott ablakot s az előtte álló farmernadrágos három tizenévest. De mi nem várjuk meg, hogy lekváros vagy csokis pala-csintát, hot dogot vagy fagylaltot kérnek (ez a választék), nem tudjuk meg, mit nyújt nekik a kukoricaszöke-re festett hajú nő (Luigi felesége?, élettársa?, esetleg a lánya, aki elaggott apja helyett tüsténkedik a falatozónak elnevezett, alig egy méter széles helyiségben).

Snitt következik. Majd körülpásztázzuk a hatalmas piacteret (Heltai Jenő tér), és a készüléket rávillantjuk az utcanevekre: Juhász Gyula utca, Füst Milán utca, Sarkadi Imre utca, Bálint György utca, Madzsar József utca és legtávolabb: Hadriánus útja.

„Irodalmunk jelesei népszerűsítéséért, mintegy a köztudatba vésésükért elismerést érdemelnek az illetékesek, de sajnos számos tanuló - köztük felső tagozatba járók, sőt középiskolások - megkérdezése után kiderült, hogy zömük nem tudja, mit köszönhet nemzeti kultúránk azoknak az embereknek, akikről az utcákat elnevezték” - írta Csuporka Andrea az *Apák egyedül* cikksorozatban. És így folytatta: „Megdöbbszemre, amikor kérdésemre: »Tudod-e, ki volt Füst Milán?«, egy kamasz vihogva azt válaszolta: »Biztosan kéményseprő. «”

Kameránkat mozgassuk az itt-ott rőt színekben tarkálló lombok felett (október legelején vagyunk), kerüljük ki a HÉV-megálló bal oldalán a körhintát és céllövöldét, majd egy házsor végén elnyúló lejtős pázsitról állapítsuk meg, hogy télen szánkázni lehet rajta. Mutassuk be totálban a nyelvi laboratóriumot, ahol a felirat szerint angol, orosz, német, francia és svéd nyelvű oktatás folyik, végül irányítsuk rá arra a házra, amelynek hetedik emeletén Csizmazia Sándor lakik a lányával.

A hatodik emeleten, pontosan a Csizmazia lakás alatt az ajtón közismert történelmi név díszel, mellette a foglalkozás: ablakmosó. A lánytól, akit Krisztinának hívnak, mert a családban évszázadok óta hagyományos a K betűvel kezdődő keresztnév, sokszor megkérdezték félig-meddig megállapítóan: „Ugye, ti grófok voltatok?” S a lány, aki jelenleg angol tesztlapokkal bajlódik, általában egy ühümmel válaszol, rábólint, vagy azt feleli (ezt a választ apjától hallotta): „Régen volt, még a vízözön előtti időkben.”

Az apja, ha a múltból szól, a kitelepítést emlegeti, a földes szobát, ahol a sebtében összekapkodott holmi közt - egyetlen órájuk volt a készülődésre - három nemzedék zsúfolódott össze, s az erdőt, ahová a nagyapa kijárt fát vágni, ahol ő, a kisfiú, iskola után sokat kószált, és szedret, somot szedett. A negyvenezer hold birtokot olykor az anyja hozza szóba. Krisztinának ez a roppant kiterjedés felfoghatatlan ahhoz képest, hogy az egy hold háztáji - nyáron gyümölcs-szedéskor a térszben észlelte - milyen nagy. Krisztina végeláthatatlan mezőket képzel arra a negyvenezer holdra, határtalan szántókat és lankákat, az éggel összemosódó hegyeket.

A kastélyra is az anyja figyelmeztette. Amikor ő megemlítette, hová megy az osztállyal tavaszi kirándulásra, anyja azt mondta: „A nagyapád kastélya volt. Apád ott született.”

A családfát is - a Károlyokkal, Kelemenekkel, Kingákkal és Karolinákkal - ő akasztotta a nagyszobába, az ajtóval szemközi falra, hogy aki belép, felfigyeljen rá. Anyja emlegeti minduntalan az ősi családot, bár őt Pungor Zsuzsának hívják, ami igazán nem arisztokratikus név.

Azon az iskolai kiránduláson, amikor beléptek a kastélyba, és az ősz hajú asszony a pult mögötti ládában felhalmozott mamuszokra mutatva felszólította a látogatókat, hogy kössenek egy párat a cipőjükre, Krisztina kijelentette: „Rám nem vonatkozik, én itthon vagyok.”

Anyja nevetett, amikor este elmesélte, de a fejét is csóválta.

- Hát ezt azért nem kellett volna.

Apa bosszúsan dűnnyögte:

- Ami elmúlt, annak vége. - És hozzátette: - Nincs *ha* és nincs *volna*. Ezt jól jegyezd meg!

És mintha gondolatban azt is hozzáfűzné (Krisztina így érezte): „Nincs egykori gróf. Jelenlegi ablakmosó van.”

Krisztina apja, a történelmi vezetéknévvel viselő Kázmér ablakmosó akkor a hétvégi ház megvételéről kezdett el beszélni. Éppen aznap hallott róla, Bessenyeieknél adták el, ahol az ablakon kívül (kerettel együtt) az ajtókat is lemosta.

- Zalakaroson, öt-hat percre a víztől, szoba-hálófülkés ház, konyha, tusoló, négy éve épült. Összealapáltunk annyit, hogy megvehessük. Persze meg kell nézni.

- Ők miért adták el? - kérdezte anyja.

- A Balatonnál vettek egy védett parasztházat - magyarázta apa.

- Most ez a divat - jegyezte meg anyja.

- A termálvíz jól tette a derekamnak - folytatta apa a témát.

- Garázs van? - érdeklődött anyja.

- Nincs, de garázst felhúzzhatunk Ferivel.

- Majd ha leszerel - vetette oda anyja.

Krisztina akkor arra gondolt, hogy az apja egyetlen szót sem szólt a kastélyról, ahol ötéves koráig élt. Igen, apa a *most*-tal törődik („nálunk a jelen és a jövő az idegenforgalomé”), ezért

tanul ő angolon és oroszon kívül még németül is, de apa szerint idővel meg kell majd ismerkednie a francia nyelvvel is. („Ahány nyelven beszélsz, annyi embert érsz” - állapítja meg időnként.) Krisztina olykor a bölcsesség mögé képzelte a drágaköves díszmagyarba öltözött ősöket, akik sima udvariasságukkal leplezték dölyfüket - ezt is az anyjától hallotta. Szeretett volna hasonlítani rájuk, de az udvariaskodás nevetséges manapság.

„... s látta derék apját lelkében, hátha betoppan...”

Apa soha nem topan már be... Gabi a harmadik emeleti lakásban eltűnődik a görög nevektől hemzsegető szöveg felett. Temérdek név van ebben az *Odüsszeiában*. Hüperión, Aiolosz, Kalüpszó nimfa, Poszeidón, Ithaka már az első oldalon. És mi lesz még! Magda néni felhívta a figyelmet hátul a jegyzetekre, és még a füzetbe is beírta jó néhány személyről, hogy ki kicsoda, de még így is... Az első oldalon Zeus szerepel, eggyel odébb ugyancsak ő Kronidész, ami annyit jelent, hogy Kronosz ivadéka, Magda néni még az Istvánfy, Jenőfy, Simonfy nevekre is utalt magyarázatként. Hiába, mégis zavaró.

Apa soha nem topan már be... Gabi összeharapja a száját. Felkavarog benne az a suta szorongás, a félelem, a jeges bizonyosság. Soha nem topan be. A szavak előrántják az emlékeket. Özönlenek.

Az ébresztő csörömpölt, a mama rég elment az óvodába, és furcsa volt, hogy ő nem hallja apa motozását. A konyhában sem ült apa a reggeli mellett, hét órakor még nem jött meg a gyárból. A fiú felkeltette Ildikót, majd utána szól: „És fogat mosni!” Felmelegítette a tejet, Ildi bögréjébe kevés Sláger kávént öntött, a magáét sötétebbre hagyta, Ildinek két púpozott kiskanál cukrot tett, a saját csészéjébe két lapos kanállal, és várta, hogy apa kulcsa megzörrenjen a zárban. Fél nyolc után elindult Ildivel az iskolába. A harmadik órától hívták ki, az igazgató néni jött érte, átfogta a vállát, úgy vitte be az irodájába. „Gábor, szomorú hírt kell mondanom. Édesapád baleset érte. Elgázolta egy autó.”

Cserbenhagyásos gázolás... A tettest nem találták meg. Tovarobogott. „Játsszunk cserbenhagyásos gázolást” - mondta az a nagy fülű fiú a játszótéren, és ő odaugrott, vállon ragadta, rázta, mint a rongyot. „Mit akarsz te játszani? Mit?!” A nagy fülű elbőgte magát, ő meg csak rángatta. Zöld trikó volt a gyereken, sárga betűkkel meg számokkal, bőgött, s egy asszony a padon azt kiabálta: „Ne bánts a kisebbet! Szégyelld magad!” „Durva lelkű kölyök!” - szólt utána egy idős nő, s egy kismama: „Tessék hagyni, még a nénibe is beleköt.”

Oda akart kiáltani nekik, hogy nem értik, semmit nem értenek, de hallgatott.

Cserbenhagyásos gázolás...

Az óvodába, ahol anyja dolgozott, az igazgatóhelyettes kísért. A mama jajveszékelt, kapkodva öltözött, a gyerekek elkerekedő szemmel bámulták a zokogó dadus néni, egy szőke óvónő kituszkolta őket. Apa már nem élt, mire a mamával beértek a kórházba. A mamának injekciót adtak, hogy lecsillapodjék, otthon egy ideig kókadtan ült maga elé meredve, aztán újra jajveszékelt, öklével verte a fejét, tépte magáról a ruhát. Ildikóért Gabi ment el a napközibe, és később átvitte Éviékhez. Igen, akkor megértette, hogy apa - talán már haldokolva - miért neki telefonáltatott. Üzenetével rábízta a családot.

A mama hónapokig feketében járt, talpig gyászban. Júliusban vetette le, a hőségben, amikor ő Zánkán nyaralt az úttörővárosban, s a Balaton 26 fokos volt, langyos meleg, akár a fürdővíz. Mire ő hazajött, a mama levetette a gyászt, s a lakásba beköltözött Józsi bácsi, aki eladó volt egy háztartási boltban. Rendszeresen jógázott, naponta egy óra hosszát, a két lábát úgy rakta keresztbe, hogy a talpa szinte combtőig ért. Lótuszülésnek nevezte, és őt is meg akarta tanítani

rá. Józsi bácsi erősködött, hogy az egész családnak jógázni kéne, a mamának se fájának akkor az ízületei. Gabi Józsi bácsit azóta is így látja, lótuszülésben, olykor a fején állva, vagy a konyhában kajálás közben.

Tekintetét a szövegre szögezi.

És a vitéz kérőkre talált tüstént, kik az ajtón kívül, kocka vetésével, szívüket vidították, ültek az ökrök bőre fölött, melyeket maguk öltek; köztük a hírnökök és a serény szolgák raja sürgött, voltak, akik keverőkben a bort vízzel vegyítették, mások az asztalokat mosták lukacsos szivacsokkal és elibük tették, vagy a sok-sok húst szeletelték.

A betűk hirtelen értelem nélküli vonalakká folynak össze a cikázó gondolatok mögött. A dölyfös kérők zabáltak a távol levő Odüsszeusz palotájában, akárcsak Józsi bácsi. Odüsszeusz felesége, Pénélopeia mit sem tehetett ellenük, s Télemakhosznak, a fiának is túrnie kellett. Csakhogy a mama Pénélopével ellentétben... Józsi bácsinál is cudarabb volt Árpád bácsi. Leszopta magát, és részegen támolygott be az óvodába, pénzt kért a mamától, erőszakkal vette ki a retiküljéből. Apa csak egyszer szívott be, névnapot ünnepeltek, későn jött haza, s a mama sírva mondta: „Vártam én, vártam az uramat, és megjött egy részeg ember.”

Józsi bácsi visszament a feleségéhez, Árpád bácsit a mama tette ki. Tímár néni azt mondta: „A maga helyében én már rég kirúgtam volna.”

És aztán jött Karesz, akit a mama fiának néztek. „Nahát, daduska, nem is tudtam, hogy magának ekkora fia van!” - álmélkodott égy anyuka. Ildi lehorgasztotta a fejét, az arca, akár egy háromszög, ha a fejét lehajtja, a mama képe pipacspirosra gyúlt, Karesz vigyorgott. De amikor a két rendőr érte jött, nem volt mosolygós kedvében. Játékautomatákat tört fel egy társával, a mamát is kihallgatták. „Visszaélt a jó szívemmel - mondta a mama. - Olyan szépen beszélt!” „Szépen beszélt... - Tímár néni legyintett, mintha bogarat hessentene. - Ha magához szépen beszélnek, talán odaadja a télikabátját?” „Igen - mondta a mama, és a szeme könnybe lábadt. - Ha szépen szólnak hozzám, én a télikabátomat is odaadom.”

Hát így van ez... Apa ezért telefonáltatott az iskolába. Rám bízta. De a mama makacs. Újra meg újra odaadná a télikabátját.

Ha leszámolhatnék velük, mint Odüsszeusz a kérőkkel... Évi beleolvasott a könyv végébe, ő mondta, hogy Odüsszeusz sorra lenyilazta valamennyit...

Ha apa nem hal meg... Cserbenhagyásos gázolás... Mama, téged egyre-másra hintára ültet valaki.

„Jézus Krisztus nem hirdet békét a világ népeinek. Vasvesszejét megsuhogtatja, hogy minden népet darabokra zúzzon Armageddonkor, mint fazekas a hibás cserépedényt.”

A fiú a tizedik emeleti lakásban mozdulatlanul ül, fejét a két ökölbe szorított kezére támasztva a tapéta mintáját nézi. Előtte a nyitott oroszfüzet. A lakásban csend. A család a gyülekezetben. Neki is oda kellett volna mennie.

Mi lesz a büntetés, hogy nincs ott? Meddig nem szólnak majd hozzá? Meddig nem ülhet le a többiekkel az asztalhoz, mintha tisztátalan volna? Ki mondja majd, apa vagy anya: „Imádkozunk érted, hogy Krisztus el ne küldjön a világból.”

„Vasvesszejét megsuhogtatja, hogy minden népet darabokra zúzzon...”

Nem igaz. Nem hiszem. Már nem hiszem el.

Hányszor hallotta: Jehova álmodatott egy prófétára, az álomban égisz fa nőtt, ágai eledelt és lakóhelyet adhattak örök időkre a Föld valamennyi teremtményének. Ekkor egy

szent megparancsolta: „Vájjátok ki a fát, de a gyökerét hagyjátok meg a földben, és engedjétek hét időt elvonulni felette.” A hét idő hét esztendő, de az évek minden egyes napja ismét egy esztendő, a 2520 nap valójában 2520 év. A hét idő elmúltával a jelenvaló gonosz világ elpusztul Isten akaratából, az angyalok legyőzik Sátán ördögöt és démonait, akik háborúkat, éhínséget hoztak a világra, pénzsóvárságot, irigységet és kéjvágyat szítottak az emberekben.

A fiú maga elé mered. Ott áll előtte a Csizmazia lány. Most nagyon élesen hallja: „Hát te buggyant vagy azzal az armamilyenkorral.”

...Egyszer becsöngetett, játszani hívott. Nem mehettem játszani. Talán azt hittem, hogy nem is akarok. Elhitették velem, hogy azt akarom, amit ők. Tartsd magad távol mindenkitől, aki nem tartozik az Igazakhoz!

A bűnbeesés. Ádám és Éva engedetlen volt, evett a tudás fájának tiltott gyümölcséből. A bűnök szaporodnak, amíg bekövetkezik a végzetes nap, a jelenvaló világ pusztulása, az Igazak diadalmas megmenekedése.

„Az Igazak aranykora örökig tart. Nem ismer háborút, viszálykodást, szükségét, a betegségek és bajok eltűnnek. Nem lesz temetés. Testvéreim, az örök boldogsághoz és bőséghez a lemonadás és az önkéntes szegénység útja vezet, az önmegtartóztatás és a szigoré.” A prédikátor hangja a magasba csapott, amikor azt mondta: „A gyülekezet minden tagja szolgál. A gyermek engedelmeskedjék szüleinek, a feleség hites férjének, a férj és apa óvja, védje családját.”

Nem hiszem, már nem, régóta nem hiszem el, hogy a doki Volkswagenje és az a háromszintes villa az úszómedencével meg a díszfákkal az enyém lesz. A miénk... *Te meg vagy buggyandozó!*

A fejét rázza, mintha vitázna valakivel. Az a legrosszabb, ha elhitetik az emberrel, hogy nem azt akarja, amit igazán akar. Hogy azt akarja, amit igazából *nem* akar.

Piri néni tavaly hetedikben megkérdezte: „Gyuri, hol szeretnél továbbtanulni?” „Hát... talán autószerelőnek mennék, vagy szobafestőnek.” Piri néni feljegyezte, aztán jött a pszichológus, neki is elismételtem, ő helyeselt. „Mindegy, hogy mit választasz, arra a kevés időre” - mondta apa. Az armageddonkori csatáig. Amikor Sátán ördögöt a démonaival együtt legyőzik, s az Igazaknak örökké tartó boldogságban és bőségben lesz részük a Földön...

Te meg vagy húzatva... Gyere játszani a térre!... Moziba megyünk, nem jössz? Nem akarok. Nem szabad.

Nekem nem szabad akarni.

Sose hordtam sokzsebes, divatos nadrágot, se feliratos trikót. FOLLOW ME, PEACE, WESTERN, BRINGÓHINTÓ meg sok más szó van a trikókon. Az osztály a Planetáriumtól hazafelé lecövekelt a Luigi bódéja előtt, fagyiztak, palacsintát ettek. Mindenki. Csak én nem. Én mentem tovább. Bittera szólt, hogy befizet értem két gombócra. De nekünk csak az Igazaktól szabad elfogadni, akik mind a testvéreink.

Még ha igaz volna is... Gyuri arca most szigorú, szája keserű, legörbülő vonal, ahogy hangtalanul mondja apának, anyának, a prédikátornak, az egész gyülekezetnek, valamennyi Jehova tanújának ebben az országban és Svájcban és Amerikában és mindenhol... Ha minden úgy fordulna valamikor, ahogyan a jóslat mondja, még ha eljönne is az a mindörökké tartó boldogság, s az enyém lenne a doki Volkswagenje vagy akár az a vajszerű Mercedes, amelyik tegnap ott parkolt a Bizományi előtt, az sem kárpótol a Luigiért, a sokzsebes nadrágért, a feliratos trikóért, a moziért, ahová bűn elmenni. Tévé sincs nálunk, rádió sincs. Amit elvettek tőlem, azt az örök boldogság és bőség vissza nem adhatja. Az végleges. Az VAN, mint egy

óriási hegy, mint a Mount Everest, abból hiába hasítanak ki sziklákat, görgetnek köveket, az akkor is VAN.

Olvasni is... Lapos pillantást vet a kiadványra, apa készítette asztalára a legfrissebb számot. Égszínké mezőben a cím: *Örökké élni a Földön*. Alul fehérbe, felül spenótzöld trikóba öltözött fiú és lány fejét felszegve mosolyog. Lábuknál farkas és bárány hajlik össze, és látható egy túlméretezett galamb is, kövér tyúknak rémlik. Min vigyorogtok? - förmed rá a fehér-zöld ruhás párra. Örültök, hogy a népek darabokra zúzódnak, mint a hibás cserepek? Örültök, hogy ti vagytok a túlélők?

Az a néni a Margitszigeten jól megmondta. Egy széken hátradőlve magányosan sütkérezett, térdén csukott könyv. Apa meg anyja odament hozzá, mert mindig a magányosokat szúrják ki, hogy megtérítsék őket. Rákezdtek a szöveget, elnézést kértek, de nem gondolja-e a kedves hölgy, hogy a világon elszaporodott a bűn meg a sok szörnyűség. „Sajnos - mondta a néni, igazított egyet a napszemüvegén, és hozzátette: - Azelőtt is, úgyszólván mindig volt éppen elég baj, sőt sok is.” „De mostanában, ez tagadhatatlan, megnőtt a bűnök és katasztrófák száma” - szívóskodott apa. És rátért a lényegre, hogy el kell pusztulnia ennek a világnak.

Tudtam, mi következik. Ismerem a szöveget. Valamennyi Jehova-tanúnak meg kell térítenie legalább két személyt, csak akkor lesz belőle igazi testvér. Nálunk a térítés a hétvégi program. „De nem az atom pusztítja el a világot” - folytatta apa. „Á - mondta a néni -, ez megnyugtató.” „Az Úr veti végét.” Anya rábólintott, felütötte a Bibliát, darálva olvasta a tintával aláhúzott részt, a jövődőlést a pusztulásról. A néni levette napszemüvegét, mintha jobban meg akarná nézni őket meg minket, a három gyereküket. A cipőm orrát bámultam, és a fák árnyékát a fűvön, mely olyan volt, mintha ollóval vágták volna ki. Nagyon világosan tudtam, hogy nem úgy öltözködünk, mint mások, valahogy régimódián, és nem úgy élünk, mint a többiek. Mások vagyunk, és röhögnek rajtunk, anya maga mondta, hogy egyszer, amikor téríteni próbált a Városligetben, az illető ráförmedt: „Menjen a búsba a Sátán ördöggel meg azzal a csatával!...” Az ősz hajú ott a szigeten megcsóválta a fejét. „Ha Isten ilyen kegyetlen volna, nem akarnék róla tudni. Maguk nem értik a Bibliát. Sajnálom magukat. És most, kérem, hagyjanak nyugton.” Felrakta a szemüvegét, kinyitotta a könyvét, és olvasni kezdett.

Mindig a vétek... Gyuri most behajlított hüvelykujjával nyomogatja a homlokát, mintha ki akarna préselni onnan valamit. A lányokra gondolni se szabad úgy, amíg a házasság kora el nem érkezik. Parázñaság. A parázñaság bűne.

Az a lány, aki itt lakik a házban. Krisztinek hívják, a c-be jár, az egyik társa Krisztinek szólította a folyosón. Kriszti... A melle két kicsi labda...

...Együtt mentünk fel a liften. „Szia!” - mondtam. „Szia!” És megkérdezte: „Nektek is a Vérengző Zsiga tanítja az oroszot?” „Nekünk is.” „Nálatok is olyan rémes?” „Hát... eléggé.” „És képzeld, az ötödikben, ahol osztályfő, ott szeretik. Ott nem vérengzik. Te beteg vagy?” „Én? Dehogy.” „Olyan vörös a képed. Mérd meg a lázad. Szia!” Kiszállt a hatodikon. Bennem meg azt ismételte egy hang: két kicsi labda... két kicsi labda.

Kinyújtja a kezét, végighúzza a tapétán, többször egymás után simogatja.

...Egyszer kiszálltam én is a hatodikon, néztem az ajtókat, találgattam, melyik lehet az övék, és féltem, hogy rajtakapnak. Aztán, sokára, megkérdeztem a gondnok bácsitól: „Tessék mondani, hogy hívják azt a családot a hatodikon. A kislány neve Kriszti. Egy füzetet kell átadnom neki.” A gondnok furcsán nézett rám, de megmondta a vezetéknevét, és én restelltem, hogy hazudok. Parázñaság, hazudozás. Még hogy egy füzetet! Mi lesz, ha a gondnok bácsi megmondja Krisztinek, és Kriszti azt kérdezi: „Hol az a füzet? Miféle füzet? Ki küldte nekem azt a füzetet?” A hazugságba szörnyen bele lehet bonyolódni.

Sokára szálltam ki újra a hatodikon. Nyílt az előszobaajtajuk, testes, kopaszodó férfi lépett ki rajta degeszre tömött aktatáskával - nyilván Kriszti apja. A lifthez oldaloztam, zavaromban én léptem be elsőként. „Öcskös, ez egy kis túlzás! Van egy kevés korkülönbség köztünk.” Aztán Kriszti apja megnyomta a földszinti gombot.

...És ha megszólítanám Krisztit? Ha kilesném?... Leselkedés, paráznaság, hazudozás. *Megsuhogatja vasvesszejét.* Nem. Nem igaz.

Gyuri felugrik. Megtapogatja a zsebét. Persze hogy ott a kulcs. Kimegy a lakásból, maga mögött, ahogy megszokta, kétszer fordítja a kulcsot a biztonsági zárra.

A liftből négy gyerek zúdul ki.

- Papírgyűjtés! - kiabálják kórusban. Szemüveges kislány széles nejlonzacskót tart elé.

- Nincs papírunk - mondja Gyuri. És csak magában teszi hozzá: „Mi nem járatunk újságot.”

A négy gyerek szétoszlik, kettő jobbra, kettő balra, már nyomják a csengőt. Gyuri bemegy a liftbe. Feszítik a ki nem ejtett szavak. Megnyomja a gombot. Nem a földszintét. Nem a hatodik emeletét.

Armamilyenkor, almamilyenkor... Te meg vagy buggyanva...

A hetediken száll ki, ahol Csizmaziáék laknak.

3.

- Ledobunk egy üdítőt. - Évi megtorpan az automata előtt, pénztárcája után nyúl.

- Már ledobtunk egyet ebédnél.

Gabi menne tovább, de Évi megfogja a karját.

- Annak a grízes tésztának le kell mosni a rossz ízű emlékét. Egy liter üdítő sem sok rá. Egyáltalán, mért főznek grízes tésztát?

- Kérdezd meg az előfizetéses ebédek gondviselőjét!

- Add meg a címét! - és már ott terem az automatánál. Amíg a térdnadrágos nő - füléről három egymásba csavart karika fityeg - poharába belecsurog a sárga lé, előkotorja a pénzt, aztán ő lép a készülék elé.

A fiú most a farmerben enyhén domborodó fenekét látja, a világoskék vászondzsekit, a szögletesre vágott szőke haját - akár egy sisak.

Évi két hosszú lépéssel ott terem mellette, félig lehunyja a szemét, úgy kortyolja az italt, aztán odakínálja neki a papírpoharat.

- A felét meghagytam.

- Idd csak meg.

- Már megint elveid vannak?

- Vannak elveim, de nem az ivólével kapcsolatosan.

- Na jó, nem szívóskodom. Te tudod.

Lassan iszik. Most nem hunyja le a szemét.

Jó elnézni a Batthyány téri aluljárót. Érdekes. Ilyenkor délután három óra felé a kép kicsit hasonlít a nyolc óra ELŐTTire, de akkor tömöttebb az aluljáró a munkába igyekvőkkel, a Pest felé vivő metró lépcsőjén sűrű sorokban az utasok, míg felfelé csak elpetyegtetetten állnak, és ki lehet találni, melyikük igyekszik üres szattyorral, kerekesebb bevásárlósákkal a csarnokba, ki az alig kidudorodó nejlonzacskóval, az úszócuccot sejtető tarisznyával a közeli uszodákba. Három felé olyasféle a forgalom, mint hetente kétszer a nulladik órás napokon - szadista alak találta ki a hét órai kezdést, szenderegés és ingerültség közt ingázik akkor mindenki. Reggel a fal tövében olykor srácok kuporognak, néha lányok is, elindultak hazulról, de nem érkeznek meg oda, ahová kéne, munkahelyre, iskolába. Lekoptak. Egy srác napokon át ott ült a HÉV-megálló bejáratánál, a fal mentén sorakozó széksor közepe táján, nyútt farmerben, fülében rézkarika, üres tekintettel meredt maga elé, vagy félrebillent fejjel szunyált.

Három felé már szállingóznak a délutáni törzsvendégek. Loboncos üstökű srácok, egyik-másiknak válláig lóg a haja, sőt annak a hórihorgasnak csaknem a háta közepéig csüng. Akad köztük Brutus-frizurás, kopaszra borotvált fejű, s az egyik zömök fickó vöröslő háromszöget festetett a sűrű, fekete hajába. Annak a másik hobó külsejűnek a hátsó zsebéből hosszú tok kandikál ki. Kés van benne? A feliratos trikókra már felkerültek a dzsekik, a Brutus-frizurás tetőtől talpig bőrlöttyökben, szétvetett lábakkal, zsebre süllyesztett kézzel, állát előreszegve áll. Igen, ilyen lehet egy igazi maffiózó.

- Apa azt mondta: „Szeretném látni a szüleiket, akikhez hazajárnak enni.” - Évi a kis csoport felé tekint, egyenest a vöröslő háromszögre. Majd tűnődve így szól: - Azt hiszem, a legtöbb szülő fel se veszi. Megszokta.

- Nem szabad mindent megszokni.

- Hát csakugyan nem szabad. Mégis sokan azt teszik. - Haját hátradobja, a mozdulat megvető is, tiltakozó is. - Maradt még egy korty. Gondold meg magad.

Odanyújtja a poharat, a fiú most elfogadja, és felhajtja.

- Játsszunk! - ajánlja Évi, míg a szerelvényre várnak. Szeme végigvág a közeledő, magas termetű asszonyon. - Milyen? Te kezded.

- Önhitt. És kesernyész.

- Ühüm. Rájött, hogy nem mindig ok a boldogságra, ha igaza van. De azért fontos neki, hogy igaza legyen. Hogy mindig neki legyen igaza.

Évi most valahová a levegőbe bámul, úgy kérdezi:

- Van gyereke?

Gabi homlokát ráncolja, mintha alaposan mérlegelné a lehetőségeket.

- Két gyereke van.

- Én is ennyit néztem ki belőle. És azt mondja nekik: „Elvárom tőletek a jó bizonyítványt.” Esetleg így mondja: „Anyátok elvárja tőletek.” - A sarkán hintázik. - Szúrjuk ki azt a copfost a szemüveges hapsival. A csaj úgy mosolyog, mintha roppantul fárasztaná.

Gabi vállat vont. *Úgy mosolyog, mintha roppantul fárasztaná. Vasárnapi arca van.* Ilyesmi soha nem jutna az eszébe. Múltkor Évi azt mondta valakiről: „Olyan az ábrázata, mint a meg-ereszskedett lufi, várom, mikor töpped végleg össze...”

Most arra gondol, hogy ő alapjában véve Évi kedvéért vesz részt a játékban. Igen, mert ez az ő játékuk, a kettőjüké.

- A szemüvegest mire véled?

- Hát... Jóval idősebb, mint a csaj. Talán a főnöke. Vagy tanítja a főiskolán.

Évi kuncog.

- Nézd azt a kockatestút! Úgy lóbálja az esernyőjét, mintha szét akarna ütni vele. Uram, nem is állt esőre, mire való ez a fölösleges óvatosság?!

- Jön a HÉV - mondja a fiú.

- A kocsí előállt. - Évi meglengeti a tarisznyáját. Baktatnak a szerelvény mentén az elejéhez. - Méltóságos asszony, a fogat előállt. Vagyis a hintó. Anyu olvasta egy régi regényben.

Bevágódnak a kocsiba. Egymással szemben ülnek le, lábszáruk összeér.

- Anyu megjön a jövő héten.

Gabi anyja jelenlegi udvarlójára, az utcaseprőre gondol. Anya szerint köztisztasági dolgozó. „Olyan mókás ember - mondta. - Elbújt az újságosbódé mögé, s ahogy odaérek, Jenő kidugja a fejét. - Kukucs!...”

A fiú most látja Jenőt a sárga szerelésben. Alig van fog a szájában, és kukucsozik!

Évi ütemesen mozgatja a lábfejét le-fel.

...Luiginál pisztáciafagylalt kapható. Az a legjobb, a pisztácia. Csakhogy a zsebpénzből már csak egyetlen tízes maradt. Apa egy hónapra adja ki. „Tanulj meg gazdálkodni...” Nem erőlteti meg magát. Kétszáz egy egész hónapra, sőt valójában csak százötven, mert a bérlet elvisz ötvenet. És apa nem hajlandó gyorssegélyre. „Most kell megszoknod a beosztást.” Olyan *most vagy soha* hangon jelenti ki. Ha anyu megjön a jövő héten... De addig ki kell húzni.

Oldalt hajtja a fejét. Hirtelen eszébe jut a csengetés s a fiú, ahogy ott állt, féloldalával a falnak dőlve.

- Tegnap betoppant hozzám a Jehova-tanú Varga.

- Nocsak!

- Hát igen, nocsak. Képzeld, fellázadt.

- Ideje volt - véli Gabi. Előrehajol. Évi mellett üres maradt a hely, az ő szomszédja a Galaktikába mélyed.

- Azt mondja, már nem hiszi el azt a hülyeséget az almamilyenkori csatával, a világvégével meg a vasvesszővel. Tudod.

- Tudom. És mért éppen veled közölte?

...Milyen gyanakvó Gabi. Mi a csodának ilyen gyanakvó? És hogy felfortyan rögtön! Egy srác utánam füttyült az utcán, csak éppen füttyentett egyet, és Gabi: „Meg akarsz ismerkedni az öklömmel?!” Olyan drámai hangon... A srác fél fejjel kisebb volt nálam. Varga meg alattunk jár, igaz, ő colos gyerek.

- Nem tudom, mért közölte éppen velem. Talán elfogta a beszélhetnék. Talán... egyszer ki-nevettem, és azt mondtam neki, hogy meg van buggyanva. Előhozta. Pedig régen volt, réges-régen.

- Az idő összehúzódik meg kitágul.

A fiú szomszédja egy pillanatra felkapta a fejét a Galaktikából.

- Kitágul meg összehúzódik - ismétli a lány. Az őszi nap most szokatlanul élesen, sűrű sárgán hull rá, Évi ernyőt formál a kezéből, úgy néz ki a jól ismert, vidékiesre fordult tájra.

- Valamelyik képeslapban olvastam egy cikket. - Gabi is az ablak felé fordulva beszél. - Nagyon nagy tömegű, irtó sebesen forgó égitest közelében a téridő egyre görbültebbé válik, és ha a görbület gyűrűjének középpontjára tart egy űrhajó, nem jut vissza oda, ahonnan elindult, hanem egy másik világba, vagyis inkább térben és időben egy olyan helyre, ahol korábban már voltunk. És ekkor találkozhatnánk saját magunkkal, mondjuk, a gyermekkori önmagunkkal. És a cikk azt is írja, hogy az Einstein-egyenletekből matematikailag következik egy ilyen megoldás.

- Izgi. Bár én inkább a jövőbeli magammal szeretnék találkozni. Azzal, aki nyolc-tíz év múlva leszek. Akkor már nem írják elő az embernek...

- Valamit mindig előírnak. - Gabi hangja józan, magyarázó. - Anélkül nem megy.

- Mi nem megy?

- Hát a társadalom. Ugyanis...

- Füttyölök a társadalomra!

- Ugyan, ezt te sem gondolod komolyan.

Évi még egyre kinéz az ablakon. Szél támadhatott, fák szaladnak kócos fejjel a szerelvény mentén. Csupán egy kevésnyit kell jobbra-balra fordítania a fejét, mintha együtt hátrálna a házakkal, a fákkal, majd feléje szalad a táj. Mintha nem volna előre és hátra. Aztán ölébe ejti a tekintetét, úgy kérdi:

- És te? Melyik önmagaddal szeretnél találkozni?

Gabi szeme most nagyra nő. Felötlik benne a konyha az apja üres helyével, a kórház, az orvos fehér köpenyes alakja, a fekete karszalag a kabátujján, a temetés... Melyik önmagammal? Aki akkor voltam. Az előző napon. Az előző estén... Előző este azt mondanám apának: „Holnap maradj itthon. Ne mozdulj ki a lakásból!” Vagy arra kérném: „Másfelé menj a gyárba. Ne azon az úton! Ne azon a kereszteződésen, apa!” Cserbenhagyásos gázolás...

Évi rátekint. Várja a választ.

- Nem tudom - mondja a fiú.

- Ez a Varga Gyuri. - Hátradől, lábát még jobban kinyújtja. - Szegény feje, ez még moziban sem volt. Soha. Ha az osztálya moziba ment, a szülei elkérték őt.

- Mért nem létesítenek szülőneveldéket? Az kéne. Nem az apádra gondolok. Ő igazán rendes.

- Rendes, de egy tanfolyam neki sem ártana. Mondjuk, rövidített.

A Galaktikát olvasó férfi elmosolyodik. Mulatságos résznél tart? Vagy a tizenévesek szavaira figyel?

- Nézd, kiszúrták a fél szemét!

A lakótelepi aluljáró falán Évi a Fényképész Szövetkezet plakátjára mutat. A félrehajtott fejű nő - tervezője szándéka szerint - hamiskás hívogatóan mosolyog, akárcsak mellette a simára nyalt hajú férfi, de most, hogy a jobb szem helyén a kerek hasadékból előbukkan a piszkos-szürke falburkolat, mellbevágóan idéetlen.

- Pofon csapták, azért tartja úgy a fejét, most meg a fél szeme is oda. - Évi a levegőbe fúrja az orrát, úgy vizsgálja a plakátot.

- Vandálok - dűnnyögi mögöttük egy kövér férfi a mellette álló hústorony nőnek. - Ezt, anyuka, a mai napon csinálták. Tegnap, tudod, amikor moziba mentünk, még rendben volt. Moziból jövet is. Észrevettem volna.

- A metróban is... Ezek a mai fiatalok! Mit művelnek a feliratokkal... - A hústorony sóhajt.

- Erős kéz kéne ide. Jó néhány évi börtön.

- De nem, ahol pátyolgatják őket. Kemény kéz, az kéne nekik...

Ők ketten egyszerre fordulnak sarkon, mintha meg akarnák mutatni magukat. Mi vagyunk a fiatalok! Nem szúrtuk ki a plakátnő fél szemét, de fiatalok vagyunk!

- Gyere, apuka! - A hústorony belekarol a férjébe. És menet közben: - Ahogy ezek mustráltak minket... Öklelt a tekintetük.

- Nálam kihúzhatják a gyufát.

- Jó néhány évi börtön, még mit nem! - méltatlankodik Gabi, míg kettesével veszik a lépcsőfokokat felfelé.

- Egy papír fél szemért. Egyáltalán, mi bajuk a felnőtteknek a fiatalokkal? Azt képzelik, olyan könnyű fiatalnak lenni? Egyáltalán nem könnyű.

A fiú hallgat.

Luigi falatozója előtt Évi sóvár pillantást vet a kis bodegára, felszívja tekintetével a FAGY-LALTOK felírást, sóhajtást nyom el. Tarisznijában ott a bevásárlási pénz, de abból nem... Micsoda hegyi beszédet tartana apa! Annyit nem ér meg az a pisztáciafagylalt.

- Hát én megyek a csarnokba. Majd gyere át a matekkal meg a fizikával.

- Előbb tanulok Ildikóval.

...És Jenő bácsi... Vajon ma is kidugja a fejét az újságos bódé mögül, és azt mondja: kukucs! Múlt éjjel nálunk aludt, a vacsorához a mama sört hozott haza, három üveggel. Jenő meg Karez meg a többiek miatt alszik ő Ildivel a fél szobában, holott Ildinek, mint lánynak a mamával kéne egy szobában lakni, nem a nagyfiú bátyjával.

Elkomorodva baktat a lány mellett.

A csarnok elé érnek.

- Szia! Hát majd jövők.

- Szia!

A csarnokban Évi előkotorja a cédulát, nézi a listát: kenyér, tej, sajt, húsz deka felvágott, alma. A pékáru előtt hosszú sor. Mi van ma? Három felé nem szoktak ennyien állni. Bevágódik a sorba. Arrább a tátogva lebegő halak üvegketrece. Gyerekkorában mennyit bámulta őket! És még most is... Ahogy odanyomulnak az üvegfalhoz. Odanyomakodnak, de nincs tovább. Üvegfalak... Nekiütközünk...

- Fél kiló kenyeret kérek - mondja, és nyújtja a pénzt.

Tele nejlonzatyrot lóbálva igyekszik hazafelé. Az óvoda kertjéből terelik befelé a gyerekeket. Otthon a lift falába valaki belekarcolta:

KRISZTINA.

KRISZTI.

Vandalok! - háborogna a hústorony nő meg az élete párja.

Kiszáll. Orrba-mellbe vágja a csípős, fojtó rothadásszag. A szeméttároló ajtaját nyitva felejtették. Alighanem a szomszéd, a kismama a tettes, aki szabadidőruhában és pántos, piros Scholl-papucsban jár bevásárolni. Nyáron ő nyomott egy pár ócska szandált az ajtónyílásba, nyilván fordulni készült egy újabb szemétszállítmánnyal, s aztán megfélemedezett róla. „Na és!” - mondta, amikor meglobogtatták előtte az elvásott szandálját.

A kismama lakásából hangok örvénylenek ki, férfi ordít, a kismama visít, gyerek bög, valami csörömpölve zuhan le. Évi bevágja a szeméttároló nyitva hagyott ajtaját. Bent a lakásban leteszi a cuccot, aztán irány be a fürdőszobába, a Zöld Alma szappan illata elnyomja a szemétbűz emlékét. Vízet locsol az arcára, kölnit fröccsent magára, anyu el ne felejtсен francia kölnit hozni, á, biztosan észben tartja. Kezét, karját szagolgatja, a tükörben nézi magát egész közeli, tágra nyitott szemmel, mintha azt kérdezné a tükörképétől: ki vagy? Hátralép. A kulcsontom kiáll, két sótartó, de a méretek, ahogyan a nagykönyvben írva van, csak a karom túl hosszú, persze még növésben vagyok, biztos, hogy nővök még. Hátrafordul, a vállá fölött nézegeti magát... Már nem olyan lapos a fenekem, és a csípőnél is látszik, hogy nem vagyok fiú... Hetedikes korában egyszer a szigeten sétált. „Nézd azt a farmernadrágos szökét! Fiú

vagy lány?” - találgatták... Hát most már nem kell megfordulni, hogy megállapítsák: lány vagyok.

Odaát, a kismamáéknál felharsan a rádió, de nem nyomja el a kiújult veszekedést, a hangok ott futkosnak a fürdőszobában: „Te átok... Földterhel!” A szokott műsor.

Odabólint a tükörbeli képmásának, átmegy a nagyszobába, a polcra levesz egy könyvet, útleírást, apa az útleírásokat kedveli. Belelapoz, átfut néhány soron, a képeket nézegeti. „Mért nem olvasol regényt? Mindig csak az elbeszélések - mondta nagy. - Ebben a korban én faltam Jókait.”

Leül a díványra, lábát keresztbe veti, hátradüti a fejét. Szemben a fiókos szekrény. Nagyanya szüleié volt. Szépapáéké, magyarázta nagy, mert ő így nevezi a dédszülőket. A rézveretes, sötétbarna komód sehogy sem illik a kockás huzatú heverőhöz, a két karosszék meg az asztal világos fájához, bár anyu azt tartja, divat az újat az antikkal elegyíteni... Antik.

Évi most látja a dédanyját, hosszú, fodros aljú ruhában áll a komód előtt, kihúzza a legfelső fiókot, elefántcsont legyezőt vesz ki belőle, amilyen a *Nosztalgia butik* kirakatában látható. A szoba hirtelen benépesül a sárgás őszi napsütésben. Karcsúra fűzött derekú hölgyek csevegnek pödrött bajszú férfiakkal, akiknek zakója szárnya szinte térdükig ér. A nők színes selyemruhája suhog, a férfiak öltönye sötét, sétatálcájukat kint hagyták az előszobában, az óra tiktakolt, nem ugráltak hangtalanul a számok a lapján. És hogyan is volt? Nagy a saját nagyanyjától hallotta, hogy a komód ifjúsága idejében lány nem ülhetett a díványra - akkor kanapénak nevezték -, csak ha már férjhez ment. Bekötötték a fejét - így mondták.

A kockás huzatú dívány... Lehet, hogy valamikor egy lány vagy egy srác a huszonegyedik században eltűnődik, vajon kik ülhetek, aludhattak rajta. Á, addigra a heverő rég kikerül a szeméttelre a lomtalanításkor.

A telefon!... A készülékhez szalad. És ha megint az a nyafogó hang, az a téves kapcsolás?

- Tessék - szól bele a telefonba.

(Apa szerint azt kéne mondani: „Itt Csizmazia lakás.” Na nem! Hanyagoljuk a Csizmaziát!)

- Évi drágám, itt anyu.

Az alt hang a telefonban is megejtő.

- Anyu, mikor jössz haza?

- Előreláthatóan jövő szombaton. Csütörtökön még fellépek.

- Most hol vagy?

- Négy napja Bayreuthban.

- Ahol Wagner?

- Ott, ott. Küldtem neked képeslapot.

- Még nem kaptam meg.

- Még nem kaphattad meg. Jól vagytok?

- Igen. És te?

- Én is. Viszek neked egy menő dzsekit, és kinéztem egy kabátot meg egy ruhát.

A „kösz, anyu”-t keresztezi a kérdés:

- Mennyit nőttél? A cuccok miatt kérdelem.

- 169 vagyok.

- Nahát! Én is körülbelül ennyit gondoltam. Tegnap azt mondtam magamban: „Évi most 168-170 magas lehet.” Egy centit tévedtem előre és hátra. - Nevet. Aztán hirtelen izgatottan: - Mi van a lakással? Hogy áll az az ügy?

A lakás. Az ideggócom, a sebezhető pontom, mondogatja anyu. Egy ízben az Achilles-sarkának nevezte.

- Hát...

- A hónap elején beszéltem apáddal. Azóta történt valami?

- Apa nem mondta. Azt hiszem, nem történt.

- Az ajánlott levélre nem jelentkeztek?

- Nem. Azt hiszem, nem.

- Én töröm magam, hogy lakást vegyek neked, hogy mire kilépsz az életbe, lakásod legyen, ne kezd csórón, mint mi. Szívességet teszek, hogy odaveszem őket, mert ha az IBUSZ útján jutnak lakáshoz, többet fizettek volna, sokkal többet, az utazási irodák nem szívбайosak, magas százalékokat kanyarítanak le maguknak, befogadom őket a tipp-topp lakásba, ők meg kiégetik a padlószőnyeget öt helyen, kilyuggatják, tönkreteszik...

A bűgő alt hang most lehalkul, németül szól valakihez. Mintha elúszott volna a hang, s Évibe belenyilall, hogy anyja messze van.

- Kurt - hallatszik, s anyu hadarva mond valamit annak a Kurtnak.

Évi szókének, kék szeműnek képzei azt a Kurtot, szétterpesztett lábbal áll, felsőtestét lassan himbálja. Aztán a kép szétfoszlik, és anyu magyarul folytatja:

- Zsírfojtok, kávéfojtok, paradicsommaszat a bútorhuzaton, nem vállalják a kitisztítást, cserél-tethetem ki az egészet, a szekrény sor üvegét betörök, az étkezésletből hiányzik két tányér, ők meg visszafurikáznak Olaszországba. Apádnak hiába mondtam, hogy perelni kell. Én nem perelhetek.

Anyu mintha választ várna, de mit lehet válaszolni? Évi a cipője orrára mered.

- Apádnak kéne perelnie nagyanyád nevében, illetve nagyanyádnak, vagyis... - A hangja sírásba csuklik. - És mindez amiatt, mert hoznak egy rendeletet, hogy tizenhat éven alulinak a nevén nem lehet lakás. A tiéden nem lehet. És két lakása se lehet egyazon embernek. Hát ezért kellett nagyanyád nevére íratni. Ha a te neveden volna az a lakás, én, mint az anyád, perelhetnék.

Mintha ismét várná a választ.

- Igen - mondja Évi. - És megismétli: - Igen.

- Nem hagyom annyiban. Visszaélnék a jóindulatommal. Ha nem térítik meg a kárt, én az olasz nagykövetséghez fordulok. Kihallgatást kérek a nagykövettől.

Micsoda ötlet! Évi tudja, hogy ez lehetetlen ötlet. A nagykövet meg a kiégetett padlószőnyeget!

A megejtő hang lecsillapultan folytatja:

- Az iskola?

- Megvagyunk egymással.

- Az új tanárok?

- Kibírhatók. Az egyik jó fej. Irodalmat tanít.
- Aha! - mondja anya.
- És jópofa is. Van humora.
- És a gyerekek?
- Akad néhány egész rendes. Az egyikhez holnapután megyünk bulira.
- Megyünk? - ismétli anya kérdő hangsúllyal a szót.
- Gabival.
- Aha! Értem.

Megint elmosódó német szavak. Ki lehet az a Kurt? Zenész?...

- Majd összeülünk jó hosszú beszélgetésekre. Vigyázz magadra, kislányom.
- Te is.
- Én is, én is. - Anyu belenevet a telefonba. - Puszi, puszi.

Hallatszik, hogy ott Bayreuthban anyu cuppant egyet.

- Viszlát!
- Viszlát, anyu!

Lerakja a kagylót, és csak áll belesüppedve a csendbe. Aztán átmegy a szobájába, előhúzza a történelemkönyvet. Hirtelen ott hullámszik előtte a szőnyegpadló a pörkölt szegélyű lyukakkal. Fekete hajú, parázsló szemű asszony a karosszékekben, a család körbeüli az asztalt, paradicsomos, gombás spagettit esznek, mint ő apával, amikor a Néprajzi Múzeum látogatása után beültek a Napoletánába. Aldo, Gino, Bice, szólítja gyerekeit a mama, s azok rákenik a gombás, paradicsomos egyveleget a huzatra, illetve a kis Bice meg a vásott Gino keni rá, de Aldo se különb, ő a vörösborot loccsantja ki. „Mamma mia! - kiált fel az anyjuk. - Mit csináltok, gyerekek?!” „Hiszen látja a mama” - mondják azok kórusban. És a barnásfekete csík? Oda a papa lötytyintette rá a kávé... A vöröslő körömlakkot viszont a mama cseppentette el. „Ezek a digók! - csóválta a fejét Tímár néni, amikor meghallotta, mi történt a lakásban. - Ezek a digók!...” Csakhogy Aldo, Gino és Bice csak fele részben olasz, a másik ötven százalék magyar, a mamájuk anyu osztálytársa volt. Így kapták meg a lakást. Olcsóbban jutottak hozzá. Anyu szívességet tett nekik.

...Anyu most egy pompásan berendezett teremben egy sasorrú, magas férfinak magyarázza: „Nagykövet úr, a paradicsomot szétkenték a heverőn, bizonyára spagettit ettek, és a fekete-kávé meg a vörösbor...” A terem sarkában szobor. A belvederei Apollón. „Művésznő, az ön sérelmét orvosolni fogjuk” - mondja a nagykövet. ...Á, dehogy fogják orvosolni. A sasorrú férfi hangja fagyos, mikor kijelenti: „Az elmázolt paradicsom, valamint a kilötytyintett fekete és vörösbor nem diplomáciai ügy. Nem tartozik rám.” „És a kiégett padlószőnyeg?...” Évi most élesen látja azokat a pörkölt szélű lyukakat. Az egyik féltényérnyi. „A padlószőnyeg sem” - mondja ridegen a nagykövet.

És lehet, hogy anyu be se kerül hozzá.

...Jöhetne már Gabi a matekkal, jobb minél előbb túlesni azokon a szörnyű példákon. De Gabi a hógát nyüstöli.

A szobába apa nyit be.

- Szervusz! Mi újság?

- Semmi. De mégis! Anyu telefonált. Jövő szombaton érkezik. Valószínűleg.

- Aha!

- A lakásról is beszélt. A padlószőnyegről meg a... Te mért nem akarod, hogy nagyfi beperelje őket?

- Többbe kerülne a leves, mint a hús, vagyis az ügyvédi költség. És kérdés, kapunk-e egyáltalán húst, illetve kártérítést. Aligha lehet behajtani rajtuk.

- Anyu azt mondta, elmegy az olasz nagykövetségre panaszt tenni.

Apa arca rezzenetlen.

- Aha - ismétli. - Én a Patyolatba megyek. Összekészítetted a szennyest?

- Kiment az eszemből. Máris.

- Elveszejtéd magad - mondta komoran az apja. - A végítélet a bűnösök közt talál majd téged. Közeleg a végítélet napja.

Anyja odalép hozzá, csontos, sovány arca megremeg.

- Még az Igazaknak is rettegniük kell attól a naptól.

...Nem akarok rettegni! Többé soha, semmitől nem akarok félni... Gyuri ezt csak magában mondja. Hallgat.

- Nézz rám, fiam! - Apja hangja parancsoló.

A fiú felszegi lesunyt fejét. Kőarc mered a szülőkre. Áthatolhatatlan, hozzáférhetetlen arc.

- A megátalkodottság bűnét plántálta beléd a Sátán.

Apa mozdulatlanul, mereven áll, mintha ítéletet hirdetne. És mégis, a fiú úgy érzi, hogy apja és anyja vár még valamit.

- Nem megyek a gyülekezetbe.

Anyja arca sápadt folt, apja tekintete szinte vág. Sarkon fordulnak, kimennek, hívják Andrást és Noémit.

A fiú magára marad. Kinéz az ablakon. Az árnyék már végigkúszott a járdán, az úttesten. Mentőautó szirénázik, hangja végigvisít az utcán, felerősödik, elhal. Gyuri előtt tankönyvek, füzetek, golyóstoll. Nem mozdul, amíg be nem csukódik az előszoba ajtaja. Még vár egy kicsit, aztán a fiók mélyéről előhúzza a kék papírba kötött nyomtatványt. Rendes ez a Bittera, hogy kölcsönadta. Felajánlotta, amikor ő szóba hozta...

Kipirosodó arccal olvassa a szöveget.

„Az udvarlás úgy kezdődik, hogy összeakadnak a tekintetek.”

Nekem még soha senkiével. Ránézni is alig merek lányra. Azt mondták, bűnre vezet. Mi a bűn? Ki dönti el, hogy mi a bűn?

„Egy vagy két másodpercig tartó futó pillantás egymás elismerését jelenti, a négy másodpercig tartó szemezés pedig: érdekelsz, tetszel nekem.”

Szemezni... Hogyan kell szemezni?

Maga előtt látja Krisztit. Krisztina, Kriszti. Ránézek. A szemezés nyilván így kezdődik. De hol? A folyosón, az iskolában?... Nem, mások nem láthatják meg, hogy szemezek Krisztivel. Tehát az utcán. Kilesni, mikor indul haza az iskolából. De hátha nincs egymaga. És ha egymaga van?... Melléje kerülni és akkor... Legjobb volna a liftben. Kivárni az utcán, amíg Kriszti a ház elé ér, s aztán együtt menni be a liftbe. Először hosszú, jelentőségteljes pillantást vetni a lift oldalába belekarcolt nevére, és aztán...

Felpattan, a fürdőszobába megy, a keskeny tükör elé áll, amely előtt apja borotválkozni szokott. Kerek, sötétbarna szem mered rá. Akár a kutyáké. Na, most megpróbálja... Nem, ez így nem jó, ez így idétlen, mintha bandzsítana.

Felsóhajt.

Vissza az asztalhoz. Félresöpör egy tankönyvet, égő arcát tenyerébe dűtve olvassa a szöveget.

„Most, hogy felkeltetted érdeklődését, igyekezz kedvesen mosolyogni.”

És ha nem keltettem fel? Akkor...

Komoran bámul maga elé.

„Érezzen a mosolyodból melegséget és vidámságot. A boldog embert mindenki szereti.”

Mért? A szomorúakat miért nem szeretik? Őket kéne mindenekelőtt szeretni.

„...de ha búskomor vagy, kerülni fognak. A legfontosabb, hogy örülj az életednek, hiszen az oly gyönyörű! Mosolyogj tehát, mert az meglepően hatásos.”

Hát ez hülyeség. Az élet nem gyönyörű. Kinek gyönyörű? Vagy mégis az?

*Sherry, sherry lady,
takarító néni,
jaj de nehéz munka,
ez a vécépumpa.*

...Tavaly volt, elkezdtem itthon énekelni, az iskolában ezt fújták a gyerekek, kibuggyant belőlem. Már akkor sem hittem igazán, hogy az ilyesmi Sátán ördög műve, amellyel elcsábít az igaz útról. Igen, már régen nem hiszem el igazán. De azt sem tudom elhinni, hogy az élet gyönyörű. Tímár néninek visszeres a lába, fászliznia kell, a nyugdíja kevés, Hóbinkáné nyáron az ajtót rázárta a három gyerekére, és elment a Velencei-tóhoz, szombat reggel ment el, vasárnap este jött meg, az ötéves Timcsi adott enni a két kisebbnek, és csúnyán megvágta az ujját... Hát nekik se gyönyörű az élet, és ott van Afrika, ahol minden percben éhen hal valaki, és Ázsiában az az ország, ahol egymillió gyerek vak a rossz táplálkozás miatt. De hát hol az igazság, mert valahol lennie kell. Csupa bűn és gonoszság a világ, vagy gyönyörű az élet? Egyik sem igaz. Isten miért hagyja garázdálkodni Sátán ördögöt? Vagy a bűnbeesés. Isten mindentudó, tehát tudta előre, hogy Ádám és Éva bűnbe esik. Mért nem adott nekik erősebb akaratot, hogy ellenálljanak a kígyó alakját öltött Sátán csábításának.

Vagy az egész azt jelentené, hogy engedelmeskedni kell?

Sherry, sherry lady...

Tele torokból fújja. Hallja a saját hangját, mintha egy idegen fiú énekelne.

„Mosolyogj, mert az meglepően hatásos.”

Szája szélesre húzódik, szeretné látni az arcát, hogy valóban oly meglepően hatásos-e.

„A kacsintás izgalmas kezdet. Kacsints hát bátran!”

Megpróbálja összehúzni a szemét, és közben mosolyog.

„A fütyty. Ez a fiúk nyitása.”

Tehát a kacsintás a lányokra tartozik. Én meg próbálgattam.

Elvörösödik. Olyan kusza az egész. És izgalmas és hívogató. Igen, mintha ismeretlen, szép tájon járna.

„Ha látsz egy vonzó lányt, rajta csak, fütyülj! Talán egy tartalmas kapcsolat kezdődik el egy fütytyel vagy egy hízelgő felkiáltással: »Hű, de szép vagy! De jó nő vagy! Szeretlek! Szia, te szép lány!« Ha látsz egy vonzó lányt...”

Most látja. Ott áll a liftben, karcsú nyakát előrenyújtja, hattyúnyak, liliomnyak, hogyan is bírja megtartani a szép fejét... Beteg vagy? Olyan vörös a képed. Mérd meg a lázad...

Itt áll előttem, de ha kinyújtanám a kezem, szétfoszlaná. De szép vagy... Szia, te szép lány! Szeretlek.

„Kuncogás. Ez a lányok taktikája.”

Nem! Kriszti nem kuncog. Azt a buta libák csinálják, mint Bertók Ancsa, aki ráadásul a fejét is rángatja hozzá.

Kriszti, Krisztina. Ő nem kuncoghat.

Hogyan kezdjük el a beszélgetést? Erre is van tanács. Bitterától igazán rendes volt...

„Szeretsz táncolni?”

Komoran bámul maga elé.

Nem tudok táncolni. Bertók Ancsi Lajtával rákezdte. Előre-hátra vetették a felsőtestüket, dobálták a fejüket, mozgott a könyökük. Leguggoltak, úgy ugráltak, vonaglottak. Szinte söpörték a földet. Elfordultam. Elmentem a közelükből, hogy ne lássam, ne is halljam.

„Innál valamit? Elmehetnénk moziba.”

Nincs zsebpénzem. A pénz Sátán ördög találmanya, hogy megrontsa vele az emberiséget. Bűnt bűnre halmoznak érte. Csálnak, rabolnak, gyilkolnak.

Meghökken. Ez mégis igaz abból, amit *ők* hirdetnek.

Csakugyan így van. Pénzért minden bűn kitelik az emberektől. A ruhaüzletet a piactéren túl kirabolták. És az az öregasszony, akiről Tímár néni beszélt. Szétvert fejfel találtak rá a kifosztott lakásban. De *nekik* még sincs igazuk. Nem igaz, hogy rajtuk kívül mindenkit elpusztít az Isten, és hogy ebben kell reménykedni, ennek kell örülni.

Összeszűkült szemmel néz maga elé, mint aki célba vesz egy homályosan kivehető pontot.

Valami lehet egy részletében igaz, de egészében mégis hazugság.

Fellélegzik, mint aki megkönnyebbült. Tovább olvas.

„Szép a szemed! Mesélj magadról!”

És én is elmondom neked... Mindent elmondok. Mindent. Te hattyúnyakú. Te liliomszál. Elmondok mindent, és te megértesz...

...Mióta lézeng az utcán, és meddig még? És talán hiába, akárcsak tegnap.

Tegnap az utolsó óra után elrohant az iskolából, s a ház előtt silbakolt, várva, hogy szembejőjön vele Kriszti. Csizmazia Évi furcsán mérte végig, mintha azt kérdezné: hát te mért ácsorogsz itt? És ha megkérdi, mit is felelhetett volna?

Hosszúra nyúlt árnyéka kísérté, amikor meglátta Krisztit; az anyjával közeledett, tömött, nagy Skála-szatyrot vitt. Ő sebtében átvágott a túlsó oldalra, s az ellenkező irányba fordult...

Gyuri most ökölbe szorítja a kezét, mintha megragadna valamit, aztán kinyújtja ujjait, az üres tenyerét nézi. Valahányszor nyílik a kapu, mohón lesi. Hátha ő? Tímár néni megy el, kiöltözve, alighanem a HÉV felé, aztán a nagydarab hentes, fehér Ladájuk van, és anya azt mondja, mindig csal a mérésnél. Lakók érkeznek munkából, Csizmazia bácsi a Patyolatból hozza a ruhát, s egy öltöny is van a karján, a hetedikről a kismama tolja a gyerekét. Szél kerekedik, sárgás faleveleket kerget. Aztán... Kriszti lép ki a kapun, a kék-piros dzsekiből törékenyen emelkedik ki a nyaka, hosszú szárú virág az arca, ahogy felszegi a fejét. Egyik kezében fonott táská, a másik keze a nadrágzsebében.

- Szia! - mondja Gyuri. Hangja rekedt az izgalomtól.

- Szia! - És biccent.

A fiú tenyere most úgy szorul ökölbe, mintha súlyos terhet zárna össze. Odalép a lányhoz.

- Szép a szemed.

Kriszti ránéz. A szeme zöld, mint a macskáé. Csillogó nagy szempár, hosszú szempillák mögül fénylik. Mosolyog.

- Azt mondd?

- Igen. Nagyon szép.

És most folytatni kéne. Mesélj magadról! Beszélj! És én is... Neked mindent el tudnék mondani szépséges zöld szemű lány.

Szótlanul lépked Kriszti oldalán.

- Angolórára megyek.

- Ühüm...

Mosolyogj!... Igyekezz kedvesen mosolyogni. Érezzen a mosolyodból kedvességet és vidámságot. A boldog embert mindenki szereti.

- Mit vigyorogsz azon, hogy én angolra járok?

Ingerült, sértődött a hang.

- Én... nem azon... én...

Kétségbeesetten hallgat.

Krisztiben felötlik, mit beszélt Évi erről a fiúról. Igen... Soha nem volt ott köztük a téren. Nyaranta mennyit ugráltak, zenéltek ott a pingpongasztalok tetején, a többiek meg körben ültek a padokon. Hát ez a srác soha nem volt velük. A strandon se látta.

- Na jó - mondja békülékenyen. - Van az úgy, hogy az ember csak úgy vigyorog.

...Ha búskomor vagy, kerülni fognak...

- Németre is járok. Alig van szabad időm. - Krisztina felsóhajt. - Kedden meg pénteken minden percem be van táblázva. Angolból letettem az alapfokú nyelvvizsgát. - Vár egy kicsit,

hogy a másik szóljon már valamit. - Azt mondják, a középfokú nagyon nehéz. Mindenféle tesztek vannak. Igaz, az alapfokúban is voltak.

...Mi lenne, ha nyolcadik után jelentkeznek az apjánál ablakmosónak, előbb a nyári szünetre, aztán ott ragadnék? Azt mondanám otthon: arra a rövid időre... Az armageddonkori csatáig...

- Sziasztok! - Lajta Gergő legújabb divatú szatyrot lóbál, az iskolába is ebben viszi a felszerelést. Odacsapódik Kriszti másik oldalára. - Te, hogy fordítottad azt a mondatot: „Ha szép idő lett volna múlt hétvégén, kirándultunk volna a pilisi hegyekbe.”

Kriszti az arcát Gergő felé fordítja.

- If the weather had been...

Lajta a combjához verdesi a szatyrárt.

- Engem a kirándultunk volna érdekel.

- We would have...

A fejük összehajlik.

Gyuri maga elé mered.

Felesleges vagyok. Mintha fal rekesztené el tőlük. Mindenkitől... Egy hang gúnyosan vihogva mondja: „A legfontosabb, hogy örülj az életnek, hisz az oly gyönyörű. Ha búskomor vagy, kerülni fognak. KERÜLNI.”

- Sziasztok! - Sarkon fordul. Gergő hangja utoléri:

- Ezek a pihent agyúak, akik a példákat kitalálják.

Az ereszkedő alkonyatban oly súlyos az égbolt. Gyuri hazafelé tart.

Magány. Kétségbeesés.

4.

- Évikém, itt anyu.
  - Anyuuu! Honnan beszélsz?
  - Otthonról.
  - Hát nem azt mondtad, hogy holnap, hogy szombaton érkezel?!
  - Hamarább jöttem egy nappal. Baj?
  - Dehogysis! Csak azért... hogy holnapra vártalak, és...
- Fél lábra áll, a másik lába a levegőben kalimpál.
- Klassz, hogy itt vagy. Mikor érkeztél?
  - Délelőtt.

Az órájára néz. Négy óra múlt kilenc perccel, csaknem negyed öt. Három óta itthon vagyok, és anyu csak most hív. Majdnem negyed ötkor.

- Évikém, fontos megbeszélésem lesz, azért jöttem egy nappal korábban. Ötre a Hyattben kell lennem, gyere oda hatra, jelentkezel a recepciónál, ott eligazítanak, utána felmegyünk hozzám, megnézed a cuccokat, fel is próbálhatsz mindent, aztán berakjuk a kocsiba, megvacsorázunk valahol, és egy nagyot beszélgetünk. Holnap nincs iskola, ráérsz. - Mindezt egy szuszra mondja, és aztán: - Apád otthon van?
- Még nincs. Ötkor szokott megjönni.
- Szólsz neki, vagy hagysz üzenetet. Puszi, puszi! Megjegyezted, ugye? A Hyattben.
- Persze. Anyu, én...
- Évikém, készülnöm kell.
- Viszlát, anyu!

És ha nem talál itthon négy óra után kilenc perccel? Akkor a hotelből telefonál. Vagy este. Fontos megbeszélés a Hyatt Szállóban. Meddig marad anyu Pesten?... És az a Kurt?

Kurt felbukkan, eltűnik, anyu énekel, mikrofonnal a kezében, hosszú lépésekkel közeledik, az a zöld selyemnadrág és kazak van rajta, ami olyan jól áll a szeméhez...

Évi készülődik, a ruháit mustrálja a szekrényben, a kockás szoknya mellett dönt, a piros felsőrésszel. Apa úgy tudja, hogy moziba megy Gabival. Hát igen, az üzenet. A spirálfüzetből kitép egy lapot:

Anyu megjött. Vele vacsorázom. Majd jövök.

Évi

És persze Gabinak is szólni kell, hogy a mozi ma elmarad. A cipőit méregeti, a vajszínű mellett dönt, fél pár már a lábán, amikor észreveszi, hogy a harisnyanadrágon fut egy szem. Beletúr a szekrénybe, egy párat félredob, sötét, a másiknak elvékonyodott a sarka, kell lennie egy új párnak, de nem találja, zoknik, bugyik akadnak a kezébe, dombokba türemlik a pizsama, kombiné, hálóing, zokni, na végre, a pliszésállal együtt előhúzza a harisnyanadrágot,

lerántja azt, amelyik a lábán van, a heverőre csapja, felhúzza az újat, feszesre igazítja, most még a blézer, a cipzárat nem húzza fel, hadd lássék ki a piros felsőrész, és irány Gabiékhoz.

- Kicsípted magad. - Gabi elismerően néz végig rajta.

A tekintetétől jött zavarba? Vagy a köztisztaságis Jenő bácsitól - a sárga szerelést levetette -, aki a szobából tart a konyha felé, mögötte harsog a rádió, s a köszönését így fogadja:

- Csókolom, aranyoskám!

- Nem megyünk moziba.

Gabi olyan arcot vág, mintha gombóc akadt volna meg a torkán.

- Hogyhogy?

- Képzeld, anyu megjött! Telefonált. Vár a Hyatt Szállóban. Szóval nem megyünk ma moziba.

Gabi nagyot nyel, mint aki legyűrte azt a gombócot.

Jenő bácsi eltűnt a konyhában, mögötte nyitva marad az ajtó. Gabi hallgat, előreszegi az állát. Aztán lassan mondja:

- *Te* nem mégy. Én megyek.

Évit elfutotta az indulat. Milyen értetlen Gabi, milyen makacs. Amit egyszer a fejébe vesz, attól nem tágít. Mért nem akarja belátni, hogy ha anyja megjött, akkor vele akarok lenni?! Nem várhat az a mozi egy-két napig?...

- Most mért húzod fel az orrod?

- Nem húzom fel.

- Dehogynem.

- Én csak jobban tudom, mi van a saját orrommal.

Jenő bácsi sörösüveggel a kezében kicaplat a konyhából. Gabi anyja az asztalnál vasal, hangja szemrehányó is, kérdő is:

- Nem lehet megvárni a vacsorát azzal a sörrel, Jenő?

- Eltaláltad. Nem lehet.

A legújabb szám, állapítja meg Évi. A legeslegújabb szám. Gabi arca megrándul. Néha úgy rándul meg az arca, mintha szét akarna szakadni.

Hirtelen elfogja a részvét, akár egy nagy hullám, úgy önti el.

- Azért indulhatnánk együtt.

A fiú mintha mérlegelne valamit. Leszegi a fejét, papucsos lábára pillant.

- Hát, indulhatunk. - Aztán mintha akadályba ütközne. - Cipőt kell húznom.

- Megvárlak.

Gabiéknál mindenki papucsot húz, mihelyt belép a lakásba. Lám, Jenő is papucsban van, bement a szobába a nyitott üveggel, aztán mint akiben felötlött valami, visszafordul, megáll az ajtóban.

- Aranyoskám, jöjjön be, koccintsunk!

- Nem iszom sört. - És csak magában teszi hozzá, hogy sörrel nem szokás koccintani.

Gabi öklelő tekintete nem zavarja Jenő bácsit, sőt mintha kedvére volna, mert rávigyorog, aztán a lányra:

- Hová ebben a frankó szerelésben?

- Hát csak be... a városba.

Jenő szájához emeli a sörösüveget, nagyot húz belőle, keze fejével törli a száját. Kellemetlen, szúrós a tekintete. Évi egész testén érzi.

Gabi már jön, sportcsukát húzott, kezét zsebre vágta, mogorván köszön el. Menet közben hallgat, hogy lehet ilyen megátalkodott, hát nem akarja felérni ésszel, hogy anyu megjött.

Már bánja, hogy azt mondta neki: „Indulhatunk együtt... Megvárlak...” Nem kellett volna. Bizony, nem kellett volna várni rá. És Gabi mintha szándékosan húzta volna az időt, amíg a papucsáról cipőre váltott.

A HÉV-ben egyetlen szót sem szólnak egymáshoz, egyikük jobbra, a másik balfelé néz ki az ablakon a jól ismert tájra. Évi is a zsebébe süllyeszti két kezét, mintha ezzel is elrekesztené magát. A metróban sem szól majd hozzá. Kiszáll a Kossuth téren, hűvös köszöntéssel faképnél hagyja Gabit, felkap a kettesre, vagy inkább gyalog sétál el a Hyattig.

Másként alakult.

Az aluljáróban härman jönnek szembe velük. Az egyik hosszú hajú, szakállas szörmók, a másik pattanásos képű, a középű hórighorgas, fülében fém fülbevaló csillog. Kifeszített könyökkel elállják az útjukat, a két szélső előredobja a lábát.

- Nocsak... Helyre csaj! - A pattanásos képű vigyorog.

Gabi megragadja a lány karját, oldalra húzza, hogy kikerüljék őket, de azok härman is lépnek egyet, s a két szélső ismét előredobja a lábát:

- Eddig! Ne tovább!

Egy szempillantásig csönd. Évi most nagyon élesen látja őket, a pattanásos képű lapos orrát, a szörmók duzzadtan vöröslő száját és középűt, a fakó arcú hórighorgas fülcimpáján a félkörbe görbült fémhuzalokat. Ilyet még sose láttam, villan át rajta a félelmén keresztül, mert fél a falként meredő testektől, a két előredobbott lábtól, és érzi, hogy mellette Gabi is fél, a karját fogó ujjak remegésén érzi.

- Engedjete... - És Gabi magázva ismétli meg: - Engedjenek. A metróhoz megyünk...

- Kuss, öcsi!

- Jó nő vagy. - A fémű fülű kinyújtja a kezét, megragadja Évi vállát. Ujjak nyúlnak a melléhez.

- Kapcsoljuk le! - Ezt a pattanásos képű mondja.

- Lefcsoljuk.

A kéz a vállán akár a vaskapocs. Hát senki nem segít?! Emberek jönnek-mennek, férfiak, nők, látják, és senki nem segít.

- Hagyjanak békén minket! - Gabi hangja rekedt.

Gyorsan, iszonyatos gyorsan történik minden. Évi hátrahököl, a fémű fülű magához húzza, Gabi most kiabál:

- Hagyjanak békén minket!

- Pofa be, kisöcsém!

Ki ütött először?

Évi öklöket lát, Gabi száján csapják, orrba ütik, a fiú megtántorodik, a fémcső nyakán lóg, ellökik, püfölik, a szakállas oldalról esik neki. Évi rángatja, sikoltoz:

- Ne, ne!

És látja azokat, akik néhány lépésről nézik a bonyort, nagyon élesen látja: tétlenül bámulják, hogy három vagány hogyan csépel egy fiút, egy iskolást.

- Gyerünk innen, Olga! - Egy köpcös férfi belekarol az Olgának nevezett nőbe, és megindulnak a mozgólépcső felé.

Mindezt már a falnak esve látja, mert a szakállas, akinek nekiugrott, oda penderítette. Belekarmolni a képébe tíz körömmel! De nem meri.

- Hagyják abba! - kiabál egy szemüveges néni. - Megölik azt a fiút! Rendőr!

Egy ököl mellbe vágta Gabi, rángatják, mint a zsákot. Tántorog. Láb lendül rúgásra.

- Segítség! Rendőr! - A néni tele torokból kiabál, a körülállók oszladoznak, egy ősz bajszú férfi a telefonfülkébe lép, tárcsáz.

Nekem kellett volna a rendőrséget hívni. Az URH-t - nyilall Évibe.

Gabi elterül a földön, azok hárman megindulnak a kijárat felé. Mire Évi a fiúhoz ért, a huligánok már felszívódtak.

- Gabi...

Mozdulatlanul, összehúzódva fekszik, orrából ömlik a vér.

Fölébe hajol.

- Ne nyúljon hozzá! - figyelmezteti a szemüveges néni. - Nem szabad megmozgatni. Meg kell várni a mentőket.

- Nem - motyogja Évi. - Nem. - Kifeszített tenyerét maga elé tartja, mint aki védekezik. Védekezik az ellen, ami történt. Nem lehet, hogy egy perc alatt vagy még annyi ideig sem... Nem lehet valóság. Nem lehet, hogy Gabi...

- Mindjárt itt lesznek a mentők meg az URH. - Az ősz bajszú a mozdulatlan testet nézi, a fejét csóválja.

- Elájult - állapítja meg (feleslegesen) a szemüveges néni.

Gabi megrándul, felnyög.

- Éledezik - mondja a férfi. - Persze, mire megérkezik az URH, azok hárman...

Legyint.

Évi a fiú vértől maszatos arcát nézi. Dagadt szája felrepedt, orra akár egy torz, vöröslő daganat, dzsekijére vércsík fut le.

Lehajol hozzá.

- Gabi... mindjárt itt lesznek a mentők.

Hangja elcsuklik. Fojtogatja a sírás.

Gabi kinyitja a szemét. Az eltorzult száj megmozdul. Halkan, nyöszörögve mondja:

- Hárman voltak...

Évi érzi, hogy a könnyek végigcsurognak az arcán. A könnyek függőnye mögül észleli, hogy a bámészkodók eltűntek, új járókelők érkeznek, nézik a földre roskadt véres testet, a fejüket csóválják. Szavak ütik meg a fülét:

- Ez borzasztó... Nem férnek a bőrükbe... Gyere, azzal nem segítünk, ha itt ácsorogsz.

Az előzők közül csak a szemüveges néni meg az ősz bajszú maradt.

- Elfüstölögték, hogy ne kelljen tanúskodni - dűnnyögi a férfi.

(Mért kell arra gondolni, hogy kerek, kopasz fejével, ősz bajszával rozmárra emlékeztet.)

- Az ingyencirkusz, az kellett nekik - dohogja az ősz bajszú a szemüveges asszony felé fordulva.

A néni közelebb lép, Gabit nézi, a köldöktájra szorított kezét, szája kinyílik, mintha mondani készülné valamit, de hallgat.

Az idő összezsugorodott. Kibíratatlanul sokáig tart, amíg az órán előreugrik egy újabb másodperc. A vércsík lejjebb kúszik, eléri a hasra szorított kezét. Évi ott áll lehorgasztott fejjel, a földön elnyúlt testre meredve. Úgy rémlik, Gabi ismét eszméletlen.

A mentők.

Magához tér dermedtségéből. Amíg a fiút hordágyra teszik, a mentőorvoshoz lép.

- Kérem, vigyenek magukkal, az osztálytársa vagyok. Egy házban lakunk. Kérem...

A két rendőr akkor ér oda.

- Az Országos Traumatológiai Intézetbe szállítjuk - közli velük az orvos.

- Maga vele volt? - faggatja Évit az egyik rendőr.

- Igen, vele voltam.

- Hajlandó tanúskodni?

- Igen, én... tanúskodom. Megtámadták. De én most vele megyek. - Rohan a hordágy után. Az orvos mellé csapódik. - Tessék megengedni, hogy vele mehessek. Én... nagyon szeretem őt.

Az orvos nem válaszol. Évi ott lépked a nyomában. Villamos csilingel, autók robognak. Emberek mennek a járdán. Ő nem tágit az orvostól. Már a mentőkocsihoz érnek, amikor az orvos megszólal:

- Na, jöjjön, de útközben egy hangot sem.

A Batthyány téri aluljáróban a szemüveges, ősz hajú asszony emelt hangon mondja a rendőröknek:

- Jelen voltam a verekedésnél. Hajlandó vagyok tanúskodni. Nevem özvegy Hajdú Balázné, nyugdíjas pedagógus vagyok.

A rendőr jegyez. A másik az ősz bajszúhoz fordul:

- És ön?

- Tanúskodom én is, hogy a két fiataalt megtámadták.

Ez a bólogató mentőorvos. Ott ül szenvtelen ábrázattal Gabi mellett, a pulzusát fogja, tamponot dug az orrába, s a fejével kurtán biccent, amikor kérdésére Gabi azt mondja, hogy lélegzésnél

fájdalom szúr a mellébe. Igen, igen, ennek így kell lennie, mintha azt közölné a biccentése, s azt is bólintással nyugtázza, hogy Gabit hányinger környékezi.

Évi előtt elcikázik az ököl, ahogy beleboksolt Gabi hasába. Övön aluli ütés, motyogja magában. Sportban tilos. Övön aluli. Gabi akkor csuklott össze. Úgy rémlik, a legmagasabb fickó, a kidekorált fülű ütötte le.

Az aggodalom elszorítja a torkát, szívét mintha kemény, érdes ujjak fognák össze. Kérdezni nem mer. A mentős megmondta: útközben egy hangot sem. És hogyan is nyilatkozhatna a mentős Gabi előtt? Nem mondhatja meg, ha súlyos, ha nagyon súlyos, ha... De Gabi magához tért, válaszol a kérdésekre, csak hát olyan gyöngye a hangja, nem olyan, mint máskor, mintha nem is az övé volna.

Azért annyit mondhatna a mentős: nem súlyos az eset. Nincs ok az aggodalomra vagy más effélét. Persze ő sem tudhat bizonyosat. A röntgen, az majd kimutatja... Aggasztó, hogy Gabi egyre a köldöktájon tartja a kezét. Milyen szervek helyezkednek el a köldök közelében? Megpróbálja felidézni a biológiaórákon tanultakat. Milyen szerv? Persze kisugárzó fájdalom is lehet. És akkor a lép? A máj? A vese?

Ha kérdezhetne, ha szólának hozzá! De csak a szirénázás, ez az őrjítő, visító hang, s amikor megérkeznek a kórházba, és Gabit, akár egy csomagot továbbítják, ő ott téblábol elveszetten.

- A röntgenbe vitték, aztán, ha szükséges, a műtőbe - világosítja fel a portás. - Menjen haza, kislány, később érdeklődjék telefonon.

A telefon... Apának telefonálni, hogy jöjjön.

Reszkető ujjakkal keresi pénztárcájában a megbújt kétforintost. Csak el ne nyelje a készülék, nincs nála több sárgapénz. Csak el ne nyelje, és apa otthon legyen! Ha nincs otthon... Ha lement kocogni!...

Sokáig, iszonyú sokáig tart a kicsöngetés, rövid szünetekkel. Aztán... Apa hangja:

- Itt Csizma...

- Apa... Gabit leütötték. Itt vagyok a Traumatológiai Intézetben. A mentők hozták be. Apa, hárman támadtak rá, összeverték. Három hobó.

- Értem. Indulok. Az előcsarnokban várj.

- Apa, félek, hogy a mája vagy a lépe... Engem védett.

- Ne mozdulj az előcsarnokból. Sietek.

- A Mező Imre utcai kórház...

- Tudom. Indulok.

Évi leül. Aztán feláll, ide-oda járkál. Testes férfit tolnak hordágyon. A padon beesett képű öreg cigarettázik. Fehér köpenyes, kismamacipős lány banánnal teli nejlonzacskót visz, ballonkabátos asszony kezébe nyomja: - Tessék, anyuka. S közöttük, mellettük, rájuk vetődött képekben egyre *azt* látja: a lesújtó öklöt, az összegabalyodó testeket, a loboncos üstököt, a fémesen csillogó fület, Gabit tántorogva, Gabit összehúzódzkodva, eszméletlenül a földön, a lejjebb kúszó vércsíkot, az összevert, eltorzult arcot.

Zsebébe nyúl, papírzsebkendőjét gyömöszöli, idegesen gyúrja, szaggatja az ujjai közt.

És hirtelen a tornateremben áll a gyerekek között, csupa apró gyerek, negyedikesek, csak Olivér nyurgul ki közülük egy fejjel, irtó magas növésű és ráadásul évvesztés, két nap híján

egy egész esztendővel. „Rajta!” - vezényel Mellkas Misi bácsi, és Olivér a cél helyett egyenest hozzá vágja a labdát, igen, őhozzá, de Gabi elébeugrik, a labda Gabit találja el. „Olivér, ugye, hiányzik neked egy intő? Megkapod” - mordul fel Mellkas, s ő most egyazon időben látja a tornanadrágos kis Gabit, ahogy a hasára szorítja a kezét, s a mentőkocsiban is látja, tenyere a köldökére tapad. De mért kell most arra gondolni, hogy tornaórák után azt kiabálták kórusban: „Ép testben ép lélek, épp hogy élek.” Mért jut ilyen hülyeség az eszébe, amikor Gabi... Meddig kell várni, amíg megtudja... Amíg megmondják... Mit mondanak meg... mit?!

Ujjai közt foszlányokra szakad a papírsebkendő.

- Balra fordulni. Úúgy - mondja ebben a pillanatban az orvosnő a röntgenszobában. - Mindjárt végzünk - teszi hozzá biztatóan.

Gabi a rámeredő készüléket nézi. A hányinger megszűnt, az a gyötrelmes fájás is enyhült a hasában, de valahányszor lélegzik, mintha kés hasítana belé. Vajon fel bírna-e kelni, ha akar-na... Érti, hogy nem, hiszen minden mozdulat kín. Ha a keze közé kerülne az a három, és elbánná velük. Ha rajta állna, fellógatná őket. Fel bizony. De azok biztos, hogy felszívódtak, talán bottal üthetik a nyomukat. Továbbálltak, és röhögve mesélik, hogy kikészítettek egy srácot. Azoknak egy jó hecc volt.

Érti, hogy könny csorog végig az arcán.

- Mindjárt jobb lesz - mondja az orvosnő, amikor ráteszik a hordágyra.

Nem! Gabi keze ökölbe szorul. Ez nem lesz jobb. Soha. Ez a harag. Ez a tehetetlen düh.

Már tolják át a műtőbe. A sebész a röntgenfelvételeket nézi, egyiket a másik után. Az arca rezzenetlen, mintha képeslapok volnának előtte.

- Ez bizony traumás ptx - közli a műtősnővel, miközben mutatja az egyik képet.

Hát én is összeszedtem valamit, motyogja magában Gabi.

A sebész föléje hajol. Kopaszodik, mackóképe van. Felegyenesedik, arrébb lép. Most egy nővér van mellette. Injekciós tű a tömzsi kezében. Csak egy pillanatig fáj, aztán zsibbadás. Nem érzi, csak tudja: a sebész az orrán dolgozik. Nem fáj. Az se fáj, amikor a tampon beteszi az orrába. De a lélegzetvétel... A sebész hangja mintha messziről jönne:

- Kérek segítséget mellkasi csővezetéshez.

- Apa! - Évi kiejti kezéből a papírdarabkákat, szalad az apja felé.

Csizmazia Sándor egyenest a papírfoszlányok felé tart, cipőtálpával egy kupacba seprival valamennyit, lehajol, hogy felszedje. Évi dermedten áll, ajkába harap, aztán odaugrik, lehajol ő is, érzi, hogy feszíti az indulat. A fejük szinte összeér.

- Ott még azt a kis fecnit!

Őrjítő. Apa jobbra-balra néz, a szeméttartót keresi. Évi összeszűkülő szemmel nézi. Aztán kitör:

- Add ide! Bedobom. Mert most ez a fontos, ugye? A legfontosabb. Ezek a lepra fecnik!

Apa nem válaszol, nem adja oda a papírfoszlányokat. Együtt mennek a csikkartóhoz. A hangja olyan, mint máskor:

- Megyek a nővérszobába tudakozódni.

Évi elkeseredetten lépked mellette.

A hosszú, fehér asztal mellett ülő fehér köpenyes nő arca hosszúkás fehér folt, szája keskeny vonal.

- Nagy Gábor... Már felvitték a műtőből. Tessék várni, szólok az ellátó sebésznek. - Felveszi a kagylót. - Mondd meg Lentai doktornak, hogy várja a sérült apja.

Éva apjára pillant. Hát igen, kettőjüket Gabi családjának nézik. Ez valahogy megkönnyebbülést jelent most, hogy ők ketten úgy állnak itt, mint a Gabi családja. Csak jönne már az a sebész!

Felváltva nehezedik hol a sarkára, hol a talpa hegyére. Egy, kettő. És megint ott cikáznak előtte az öklök, megint látja a pattanásos arcot, a hosszúra nyúlt, széles vállú testet, a villogó fülbevalókat, az egybefolyó szőrzetet, újra látja Gabit összevert, véres, eltorzult arccal meg-görbülve a földön.

A nő az asztal mellett tárcsáz. Füléhez emeli a hallgatót.

- Most már felteheted a krumplit, Viki. - Az a Viki mond valamit, mert a fehér folt arcú így folytatja: - Fasírtot. A hűtőben van, a piros lábosban. A hűtő ajtaját jól csukd be. Viszlát!

Viszlát, anyu is ezt mondta a telefonba. Csak most ötlik fel benne, hogy anyja hiába várt rá a Hyattben.

Nyílik az ajtó.

- Lentai főorvos úr? Nagy Gábor iránt...

Apa ott áll a sebész előtt. Évi érzi, hogy remeg a lába. Az erő mintha kifolyt volna a testéből.

- Igen, igen. A fiút csúnyán ellátták, de súlyos baj nincs. Röntgenfelvétel készült a koponyáról, semmi károsodás, a hasi fizikális vizsgálat is negatív. A félrebillent orrcsontot a helyére tettük. Két borda, a hetedik és a nyolcadik eltörött, a jobb mellkasfélben traumás ptx, vagyis traumás légmell képződött, levegő került a tüdő és a mellkas közé, ezért mellkasi csővezés vált szükségessé három-négy napig. Ismétlem, aggodalomra nincs ok.

- Köszönöm, főorvos úr...

Kint áthömpölyög rajtuk az utca zaja. Egy ideig szótlantul lépkednek a metró felé, aztán Évi megszólal:

- Anya nem tudja, hová lettem.

- Talán hazajön hozzánk. Mindenesetre hagytam neki üzenetet a kilincsen, reméljük, nem szedik le. - Elhallgat. Krákog egyet. - Próbáld meg felhívni a lakásán.

Pénztárcájába nyúl, kétforintost nyom Évi kezébe.

- A Keletinél találunk telefont.

Évi tárcsáz. Csak a kicsöngetést jelző hang. Cseng a telefon az üres lakásban.

- Nem felel. - Az ujjait harapdálja.

- Akkor menjünk. - Aztán amíg a szerelvényre várnak, megkérdezi: - Hogy keveredtetek a huligánok közé?

- Az egyik belém kötött a Batthyány téri aluljáróban. Mentünk a metró felé, és kikezdett velem. És Gabi... Majd elmondom. Most nem...

- Rendben van. Majd elmondod.

A liftben a harmadik emelet gombját nyomja be Csizmazia Sándor.

- Értesíteni kell Gabi anyját. Te menj egyenest haza.

Évi a fejét rázza.

A csöngetésre Ildi jelenik meg.

- Édesanyád itthon van?

- Nincs.

- Ha megjön, szólj neki, hogy Csizmazia bácsi kereste, sürgős mondanivalója van. Várj, inkább leírom.

A konyhaasztalon a noteszből kitépett lapra sebtében ír néhány szót. Igen, ez is jellemző apára, minden ott van nála, ami szükséges, és soha nem keresgél, egyetlen mozdulattal húzza elő a noteszt, nem kutlászik a töltőtoll után.

Fel a lifttel a hetedik emeletre. A bejárati ajtónak dőlve ott áll anyu. Galambszürke kabát van rajta, a haja rozsdavörös zuhatag. Anyu rozsdavörösre festette a haját.

- Istenem, végre! - Odarohan Évihez, átöleli.

- Már azt hittem... Évi! Kislányom! Azt hittem...

Elakad a hangja.

- Mit hittél? Hagytam üzenetet, hogy Évi pajtását...

Anyu közbevág:

- Arra gondoltam... - Liheg. - Hogy mégis Évivel... Az a várakozás. Próbáltalak hívni titeket. Senki. Elrohantam Évi iskolájába.

- Az iskolámba?

- Igen, igen. Hátha valami okból ott kellett maradnod. De senki, csak a portás. A saját lakásomat hívtam, talán félreértettük egymást.

- De nálam nincs kulcs, hogy bemehessek...

- Hát én zavaromban nem is gondoltam rá. Aztán persze felötlött bennem. Akkor ki ide, és milyen keserves taxit kapni, és milyen sokára jött a lift, ott ácsorogtam előtte. Kiabáltam, és akkor végre...

Anyu ezt már bent a lakásban folytatja, hátravetve magát a kockás huzatú díványon, hosszú ujjával a hajában babrál.

- ...Már nekiindultam volna gyalog, végre lejött a lift, s én ott állok az ajtó előtt, látom a kilincsre akasztott papírt, belém hasít a rettegés, a betűk összefolynak előttem, én... én...

- Ágnes, nem kérdeznéd meg végre, hogy mi történt Évi pajtásával, azzal a Gabi fiúval?

Csizmazia Sándor volt felesége felé emeli szögletes állát.

5.

Megpróbálom végiggondolni az egészet. Megmagyarázni önmagamnak, hogy mi történt. És mért olyan szörnyű.

Amikor anyu az ajtó előtt várt bennünket, és kiderült, mennyire izgult miattam, mellesleg feleslegesen, hiszen apa megírta, hogy *Gabit* vitték kórházba, de anyu mégis azt képzelte, hogy engem ért valami baj, csak apa elhallgatja előtte kíméletből, ami persze távol állna apától, ő igazán nem kíméletes... Hát ott ültünk a nagyszobában, anyu bronzszínű haját néztem, meg a hosszú ujjait, ahogy a leomló hajával babrált, s apa azt mondta:

- Szegény fiút csúnyán ellátták, de végződhetett volna rosszabbul is. Az a lényeg, hogy aggodalomra nincs ok, most már megnyugodhatunk.

Megnyugodhatunk... Tehát ő is aggódott, félt, hogy Gabi talán belehal a sérülésekbe, vagy élete végéig viseli a nyomait. De akkor mért volt olyan utálatos a papírfecnikkel, amiket izgal-mamban téptem szét, mert úgy látszik, anyutól örököltem, hogy mozgatni kell az ujjaimat, kivált felindultságomban vagy unalmamban, mint sokszor az iskolában. Apa ott a kórházban mért söpörgette össze a foszlányokat a talpával? Mért nem sietett, rohant egyenest tudakozódni? Bizony ráférne egy tanfolyam a Szülők iskolájában, de nem rövidített, ahogy Gabinak mondtam. Anyu egyszer megjegyezte, hogy apának nincs fantáziája. Jellemes ember, de csipetnyi fantáziája sincs. Hát ez így igaz.

Apa sohasem nyilatkozik anyuról. Persze az az „Ágnes, nem kérdeznéd meg végre, mi történt azzal a Gabi fiúval?” felér egy csípős megjegyzéssel. Anyun látszott, hogy rosszulesik neki, nem szolgált rá, mert ő miattam izgult annyira, hogy másra gondolni se bírt. Anya művész-lélek, átadja magát az érzelmeinek, vagyis inkább úgy mondanám, az érzelmei uralkodnak rajta. Ilyenkor se lát, se hall.

De most rólam van szó. Én akkor kettőjük közt világosan *tudtam*, hogy nem nyugodtam meg. Kavarog bennem minden, és mintha egy meredek szélén állnék, ahonnan a következő pillanat-ban, *egy következő pillanatban* lezuhanhatok, mert nincs fogódzó. Tavalyelőtt nyáron éreztem ilyesmit, Csehszlovákiában voltam apával, a Csorba-tótól a poprádi tóhoz mentünk, védőkortát csak egy rövid részen volt, akkor derült ki, hogy enyhe tériszonyom van. Hol felfelé, hol meg le kaptattunk a köves talajon, apa ment kívül vagy szorosan a hátam mögött, és azt mondta: „A lábad elé nézz! Mindig a lábad elé!” Akkor valóságos volt a meredek, de most nem kevésbé rossz. Sőt... Akkor véget ért, amikor átjutottunk azon a rázós részen. Most pedig... Nem szűnt meg bennem a zaklatottság, nem is enyhült, amikor vasárnap bementem apával Gabihoz. Igaz, olyan rossz volt látni a dagadt, sebes, kék-zöld foltos arcát. Nagy néni sírva fakadt, reszketett a keze, kis híja, hogy rá nem borította Gabira a madártejet, amit csatos üvegben hozott. Mi narancsot vittünk, banánt nem sikerült kapni, az orrom előtt cipelt el egy pofa négy kilót, hiába mondtam, hogy betegnek kórházba vinnék, adjon át két darabot. Úgy nézett végig rajtam, mint aki azt közli: ismerjük ezt a trükköt.

A kórházban apa megkereste az ügyeletes orvost. Azzal jött vissza:

- Fiatalúr, tíz-tizenkét nap múlva kiteszik a szűrődet. Néhány napig otthon üdülsz, aztán irány az iskola!

Gabi meg a sebészt idézte:

- Szeretem a fiatal csontokat - és a felhasadt szájával vigyorogni igyekezett.

Én nem nyugodtam meg. Az a szorongás, az a *minden megtörténhet* egyre bennem fészkel. Arra kell gondolnom, és ha nem gondolok rá, akkor is ott motoszkál bennem: megyünk jókedvűen, a legrendesebb cuccainkban, és akkor hirtelen történik valami szörnyűség. Az emberekből tör elő. Fiatalokból. Négy-öt évvel idősebbek, mint én, mint Gabi. Ha négy-öt évvel előbb születek, együtt is járhattam volna velük általánosba. Hát hogy ilyen testközelen vannak, az a szörnyű. Persze a Kék fényben láttam bűnöző fiatalokat. Gyilkost is bemutatnak. De valahogy úgy képzeltem, hogy ezek más síkon, más dimenzióban élnek. Nem kerülhetek össze velük, ha nem keveredek az alvilágba. Úgy képzeltem, vagyunk mi, és vannak betörők, zsebesek, gyilkosok, csövezők, szipósok. Csukva kell tartani a bejárati ajtót, kinézni a kukucs-kálón, ha csöngetnek, nem szabad idegent beengedni a lakásba, bármilyen ürügyre hivatkozva is. A Kék fény film, ülök a tévé előtt, és nézem. De *velem* nem történhet semmi rossz, én nem engedek be idegent a lakásba, nem megyek autóstoppal, nem indulok pénz nélkül a Balatonhoz. Aki ilyet tesz, az egy másik világhoz tartozik. Én hetedikben azt mondtam Olivérnek: „Ne hülyülj!” - amikor azzal jött, hogy próbáljuk ki együtt a szipót. Eszem ágába se jutott, hogy kipróbáljam. És éppen ezért azt hittem, biztonságban vagyok, biztonságban vagyunk. Hát nem! Elindulok anyuhoz, és hirtelen...

Persze, ha Gabi nem fortyan fel. Akárcsak akkor régen. *Meg akarsz ismerkedni az öklömmel?* Akkor régen nem volt ok rá, hogy felmenjen benne a pumpa. De az a három az aluljáróban - durvák, szemtelenek, igazi huligánok. Az egyik a mellemhez nyúlt. Gabi értem tette. Nem tűrhette, hogy... Nem tűrte. Kuss, öcsi! Ezt mondták neki. Belebokszoltak. De azért okosabb lett volna, ha Gabi... Magukkal nem cipelhetnek. *Azt* úgyse tehetik meg velem az aluljáróban.

És ha elhagyott utcán találkozom velük? Ha ott fognak közre, ott támadnak rám? Olykor este a mi utcánk is szinte kihalt. Kinézek az ablakon, néha percekig egy árva lelket sem látni.

Minden megtörténhet. Szörnyű, hogy akármilyen megtörténhet hirtelen, váratlanul. Akármilyen. Nézem az arcokat, a srácok arcát, és találgatom: kitelne tőle? Mert hiába mutatták be azt a sok rémséget a Kék fényben, tulajdonképpen nem hittem el *igazán*. Nem hittem el igazán, hogy ilyesmi kitelik fiataloktól, azoktól, akik itt élnek köztünk. Látni kellett a valóságban, átélni.

És a felnőttek, ők sem különbek! Ott álltak és nézték, hogyan csépli az a három lakli Gabit, nézték, mint egy LÁTVÁNYT. És akinek elege volt belőle: „Gyerünk innen, Olga!” Pedig ha összefognak, elintézhették volna azt a három huligánt. Nem is kellett volna verekedniük, csak együtt megindulni feléjük. Hiszen sokan voltak. Megindulni és kiabálni: „Azonnal hagyják abba!” De ők csak bámulták, mint egy ingyenmeccset. Felőlük azok hárman agyonverhették volna Gabit. Csupán az a szemüveges néni kiabált. Egyvalaki. És mire a két rendőr megérkezett, a bámészkodóknak híre-hamva se volt. Az ingyencirkusz véget ért, mért maradjanak tovább! Hát ilyenek a felnőttek. Közönyösek. Jolán néni mondta tavaly az osztályfőnöki órán, hogy a közöny a legrosszabb tulajdonság. Rosszabb, mint az indulat, a düh. Az indulatos ember gyakran meggyőzhető, leszerelhető. A közönyön nem lehet rést ütni. És akkor Méhes Tünde felállt, és azt mondta, hogy a Bibliában is ez van. És idézte: „Mivel langymeleg, sem nem hideg, sem nem hév...” Azt mondta, tovább nem jut eszébe pontosan a szöveg, de arról van szó, hogy a langymeleget, vagyis a közönyöst az Úristen kiveti a szájából. Tünde apja református pap, és Tünde nem azt mondja, hogy keresztény, hanem így: keresztyén.

Igen, a felnőtteket is méregetem magamban. Vajon ez is csak bámulná, hogyan csépel három colos huligán egy tizenöt éves srácot?... Gabi tizenötödik születésnapja szeptember nyolcadikán volt, megvettem neki a *Világjárókat*, én lemezt kaptam tőle legutóbb a születésnapomra.

Vizsgálom az arcokat... És a szüleim? Anyu biztosan kiáltozna rendőrökért, apa telefonálna értük, mint az a harcsabajszú, lehet, hogy megpróbálna rendet teremteni, szeretném, ha megpróbálná, de egy szál maga mit sem tehet három huligán ellenében, és ez nyilván neki is eszébe jutna. Csak az segítene, ha az emberek összefognának, ha nem volnának közönyösek.

Apára haragszom az értetlensége miatt. Hogy akkor a papírfecniket... Nincs fantáziája.

És anya? Neki van. De megkérdezhettem volna, mi történt Gabival. Persze, ő attól tartott, hogy engem ért baj. Mellesleg apának esze ágába se jutott volna eltitkolni előtte, ha így adódik. Hogyan is tehetné? Anyu úgyis megtudja. Persze, ha külföldön van?... Szerintem apa akkor se teszi.

Anyu szeme sarkából apró ráncok sugároznak ki. Azelőtt alig látszott. Észrevettem, hogy nem ül szembe a fénnel. Egyszer néhány percig a fénnel szemközt volt, s a szája mentén is ki-rajzolódott két vékony barázda.

...Apára haragszom. Harag?... A szó nem fedi pontosan azt, amit érzek. Azt érzem, hogy nem tud és nem is akar megérteni. Kérdés, mennyire nem tud, és mennyire nem akar. Olyan kérdés, amelyet úgysem dönthetek el. Az iróniáját mindenesetre hanyagolhatná. Ha nekem gyerekem lesz, soha nem fogok gúnyolódni vele... Odanyomtam elé az ellenőrzőmet a magyar elégtelennel, hogy aláírja.

- Miből kifolyólag kaptad, ha szabad érdeklődnöm?

Tűkön ültem, pontosabban álltam. Anyuval - csütörtök délután volt - cipőt akartunk venni az új kabátomhoz.

- Az *Odüsszeia*. Tesztkérdésekre kellett válaszolni.

- Na és?

- Hát az egyik kérdés az volt, hol és milyen körülmények közt találkozott Nauszikaa Odüsszeusszal, és kik voltak Nauszikaa kíséretében.

Apa kérdően nézett rám. És te? - firtatta a szeme.

Torkig vagyok az *Odüsszeiával*. Engem az érdekel, hogy *ma* mi van. De ha Gabi nem kerül kórházba, ha nem verik össze a huligánok, ha nem fürkészném az arcokat (muszáj!), hogy mi van mögöttük, ha nem utálnám annyira a közönyösöket, akkor talán sorról sorra végig-olvasom. Ezt egyébként megmondtam apának, mire ő:

- Nincsen ha. Az van, ami van. Amit megtettünk vagy nem tettünk meg.

Hát az ilyen aranyköpésekre allergiás vagyok. Akkor, magyarórán odasúgtam a mögöttem ülő Sebők Pirinek: „Nauszi és Odü hol ismerkedett meg?”

Ő visszasúgta: „A tengerparton.”

Többet nem tudtam meg, mert Magda néni rám szólt: „Csizmazia!” És odaplántálta magát a padsorok elé. A szomszédom más kérdéseket kapott, elbúsultan körmölt, magamra voltam utalva.

- Nauszikaa királylány - mondtam apának -, hát azt gondoltam, előkelőségek kíséretében sétált a tengerparton.

- Divatos szerelésben, nemde? - kérdezte apa.

Hallgattam.

- Sajnos nem így történt - folytatta ő. - Nauszika mosott a társnőivel együtt. Bizony, királylány létére mosott. Szerény volt, és dolgoz. És jól nevelt is.

- Ezt honnan tudod?

- Olvasd el az idevágó részt, megtudod te is.

Éreztem, hogy elvörösödöm.

- Leszel szíves aláírni.

Aláírta, átvettem tőle, megindultam a szobám felé, de az ajtóban visszafordultam. Nem bírtam tovább, kitört belőlem:

- Te akkor a kórházban... mért szedted össze a papírfecniket?

- Mert a földön voltak.

- Úgy értem... Ez volt neked a legsürgősebb teendő?

- Fél percig sem tartott - mondta ő

- Sürgősebb, mint megtudni, mi van Gabival? Hát ha az egész előcsarnok telis-tele lett volna papírszékendő darabokkal, és egyetlen mozdulatomra eltűnhetnének, én akkor se... én akkor is...

Kiabáltam, aztán hirtelen elfulladt a hangom. Apa nem válaszolt.

Bementem a szobámba.

Gabinak persze egyetlen szót sem szóltam az egészről. Ő azt hajtogatja, milyen rendes volt apától, hogy kétszer is bejött hozzá a kórházba, és beszélt az orvosokkal. Én minden látogatáskor ott vagyok Gabinál, bár az anyja meglehetősen undok velem, úgy viselkedik, mintha én tehetnék róla, hogy a fiát összeverték. Ez nem kitaláció. Legutóbb is.

- Gabi olyan, mint az apja. Az én drága megboldogult uram mindenkiért kiállt, s aztán egyre-másra ráfizetett. - És sóhajtott.

Akkorákat sóhajtott, hogy majd kirepít a kórteremből. Én meg csak magamban füstölgök. Könnyes szemmel beszél a drága megboldogultról, és összeadja magát füvel-fával. Jenő bácsi bűzlik az italtól. Tegnap is... Nem mentem be vele együtt a liftbe, olyan visszataszító volt. Megvártam, amíg felér.

Gabi tankönyveket kért, hogy ne maradjon el nagyon az anyagból, mert aztán nem győzi majd pótolni. A matek- meg az oroszleckét külön leírom neki. Igyekszem szórakoztatni, beszámolok, mi minden történt az osztályban, hogy egy új fiú jött, Kenyában volt a szüleivel egy évig, ott angol iskolába járt.

- Nekem a magyar iskola is megfelel - jegyezte meg szárazon Gabi.

- Kenyában aligha járhat valaki magyar iskolába - mondtam. És hozzátettem: - Az apja építész. Ott dolgozott.

- Hát akkor igazán nyitthatott volna a fiának egy magyar iskolát a bennszülöttekkel - vetette oda.

Nem vitáztam vele. Máskor nem hagyom annyiban, ha ilyen epés, de most, hogy kórházban van, türelemre intem magam. Csak annyit mondtam:

- Az angol iskolának több hasznát veszi. Megtanult angolul anyanyelvi fokon.

- Társalogj vele, hiszen jársz angolra. Felfejlődsz majd te is anyanyelvi fokra.

Nem válaszoltam. De rosszul esett, hogy minden szavamba beleköt. Nem rajtam múlik, hogy Gabi csak azt tanulja, amit az iskolában tanítanak. Nem én vagyok az oka, hogy nem jár pl. a nyelvi laboratóriumba.

Maradtam egy kis ideig, aztán cihelődtem. Gabi mellett az anyján meg Ildin kívül még ott volt a nagynénje meg három unokatestvére, két csúnya ikerlány és egy szeplős kissrác. A mamája a széken, a nagynéni meg a kisfiú az ágyon ült, az ikrek az ágy lábánál álldogáltak velem együtt. Búcsúzaskor odahajoltam Gabihoz - nem volt könnyű a két nőtől -, megpuszítottam, jelezve, hogy szent a béke, és közöltem, hogy vasárnap bemegy hozzá Magda néni öt gyerekkel. Kisorsolják, hogy az osztályból ki legyen az az öt. Ha nem esik rám a sorsolás, vasárnap nem jövök, mert túl sokan lennének.

- Az már igaz - helyeselt a nagynéni.

Gabi csak annyit szólt:

- Rendben.

A combnyaktöréses bácsi megkapta az éjszakára szóló injekciót, az altatótól hamarosan elnyomja az álom. Igaz, álmában is jajgat és beszél. Múlt éjjel azt kiabálta: „Hess, tuba! Hess!” Temérdek a galamb a házukban, panasolja, hogy odapiszkítanak a folyosón az ajtajuk elé, csipegetik a virágait.

Az az ágyoszomszéd, aki motorbiciklivel karambolozott, nem beszél álmában, igaz, ébren sem. Napközben keresztretjtvényt fejt, vagy a mennyezetet bámulja. Mellette a dagi képű nap-hosszat bömbölteti a rádióját. A jajgatós öreg morog: „Vegyen fülhallgatót... Mért nem fülhallgatóval?” „Maga vegyen füldugót, öregapám” - vág vissza a dagi képű.

Annak, aki középuft fekszik, a tenyerét szúrták át balhé közben. Időnként szólítják: „Cöndör!” A szemüveges nővér úgy mondja: „Négyes szám, készüljön demonstrációra!” Cöndör ilyenkor kislattyog, a tenyerét körülállják egy teremben az orvostanhallgatók, a sebész magyaráz, dobálózik az idegen szavakkal, ő meg csak áll, és be kell mutatnia, hogy melyik ujját bírja mozgatni, melyiket nem.

Gabi sóhajtást nyom el. Villanyoltás után csak a homályos fényű éjszakai lámpa ég - eleinte hamarosan elaludt, végigszunyálta az éjszakákat. Amikor az öreg bácsi rosszul lett, és az éjjeles nővér behívta hozzá az ügyeletest, azt is az átszúrt kezűtől tudta meg. Igen, eleinte egykettőre elaludt, de múlt éjjel is sokáig volt ébren, hallgatta a szobatársak horkolását, az utcai zajokat, akárcsak most. Az ágy feje az ablak közelében, a csukott üvegtáblákon is áthatol a mentőautók szirénázása, hangjuk belehasít az éjszakába.

Mikor engedik haza? Az biztos, hogy kevesebb nap van előtte, mint mögötte. De a türelme fogytán, az éjszaka nehezebb, mint a nappal. Napközben elfoglalja magát.

Ilyenkor az elcsendesült kórteremben annyi mindenben kell töprengeni. Leginkább újra meg újra azon, hogy mért nincs igazság ezen a földön. Mért hull egyeseknek minden az ölükbe, a kezüket se kell kinyújtaniuk érte. Ez a srác is, akiről Évi beszélt. Az új osztálytárs. Angol iskolába járt Afrikában, megtanult angolul anyanyelvi szinten. Persze könnyen meglehet, hogy korántsem tud olyan jaj de jól, csak felvág vele. De tény az, hogy egyeseknek könnyű, nagyon könnyű. Általánosban Hadik Pisti ment ki a szüleivel három évre Olaszországba. Az apja is, az anyja is külkeres. Pisti biztosan megtanulta az olaszt anyanyelvi fokon, mert az osztályban ő volt a legjobb tanuló, a gyerekek Professzor Úrnak hívták, a színjelesét csak egyszer rontotta le testnevelés négyessel Mellkas Misi.

...Nincs igazság! Szerettem volna beíratkozni én is a nyelvi laborba angol nyelvre, mert aki számítógépekkel foglalkozik, annak később nagyon fontos az angol. Anya azt mondta, nem telik a tandíjra. Könnyes lett a szeme, amikor mondta, sajnáltam őt, meg nem is, mert itálra a pasasoknak telik, és arra is, hogy odaüljenek az asztalhoz a készre. Nem bocsátom meg anyának. Sose bocsátom meg neki.

Keze ökölbe szorul, rávág a paplanra, a hirtelen mozdulattól a két törött bordából mélyen belészúr a fájdalom. Kit üt meg? Azt a hármat? Vagy Jenőt, aki kukucst kiált? Kareszt, akit lesittelték? Mindegyiket. Valahányan csak voltak. Valamennyit. És... anya a szipákolásával...

Az éjjeli lámpa szűrt fényében apa. Hazajön. Zörren a kulcs a zárban. Nyitja az ajtót. Belép. Bemegy a konyhába.

...Anyádat ne bánts!d!

...Mért? Felszegi a fejét dacosan, elkeseredetten. Mért?

...Mert a szülőanyád. Mert gyöngé.

...Mért gyöngé? Mért nem parancsol magának? Mért nem vesz erőt magán?

Apa odalép hozzá, a füléhez hajol, a fülébe súgja halkán, szomorúan:

...Kell neki a férfi. Nem tehet róla.

...A nyavalya...

...Ne káromkodj, Gábor!

Apa letelepszik az ágyra, oda, ahol keresztanya meg Zsolti miatt nem maradt hely Évinek.

...Anyád gyöngé. Te erős vagy.

...És azért szakadjon rám minden?

...Anyád ápolt, amikor beteg voltál. Emlékszel. Ott ült melletted, négyóránként adta be az orvosságot. Egész éjjel virrasztott, mert az ébresztő nem szólt.

...Ildit is rám sózza. Én tanulok vele. Felőle megbukhatna osztályismétlésre.

...Te erős vagy.

...Nem akarok erős lenni. Nem akarok. Elegem van belőle!

...Kötelességünk önmagunkkal és embertársainkkal...

Ezt Jolán néni mondta az utolsó osztályfőnöki órán. Lizával együtt vittük ki neki az ajándékot. Én a herendi vázát, Liza a virágot.

...Apa, mért muszáj nekem erősnek lenni? Hol az igazság? Mondd meg nekem, hol az igazság?! Válaszolj!

Apa nem válaszol.

Anya bukkan fel. Anya hangja.

...Vártam én, vártam az uramat, és hazajött egy részeg ember.

Apa soha nem ivott be azóta. Erős maradt.

...Azért én Jenőnek szétverem egyszer a pofáját.

Megint rávág a paplanra.

Apa a fejét ingatja tagadóan. Ujját felemeli, mint aki figyelmeztet. Így tűnik el a homályban úszó kórteremben.

6.

Bevágja az oroszkönyvet meg a két füzetet a tarisznyába. A cipzárat húzza rá, amikor a fiú hozzá lép.

Akarta, hogy jöjjön. Most pedig ott áll mellette.

Magas, nyúlánk srác Csaba, de nem hórihorgas, mint Szlávik Tibi. Vállas, de nem zömök, mint Kende Andris, aki éppen Gabi felől tudakozódik, hogy meddig marad még otthon. Kende a zöld dzsekijében, széles ábrázatával Csaba mellett olyan, mint egy nagy levelibéka. Csaba szeme mongolvágású, a fejét felveti, mintha várakozva nézne előre, ajka kissé lepitted. Duzzadt, dacos száj.

- Hát most majd elmondom.

Csaba pillantása végigcsúszik Kende zöld dzsekijén, pufók ábrázatán, úgy szól oda Évinek:

- De igyekezz!

Ezt azért nem. Még hogy igyekezzek! Noszogatni nem hagyom magam.

- Pénteken be kell mennie Gabinak felülvizsgálatra, és ha minden oké, hétfőn már itt lesz - közli Kendével.

- Mondd meg neki, szombaton felnézek hozzá.

Kende úgy fordítja egymás felé a talpát, mint aki el akarja gáncsolni önmagát.

- Délelőtt?

- Mit képzelsz! Szombat délelőtt nálunk családi takarítás a program. Ráadásul a nagyim tisztasági mániában szenved, és a szülőket is megfertőzte.

Csaba arca, álmos tekintete leplezetlen unalommal fejezi ki, hogy legkevésbé sem érdekli Kende Andris tisztasági mániával megfertőzött családja.

- Délután - szögezi le Andris, és elslattyog a zöld dzsekijében.

Csaba meglóbálja a sportszatyát.

- Gyerünk.

Végig a folyosón a farmernadrágok, bőrkabátok, színes dzsekik közt - Borbás Andrea szürke pantallójához sötétkék spencert visel, „angol college-stílus” - le a lépcsőn, ki az utcára, és még mindig hallgatnak. Csabának kéne elkezdni.

Szünetben azt mondta: „Annyira hasonlítasz...” És akkor odaállított hozzájuk Kovalszky Csilla, vagyis *Buzgó Mócsing*, akit viharos gyorsasággal megutált az egész osztály, mert senkinek nem súg, és félhangosan, de gondosan ügyelve, hogy a tanár meghallja, rászól azokra, akik nem figyelnek. Igaz, Magda nénitől megkapta: „Köszönöm a buzgóságodat, Csilla, de magam is tudok rendet tartani. Ha majd úgy érzem, meghaladja az erőmet, szólok neked...” Buzgó Mócsing odaállított melléjük, és rákezdte a diákszemélyiségi igazolványát. Aztán becsengettek.

- Szóval... Kire hasonlítok én? - töri meg Évi a hallgatást.

- Egy festményre. Ha eljössz hozzánk, meglátod. Csak a szeplőid hiányoznak róla.

- Nocsak, a szeplőim!

Nevet.

(Mit nevetek azon, hogy a szeplőim?)

- Most haza mégy?

- Nem, előbb ebédelni.

- Aha! Hol ebédelsz?

- A közelben. Előfizetéses.

- Tudod mit, dobjunk be egy hamburgert. (Hembörgernek ejti. Tudok én is angolul, mégsem mondok hembörgert. Vagy mégis úgy kéne?...)

Évi rápillant oldalvást. Csaba nevet.

- Nyugi. Van pénz nálam. - És megfogja Évi könyökét.

Villanyáram. Igen, mintha az futna végig az egész testében. Gyönyörűséges villanyáram. Az ujjak a könyökét fogják, s egész testében érzi.

Mi ez? Mi ez?

- Beülhetünk egy tatár bifsztekre is valahová.

- Á, nem! Inkább egy hamburgert.

Milyen furcsa a hangom. Idegen. Mintha valaki más beszélne. Gabi is fogta a könyököm, nem is egyszer, de az nem volt ciki. Az olyan volt... hogy mi ketten együtt vagyunk, és egymáshoz igazítottuk a lépéseinket, közös ritmusban, kivált, amikor a kutyát sétáltattuk. A Pajtást. Kis labdát dobtunk messzire, Pajtás eliramodott érte, visszahozta.

Fehér bódé nyitott tolóablaka előtt állnak.

- Két hamburgert - veti oda Csaba, és a zsebébe nyúl. - Vagy inkább hot dogot ennél? - kérdi.

Évi a fejét rázza.

- Határozza már el magát! - szól rá bentről a nő.

- Elhatároztam. Két hamburgert - veti oda.

És Csabára nem szól rá bentről a düledt szemű nő, hogy ne szórakozzék vele. Őszi-barackfagyit kértem, s aztán helyesbítettem ananászra. *Ne szórakozzon velem!* Úgy tartotta felém az ananászfagyit, mintha hozzám akarná vágni. *A legnagyobb titok a személyiség.* Vagyis hogy ki az, aki mondja, ki az, aki teszi. A személyiség varázsa. Valahol olvastam.

Megindulnak. Szótlanul harapdálják az ételt.

- New Yorkban jobb.

- Mi jobb?

- Egy s más. Most a hamburgerre értem.

- Voltál ott?

- Tavalý nyáron.

Megint hallgatnak.

Beszélni kéne. Évi bekapja az utolsó falatot. Mondani valami jelentőset, érdekeset. Belefúrja orrát a levegőbe, aztán szinte akaratlanul buggyan ki belőle a kérdés:

- Milyen az angol iskola, ahová jártál?

Csaba elmosolyodik.

- Hogy milyen? Te meg tudnád mondani, milyen a magyar iskola?

- Hát...

Csabának igaza van. Hülyeség ez a kérdés. Hogy milyen az iskola? Egyszer unalmas, máskor jó. Igen, néha érdekes.

- Hagyjuk az iskolát - indítványozza Csaba.

Zsebre vágott kézzel lépked. Most olyan, mint aki teljesen elég önmagának.

Hirtelen rátapad Évire a tekintete.

- Éreztél már olyasmit...

Elhallgat egy pillanatra. Maga elé néz, úgy folytatja:

- A járda egyik oldalán mégy, és arra gondolsz, a másikon kéne menni, és amikor ott vagy a másik oldalon, megint visszakívánczol oda, amit elhagytál, de tudod, ha újra ott lennél, ismét a másik oldalon volna jobb.

Évi nézi a fiú ferde vágású szemét, a duzzadt, lebiggyedő száját. Olyan izgalmas, amit mond. Felkavaró.

- Akkor neked sose elég az, ami van?

Csaba összehúzza a szemöldökét, két párhuzamos rés húzódik lefelé a homlokán. Az arca kedvetlen, bosszús.

Más választ várt. Nem ilyen suta szavakat. Csalódott. Énbennem csalódott. Többet várt tőlem.

- Elvagyódsz - ejti ki suttogva, mint aki titkot közöl.

- Elvagyódás... igen. - A fiú arca feléje hajol.

Mért nem tudok most valami okosat mondani? Amikor Gabival beszélek, vagy másokkal, annyi ötletem van. És most? Mért nem tudok? Mért?

Mennek a járókelők közt. Autók robognak, villamosok húznak el. Az árnyék üzőbe vette a híg napsütést.

Kis térre érnek. Leülnek egy padra, lábuknál hullott falevelek, sárgák, rőt színűek, faközöldek. Arrább testes öregasszony kenyeret szór a galamboknak, ott tolonganak előtte.

A fiú keze Évi vállán, átkarolja, magához húzza, így ülnek szorosan egymás mellett.

Most csak ők ketten. Egyedül ők ketten vannak.

Elsüllyedt, tovatűnt, szétfoslott minden más. Apa a szögletes állával, anya, aki Szombat-helyen énekel, a HÉV, amelyre fel kellene szállni, hogy hazakerüljön, a piac, ahol bevásárol, eltűnt az iskola, eltűnt az otthon, a ház a lakókkal, a lábadozó Gabi, az aláírásra váró jeles oroszról az ellenőrző füzetben, eltűnt a város, az egész világ. Szédülés fogja el, behunyja a szemét. Csak ez a pad van az egész mindenségben és ők ketten. Nincsen múlt, és nincs jövő, csak ez a *most* van, ez a csodálatos, mindent betöltő *most*, a vállát átfogó kéz, a szájára tapadó száj. És amikor kinyitja a szemét, a másik pad üres, galambok rebbennek tova, s az égbolt lejtőjén örömet szikrázik a nap korongja.

A HÉV-en viszi magával az örömet, szétárad benne, melengeti. Enyhe szédületet érez, mint a nagy születésnapján a fél pohár pezsgőtől. Csak amikor órájára néz, nyomul belé a másik valóság. Sietni, hogy hazaérjen, mielőtt apa... Elkerülni a magyarázkodást. A teendők. Bevásárlás... Gabi. Átvinni hozzá a füzeteket, közölni a leckét. És ha apa már otthon lesz, mire ő befut?... *Elbeszélgettem az időt.* Igen, ennyit mond, és bevonul a szobájába. Persze a tilos táblát, azt nem teheti ki. Annak az időnek már réges-régen vége.

Míg a piac felé nyargal, ismét felötlik benne az a szó: elvagyódás. Ha megkérdezte volna tőle *akkor*: most is elvagyódsz? És Csaba a szájába lehelte volna, a szájába csókolt volna a választ. Nem. Már nem. Mellőled nem!

És ha mégis?...

Bevágódik a liftbe, még ki se szállt, amikor előrántja a zsebéből a kulcsot. Az előszobában lecsapja a tarisznyáját. Éhes. Korog a gyomra éhségében. Kolbászt, sajtot szeletel, egy darab füstölt húst menet közben kap be, míg kenyeret vág. A második karéjt eszi megvajazva, csabaival és sajttal, harsog a rádió, de azért meghallja, hogy nyílik az előszobaajtó.

- Gyöngye volt az ebéd? - kérdi Csizmazia Sándor.

- Harmatgyenge, apa.

Apa egyszer arra kért, igen, ezt a kifejezést használta, *kért*, hogy sose hazudjak neki, mert önmagamat alázom meg. Belemélyedt a kérdésbe, kifejtette, hogy egyik hazugság maga után vonja a másikat, a többit, s végül súlyos, egész életre kiható veszélybe sodródhatunk. Apa akkor szót ejtett a szexről, hogy persze fontos, de nem ez a legfontosabb, s az idő előtt kinyíló virág sorsát is ecsetelte, valamint a meggondolatlan tizenévesekét (kicsit meghatódtam, de vihogással is küszködtem), és azzal fejezte be, ő azt szeretné, s arra törekszik, hogy mi jóbarátok is legyünk, nem csupán apa és gyermeke.

Hát ez tulajdonképpen szép gondolat, de a megvalósítása korántsem egyszerű. Sőt... Vannak szülők, akiket lehetetlen barátunknak érezni, mint általánosban Olivérnek a szüleit, ezt a két részeges kancsót, vagy Szűcs Bernadettnek az anyját, aki a harmadik férjénél tart, és a nyolcadikos ballagásra sem ment el; szombaton meg vasárnap, ahogy Bernadett mondja: kicsapja őt a térre *legelni*, s estére vagy főz valamit, vagy nem. Ez csupa világos eset. Ezek a haszontalan szülők.

Mellesleg a Gabi anyja is... Hogyan érezhetné őt Gabi a barátjának? Nemcsak Jenő bácsi meg eyebekek miatt. De fel sem éri ésszel mindazt, ami bennünket foglalkoztat.

Apával nem ez a helyzet. És ő szakít is időt a beszélgetésre. Hallottam, hogy azt mondta a telefonba: „Köszönöm, hogy rám gondoltatok, de én nem gémkázom. - A hapsi talán meg akarta dumálni, mert apa így folytatta: - Az ember választ. Nagyobb jövedelem, kevesebb vagy semmi szabad idő. Én a kevesebb jövedelmet választom. Nekem ez a több. De köszönöm, hogy rám gondoltatok.”

Csak hogy hiába marad idő a beszélgetésre, ha apa *nem ért meg*. Ha elmondanám neki az elvagyódást, azt az érzést, hogy a járda egyik oldaláról a másikra kívánczozunk, és ha már ott vagyunk, ismét vissza, ő, fogadni mernék, olyasmit vágna rá: akkor az illető ide-oda mászkál, és sehová nem jut el idejében. Nem érti, hogy a járda két oldala jelkép. Szimbólum. Nem érti, pedig okos, de valami hiányzik belőle. Hiába, a fantázia!...

Megemlítettem neki, amit Csaba az életuntságról beszélt, persze név nélkül, csak úgy, hogy az egyik osztálytársam mondta. Az angol szót is közölte rá: spleen. Csaba azt mondta, senki sincs oly erősen benne a világban, mint aki unja, megveti. Mire apa:

- Kérdezd meg tőle, vajon mit enne, ha a téeszekben a tagok munka helyett unnák és megvetnék a világot. Ha a péket vagy a bányászt spleen fogná el? Netán a busz- meg a metró- vezetőt?

Világos, hogy *nem értette meg*, miről is van szó. De én azért megkérdeztem tőle:

- Szerinted a munka érdekes?

Összehúzta a szemét, mintha egy láthatatlan pontot venne célba.

- Tőlünk függ, hogy érdekes is legyen. - És hozzátette: - Ha belátjuk, hogy fontos.

- Aha! Elképzelem, hogy aki ott ül a postahivatalban, és rányomja a pecsétet a bélyegekre, hogy az milyen érdekesnek tudja a munkáját.

Apa olyasmit válaszolt rá, az illetőnek azt kell végiggondolnia, fontos, hogy a levelek eljussanak rendeltetési helyükre, meg hogy egy nagy egész kisebb-nagyobb részei vagyunk.

Köszönöm szépen! Felfüggesztettem a vitát.

Mellesleg Gabinak sincs igazi fantáziája. Még most is emlékszem arra a fogalmazványára: *Mátyás király udvarában vagyok*. Azt írta, hogy ott volt a fényes budai várban, amelyet később, 1541-ben elfoglaltak a törökök, részt vett a lovagjátékokban, megnézte a híres könyvtárat, és jól evett-ivott.

Hát igen, Gabi... Én azért szeretem őt. És nem tehetek róla, hogy Csaba jött az életembe. Bánt, hogy éppen akkor történt, amikor Gabi megsebesült. Miattam. Illetve a saját makacssága miatt is.

Vannak lányok, akiknek a jó cuccai miatt tetszik egy srác. Csabának remek cuccai vannak, de ez mellékes nekem. Vagyis... látom, hogy menő cuccok, hogy jól állnak rajta, de nem ez a fontos. Színes egyéniség - ez a lényeg. Olyan érdekes dolgokat beszél. És mennyit utazott! Mesélte, hogy New Yorkban a Guggenheim Múzeum milyen frankó, irtó gazdag a gyűjteménye, és a feljárata egész különleges. Láta a Niagarát is, és hát Afrika... Én csak Olaszországban voltam anyuval a tengerparton, Jesolóból háromszor bementünk Velencébe, apuval pedig Cseszkóban és Bulgáriában töltöttem két-két hetet. Ez minden. Hát igen, Csaba bejárta úgyszólván a fél világot. De ez nem ok. Azt hiszem, a szerelemnek nincs is igazi oka, jön, kigyúl bennünk, elhatalmasodik, *megtörténik velünk*, igen, ez a helyes kifejezés. Ezzel szemben Gabi... Tudom, hogy őt miért szeretem. Együtt játszottunk. Aztán később...

A kutya... A Pajtás. Azt hiszem, vele kezdődött.

Fehér színű, nagy testű kutya. A bokrok mentén őgyelgett, mellénk szegődött. - Valamilyen kuvasz-keverék - állapította meg Gabi, és megveregette a nyakát. Utána én is megsimogattam. A kutya hirtelen átfont a két lábával, feje szinte az államig ért. Aztán Gabira ugrott, őt is átfogta a két mellső lábával.

- Gazdátlan - mondtam, és Gabi rábólintott.

És akkor felötlött bennem, amit Tímár néni mesélt. A fiának hétvégi háza van Diósdon, éppen a kerítést javította, amikor lefékez egy Dacia, kiugrik belőle egy kutya, szalad az árokhoz, hogy a dolgát végezze, s a kocsit továbbhagyja. A kutya meg csak várt az árokparton. Nem mozgott onnan, várta a gazdát, hogy visszajöjjenek érte. Estefelé halkán nyüsztetett, Tímár néni fia ételt vitt neki, meg vizet. A kutya ott kuporgott egész éjjel. Másnap újra kapott enni, és késő

délután - vasárnap volt - feltűnt a fehér Dacia, Tímár néni fia megjegyezte a rendszámát. A kutya is felismerte, szaladt felé, a kocsikikanyarodott, rá a kutyára, elgázolta és elhajtott.

Az állat ott lépkedett mellettünk, lassított, ha mi is lassítottunk, szaporára fogta lépéseit, amikor gyorsan mentünk, nem tágított mellőlünk.

- Gazdátlan - ismételte meg a szót Gabi. - Elvesztette a gazdáját, vagy elhagyták.

A házunk elé értünk, az eb mintha megérezte volna, testközelbe jött hozzánk. A kapu előtt a lábunkhoz dörgölözött, felszegte a fejét, ránk nézett.

- Talán éhes - mondtam. - Tegnapról maradt egy szafaládé, lehozom neki. Te maradj addig vele.

- Víz is! - figyelmeztetett Gabi.

A lift lent volt. Hóbinkáné akkor érkezett az ajtaja elé, amikor a felvonó elindult velem, láttam a dühös arcát. Pukkadj meg, gondoltam, bezártad a lakásba a három gyereket, és elutaztál hétvégére a Balatonra. A három gyereked több ideig várt, mint most te a liftre. Beszaladtam a lakásba, a hűtőből kivettem a szafaládét, egy üres konzervdobozba vizet öntöttem, és le a földszintre, ki az utcára. A kutya ott kushadt Gabi lábánál, sóváran nézte kezemben az ételt, ahogy leraktam elé, rávetette magát, falta. A konzervdobozt Gabi odaállította a közelébe, mi meg elindultunk befelé. A kutya otthagya a húst, utánam rohant, szembekerült velem, átölelt, a szemöldöke között két ráncba szaladt a bőr, ahogy rám nézett. Az a tekintet! Könyörgött. És könyörgött a belém kapaszkodó két mellső lába is.

- Nincs senkije, csak mi - mondtam.

- Vigyük magunkkal - indítványozta Gabi. - Megkérem a mamát.

A liftben azon vitáztunk, kinél maradjon a kutya. Végül sorsot húztunk, az én nevem jött ki, de megállapodtunk, hogy közösen fogjuk sétáltatni.

Az öregfiú rögtön felhasználta az alkalmat jellemeszilárdításra. *Apák egyedül!* Jól fontoljam meg, mivel jár a kutyatartás. A kutyának legalább napi egyórás mozgásra van szüksége a szabadban. A reggeli levitelt arra a kis időre, amíg az állat a dolgát végzi, ő vállalja.

Eleinte észre se vettük, hogy Pajtás - így neveztük el - nem ad hangot. A lábamhoz dörgölözött, mikor hazaérkeztem, ott feküdt a székem mellett, amíg másnapra készültem, beódalgott apához, az utcán ott ügetett mellettünk, ha Gabival sétáltattuk, szaladt az eldobott labdáért, hozta a szájában, de soha egy vakkantás.

- Megnémult, hogy elhagyták - mondta Gabi. És hozzátette: - Mélyebben érez ez a kutya sok embernél.

- A buddhisták hisznek abban, hogy az állatnak is van lelke - mondtam.

- Azt nem tudom, de abban biztos vagyok, hogy egyik-másik embernek nincs - jelentette ki Gabi.

Hónapok teltek el, mire Pajtás megszólalt. Igen, ez a szó illik rá: MEGSZÓLALT. Eleinte, iskolából jövet, ha nyitottam az ajtót, odaszaladt hozzám, a farkát csóválta gyors ütemben, de néma maradt. Aztán egy napon elvakkantotta magát, körülugrált, átfogott a két lábával, és ugatott. Boldog ugatás volt. Elfelejtette, hogy elhagyták? Túltette magát rajta? Hozzám tartozott, hozzám meg Gabihoz és apához is egy kicsit.

Tavasszal halt meg. Elgázolták. A labda legurult az úttestre, rá a zebrára. A sebesen bekanyarodó motorbiciklis arcát bukósisak fedte. Pajtás szájába kapta a labdát, nem maradt ideje

félreugrani, a motor letiporta, átment rajta. A gép egy pillanatra megingott, mintha visszahökölne attól, amit tett, és továbbogott. Pajtás ott maradt elterülve, véresen. Még nyöszörgött, mikor felemeltük, aztán elnémult. Élettelen teste megnyúlt. Holtan hosszabbnak látszott, mint élve.

Arra gondoltam, hogy az elszárguló motoros bukósisakban rejtőzködő arcával akár a végzet. Nincsenek vonásai. Nem tudni, milyen. Látom, és mégis személytelen. Akárki lehet. Hirtelen megjelenik és gázol.

Gabi azt mondta, hogy a motorosnak a zebra előtt lassítania kellett volna. Szabálytalanul közlekedett.

...Valahol azt olvastam, hogy az okos ember nem tesz meg mindent, amit mond, és nem mond el mindent, amit tesz. Hát én se mondtam meg apának, hogy nem fizettem be az ebédet. Egyrészt azért nem mondtam meg, mert akkor beszélnem kéne Csabáról, arról, ami a legszemélyesebb magánügyem, amit szavakba se tudok foglalni. Másrészt... Apától kitelik, hogy fullánkös megjegyzést tenne, mért hagytam kárba veszni az ebédet.

KÁRBA VESZNI!!! Nálunk semminek sem szabad kárba veszni. A száraz kenyeret nem szabad kidobni. Megtettem egyszer-kétszer. Következett a kiselőadás, a kidobott kenyérben lévő emberi munkáról, a szántástól, vetéstől kezdve az aratáson, cséplésen, őrlésen át a pékig, a péktől a szállítómunkásokig. A kukába kenyér tőlünk csak akkor kerül, ha nyáron a hőségben megsavanyodik. A száraz kenyeret hasznosítjuk: megőröljük morzsának, apa beáztatja a fasírtba. Fasírt legalább kéthetenként van szombaton ebédre pogácsa alakban, vacsorára felszeletelve tea mellé. Azt hiszem, anyuban olykor felmehetett a pumpa, amíg együtt éltek. Ő nagyvonalú. Ha anyu itthon van, gyakran visz vendéglőbe. Egyszer voltunk a kínaiban is, anyu alig kapott vissza valamit az ezresből kettőnk ebédjéért. Megpróbáltam pálcikával enni, mint a kínaiak, de nagyon keservesen ment, rátértem a kés-villára, mert az is oda volt készítve a teríték mellé.

Apa nem hajlandó vendéglőbe menni. Azt mondja, olyan vékonyra potyolják a húst, hogy másfél-két órával az ebéd után már éhes az ember, amiben vagy egy kis igazság. Hétfvégén otthon eszünk, apa már régen bevont a főzésbe. Még alsó tagozatos voltam, amikor kihívott a konyhába: „Nézd meg, hogyan készül a rántott hús.” A pörkölt készítését is szemléltette. Ha kirándulunk a budai hegyekbe, vagy távolabbra megyünk a Trabanttal, akkor viszünk magunkkal felvágottas zsemlet, és csak egy üdítőre ülünk be. A születésnap bulimon házi pogácsa, szendvics és cukrászdai torta van - egyszer egy évben! -, de nem emeletes. Hiába példálóztam neki, hogy Bendefy Tündééknél kétemeletes torta volt, és hogy az milyen klassz - eleresztette a füle mellett.

Hát nem kell elmondani mindent, amit teszünk, és én nem érzem megalázónak, hogy hallgattam a **KÁRBA VESZETT** előfizetéses kajáról, vagyis ráhagytam apára, hogy megettem, és kevés volt. Gabinak sem beszélek arról, hogy ma Csabáékhoz megyek. Ebéd után átnézek hozzá, és utána öltözködöm. Semmi esetre sem jelenek meg Gabiéknál menő cuccokban. Rosszulesne Gabinak, igen, biztos vagyok benne, hogy rosszulesne. Neki még mindig otthon kell kuksolni. Hétfőre újra berendelték felülvizsgálatra.

Mért nem lehet teljesen őszinte az ember?...

- Magda néni lekörmöléssel együtt két percet adott két mondatra.

Évi végighúzza tenyerét a homlokán, mintha egyre azzal a két mondattal bajlódna, aztán beletúr a hajába.

- Két percet - ismétli Gabi.

- Persze rövid mondatok, egész rövidek. *Ez érdekes gép. Ez a gép érdekes.* Elemezni kellett.

Gabi előrenyújtja a nyakát, mintha azt az érdekes gépet akarná szemügyre venni. Most kihullott belőle a holnapután, a hétfő reggel, amikor újra el kell mennie a kórházba, kontroll röntgenre. „Megkukucskáljuk még egyszer azokat a rosszcsont bordákat” - kedélyeskedett a sebész, akinek a mama egy ezrest tett borítékba, és még a mama köszönte meg. Kihullott belőle az aggodalom is, hogy meddig fog ő még itthon rostokolni. EZ ÉRDEKES GÉP.

Összehúzza a szemét. Évi szemben ül vele. Nézi.

Gabi tekintete, metsző; ha figyel, ha erősen gondolkodik, szeme éles, vékony vonalnak tetszik.

- Az első mondatban - Gabi krákog egyet - a *gép* az állítmány, *érdekes* a jelző.

- És az *ez*?

- Alany.

- Ühüm. Nagy vagy!

- A másik mondat pofonegyszerű. *Érdekes* az állítmány, *gép* az alany, *ez* a jelző.

- Szeretem a furfangos pedagógusokat, akik az ilyen példákat kitalálják.

- Ez a dolguk.

Évi újra végiglapítja a homlokát, mintha vissza akarna nyomni a homályba egy ágaskodó gondolatot. Gabi néha úgy beszél, mint apa. *Ez a dolguk.* Igen, mintha apa fia volna. Csizmazia Gábor.

Órájára pillant. Hamarosan itt az ideje, hogy készülődjön. A tunikát vegye fel nadrággal? Vagy inkább a cseresznyeszínű ruhát?

- Ha menni akarsz, csak rajta!

Sértődött hang. Na tessék, Gabi megint megsértődött.

- Még nem akarok.

- Akkor mért nézted az órát?

Ez a gyanakvás! Hát ezt nehéz elviselni!

Akaratlanul tör ki belőle, talán azért, mert titkolóznia kell merő kíméletből:

- Hogy mért nézem az órát? Mondd, Gabi, ez kihallgatás?!

- Ez egy tény megállapítása kérdő mondatban.

- Ide hallgass!

- Oda hallgatok.

- Te mindenbe belekötsz.

- Mi az a minden? A minden ködös fogalom.

Nem vitázok vele... Évi összeszorítja a száját. Azért sem vitázok vele!

- Mondj egy példát a mindenre, amibe belekötök - szívóskodik Gabi.

- Hát például abba, hogy az órára néztem.

- Nem kötöttem beléd amiatt, hogy az órára néztél. Csak továbbléptem.

- Továbbléptél?

- Na igen. Gondolatban. Vagyis előre is, hátra is egyet. Az ok meg a következmény irányába.

Nehéz erre válaszolni. Nem is nehéz, lehetetlen. Gabi csakugyan továbblépett gondolatban. Kitalálta, vagyis inkább megérezte.

Évi kibámul az ablakon.

Nem tehetek róla. Nem tehetek róla, hogy én és Csaba. Mások is jártak együtt, és aztán szét-pattantak. Csakhogy ez Gabival... Ez nem olyan egyszerű. Ha máskor történik, nem amikor Gabit olyan iszonyúan elgyepálták, amikor eltörték a bordáját.

- Oroszból dolgozat lesz. Katyusa bejelentette, illetve kijelentette, hogy nézzük át az öt utolsó olvasmányt. Neked biztosan nem kell megírni a dolit.

Gabi vállat von, mint akit végképp nem érdekel, hogy mi történik az oroszdolgozattal.

- Lehet, hogy akkor még mindig itthon kuksolok. Majd eldől hétfőn.

- Szerintem oké lesz.

- Kár, hogy nem te vagy a röntgen.

Évi erőltetetten mosolyog, és lenyeli a megjegyzést: „Ezt szellemességnek szántad?”

...Mért nem tudunk szót érteni egymással? Hiszen én szeretem őt. Az ember lehet szerelmes egy fiúba, és barátként szerethet egy másikat. Na igen, csókolóztam Gabival. Ki akartam próbálni, hogy milyen érzés. Azt képzeltem... Nem emlékszem, hogy akkor mit képzeltem.

Hallgatnak.

Nagy néni nyit be, keze összekulcsolva a hasán. Évire pillant, sóhajtást nyom el.

Ez nekem szól. Évi cipőjével dörgöli a padlószőnyeget. Kisóhajt a szobából. A kórházban is... Látja magát, ahogy a sóhaj felkapja, lebegteti, kirepíti a lakásból, sodorja le a lépcsőn, végig a Juhász Gyula utcán.

Nem tehetek róla, kiáltja hangtalanul. Semmiről se tehetek!

- Elmegyünk Ildinek cipőt venni - közli a sóhajtás után Gabi anyja. - És váratlan ingerültséggel: - Micsoda cipőket gyártanak! Két hónap alatt szétment Ildi lábán. Gabi, a kakaódat elkészítettem, ott van a konyhában. - Az ajtóban még visszaszól: - El ne felejtsd meginni. - Aztán kintől hallatszik a hangja: - Ildi, húzd fel a cipzáradat a nyakadig!

Ildi az előszobából kiabál be:

- Szia, Gabesz!

És most megtörni kettőnk közt ezt a kelletlen hallgatást...

- Képzeld, összefutok Varga Gyurival a tejes előtt. Azt mondja, de milyen dühvel: „Ezen a lepra lakótelepen még egy mozi sincs.”

- Hát ebben igaza van. Csillaghegyig utazgathat az emberfia egy filmért.

- Na igen, de az a különös, hogy sose ment moziba, az osztályával sem. Nekik tilos. Tudod, Bittera Bori öccse együtt jár vele. Most meg azon háborog Gyuri, hogy a lakótelepen nincs mozi.

- Egyszer mindenkinek elfogy a türelme. - Gabi elfordítja a fejét, mintha oldalt a falon hirtelen meglátott volna valami szokatlant. És amikor ismét szembenéznek, olyan *más az arca*. - Még a legtürelemesebbnek is elfogy egyszer, és akkor...

Keze ökölbe szorul, a levegőbe vág, aztán kinyitja az ujjait, tenyérrel felfelé. A keze most olyan, mintha kérne.

Évi lesütött szemmel mered a nyitott tenyérre.

...Jó volna maradni, de az idő sürget. Öltözködni, készülődni kell. Szájába harap, most annak a nyitott, kérő tenyérnek beszél:

- Én azt szeretném, ha mi, ha az egész életünkben barátok maradnánk. Ameddig csak élünk.

- Hát ez hogy jutott az eszedbe? Az életünk végéig! Egyébként is... Nem egyszerre halunk meg.

Nevet. Tört a nevetése.

Nehéz... Évi a harmadik emeleten megnyomja a lift hívógombját. Ha valaki ilyen sértődékeny és gyanakvó, mint Gabi, azzal nehéz. Nagyon nehéz. Állandóan figyelni minden szóra. Méregetni. Én nem tehetek róla.

Kicsapja a liftajtót.

Öltözöm, elindulok.

...Egyedül a lakásban. Évi elment. Egyedül, amíg a mama Ildivel haza nem ér a vásárlásból. Jenő bácsi elmaradt, más környékre helyezték. Nem bújik elő a bódé mögül, és nem mondja a hazatartó mamának: kukucs! Vagy máshol, egy másik bódé mögött rejtőzik a tréfás férfi, egy másik nőnek kukucsol, ott vacsorázik, ott vedeli a sört.

Gabi az asztalfiókból előveszi az oroszkönyvet. Át fogja rágni magát azon az öt olvasmányon. Kettőnél még ott volt az iskolában, a háromból valamicskét a kórházban vett át, Évi mindennap felírta a leckét. Hát azért is megírja azt a dolgozatot, ha a doki azt mondja: rendben. Ha azt mondja... A törött bordák persze még sokáig sajognak, igaz, egyre kevésbé, csak a hirtelen mozdulatra hasít belé a fájás. Testnevelésből felmentés. Kár. Matek, fizika, kémia, testnevelés biztos jeles. Különös, Évi milyen kecsesen mozog, mégse tornázik jól. Milyen keservesen ment neki a kötélmászás!

Évi megváltozott... Megsimogattam a karját. Elhúzódott. Elpirult és elhúzódott. Csak egy kicsit rukkolt arrább, de nekem elég volt. Sok is. Aztán Évi gyorsan beszélni kezdett, hangozban, mint máskor. Újra elmondta, hogy Oldal Peti szerint, akinek orosz a mamája, Katjusának rossz a kiejtése. Igen, újra leadta a sztorit. Az előbb pedig az óráját nézte, pedig én... Tulajdonképpen miatta...

Nanana, vihog legbelül egy gúnyos hang. *Nézzük csak meg közelebbről azt a miattát. Nem akartál lebögni előtte. Meg akartad mutatni, hogy bátor vagy. Hogy te aztán bátor vagy.*

Gabi előtt most felbukkan az a levél. Magda néni küldte, és az egész osztály aláírta: „Bátran viselkedtél, Gábor.”

Mondjuk inkább így: féltél nem bátor lenni. Jobban féltél a saját gyávaságodtól, a gyávaság lehetőségétől, mint attól a három huligántól.

Az asztalra könyököl. Komoran bámul bele a levegőbe. Hirtelen ködösnek, zűrzavarosnak, érthetetlennek érzi önmagát.

Csak ne legyél olyan nagyra a hősiességeddel!

Nem vagyok nagyra! Én csak...

Dehogynem. Azóta egyfolytában ünnepled magad. És elvárod Évitől...

Semmit sem várok el tőle. Senkitől semmit nem várok el.

Öklét homlokára tapasztja. Az a ködös homály a fejében. Az mindent ellep, mindent össze-zavar.

Semmit nem várok el Évitől. Ő megváltozott. Ez az igazság.

A bátorságod félelem a gyengeségtől. És hiúság. Félelem, hogy Évi gyengének lát.

Csak kijutni ebből a ködből. Ebből a zűrzavaros homályból, ahol minden olyan képlékeny.

...Még ha félelemből is... Még ha volt is bennem félelem attól, hogy Évi... hogy gyávának tart, hogy majd gyávának tartanak. Akkor is az számít, amit megtettem. Mindig a tett számít, nem ami mögötte van. És lehet, hogy azok, akik meghaltak az igazságért, egy eszméért, egy ügyért, amelyben hittek, lehet, hogy ők is féltek, vagy pontosabban *féltek is*, de amiben hittek, amit akartak, az erősebb volt a félelmüknél. Tudom, sokan kiröhögik azt, aki erős és bátor akar lenni, vagy el se hiszik, hogy ilyen is akad. Tudom. Megvetem őket. A kórházban azt gondoltam, hogy nem akarok erős lenni. El voltam keseredve. De annak már vége.

Csak ne légy olyan nagyra a lelkerőddel!

A Tájfun, motyogja magában. A kapitány a *Tájfun*ban...

Nyáron vette ki a könyvtárból, amikor keresztanyaéknál volt Adonyban. A címén akadt meg a szeme a szabadpolcon. Belelapozott, látta, hogy hajóútról, viharról szól. Útleírás, kaland-regény. Hát az is volt, izgalmas könyv. De a lényeg a kapitány. Azóta is sokat járt az eszében. A kapitány köznapi ember volt, nem tartotta magát sokra, meglehet, nem is gondolkozott sokat önmagáról. Végezte a munkáját. De amikor a rábízott hajó szörnyű viharba került, és mindenki elvesztette a fejét, kétségbeesett vagy őrjöngött, ő, egyedül ő maradt higgadt. Helytállt a halálos veszélyben, kitartott a fedélzeten, a parancsnoki hídon, az egyetlen lehetséges, bár nagyon kockázatos utat választotta, és okos, bátor intézkedéseivel megmentette a hajót, az embereket. És az olyan nagyon szép abban a regényben, hogy a kétségbeesett első tiszt úgy érzi, amikor a tomboló viharban a kapitány a szócsövön át az utasításokat adja, hogy: *kissé balra, behúzni a tatvitorlát* meg ilyesmi, igen, úgy érzi, mintha égi hatalom szólna. Pedig csak az elszántság, az akarat erő. De a regényben az a legeslegszebb, hogy a kapitány szikrát sem büszke a tetteire, úgy érzi, ő semmi rendkívülit nem tett, eszébe se jut, mit vállalt, mit viselt el, mit hajtott végre, ő csupán a kötelességét teljesítette, mint minden becsületes ember, s ennél mi sem természetesebb. A lelke mélyén sem várt kitüntetést vagy elismerést, dicséretet.

A kapitány hetenként részletes levelet meneszt Angliában élő feleségének, s a tájfunról is beszámol, de magáról csak annyit, hogy teljesítette kötelességét, épségben tartotta a hajót. A feleség vendégségbe készül, amikor a levelet megkapja; beleolvas, unalmasnak találja, néhány sor után félreteszi, majd eldobja. Soha nem szerez tudomást a tájfunról.

Gabi szeme könnybe lábad. A kapitány... A felesége soha nem tudta meg. Nem ismerte őt igazán.

Most keserű haraggal gondol Évire.

7.

Évi leszáll a buszról, megindul fölfelé a hegyen, aztán jobbkézt bekanyarodik az első utcába. „Balról a hetedik ház, ha a számot elfelejtenéd.” Kabalaszám. A három meg a hét a mesékben kabalaszám.

Hát itt a ház. A kora alkonyatban különös élességgel látja, mintha az épület meg akarná mutatni magát teljes szépségében, mielőtt vonalait és színeit elmossa a homály. Szép ívű oszlopos tornác, kétoldalt magasba nyúló pillér támaszkodik hozzá, az egyiknek tetején apró szobor. Ámor aranyozott nyilával. A szerelem istene. Barnáspiros tető, sötétbarna ablakkeretek, sötétbarna a bejárati ajtó, fehérén világítanak a falak.

Álomszép, suttogja magában. És megismétli: álomszép.

A kapu zárva. Becsönget. Vár.

Vajon úszómedence is van a kertben?... Úgy képzelem, hátul kell lennie, a Járőr utcában, ahol apa munkatársának a hétvégi háza áll, a szomszédos villa előtt van úszómedence. Ringlószedés közben átnézett a sövénykerítés felett; két gyerek lubickolt benne. Persze az az igazi, ha a medence olyan mély és nagy, hogy úszásra is alkalmas.

Úgy rémlik, már percek óta álldogál a kerítés előtt. Mért nem jön már Csaba, hogy beeressze? Hiszen megbeszélték. Szombat, öt óra. Mindjárt negyed hat. Lehetetlen, hogy Csaba... Hogy megfeledkezett és elment hazulról. Azt nem teszi. Azt nem teheti. Akkor vége mindennek! Akkor...

Termetes asszony bukkan fel a ház felől, egy-két lépést megy előre, és Évi felé kiált:

- Nyitva a kapu!

- De hát én... Próbáltam.

- Akkor zárva volt. Most már nyitva.

Hát igen. Csabáéknál nyilván a csengőre válaszoló gombnyomásra nyílik a kapu, akárcsak sok helyütt nálunk a lakótelepen. Csakhogy ott egy-egy házban temérdek a lakó, tehát érthető... De azért gondolhattam volna.

Honnan tudhatnám, hogy itt gombnyomásra nyílik a kertajtó? És ki lehet ez a néni? Holtbiztos, hogy nem Csaba anyja. Ahhoz idős. Csaba nagymama? Ahhoz meg fiatal. És valahogy...

- Kezét csókolom!

- Jó napot!

Apa szerint a jó napot a legszebb köszönés. Szerintem idejétmúlt.

Bemutatkozni! Bemutatkozni!

- Csizmazia Éva. - És hozzáteszi: - A Csaba osztálytársa.

- Annus néni vagyok. A házvezetőnő.

A házvezetőnő! Még sose láttam házvezetőnőt, illetve csak filmen, moziban, tévében. Ott szerepel inas, komorna, házvezetőnő.

Megindul Annus néni oldalán.

Tágas előszobába lépnek be. Leveti a kabátját, felakasztja. Látja magát a földig érő tükörben. Anyu jól választotta ezt a cseresznyeszín ruhát. Na igen, az ujja icipicit hosszú. Ránt egyet a fején. Szempillantával lefényképezi magának a tárgyakat, a faragással díszített, hosszú, alacsony ládát, a széles falépcsőt a magas korláttal.

- Tessék. - Annus néni kinyitja az ajtót.

A szoba teremnek is beillik. Milyen szegényes ezekhez a bútorokhoz képest az otthonuk s az anyu lakása is. Öblös karosszékek, támlás pamlag, az asztallal együtt nagyobb, mint az ő szobája. Itt nincs padlószőnyeg, tükörfényes parketta szegélyezi a perzsákat. A hosszú fal mentén üveges könyvespolcok, ugyanaz a tompán fényes sötétbarna szín, mint az ablakkereteké.

Évi előtt felbukkannak az otthoni polcok, apa eszkábálta őket össze maga festette ládákból, az övét egy ócska szekrényből. Összeszűkült szemmel célba vette azokat az otthoni polcokat - elsüllyedtek, s ő most a világos tapétára simuló két kardot látja, a cifrázott nagy rézkancsót az egyik sarokban, az öblös karosszékekkel szemközt a terem túlsó részében a zöld posztóval bevont kártyaasztalt négy füstszínű székkal, a másik oldalon a padlóig érő sárga függönyt.

- Szólok Csabának.

Annus néni félrebillenti a függönyt, nagy kerek ebédlőasztal bukkan elő.

- Csaba! Csabaa! - kiáltja.

Ez a kiabálás valahogy nem illik a környezethez. Leginkább inas illenék ide, aki főhajtással üdvözlí a vendéget, mint abban a francia tévéfilmben. A főhajtással üdvözlő inas bejelenti a vendéget: Csizmazia Éva. Na nem, a bejelentést mellőzzük.

- Szia!

Csaba berobban a szobába. Mögötte Annus néni hangja:

- Ha a pajtását várja, a csengetésre menjen ajtót nyitni. Van nekem elég dolgom.

- Vau, vau. Harapós - állapítja meg Csaba, fölfelé menet a lépcsőn.

- Hát... - Évi nevetése kissé kényszeredett.

Ilyen egy házvezetőnő testközelben. Köszönöm, lemondok róla, nem hiányzik, bár annyiban igaza van, hogy Csaba jöhetett volna ajtót nyitni.

- Viszont jó kajákat készít, és egyáltalán... Nagyon megbízható. - Aztán mint aki önmagát inti le: - Annus néni nem téma, túltárgyalva.

Átfogja Évi vállát. Egymásra mosolyognak. Bólintanak, mintha szavak nélkül azt mondanák: igen, igen, szeretlek.

Csaba szobája. A heverőn turcsi orrú lány és egy pattanásos arcú fiú. Az íróasztal mellett hi-fi torony. Évi lent a teremben is látott egyet.

Csaba széles mozdulatokkal végzi a bemutatást, Évi lehuppan az egyik félkör alakú karosszékre. Ez is forog, mint az övé a szobájában. Végre egy ismerős holmi az Amor-szobros villában.

- Mondd el nekik is, Merci - biztatja a pattanásos srác a lányt.

Merci úgy néz körül, mint aki figyelmet kér, még a kezét is felemeli.

- Na, szóval megyünk a Piccadillyn, és a girnyónak előttünk kopaszra volt nyírva a feje, s a kobakján ott díszelgett két kakastoll. A biliárdgolyó kobakján két kakastollat borzolt a szellő, én meg azon tűnődtem, hogy a csodában áll meg az a két toll a muki kopasz fején.

- Odaragasztotta - jegyzi meg Csaba.

- És most jön a java. A Piccadillyn befordul a Fortnum and Masonba, tudjátok, abba a csodaboltba.

- Tudjuk. Ahol frakkos eladók várják a kedves vevőket. A girnyódat kirúgták - szögezi le Csaba. - Ott voltál, amikor nagy ívben kirepült.

- Tévedsz. Nem rúgták ki. Utána eredtünk mi is, kíváncsiak voltunk a drámai jelenetre. Ott állt az egyik csodapult előtt, a frakkos eladó csomagolta neki a csodaárut. Ötvenfontossal fizetett.

- Hát igen, ez a demokrácia - így a pattanásos képű. - Ott mindent szabad.

- A mindent szabad nem demokrácia, hanem anarchia, Zoli - veti oda Csaba.

- Ne boríts! Tudod, hogy gondolom. Próbálj te ilyen szerelésben bemenni, mondjuk, a Vörösmarty téren a Zserbóba.

Merci unja a vitát. Látni rajta, hogy unja.

- Egyébként máshol is van ilyen csodaüzlet.

- Hol? Földünkön, ahol ötmilliárd ember él? - kérdi Zoli.

Merci vihog.

- Hogy te milyen művelt vagy, Zoli. Az a másik csodabolt is Londonban van. Jártam is ott. Valahol a Hyde Park mentén.

Merci keze tétova mozdulatot tesz. Arca azzal a turcsi orral most elviselhetetlenül fölényes.

Nagyképű majom. Évi ingerülten megismétli gondolatban. Nagyképű majom.

- Valahol a Hyde Park mentén. Hát ez elég tág meghatározás. Olyan tág, hogy lötyög. - Csaba mosolyog.

- A Hyde Park Corner közelében van. De ott nincsenek frakkos kiszolgálók. - Zoli a lábát rázza. - Egyébként egy csúcsszuper dolgot Párizsban láttam. Egy hapsi négyfélével zsonglorködött: görögdinnyével, tojással, labdával és... mivel is... - homlokát ráncolja. - Meg egy almával. A Pompidou-központ előtt csinálta, tudjátok, azon a nagy téren.

- Tudjuk - vágja rá Merci.

- Hát volt közönsége. A Pompidou körfolyosóiról is bámulták.

- Ronda az a Pompidou - így Merci.

- Nekem tetszik.

- Olyan, mint egy olajfinomító azokkal a csövekkel az oldalán.

Évi hallgat. Ő itt kirekesztődött a beszélgetésből. London, a Piccadilly, az az üzlet a frakkos kiszolgálókkal, a Hyde Park közelében az a másik. Ő itt nem rúghat labdába.

Csaba... Ott ül magabiztosan, és olyan távoli. Szemhéja félig leeresztve, unott, csaknem megvető az arca. Úgy ül ott, mintha semmi köze sem volna Évihez, mintha nem fogta volna át a vállát néhány perccel ezelőtt.

A lány elkapja róla a tekintetét. Dühös és elkeseredett. Haragszik Mercire, akinek Mercédesz a neve, de ez a név sehogy sem illik a szőke copfjához meg a turcsi orrához, haragszik a pattanásos képű Zolira, mert itt vannak, és hencegésükkel beékelték magukat ide. Csabára is haragszik. Érzi, hogy reszket a keze, ruhájára ejti, a két térdére tapasztja.

Csaba... Függök tőle. Erősebben függök tőle, mint bárki mástól.

Csaba hangjára szinte felriad:

- Úgy ülsz ott, mint egy szfínx.

- Én?

- Te. Olyan titokzatosan. A kezed is szfínx-tartásban.

Most valami találót akar mondani. Szellemességgel visszavágni. Eredeti gondolattal, amire mindenki felfigyel. De csak ez ötlik az eszébe:

- A szfínxnek oroszlánteste van.

- Kit akarsz bekapni? - Mercédesz felvihog.

- Most senkit. Jókedvemben vagyok.

- Az oroszlán a tigrissel ellentétben csak akkor öl, ha éhes vagy ingerlik - magyarázza Zoli.

- Micsoda fej! - Csaba és Mercédesz szinte egyszerre mondja.

Zoli legyint.

- Már régóta tudom.

- Közlöm az oroszlántestű, piros ruhás szfínxszel, hogy nem érdemes itt bárkit is felfalni. Annus néni rövidesen hozza a szendvicseket.

Csaba hátradüti a fejét, ferde vágású szeme összeszűkül, aztán hirtelen felpattan. Évihez lép.

- Megmutatom neked azt a festményt. Tudod...

Amíg lemennek a sötétbarna falépcsőn, halkan füttyöl egy dallamot.

...Hasonlít rá ez a füzöld ruhás lány a festményen? Igen is meg nem is. A haja úgy lóg, mintha gumisapka nélkül vett volna részt a kétszáz méteres női hátúszásban. Az orra is egészen más, túlon túl hosszú. A szemszín is különbözik, és az ő arca nem ilyen csontos. A homlok meg a száj az már az övét formázza.

Csak áll és hallgat. Nem tudja, mit szóljon.

- Neki is - Csaba a képre mutat -, neked is kérdező arcotok van.

Kérdező arc. Kérdező...

A szó messze visszhangzik.

Most karba font kézzel áll otthon, a keskeny erkélyen, lenéz az utcára, majd fel az égboltra (emlékszik, így volt), és azon tűnődik, hogy ebben a végtelenül nagy világmindenségben miért éppen ezen a kis Földön alakult ki az élet. És hogy nemcsak az anyag egészen más legbelül, mint amilyennek látszik, hanem az ember is. Minden pillanatban felbukkanhat valami új benne, valami váratlan, meghökkentő... Most hanyatt fekszik a gyepen, a szikrázó napsütésben, és azon töpreng, van-e értelme az egésznek. Az életnek. Mért van annyi korlát, annyi nem szabad és muszáj? Mért írnak elő az embernek folyton-folyvást annyi mindent?

Iskola, tanulás, tévé, angolóra, takarítás, vidd ki a szemetet stb. Mindenféle kötelezettség, egyiket sem én választom!

Kérdező arc. Kérdező arcom van... Kérdező...

Az emlékképek, a gondolatfoszlányok ellebegtek.

- Talán te...

Csaba elhallgat. Tekintetük egymásba fonódik. Sejtelmes a Csaba tekintete.

- Talán én - ismétli meg Évi a szavakat.

Aztán sürgetően:

- Mit akartál mondani? Folytasd!

- Talán fel tudnál oldani engem.

Feloldani... Mitől? Mindegy, hogy mitől. Hiszen olyan szép, olyan megindító, hogy Csaba, akinek megvan mindene, ilyen szuper villában lakik, annyi országban járt, és jó fej, klassz kiállású, és saját hi-fi tornya van, feloldás után sóvárog. Tőlem várja, bennem bízik. Igen, én megértem őt.

- Én megpróbálom. Meg akarom próbálni.

- Á, itt vagytok!

Csaba anyja vastag keretű szemüveget visel, a szemüveg szárán vékony lánc, hogy el ne hagyja, nagyinak is ez kéne, unos-untalan keresi a pápaszemét.

Évi kicsit meghajol a bemutatkozásnál. Csak egy egész keveset, ahogy anyutól látta.

- Érezd magad jól nálunk! - Csaba anyja kezet nyújt. A fejét úgy tartja, mintha váltig valami távoli neszre figyelne.

Éviben felötlik, amit az apja mesélt. Az uralkodók a fogadásokon a felsorakozókhoz szólnak néhány udvarias szót. Olykor csak annyit: „Szép időnk van, nemde...” De a Csaba anyjától *igazán* kedves, hogy azt kívánja: „Érezd magad jól nálunk.”

- Ügyvédnő, kérem, expressz ajánlott levél érkezett.

Annus néni az ajtóban áll.

Szombat délután. Még egy pillantás a szobára, az emeletes ágyra, az övére és alatta az Andráséra, a tapéta megismétlődő mintájára, amelyből hiába próbál kisilabizálni valamit, intést, jóváhagyást, tilalmat, buzdítást. Még egy pillantás a nyitott történelemtankönyvre. *A történelem az élet tanítómestere. Historia est magistra vitae.* Latinul is be kellett vágni. Minek? Mi a csodának?

Gyuri átmegy a másik szobába. A dupla rekamié, a Noémi fekhelye, az asztal, a székek az asztal körül, mintha lassan alásüllyednének, felmerülnének, mintha nagyon lassan sodródának valamerre.

Mire ők hazaérnek a gyülekezetből...

Halk nesz. Úgy rémlik, árny libben be, suhan végig a szobán, figyelmeztet: „Cselekedj! Cselekedj végre!” A bútorok is ezt suttogják. Szinte tisztán hallja a hangjukat. Mind várnak valamire. *Azt* várják.

A faliszekrény! Habozva indul felé, megtorpan, majd hirtelen ráveti magát az ajtajára, megragadja a kulcsot, fordít egyet rajta.

A szekrény feltárul. Apa barna öltönye, a hétköznapi. A sötétkékben ment a gyülekezetbe, ilyenkor mindig ünneplőbe öltözik. Anya is. Az ő szürke szoknyája, kockás blúza mellett a Noémi zöld ruhája. Végighúzza rajta a kezét. Hollandiából küldték a testvérek, a kapucnis télikabáttal együtt. Zöld a remény színe. Örök élet és boldogság a Földön az armageddonkori csata után.

Szája vigyorba húzódik.

Fent a polcon a doboz. Téglaszín műanyag doboz két fehér csíkkal. Mások vajon mit tartanak benne?...

Rámered a téglaszín műanyagra. Farkasszemet néz vele, mintha élőlény volna, akivel meg kell küzdeni. Felemeli a kezét, ráteszi, tapogatja. Legyőzi.

...Most liliomszálnyakat lát, majd Kriszti arcát.

Nem bírtam elmondani neki. Nem tudtam. A szavakat is elvették tőlem.

Leemeli a dobozt, kinyitja. Legfelül a százasok, alattuk egy ötszáz, három darab ezres. Kivesz két százast, zsebre vágja, a dobozt visszateszi a helyére.

Mikor veszik észre? Mi lesz, ha észreveszik? Apa kőarca, amikor felolvasta: „*Mert négyfélével támadok rájuk, azt mondja az Úr. Fegyverrel, hogy gyilkoljon, kutyákkal, hogy tépjenek, az ég madaraival és mezei vadakkal, hogy egyenek és pusztítsanak.*” Ez vár mindenkire, aki nem tart velünk.

Anya összekulcsolt kézzel hallgatott.

Gyuri botorkálva tesz egy-két lépést. Még nem végleges. Visszarakhatja. Leül, térdét összehúzza, keze egyre a zsebében, a pénzen. A százforinton Kossuth képe. A történelem az élet tanítómestere. Isten Jézus? Vagy jóra törő, szeretetet hirdető ember volt, ahogy a történelemben tanultuk?

Belopakodott a homály, majd kint felgyúltak az ostorlámpák, bevágódik az utca fénye, világító csíkok, foltok a padlószőnyegen. Belül zakatolva ismétli egy hang: „Tedd meg végre!”

Felszegi a fejét.

Először moziba megyek. Moziba!

Ahogy az előszoba felé tart, megtántorodik. Csak egy pillanatra. Kint az utcán a szitáló esőben már szalad a HÉV felé.

Moziba!

A pénztár előtt négyen állnak. Az egyik most veszi át a jegyét. A tágas előtér jóformán üres, csak egy lány meg egy dülledt szemű nő várakozik. Már elkezdődött az előadás? És egyáltalán, jut-e neki még jegy?

A sor végére vágódik. Mindenki a háromnegyed hatosra kér. A szemüveges fiú kettőt, akár csak a férfi öelötte. Gyuri közben a helyáratat nézi a kifüggesztett táblán. Pattog a hangja, amikor kimondja:

- A háromnegyed hatosra egyet a tizenkettedik sorba.

- Csak előrébb adhatok, a tizedikbe.

- Akkor kérek a tizedikbe.

Százforintossal fizet, *azzal* a százassal. Nincs nála más pénz. Nála csak a bevásárláshoz szükséges szokott lenni: két liter tej, egy kiló kenyér ára. Olykor egy Ramáé, két doboz vagy negyed kiló sajté.

Zsebre vágja, ami visszajár, begyűri legalulra, melléje a fémaprót. A jeggyel tétovázva indul meg a bejárat felé. Zárva van, de hátha mégis bemehet.

- Csak a híradó után - mondja az idős jegyszedőnő. - Időben kell érkezni, fiatalember.

Hát kint rekedt. Akárcsak az a lány meg a szemüveges fiú, de azok fel se veszik, egymás mellett ülnek, összebújva, a szemüveges szaporán beszél, a lány időnként megszólal:

- Na ne mondd! Ne mondd!

Igen, ő kint rekedt most is. De csak a híradó végéig. A veszteség nem lehet nagy, ha ezek ketten elmerülten beszélgetnek. Lerí róluk, hogy füttyülnek a híradóra. Persze, ők számtalanszor voltak már moziban.

Leül, két kezét térdére ejti. A képeket nézi a falon. *Ők* nemsokára hazaérnek a gyülekezetből. „Gyuri sehol” - mondja anyja. „Beszélek a fejével” - így apa. Talán előveszik a dobozt, kinyitják, és akkor már tudják.

Az egyik képen virágok közt egy lány áll. Mosolyog. Arrébb repülőgépről száll le egy férfi. Milyen érzés lehet repülni? Messzire.

A jegyszedőnő kinyitja az ajtót. Gyuri besiet. Keresi a helyét a nézőtéren. Riadtan nézi az emelkedő sorokat, az embereket, a kabátokat a széktámlákon. Megáll, előlről számolja a sorokat. Izgalmában belegabalyodik.

A jegyszedőnő rászól:

- Kettővel előre.

Valaki azt mondja (oktató hang):

- A szám rá van írva a szélső székekre. Római számjeggyel.

Valaki felröhög.

Gyuri lehuppan az ülésre. Még jó, hogy a legszélén van a helye.

És elkezdődik...

Szúrós szemű férfi áll egy épület előtt. Az arca komor. Kinyitja egy sötét színű kocsiját... Beül... A hegyi úton autó halad. Nem a sötét színű, egy másik. Szőke, tiszta arcú fiú a kormánynál, mellette egy lány. Egymásra mosolyognak egy villanásnyi ideig. A fiú az utat figyel. Sziklás, mély szakadék mellett kanyarog a keskeny út. A távolból a sötét autó közeleg vad iramban; mintha üldözné azt a másik kocsit. A szőke fiú aggódva figyel a visszapillantó tükörben. Eleinte gyanútlan, de aztán kiül arcára a félelem, a rettegés. Ő is gyorsít. De az a másik kocsi sebesebb. A sötét autóban ülő arcát nem látni, nem tudni, ki az üldöző. Utolérte a szőke fiút, le akarja szorítani az útról. Beékeli magát a sziklafal és a szőke fiú vezetett kocsijának közé. És még mindig nem látni az arcát. Autó harca ez autó ellen. Kétségbeesett küzdelem, életre-halálra menő. A lány sikolt, a fiú vonásait eltorzítja a rémület. Rángatja a kormányt.

A kocsi meginog, lezuhan a mélységbe.

Lent, a szurdokban fekszik a fiú meg a lány holtan. Emberek veszik körül a holttesteket. Döbbent arcok.

A szűrős szemű férfi is ott áll, elkülönülve. Rendelkezik. A hullákat hordágyra teszik. Nem tudni, ki a gyilkos.

A szakadék mellett vivő kanyargós útra a rendőrfelügyelő rendeletére figyelmeztető táblát helyeznek el: *30 km!* Vagyis itt mindössze 30 kilométeres sebességgel szabad haladni.

A borzalmas jelenet megismétlődik. Ezúttal barna hajú fiatal férfi az áldozat.

Ki kergeti halálba az utasokat? Miért? Ki a titokzatos gyilkos?

Végül a felügyelő magára marad. Képek... Szürke, tétova, elmosódott képek. Egy fiú az autóban a kormány mellett. Hasonlít a felügyelőre. Igen, ez a fia! Lezuhan a kocsijával, bele abba a szakadékba. Szörnyethalt. A felügyelő ártatlanokon állt bosszút a fia haláláért.

Mint fazekas a hibás cserépedényt...

A kitóduló emberek közt az utcán. Egy pillanatra megtorpan, kezét dzsekije zsebébe mélyesztve úgy állt, mintha várna valakit. Aztán elindul. Egy-egy ház oldalán a magasban piros-kék feliratok, emblémák, arrább fénylő betűk bukkannak fel, szöveggé állva össze eltűnnek, ismét előjönnek. Színek lángolása. Szikráznak, lángolnak a színek.

Egyedül van. Egyedül a villanyfényben úszó úton, a tömegben, a kivilágított kirakatok mentén, az úttest mentén, ahol sárga testű villamosok húznak el egymásba kapaszkodó kocsikkal, busz robog, autók suhannak. Egyedül a városban, az életben.

A főszereplő igazságtalan volt, akárcsak a Halál Angyala, aki halomra pusztítja a népeket az armageddonkori csatában. (Nem hiszem el, nem igaz, nem lehet igaz!) Hiszen Jehova tanúi talán el se jutottak a kínaiakhoz, a hindukhoz s itt Magyarországon is csak kevesekhez. Az eszkimókhoz holtbiztos, hogy nem jutottak el. Hát mért pusztulnának el mind a népek bűnösökként. De hát akkor?....

Egyedül van.

A mozi... Jó volt, de nem olyan jó, amilyennek elképzelte. Persze egy másik film talán többet adott volna.

Nyolc óra elmúlt. Késő van. Haza kéne menni.

Nem akar hazamenni. Nem akarja végighallgatni... Úgy akar élni, mint a többiek, mint a többi fiatal.

Sietve lépked, maga sem tudja, merre. Nincs célja, mégis siet. Üvegfal mögött felnőttek és fiatalok, esznek, beszélgetnek, poharakból kortyolják az italt. Azok ott ketten egymással szemben alig néhány évvel lehetnek idősebbek nála...

...Egy téren zenélnek. Három férfi, fejükön fura kalap. Tökfödő, mondja magában. Tökfödő. A zenészeket körülállják. Előttük a gitár nyitott tokjában pénzdarabok. Odaáll a hallgatóság közé. Ott van a többi közt, a gitár tokjába dobja a tízest. Most nincs egyedül.

Még, még! - kiáltja hangtalanul a muzsikálóknak, amikor a zene elhallgat, és azok, mintha megéreznék, rövid szünet után újrakezdi. Csakhogy ez az utolsó szám. A pénzt - egy ötvenes is van közte - kiveszi egyikük a gitártokból. Szedelőzködnek.

Csak tovább. Egyre tovább. Mindegy, hogy merre. Előre a fényárban úszó, széles úton - a metró M betűjét is látja, de nem, nem száll metróba, hogy a HÉV felé vigye. Keskeny utcába fordul be. Itt már gyérebbek a lámpák, a kirakatok üvege sem világít.

Ők otthon mit csinálnak? Testvérei már alszanak. És apa, anya?... Várnak rá, vagy ők is lefeküdtek?...

Hirtelen megtorpan. Színes nagybetűk hirdetik: FIATALOK KLUBJA.

VIDEO-DISCO

Ide! Ide!

A pénztárnál hanyag mozdulattal teszi le a pénzt.

Bent mindenki párosával ül. Csak ő van egymaga. Egyedül és mégsem, mert az a nő a képernyőn csillogó selyemoveralljában neki is énekel.

Most ketten jelennek meg, egy szőke, kék szemű srác meg egy barna fiú. A barna talpig feketében, haja a válláig ér, arca keskeny, szigorú, tekintete átható. Kéспенgetekintet. Halál Angyala. A Halál Angyala az armageddonkori csatában.

Sherry, sherry, lady...

Milyen simogató a hangja. Lágy, mély, hívogató hang, belopózik a lélekbe. Örömet hirdet.

Sherry, sherry, lady...

Halál Angyala, talpig feketében, te az öröm, a boldogság hírhozója vagy. Az életé! Te a félelmet öld meg. Te azt akarod, hogy az emberek ne rettegjenek semmitől, hogy örüljenek. Örüljenek! Te nem akarod, hogy az emberek milliárdjai elpusztuljanak. Te talpig feketébe öltöztél, te kiűzöd a félelmet a szívekből. Hozzám szólsz. A lelkemben énekel a hangod. Megértettelek. Értelek.

A műsornak vége, záróra.

Újra kint az utcán.

Hazamenni? Nem bír, nem akar. Nem *csak* a doboz miatt. Nem is a doboz miatt. Nem bírja elviselni, hogy újra elkezdődjék, hogy újra körülvégye...

Az utcákon megfogyatkoztak a járókelők, s csak elvétve suhan el egy-egy autó. Valaki azt mondja a háta mögött:

- Lépünk ki, mert elmegy az utolsó buszunk.

Megy céltalanul. A házak sötét falai, ha megállna, talán bekerítenék.

Nem bír hazamenni. Nem akar, nem bír.

Ki a Dunához, ott nem foghatják be a falak.

Szállók. Hajók az éjszaka tengerében, mozdulatlan hajók. Az iskolával jártak erre. Szemközt a lámpák fényében az Akadémia. A Magyar Tudományos Akadémia és Széchenyi István. A Lánchíd...

Rátér a hídra.

Előtte magas, hajlott hátú férfi halad. Egy pillanatra hátranéz. Csak ők ketten vannak a hídon. A férfi szaporázza lépéseit, ő lassít.

Nem akar, nem bír hazamenni.

Megáll. Úgy rémlik, mintha a hajlott hátú ismét hátrafordulna.

Gyuri a korlátnak dől, a vizet nézi. A folyó acélosan sötét vizében a lámpák aranyló sárga fénynyalábjai. A fénynyalábok lebegnek. A lebegés néhol felgyorsul, két fénynyaláb egymás közelében mintha ringó táncot járna. A víz sodra teszi. Igen, azokon a helyeken erős a víz sodra. Aki odakerül, azt elkapja a sodrás, alámerül.

Az a bársonyos hang. Most hallja az éneket. Sherry, sherry, lady! Gyöngyöző itallal kínálják a hölgyet. Fanyarul édes itallal. Belekóstolni! Felhajtani az utolsó cseppig!

Megbűvölten mered a folyóra.

A hajlott hátú férfi ekkor pillantja meg az Alagút közelében a rendőrökcsit. Felemeli a karját, odalép.

Gyuri a korlátnál.

Az imbolygó, ringó fénynyalábok közt felbukkan a fekete ruhás fiú. Karját keresztbe fonja, keskeny, szép arcán mosoly. Hívogató mosoly. Örömet hirdet.

- Egy kamasz van a hídon, már réges-rég otthon volna a helye - közli a férfi a két rendőrrel.

- Megnézzük.

...A fénynyalábok tánca. A folyó sötét tükre.

Föléje hajol, két keze a mellvéden.

...Gyere, gyere!... A sötét folyón a ringó fénynyalábok mintha utána nyúlnának, mintha felnyúlnának érte. A fekete ruhás a mélyben halkán, zümmögve énekel. Int a kezével. Egy-egy pillanatra elmosódik az arca, de aztán ismét felbukkan. Már nem várhat sokáig. Nem várhat.

Nem vár...

- Mit csinál itt?

Gyuri hátrahőköl. A rendőr a vállát fogja. Tegezve ismétli meg:

- Mit csinálsz itt éjjel egy órakor?

Azon a szombaton Krisztina apja késő éjjel tért haza, de nem mulatozásból, kártyacsatából, mint egyik-másik felmenője, így például az az őse, aki rendszeresen átaludta a nappalt, az esti órákban kelt fel, s egy elképesztő fogadással tette emlékét kitörölhetetlenné. Ugyanis arra fogadott, hogy a trónörökös névnapjára rendezett ünnepségen ő viseli a legdrágább öltözetet.

A drágakövekkel ékes díszmagyarok pompájában általános elképedésre egyszerű öltönyben jelent meg. Az elképedés lélegzetelállító, döbrent csönddé fokozódott, amikor széttárta kabátja két szárnyát: mellényét Raffael egyik festményéből készíttette el szabójával.

Krisztina apján semmiféle mellény nem volt, nadrágjához kifakult pulóvert viselt, felette műbőr dzsekit. Munkából jött, lakásfestést követő padlócsiszolással és lakkozással egybekötött nagytakarításból, s azért dolgozott jóval éjjel utánig (dupla órabérért), hogy a vasárnapja szabad legyen. Skodájával leparkolt a ház végében - ott volt hely -, kikászálódott, becsukta a kocsiajtót, ellenőrizte, hogy a csomagtartó zárva van-e (munkanadrágját, cipőjét tartja benne), és elindult.

Kétfelől szinte egy időben érkeztek a Juhász Gyula utcai tízemeletes ház bejáratához: a fáradt nagytakarító és a lehorgasztott fejű Gyuri, rendőr kíséretében. Krisztina apja elővette a pénztárcájából a kapukulcsot, a rendőrnek nem kellett megnyomnia a névtáblák mellé szerelt hívógombot. Bár Gyuri lesunyta a fejét, Krisztina apja megismerte: ez a fiú sündörgött az ajtajuk közelében, s az orra előtt szállt volna be a liftbe, ha rá nem szól. Nincs rossz arca a fiúnak, és mégis rendőr kíséri haza. Elcsavargott? Hőzöngött? Korán kezdi.

A felvonó közelében Gyuri megtorpan, könnyörgő tekintetet vet a rendőrré - hiába: az betuszkolja a liftbe. Halkan csukódik az ajtó, Gyuri a fülke oldalába karcolt betűkre mered:

KRISZTINA

KRISZTI

Néznie kell, s a betűk belefűrődnek, fogva tartják.

Krisztina apjában felötlik, hogy ez a kölyök alighanem az ő lányának az iskolatársa, rémlik, hogy a múlt tanévben az évfázón - Krisztina nevét az igazgatónő felolvasta a kitűnők sorában - a fiú ott állt a hetedikesek közt. Kimagaslott a többiek közül. Nagydarab, fejlett fiú. Holnap beszél Krisztinával, elmondja, mit látott, és a lelkére köti, szóba ne álljon ezzel a kölyökkel.

- Madarat tolláról, embert barátjáról - jelenti ki másnap a reggelinél Krisztinek, aki zavartan hallgatja. A leírás szerint az a srác Varga Gyuri, de hát ő igazán nem huligánfajta. Fura alak, az egyszer biztos. Mellészegődött, alighanem várt rá. „Szép a szemed” - ezt mondta, és elakadt a szava. Béna volt, más kifejezés nem illik rá.

- Az osztályodba jár?

- Nem. A b-be jár, és egy nagy mafla. És én nem hiszem, hogy valami rosszat tett volna.

- Maflaság miatt senkit nem kísér haza késő éjjel a rendőr. Bizonyítványosztás sincs. Te mindenestre távol tartod magad tőle. Nem lehet tudni, mi van körülötte, és mibe keveredhetsz általa.

Az ablakmosó és nagytakarító ezúttal német közmondást ereszt meg: Was man sich einbröckt, soll man auch essen - és felszólítja lányát, hogy fordítsa le.

- Nem tudom, hogy einbröckt mit jelent.

- Beaprít. Például kenyeret, zsemlét a tejeskávéba.

Kriszti a csészéjére mered, mintha a maradék teától várná a segítséget.

- Edd meg, amit főztél. Nem szorul szóra, apa, de azt jelenti.

- Igen. Amit főztél, edd is meg. *Ezt* jelenti.

Krisztina anyja málnadzsemet ken a vajas kalácsára.

- Ez a gyerek nem hozzád való. Legjobb, ha messze elkerülsz! Aki korpa közé keveredik...

- De anya... - Krisztina úgy ül, mintha fel akarna pattanni az asztal mellől. Hangjában ingerültség bujkál. - Én alig ismerem azt a srácot. Egy-két szót, ha váltottam vele.

- Egyet se válts.

Krisztina sóhajrást nyom el.

Ő mézet ken a vajas kalácsra.

8.

Megint azon töprengek, megérthetik-e a szülők a gyerekeiket? Egyáltalán az idősebbek a fiatalokat? Azt hiszem, biztosan tudom, hogy nem. Bittera Bori azt mondta, többet kéne nekik a saját fiatakorukra gondolni, felidézni belőle ezt-azt, de nincs rá idejük, vagy nem veszik maguknak a fáradságot az emlékezésre.

Én úgy vélem, hiába gondolnak ők a saját fiatalságukra, hiszen az egészen más volt, mint a miénk. Akkor másként éltek az emberek, más körülmények, szokások közt. Apát én hiába győzködtem, ha Csaba meghívott, igazán felesleges, hogy - az öregfiú szavaival - az anyja is *megerősítse* a meghívást, ő ragaszkodott a megerősítéshez. Én meg elképzeltem, milyen képet vág Csaba anyja, mikor feltárcsázza apát, és *megerősíti*, hogy Csizmazia Éva igenis meg van híva Rajnavölgyiék házába, hogy Rajnavölgyiék tudják, hogy a két tizenéves együtt jár.

Persze azt meg kell hagyni, hogy apa nem őriz ellen. Nekem soha nem kellett felmutatnom a kezelt jegyet, bizonyítékul, hogy csakugyan moziban voltam, nem másutt. Apa ismertette egyszer a túl korán kinyílt, óvatlan virág sorsát, arra is kitért - elborzadtam! -, hogy a veszélyeztetett helyzetű kismamák otthonában tizennegyedik évükben járó csajok is vannak. Kijelentette, hogy bízik bennem, amíg okot nem adok rá, hogy megvonja tőlem a bizalmát, és reméli, hogy erre soha nem kerül sor. Ha elmegyek hazulról, csak azt kell közölnöm, hol töltöm az időt, és mikor érek haza. Vannak rendes húzásai az öregfiúnak, csak hát...

Igen, *csak hát*.

Nagyi elmondta egyszer, hogy a háborúban, az ostrom idején légitámadáskor az óvóhelyen az ölébe ültette apát és Öcsit, vagyis Lajos bácsit, rájuk hajolt, a felsőtestével takarta őket. „Ha bomba csapódik be, ha ránk szakad az a hitvány pince, engem érjen. Ők talán a testem fedezékében megmenekednek. Apád nem akart nyugton maradni, leszorítottam a fejét.”

A koplalásról is beszélt nagyi, negyvennégy őszén csak szárazborsó meg egy kevés krumpli volt a kamrában, liszt, zsír semmi, olaj egyujjnyi az üveg alján, kristálycukorból annyi, hogy a két gyereknek talán egy hétre futotta még a reggeli plantateába. Szemközt az elhurcolt zsidó boltos üzletét feltörték, a lakók onnan cipelték az élelmiszert. „Én semmihez nem nyúltam. Nem lakunk jól a mások szerencsétlensége árán. Apád megértette, pedig csak ötesztendő volt, de Öcsi bögött és toporzékolt. A szomszédban lángost sütöttek abból a lisztből, azzal az olajjal, alig bírtam Öcsit féken tartani. Apád csak akkor sírt, mikor a fán meglátta az akasztott férfit. Nagyon sovány volt az akasztott, a bőre sárga, a mellére tűzött papíron ez állt: »Bujkáló zsidó«. Akkor már a nyilasok voltak uralmon. Apád eltakarta a szemét, és zokogott, este sokáig nem bírt elaludni, éjszaka többször is felsírt, kiáltozott, két kezét a szemére tapasztotta.”

Nagyi falun batyuzott élelemért. Ágyneműt meg abroszokat vitt magával, volt egy aranylánc, azt kis zacskóban a derekára kötötte a ruhája alá. „Apádat meg Öcsit rábízta Lenténére. Az ő férje is a fronton volt. A két gyerekkel adtam hat darab kifőtt krumplit meg egy lábos szárazborsólevest.”

Nagyi nekivágott az útnak az ismerős faluba. Harminc kilométer oda, harminc vissza. Honvédségi teherautókra kéredzkedett fel, vitték egy darabig, aztán elvált az útjuk, s ő gyalogolt. A faluban a ruhaneműt meg az aranyláncot élelemre cserélte. Lisztet, zsírt, szalonnát, krumplit kapott, egy darab kolbászt meg egy csupor szilvalekvárt. „A hátamon batyu, a két kezemben egy-egy kosár. Támolyogtam a kimerültségtől. Éreztem, ha leülök megpihenni, nem marad erőm, hogy felkeljek... És otthon... Ha légiriadó volt, a nagybátyádat a karomban vittem le, s a

karomon lógott az óvóhelytáska ivóvízzel, a lábosban maradék élelemmel. Apád egyik kezével a ruhámat fogta, a másikban, kis szatyorban a játék elefántja meg az építőkockái. Lefekvés előtt mindig odakészítette az ágyához a kis szatyrárt. Hát így éltünk” - mondta nagy, és rábólintott. Kétszer is bólintott, mintha azt közölné: így volt, bizony, bizony.

Mikor nagyapa megjött a háborúból, hiányzott a jobb kezéről három ujja. És sokáig ragacsos, barna, melaszos süteményt ettek vasárnaponként, mert cukor jó ideig nem volt, és jött az infláció, a pénz, a pengő kutyafülét sem ért, a milliárd pengőket felváltották a billiók sok ezerrel, tízezerrel, milliókkal, milliárdokkal szorozva, végül jött az adópengő, és nagyapa kiszámította, hogy összege a világegyetem feltételezett hosszát méterekben kifejező számmal azonos. A fizetést hetente kétszer osztották. Hol a névsor elején, hol a végén, hol meg a közepén kezdték az osztást, mert akinek előbb osztottak, előbb ért a piacra, a boltba, és mire a névsor vége odaért, már ugrottak az árak, két tojás helyett csak egyet kapott a pénzéért.

A forintos világnak a spekulánsok kivételével mindenki örült, de a nagy, azért elmondta - mégpedig az ujját felemelve -, hogy a gyerekek sokáig csak hírből vagy abból sem ismerték a csokoládét, torta nem volt születés- vagy névnapra, nagy kalácsot sütött a meghívott gyerekeknek, és nagy eseményszámba ment, ha kakaó került ilyenkor az uzsonnaasztalra. Őcsi, vagyis Lajos bácsi apa kinőtt cuccait hordta, a két fiúnak nagyapa katonaköpenyéből szabott, varrt kabátot nagy.

Mindez a *csak hát*. Nagy és apa - az a döntő számomra, hogy apa - úgy képzelem, aki nem kuporgott az anyja ölében az óvóhelyen, nem kászálódott ki az ágyából, mikor a szirénák rákezdtek, nem cipelte le a lépcsőn szatyorban a játék elefántot meg az építőkockát, nem látta az akasztott embert a mellére tűzött papírral: BUJKÁLÓ ZSIDÓ, nem várta haza az anyját batyuzásból, az apját a frontról, nem evett ragacsos, barna, melaszos süteményt vasárnap, mert cukor nem volt, az már szükségszerűen boldog, vagy legalábbis kutya baja. Igen, apában ott van az a kisgyerek, aki mindezen átment. És nemcsak benne, a többi felnőttben, a többi szülőben is, és azért képzelem azt, hogy nekünk olyan jaj de milyen jó, vagy azt akarják, hogy nekünk nagyon jó legyen. Ők nélkülöztek, ezért tömök gyerekeiket pénzzel, mint Stefkát a szülei, akik talán azt képzeleték, hogy Stefkának ettől boldognak kell lennie. Persze ez nem apa esete. Ő és a pénzzel tömés!

Amikor a múlt hónapban Lajos bácsi feljött Pestre, apa kifejtette neki: sok szülő azért vág a gyerekeihez annyi pénzt, mert ez a kényelmesebb megoldás, és tulajdonképpen olcsóbb is, mert géemkázhat meg különmunkázhat rogyásig. „Na, Sándor, a probléma nem ilyen egyszerű!” - vetette ellen Lajos bácsi. Egy ideig elvitáztak. „Lajos, a szülőnek alkalomadtán vállalni kell, hogy maradi, csökönyös számrának tartják.” Apa vigyorgott, és rám vágott a tekintete.

Apa néha, nem is olyan ritkán valósággal ledorongolja az embert a megjegyzéseivel, például a Csaba születésnapjával kapcsolatosan. Büfé három hidegtállal. A hatalmas, gomba alakú torta tulajdonképpen háromemeletes volt. Alul, a gomba tövében körben kis állatsereglet színes marcipánból: őz, mókus, szarvas, medve és madarak meg egy majom. A gomba törzse csokoládéval bevonva, mogyorókrémmel töltve, a teteje tejszínhab, cukrozott gyümölcs. Színes fénykép is készült róla meg rólunk, ahogy körbeüljük, és minden vendég kapott egy fényképet. Mutatom apának, mire ő: „Toronyóra láncsal nem volt a tortán?”

Hogyan érthetné meg apa, hogy egy tizenéves, akinek *nem* a papája katonaköpenyéből varrtak kabátot, sőt látszólag mindene megvan, mégis feloldást vár. Tőlem várja.

Várta apa valaha is, hogy feloldják?... Nem tudom elképzelni. Kötve hiszem. És anya?... Ő talán igen. Talán éppen apától. Alighanem hiába.

Anyu ráérez bizonyos dolgokra. Most, hogy itthon van, sokat beszélgetünk. Szóba hoztam neki az elvagyódást. Anyu, azt hiszem, megértett. Egy német dalszöveggel válaszolt, és rögtön lefordította: „Akarja azt, ami nincsen, s amije van, nem akarja.” És sóhajtott.

Éreztem, hogy sok minden kavaroghat benne. Arra gondoltam, milyen keveset tudok róla, és megkérdeztem tőle:

- Anyu, te hogyan lettél popénekesnő?

Anyu meghökkenve bámult rám, mintha azon töprengene: ez meg hogy jutott az eszedbe?...

- Képzeld, bérszámfejtettem egy üzemben. - Nevetett. - Rábeszéltek, hogy jelentkezsem a *Ki mit tudon*. Vagyis hát... magamnak is volt kedvem. Sikert arattam.

„Sikert arattam”, így mondta, pontosan ezekkel a szavakkal, mintha begyakorlott szöveget ismételne, mintha újságírónak vagy a rádióban nyilatkozna. És egész más stílusban folytatta:

- Befutottam. Nyerőnek.

- És aztán? - faggattam anyut.

- Hát... Felléptem itt meg ott sokadmagammal művelődési házakban, de semmi különös. Egyre ritkábban kértek fel, már arra gondoltam, abbahagyom az egészet, és akkor hirtelen egy csapásra... Siker.

- A *Régen volt*tal - mondtam. Anyu rábólintott. - A nosztalgiahullám. Akkor jött divatba a nosztalgia. - Elvagyódás - ejtettem ki egészen halkan. És megismételtem: - Elvagyódás.

Anyu elmélázott.

- Olyan váratlanul jött az a siker. És tudod, mi a különös?... Akkor jött, mikor én már elhatároztam, hogy felhagyok az egészszel, s az életem végéig, vagyis amíg nyugdíjba nem megyek, bérszámfejtek valahol. Otthon voltam veled gyesen. Igen, azt gondoltam, abbahagyom. És akkor váratlanul... Felkértek, énekeljek el valamit az üzemünk rendezvényén. Műsor után odajött hozzám Barna. Nem ismertem. Azt mondta, van egy frissen szerzett száma, a zenéje hozzám illik. „Magának kell elénekelnie” - mondta.

Anyu a fejét ingatta, mintha maga is elcsodálkozna azon, ami történt.

...Lehetséges, hogy ami fontos, így történik meg? Váratlanul, egyszerre? Akár a szerelem?... Igen, akár a szerelem.

Anyu térdét felhúzza kuporgott a heverőn, a hajával babrált. És emlékezett.

- Alig volt olyan hét, hogy a *Régen volt* ne hangzott volna el valahol. Felléptettek, hahnizni hívtak. A fényképem megjelent itt is, ott is. Autogramkérők kerestek meg. Apád bosszankodott. Nem volt nyugtunk tőlük. Valaki kinyomozta az asszonynevemet, terjedt, mint a futótűz. Hát ez volt. Pedig azelőtt sem énekeltem én rosszabbul.

Eltűnődtem a véletlenen. Hajsza! hía, hogy anyu a *Régen volt* előtt abba nem hagyta az éneklést. És az a legkülönösebb az egészben, vagyis inkább meghökkentő, hogy az ő esetéből két merőben ellentétes következtetést lehet levonni. Az egyik, hogy a véletlenen, vagyis a sorson, a végzetten múlik minden, mert ha az a muki nincs ott a rendezvényen, ha a *Régen volt* nem esik egybe a nosztalgiahullámmal, az a nagy siker elmarad, és anyu bérelszámol. A másik következtetés: nem szabad abbahagyni, ki kell várni azt a bizonyos véletlent. És ha soha nem jön el?

Tehát a nagy kérdés: a véletlen egyenlő-e a sorssal, vagy rajtunk múlik, miként alakul az életünk?

Szerettem volna megbeszélni a kérdést azon frissiben Csabával, de Csabáék hét végére elutaztak, sőt hétfőre is elkérte őt az anyja, Gabival pedig...

Gabi mintha egy tokba zárkozott volna az utóbbi időben, s a tokról minden visszapattan. Átnéztem hozzá, mert a Honvédban, ahová kajakozni járunk, illetve télen úszni, az edző érdeklődött utána, és üdvözlését küldte, ami igazán rendes Pista bácsitól. Azt hittem, Gabi örülni fog, de ő mereven, mint aki nyársat nyelt, csak annyit szólt:

- Mondd meg neki, köszönöm az érdeklődését.

- És azt is kérdezi, mikor járhat sz újra edzésre.

- Az még odébb van. - Az előszobában ácsorogtunk, megindultam befelé. Ő meg egyre, mint egy sóbálvány: - Van valami hézag a matekkal, fizikával?

Mintha csak emiatt csöngettem volna be hozzájuk, s a Pista bácsi üzenete csupán ürügy. Ez a ki nem mondott gyanúsítás meg az egész fogadtatás nagyon rosszulett.

- Nincs hézag - mondtam.

Pedig volt. Apa sokáig magyarázta a példák megoldását, de Gabi jobban magyaráz, mert apának másként tanították a matekot. Gabi egyszerűbben mondja el, apa meg olyan nyakatekert módon. Legutóbb vagy két óra hosszat görnyedt egy példa felett, a feje akár egy hajdani faltörő kos, ahogy nekifeszült a példának.

- Nincs semmi hézag a matekkal - ismétlem meg, hogy megértse, nem emiatt jöttem. Ő csak annyit szólt:

- Akkor jó.

- Akkor jó - mondtam én is. Ő meg úgy állt ott, mintha valakit keresne, mozgott a szeme, de sehol meg nem állapodott. Vártam egy keveset. - Hát akkor... Szia! - mondtam.

- Szia! - mondta ő is.

Ilyen körülmények közt nincs mit kezdeni vele, sajnálom, de nincs. Jó, tudom, hogy az én védelmemben... De ez mégsem elegendő ok rá, hogy hosszú távon ilyen undok legyen. És én nem vagyok hindu özvegy. Igen, ezt egyszer közlöm majd vele.

Gabi ott áll, kicsit szétvetett lábakkal, ahogy szokott, és én azt mondom: „Nem vagyok hindu özvegy. Vedd tudomásul!...” Gabi értetlenül néz rám. „A hindu özvegyek régen máglyán égették el magukat férjük halála után” - magyarázom. Gabi hallgat, látszik rajta, hogy már pedzi. De azért odavágom neki: „Én nem vagyok múltbeli hindu özvegy, te nem vagy a férjem, nem haltál meg. Szerencsére csak két bordád törött el!” „Aha, szerencsére csak két bordám...” Hát nem jól mondtam, ezt nem kellett volna, hogy szerencsére. „De te... te... bezárkózol a tokodba.” „Bezárkózom a tokomba” - ismétli Gabi. Kit keres a tekintete? Mereven áll, aztán eltűnik.

Évi a Juhász Gyula utca felett boltosodó eget nézi, azt a darab sötétedő eget.

...Végül is apával beszéltem a sorsról. Az öregfiú valóságos értekezésbe bocsátkozott. Régen az emberek nagy része, főként a nők, ki voltak szolgáltatva, utóbbiak sorsa a férjüktől függött. Bár kivétel akadt. Az ő dédanyjának, vagyis az én ükanyámnak garázda férje volt, ükanyám megmaradt mellette, amíg élt az apja - az én ősapám -, a nagy tekintélyű pap, mert akkoriban szégyen volt, kivált papi családban a válás. Ükanyám túrt, de amikor apja halálhírével megjött a levél, azt mondta férjének: „Én most elmegyek tőled örökre, Mihály.” A garázda Mihály kérlelte, ükanyám hajlíthatatlan maradt, két gyerekével együtt elhagyta a házat, a jó módot.

- Ükapád utánahajította az égő petróleumlámpát - mondta az öregfiú, felidézve a családi krónikát. És hogy igenis fölébe lehet kerekedni az úgynevezett sorsnak erős akarattal. Igaz, hogy adódnak, sajnos, végletes helyzetek, amelyekben az ember ki van szolgáltatva, így pl. háborúk, éhínség Afrikában, Ázsiában stb. Ezeken a végletes helyzeteken csak egyetemes összefogással, közös erőfeszítéssel lehet változtatni.

- És te mit gondolsz, lehet? - szögeztem neki a kérdést.

- Szeretnék bízni benne, hogy igen - mondta ő.

Hát ez olyan nesze semmi, fogd meg jól válasz.

Beszélgetésünk félbeszakadt, csengett a telefon. Buzgó Mócsing a leckéket kérdezte, influenza, három napig biztosan nem mehet iskolába. Alighogy leraktam a kagylót, Csonka Klaudia hívott utcai fülkéből, azért az utcáról, mert otthon rájöttek, hogy ő két ellenőrző könyvvel manipulál. Az egyiket saját kezűleg írja alá a szülő nevében, a másikba ő vezeti be a hangulatától függő jegyeket. De most az anyja összefutott Magda nénivel, és tudomást szerzett „a vészes méretű hanyatlásról”, amelynek a legutolsó beírás szerint „súlyos következményei lehetnek”. Klaudia belebőgött a telefonba, azt mondta, órák óta szünet nélkül lelkiznek vele, de arra persze nem tértek ki, mitől olyan a légkör otthon, hogy ő arra vetemedett, hogy két ellenőrzőt szerezzen be. Torkig, okádásig tele van azzal a szöveggel, hogy *a szüleid törlik magukat, mi lenne, ha mi a munkahelyünkön nem így, hanem amúgy, ahogy te az iskolában...*

Klaudia négy darab kétforintost dobott be az automatába, és dőlt belőle a panasz, nem tudtam, hogyan vigasztaljam, mert tényleg rémes, ha a szülő rákezd: én így, te meg amúgy. Végül Klaudia szipogott egyet, és azt mondta, nincs több kétforintos, és várnak a telefonra, és különben is... Én meg azt mondtam: „Próbálj meg rá se rántani. Igen, rá se ránts.” De tudtam, hogy ez nem könnyű, mert Klaudia nem tart ott, hogy rá se ránts, mint az általánosban Kozma Tímea. Ő azt mondta, részéről le van öblítve az egész iskola.

Leraktam a kagylót, és beslattyogtam a szobámba. Később ötlött fel bennem, hogy apa mondott még valamit, mielőtt a telefon csengett. Ilyesmit mondott: „Végső fokon mindig felelősek vagyunk azért, amivé váltunk, amivé a körülményeink tettek bennünket. Az ember mindig tud változtatni azon, amivé a körülmények teszik.”

Varga Gyuri jutott az eszembe. Igenis, a szülei az okai, ha ő olyasmit tett, ami miatt rendőr kísérté haza. És egyáltalán, mit tett? Mi történt vele? Kriszti azt mesélte, hogy az apja látta késő éjjel, amikor a rendőr hazavitte. Szeretném megtudakolni Gyuritól, mi volt a hézag, de nem tudom, hogyan fogjak hozzá. Nem szegezhetem neki a kérdést, érzem, nem lehet. Hát így élnek az emberek egymás mellett. Párhuzamos vonalak, nem találkoznak.

Anyunak akkor már-már elmondtam Csabát. El akartam mondani. Ott ültünk a heverőn, mindketten magunk mellé húztuk a lábunkat, térdünket átfogva kuporogtunk; hallgattunk. A csend dobolt a fülemben, és akkor el akartam mondani az egészet. Csabát, aki néha olyan titokzatos, a pazar villájukat, és hogy mennyi mindent látott, Gabit is, aki mintha nyársat nyelt volna, és hogy Csaba meg Szikszai Piri lovagolni jár, de apa hallani sem akar lovaglásról. Elmondani, hogy apa egyre kevésbé ért meg, egyáltalán nem ért meg, megint azt magyarázta, az élet nem Forma 1-es verseny, és aki annak tartja, belül szegény lesz, még akkor is, ha történetesen háromszintes villája van. Mellesleg a Csabáéké - gondolom rájuk célzott - kétszintes.

Ültünk anyuval a heverőn, a csend ott dobolt a fülemben, beszélni akartam, feszítettek a ki nem mondott szavak, és akkor anyu megszólalt:

- Nem maradok már sokáig a porondon.

Nem nézett rám. Tekintete mintha a semmibe révedne.

- Hogyhogy? - kérdeztem. És megismételtem: - Nem maradsz már sokáig a porondon? - Megismételtem a szavait, pedig sejtettem, sőt talán meg is értettem, mit akar ezzel mondani.

- Apádnak igaza van. Nincsenek élemedett korú popénekesnők. - Az arca merev volt. Úgy hallgatott el, mintha elvágták volna a hangját. Aztán felnevetett. Csörömpölt a nevetése. - Élemedett korú bérszámfejtő, az van. Nyugdíjast is alkalmaznak.

Hirtelen szétesett az arca. Megöregedett. A szemem láttára, egy pillanat alatt mintha tíz-húsz évet öregedett volna.

- De anyu, vannak, akik... szóval, akik nem fiatalok. Sőt! Ott van Barbra Streisand és Diana Ross és Tina Turner és Kim Carnes, meg akit elsőként kellett volna említenem, Ella Fitzgerald. Hát órá igazán nem lehet ráfogni, hogy fiatal.

Anya a fejét ingatta.

- Ők nagyok. Kivált Fitzgerald. Aki valóban nagy...

Lehorgasztotta a fejét, mintha vádlott volna, aki a bíró előtt beismeri, hogy ő nem tartozik a valóban nagyok közé.

- Majd csak lesz valahogy. - Kényszeredetten mosolygott. - Lehet, hogy majd valami vállalkozásba kezdek.

Eszembe jutott a lakáskiadás, a kiégetett padlószőnyeg, az összemaszatolt bútorhuzat, anyu hajdani osztálytársa, az olasz férj, a három gyerek. Anyu akkor magánkívül volt, a nagykövethozzá akart panaszkodni, de végül nem ment, és a kártevők nem válaszoltak az ajánlott leveleire, pedig kettőt is küldött. „A lakást az Ibuszon keresztül add ki. Akkor nem magánemberként állsz szemben magánemberekkel” - tanácsolta neki annak idején apa.

Aztán utolért anyu hangja:

- Mostanában annyian vállalkoznak. És az is lehet, hogy majd írok egy könyvet. A pályámról. Tulajdonképpen ehhez volna leginkább kedvem. - Felélénkült. - Ott kezdeném, hogy ülök a munkahelyemen, bérszámfejték, és aztán benevezek a *Ki mit tud*-ba. Írnék hírességekről is a könyvemben, érdekes történeteket szőnék bele, mindenféleképpen, amit róluk meg velük kapcsolatosan hallottam. Persze ez még mind odébb van.

- Persze hogy odébb - ismételt.

Anyu fölszegte a fejét, nyakát előre feszítette, mintha csak azt közölné: „Itt vagyok. Ilyen vagyok.”

- Idővel talán férjhez is megyek - vetette oda. És megint nevetett.

Arcok bukkantak fel előttem. Alakok. Kurt, akit soha nem láttam, akihez anyu németül szólt Bayreuthban, amikor telefonon beszéltünk, Kurt, akit szőkének, kék szeműnek képzelek el, és sportos alakúnak. A belapított orrú tévést is láttam, aki akkor búcsúzott az előszobában, amikor én befutottam, és azt, akit soha nem láttam, aki a tíz szál szegfűt hozta - megszámláltam -, és akivel anyu vacsorázni ment bordó csipkeruhában, mert a bordó csipkeruha ott volt kikészítve a karosszéken. Mindez kavargott bennem, és akkor megkérdeztem:

- Van valakid, anyu, úgy komolyan, egész komolyan?

A fejét rázta, egy darabig hallgatott. Azt vártam, hogy ő is megkérdezze: és neked?

Anyu csak hallgatott, aztán azt mondta:

- Meghódítani valakit könnyebb, mint megtartani.

Azt hiszem, megbánta, hogy ez kicsúszott a száján, mert hirtelen túlzott élénkséggel másra terelte a szót.

9.

Az óvoda kertjében már régen nem tartanak foglalkozást a gyerekeknek. A fák ágai csupaszon meredeznek, a lehullott levelek eltűntek az utcákról. Krisztina a nyelviskolából kijövet rámutatott az egyik fa szeszélyes vonalakban görbülő ágaira, s azt mondta: „Olyan, mint egy japán tusrajz.” Csizmazia Évi rábólintott, hogy csakugyan, de felötlött benne, hogy még nem látott japán tusrajzot.

A napsütéses őszi időt esős hetek követték, sűrűn, konokul hullottak a cseppek, az utcák és terek szürkéségbe burkolóztak, az égbolt mintha megroppant volna, lejjebb csúszott. Néha szél kerekedett, az ablaktáblákhoz vágta az esőcseppeket, és felborzolta a tócsákba gyülemlt vizet. A szél olykor kis rést hasított a felhőkbe, ilyenkor nagy ritkán előbukkant rövid időre a nap; leszálltakor visszfénye felhőrongyok közt, párafátyol mögött vöröslött. A köd nedvesen tapadt, az ostorlámpák fénye nehezen hatolt át rajta. A házsorokat elválasztó kis térközök a pusztuló gyeppelel, a kopár fákkal közelebb kerültek az épületekhez.

Csizmazia Évi egy ízben azt álmodta, napfényes mezőn fut a tó felé. Felébredt, eső paskolta az ablakot.

Hóbinkánéra panaszt tett a tanács illetékes részlegén a Zipernowsky utcai általános iskola 1/c osztályának tanítónője Hóbinka Tünde vészes méretű elhanyagoltsága miatt. Hóbinkáné közölte Tímárnéval, hogy ő mit csinál a tanítónő és a tanács fejére.

És a megereszkedett ég még mindig szürke volt.

Tímár néni fia látogatóba érkezett Kanadából, sajnálta, hogy nem egy hónappal hamarabb jött a szép, napos őszi időben, három hétig maradt, és három álló hétig csepergett vagy szakadt az eső.

Tímár néniék négy napra elutaztak Bükfürdőre, az esedékes gáz- és villanyszámlára, valamint a lakbérre való pénzt Csizmaziáéknál hagyták.

A HÉV-aluljárójában a Fényképész Szövetkezet plakátján változatlanul ott mosolyog az a félrehajtott fejű nő, akinek fél szeme helyén a fal bukkan elő piciny résen. Ám az idő múlását új felirat jelzi a plakát közelében.

A szórófestékekkel odamázolt piros nagybetűk ezt közlik:

ROCKERS ARE	PUNKS ARE
NOT DEAD	DEAD

S alatta az angolul nem tudók kedvéért:

A rockerek élnek   A punkoknak végük van

Dacol az idővel a Tímea álnokságát leleplező és Olivért óvó figyelmeztetés szemközt a kis térrel, ahol a két pingpongasztal áll, valamint a megbánást bizonyító szavak (A HÉV-aluljáró túlsó részén): BEA! TÉVEDTEM! BEA! Újabb, bár nem teljes egészében elkészült szöveg bizonyítja a változások feltartóztathatatlanságát. A felirat helye a Gyűrű utca. LIZA EGY HŰJ.

Aztán kiderült az ég. A pocsolyák vize reggelre befagyott, vékony jégpáncél recsegett a talpak alatt, pattanva tört szilánkokra, a szikrázó hidegben a csupasz fák törzse és ágai kemény vonalakkal fűrődtek a levegőbe, kontúrjaik élesen kirajzolódtak. Másként voltak szépek, mint tavasszal zöldellve vagy az őszt dús színeiben. Évi reggelente olykor varjúkárogásra ébredt,

bélelt dzsekiben indult az iskolába, akárcsak Gabi, de nem várták meg egymást, mint azelőtt, csak véletlenül futottak össze a HÉV-nél, s ilyenkor más-más kocsiba szálltak fel. Gabi még mindig nem járhat edzésre. Gyuriban ott motoszkált a vágy, hogy levelet írjon Krisztinának, és bedobja a postarekeszükbe, de már az első mondatnál elakadt. Krisztina apja megvette azt a bizonyos hétvégi házat a Velencei-tónál, Krisztina bátyja hamarosan leszerel, Kriszti ideje úgyszólván percekre be van táblázva. Gabinak, aki egy bonyolult matematikapéldát kétféleképpen vezetett le, a matematikatanár azt mondta: „Szellemes ez a másik megoldásod, Gábor.” Évi anyja két hónapra vidékre szerződött. Évi feladatként közeteket gyűjtött földrajzórára, a vacsoránál ingerülten közölte, hogy a következő órára meg kell határozni valamennyit. Csizmazia Sándor másnap kikölcsönözte a könyvtárból az *Ásványok, közetek* című művet.

- Két óra hosszat nyüglődtünk apa meg én - közölte Évi Csabával.

Csaba egy legyintéssel hessentette el a közetek és a földrajztanár kérdését.

- Atyám egyszerűbben intézte el. A kövekkel bementem a Földtani Intézetbe egy ismerőséhez.

A szél néha oly élesen fújt, hogy taszított, lökött előre, szinte küzdeni kellett ellenében.

A Zipernowsky Károlyról (a magyar elektronika nesztora, hirdeti az emléktábla) elnevezett iskola közelében nagy verekedés volt, s ebben az esztendőben másodszor törtek be ismeretlen tettesek ugyanabba a butikba.

Aztán leesett a hó, vattaként tapadt az ágakra, kékesen fehér szőnyegként terült el a kis tereken, kupacokban az utcák mentén. A kékes fehérség távolabbra lökte egymástól a házakat, a házaktól a fákat, a vesztegelő autókat; a köztes tér érzékeltetőbbé vált. Büszke magabavonultsággal elkülönült minden. A hó hersenve süppedt a csizmák alatt, s ha frissen esett, görög-dinnye illatát idézte - legalábbis Évi így érezte. Iskola után a házsorok közti dombos részeken szánkóztak a gyerekek, hólabdával hajigálták egymást, hóembert gyúrtak össze, a Juhász Gyula utcában is állt egy, Évi rálátott a szobája ablakából, és arra gondolt, ő már kinőtt a hóembercsinálásból. Hétvégeken síezett az apjával, bő reggeli után indultak neki, de már nem volt olyan jó, mint azelőtt egymás mellett siklani a lejtőn, majd újra felcaplatni a süppedő hóban, nem volt igazán jó, mert ők ketten messzire kerültek egymástól. Forró teát ittak, megették a magukkal vitt felvágottas-vajas kenyeret, és otthon későn ebédeltek. Csabáék a Mátrába jártak sízni, gyakran a hétvégeket is ott töltötték.

Évi olykor kiállt az erkélyre, kezét a zsebébe süllyesztve az utcát nézte az ostorlámpák fényében. Ilyenkor mintha puhán és súlytalanul lebegne a magasban, az utcák, a sorjázó autók, a levegőbe ékelődő ágak, a tovalépkedő járókelők felett. Évi sok mindenre gondolt ilyenkor, kavargó gyorsasággal örvénylettek a gondolatai. Egyszer úgy érezte, beleszédül, és megkapaszkodott az erkély korlátjában.

Aztán megroskadt, kásásodott, szétmállott a hótakaró, a hókupacok eltűntek, előbukkant az aszfalt szürkesége, s a lakótelep végén nyújtózkodó mezőn is megindult az olvadás, csak a mezővel szemközt, a városrész túlsó felét a látóhatárban lezáró hegy őrzött még fehérítő foltokat. „Vattacukor - mondta a közepső Hóbinka gyerek a nővérenek. - Menjünk oda, együnk belőle.” „Az hó, nem cukor - mondta az iskolás és változatlanul elhanyagolt Hóbinka. És hozzátette: - Messze van.”

Aztán rázendítettek a madarak.

Csizmazia Sándor az utóbbi időben sokat töprengett azon, hol vétette ő el a dolgot Évivel. Talán nem kellett volna azt mondania a fivérének, de úgy, hogy Évinek is szólt, sőt neki szólt valójában: „A szülőnek vállalni kell, hogy alkalomadtán maradi, csökönys számárnak

tartsák.” Akkor vétette el egy csapásra vagy apránként?... „Nem vagy rugalmas ember, Sándor”. - mondta az öccse. „Nem vagyok gumiember, Lajos. Én nem hajlok, legfeljebb török.” „Elég baj az, Sándor. Neked is, másnak is.”

Csizmazia Sándor tudomásul vette, hogy Évi kitér a beszélgetések elől, az arcát, a tekintetét mintha láthatatlan redőny zárná el. Az apa változatlanul kocogott, és hosszú sakkjátszmákat folytatott a számítógéppel, amelyet négy éve vett a prémiumából.

Majd a hegyoldalról is eltűntek a csillámló fehér foltok, Gabi újra járhat edzésre, Gabi anyja megismerkedett egy özvegyemberrel, össze akartak házasodni, de mégsem lett belőle semmi.

És kirügyeztek a bokrok, majd a fák, kipattantak a zseme zöld levelek, tavaszszag párologott fel a földből, tavaszillata volt a levegőnek, még a Heltai Jenő téri bódé hamburgerszága sem bírta teljesen elnyomni. Álomszerű surranással lebbentek néha a levelek a szellőben, s Évi a tükör előtt valami lágy bizonytalanságot fedezett fel saját arcán. Kérdező arcod van, mondta Csaba.

És mi minden történt még?...

Krisztina szeme meg az alig megrezzenő fejmozdulata nemet intett, amikor Lajta Gergő azt mondta angolóráról kijövet: szeretne vele járni. Nemet intett a második gimnazistának is, aki egyszer hazakísérte. Sütikérezik a hódolatban, állapította meg keserűen Lajta Gergő. Elkeseredésében hazaérve az előszobában földhöz vágta a szatyrárt a könyvvvel meg fűzettel. „Viszed be azonnal! Majdhogy ki nem törtem benne a lábam!” - süvített rá az anyja.

Évi a születésnapján házibulit rendezett, de Csizmazia Sándor nem volt hajlandó elmenni hazulról, bevette magát a fél szobájába, s időnként kidugta a fejét (mint egy gondos teknős, állapította meg magában Évi), bekukkantott a nagyszobába, ahol a bulizók táncoltak és „hülyültek”. Lánya szerint azt is szemrevételezte, hogy nyitva van-e az ajtó.

A bélelt dzsekik lekerültek, faliszekrények mélyén várják majd hosszú hónapokig, hogy újra felöltse őket, üres ujjaiak sértődött búsán fityegnek, Luigi fagyaltozója előtt ismét sorban állnak, a piacon megjelent az eper, csillagászati áron, és Tímár néni felháborodására Hóbin-káné egy egész kilót vásárolt. Megjelent a korai, apró szemű cseresznye. „Csupa mag és héj, és mégis veszik” - így Tímár néni. Tóth Szilvia, aki Milka csokoládét visz tízórait az iskolába, és butikból öltözködik, sápadt, az arca nyúzott, szeme karikás, félrehúzódik mindenkitől. Az osztálykirándulás előtt a Kék fény adásában megjelent a tudósítás egy sokmillió sikkasztásról. Szilvi apja előzetes letartóztatásban azt mondta a riporternek: „Elkapott a gépszíj.” Évi ott ült a tévé előtt, arra gondolt, milyen szörnyű lehet most Szilvinek, és megjegyezte, hogy nem volna szabad egy szülőt így bemutatni a gyerekei miatt, nem volna szabad, hogy egy fiatal így lássa az apját, és vele együtt legalább egymillióan lássák, mire Csizmazia Sándor azt válaszolta, erre az illető apának kéne elsősorban gondolni, s a szakadék kettőjük közt még nagyobb lett. Ha kettesben maradtak, Évi ismét csak maga elé bámult. Csizmazia Sándor szomorú ingerültséggel húzódott vissza előle.

Krisztiék szomszédságában a fogtechnikus autószerelést tanuló fiánál a hétvégeken késő éjjelig dajdajoznak, általában már péntek délután elkezdik, és nem hajlandók tizenegy után sem halkabba állítani a magnót. Gyakran hét közben is összeverődnek. De mindenén túltesz a két házzal odébb lakó Olivér, aki üres üvegeket hajigált le az utcára haverjaival hangos röhögés közepette. A történelmi nevű ablakmosó ismét idézett egy német filozófust, aki szerint mindaz, amibe bele nem pusztulunk, erősebbé tesz bennünket; Krisztina úgy vélte, hogy ez nem olyan biztos, de hallgatott.

Aztán megnyílt a közeli strand, bikinikre kapott otthonkákban, fecskékre húzott sortokban és farmerekben özönlöttek a telep lakói a zöldellő, széles utcákra a medencék felé. A Zipernowskyba, akárcsak az ország valamennyi általános iskolájába, megérkeztek a névre szóló értesítések a továbbtanulás feltételeiről. Krisztina gimnáziumba kerül, orosz tagozatos osztályba. Gyuri egy délután mozdulatlanul gubbasztott a nyitott tankönyv mellett, órák hosszat meredt ugyanarra a sorra; másnap odament az osztályfőjéhez, és új jelentkezési lapot kért továbbtanulásra.

- Előbb kellett volna észbe kapni - mondta Piri néni. De aztán, ahogy Gyuri arcába nézett, megkérdezte: - Mért jutott az eszedbe?

És akkor Gyuriból kitört, hogy nem bírja már hallgatni az armageddonkori csatát, a jövődőlést a népek pusztulásáról, a Sátánt stb. Olyan szakmát akar, amit nem Budapesten, hanem vidéken lehet kitanulni. Mindegy, hogy milyen szakma, csak elkerüljön hazulról. Piri néninek megrándult a szemhéja, ami nála az idegesség jele.

- Megpróbálok valamit... Majd meglátjuk. Igyekezz megnyugodni.

Gyuri leszegette a fejét.

Az évvárón is úgy áll. Hosszúra nyúlt társai közül is kimagaslik, ősszel kapott ünneplő nadrágját leengedte az anyja. Száját összeharapja, amikor az igazgatónő megemlíti Krisztina nevét a kitűnők sorában.

A középiskolásoknak is megtartották az évvárót, Évi magyarból és történelemből jeles osztályzatot, matematikából és fizikából közepest vitt haza. Csizmazia Sándornak a két közepesre egy szava sincs, de szeretné, ha az idegen nyelvekből, legalább egy idegen nyelvből lánya elérné a jeles eredményt. Buzgó Mócsing ebben a tanévben is kitűnő rendű bizonyítványt nyújtott át, az apja ebben a tanévben is azt mondta: „Ez a minimum, amit elvárunk tőled” - és Buzgó Mócsing ismét nem kérdezte meg, hogy mi a maximum. Gabi és Csaba csúnyán összeveszett. Gabi iszonyú dühvel vágta oda, hogy ő egymaga dolgozott meg a jeleseiért, nem úgy, mint azok, akiket tanár korrepetál otthon, és nincs igazság sehol. Mire Csaba:

- Majd ha csupa olyan kiválóság intézi a világ ügyeit, mint Nagy Gábor, akkor mindenhol lesz igazság. Mellesleg fogyatékosága Nagy Gábornak is van: mégpedig az, hogy irigy.

Évi rosszkedvűen hallgatta az összecsapást.

Erdélyi Ágnes popénekesnő külföldi szerződésről tárgyalt a nyári hónapokra, de a terv füstbe ment. Két hétre szobát vett ki félpanzióval a Balaton-parti hotelban, és hogy miért éppen abban a helységben, ahol a hegyoldalon Rajnavölgyiék villája áll, az nem a pusztta véletlen múlt.

10.

„Zimmer frei”

„Szoba kiadó”

- Néhol ki sincs írva magyarul.

Évi tekintete az elsuhanó házakat pásztázza.

- Na igen, mert túlnyomóan németek vesznek ki szobát.

Anyu kormányon nyugvó kezére fényfoltot fest a nap. Anyu mintha nem értené, miről van szó.

- De hát Magyarországon vagyunk. Illenék magyarul is kiírni. Elsősorban magyarul kéne kiírni.

Csend. Erdélyi Ágnes ásítást nyom el. Bal kezét a kígyó alakban tekeredő gyűrűfejjel a szája elé kapja.

Na tessék. A párhuzamosok. Nem találkoznak. A párhuzamos szülő! Csaba jót nevetett rajta. „Hát ez telitalálat, Evelin. - És megismételte: - Párhuzamos szülők!”

Évi előrenyújtott lábfeje ritmusban mozog le-fel. Pár-hu-za-mos szü-lő. Anyu is néha... Most is a *Zimmer frei*-jel. De azért jó vele. Jó itt ülni mellette a Volkswagenben, egyforma fehér nadrágban és lötyögő, színes blúzban. És jó, hogy végül is nem Földvára mennek, mert anyu megértette, jóformán két szóból megértette, milyen fontos nekem, hogy oda menjünk, ahol Csabáék nyaralója van. Igen, csak annyit kellett mondani: „Az a fiú, akivel együtt járok, másutt nyaral, nem lehetne oda, ahol az ő nyaralójuk...” Anyu nevetett, átkarolta a vállamat. „Megpróbáljuk.” És milyen diadallal közölte, van hely a hotelban, nem kell szobát kivenni valamelyik Zimmer frei-háznál.

Újabb ásítás.

- Megsuhintott az álomszellő. Letopunk, felhajtok valahol egy kávé.

Anyu leállítja a kocsit, kiszállnak. Menő nadrágban, bő hacukában állnak az autó mellett, a két felsőrésznek csak a színmintája különbözik.

(„Ikrek vagyunk - mondta anyu, mikor az áruház próbafülkéjében belebújtak a nadrágba meg a blúzba. - Nekem tetszik, ha anya és lánya egyformán öltözik, persze csak akkor, ha jól mutatnak.”)

Most igazít egyet a napszemüvegén, mutatóujjával középütt felfelé böki.

- Elnézést... - Az unokáját kézen fogva vezető kopasz férfira rávillantja mosolyát - merre van a közelben egy presszó?

A köszönőmhöz fejbólintást is mellékel. Belekarol Évibe.

- Aki nem lép egyszerre... - dúdolja.

Milyen más anyuval utazni! Nem a magukkal vitt termoszból isszák a citromos teát. Itt ülnek a kávéillatú kis teremben, s amikor a feldúcolt kontyú pincérlány odajön az asztalukhoz, anyu azt kérdezi:

- Mit rendelsz?

- Nem is tudom... Egy tonikot.

- Két tonikot! Nekem egy feketét. Süteményt nem kérsz? Kapj be valamit. Hosszú még az út.

- Egy szelet dobostortát. Nem, inkább csokisat.

Évi hátradől a széken, tekintete a helyiséget pásztázza, az almaképű nőt a pultnál, az üveglap mögött sorakozó süteményeket, a presszógépet, két férfi egymás felé hajló fejét.

Újabb ásítás. A harmadik.

- Későn feküdtél?

- Inkább úgy mondd, hogy korán keltem. Persze ez a korán, mint annyi minden más, viszonylagos. Nekem korán a fél kilenc. - Anyu lassan kortyolja a tonikot, és vágyakozó pillantást vet a tortára.

- Te mért nem rendeltél magadnak?

- Bizonyos korban... - Elmosolyodik. - Vagy popó, vagy pofa. Így szól a mondás, és ez az igazság.

Évi felszabadultan nevet. Vagy popó, vagy pofa! Anyunak van humora. Neki aztán van.

- És te mért nem inkább a popót? Akkor ehetnél mindent, amit megkívánsz.

- Az arcon segít a kozmetikus, ezzel szemben a hátrány... - Keze széles ívet ír le. Ismét kortyol egyet. Elmélázik. - Imádom az édességet! - és felsóhajt.

Elébe tették a kávé.

- Egész tűrhető. - Hátradüti a fejét, mosolyog, szája körül két kis barázda fut. - Egy nagyvilági hölgytől megkérdezték, mi a titka, hogy hetvenéves korában ugyanazok a méretei, mint tizenhét esztendősen. „Egyetlen szóval válaszolhatok - mondta. - Éheztem.”

Évi bekapja az utolsó falat süteményt.

- Nehéz?

- Néha. De tudod... Nem akarom, hogy ezen múljon.

Hirtelen megkeményedett az arca. Most olyan, mintha számon kérne valamit a világtól. És mintha felvinné a küzdelmet.

- Fizetek!

Évi felhajtja a maradék italt. A másik pohárban ott maradt csaknem fele. Tűnődve nézi.

Igen, anyuval egészen más. A hotelban a portás művésznőnek szólítja, csomagjaikat londiner viszi fel a szobájukba.

Ez a szoba...

Körülnéz benne, birtokba veszi. Míg tekintete végigsiklik az elegáns bútorokon, a tóra néző erkélyen, míg a villámzáras táskából kiszedi a holmiját, és berakja a szekrénybe, elsorjáznak előtte azok a többi szobák. A tátrai! Apa munkahelye cserekapcsolatban van egy pozsonyi céggel. Úgy jutottak ahhoz a két héthez a Tátrában. A villa kívülről megjárta, az meg kivált jó volt, hogy az oda vivő erdei út két oldalán sűrűn nőttek a málnabokrok, július derekán piroslott a temérdek málna. Csakhogy ott nem fogadta őket udvarias portaszolgálat, ott hiába csöngettek a bejárati ajtón, el kellett caplatni a gondnokhoz, aki jó tíz percre egy háromemeletes ház legfelső emeletén lakik, és kelletlenül nyomta apa markába a bejárati meg a

szobakulcsot. Az alagsorban kaptak szobát. A két vaságy komoran húzódott egymás mellett, a dívány a fal mentén, mintha sértődöttségében ereszkedett volna meg. Az ablak párkánya a kert földjével egy vonalban, az ágyból lehetett látni az arra menők lábait, és sok mindent ki lehetett találni vagy elképzelni abból, ki hogyan lépked. A brnói tanár félszenge emelgette talpát, mint aki váltig botorkál az életben. (Kitolhatnak vele a növendékei.) A felesége oly magabiztosan, akár a díszemlényre lépő olimpián. És az az élményítő szag az egész villában! A rotyogó málnalekvár édeskés illata. Az olimpiakonjárású nap nap után befőzött, a nyersanyagot tétova járású élete párja szállította, aki órák hosszat szedte a csalánonk közt a málnát a nyakáról lelógó kosárba. „Nem a legjobb szoba - apa csak ennyit mondott, és ha elindultak lefelé, a lépcsőn: - Ereszkedjünk le az alvilágba.” Ezt humornak szánta. És az is volt. „Ereszkedjünk le a mi kis alvilágunkba” - mondtuk az esti séta után. A reggelit meg az *estebédet*, ahogy az öregfiú nevezte, a málnalekvárszaggal telített közös konyhában készítettük el, önkibe csak a Csorbátónál ültünk, akkor késő este értünk haza, mert onnan még felmentünk azon a nyaktörő úton a poprádi tóhoz.

A faházat is látja Évi a Tisza partján, a két szobában egy-egy család, a közös előtérben bilin szomszédjuk gyereke, a kis Mónika, mindig szemben a tévével, mert csak így hajlandó bilizni. És ha Mónika meg fivére a szüleikkel az előtérben az asztalnál ültek, meg kellett várnunk, amíg végeznek az étkezéssel. Általában ilyenkor a szobánkban ettünk, ami azzal járt, hogy abban a szűk skatulyában, ha a két széket az asztal mellé raktuk, valósággal be kellett préselődni a leüléshez.

És két éve a toronyszoba a kimarjult lépcsőkkel, ahová oly keservesen baktattunk fel a csomagokkal! Igaz, a kilátás, az pazar volt onnan. Messze el lehetett látni a Dunán, s a szemhatárt a Börzsöny szegélyezte.

Hirtelen átlép, vissza a jelenbe, a rozsdaszín huzatú heverőkhöz, az alacsony asztalhoz, a két kényelmes karosszékhez, a függönyhöz, amelyet a szél a nyitott ablakon - anyunak első dolga volt, mielőtt beléptek, szélesre tární - felduzzaszt és visszaszippant. Kilép az erkélyre, a napfényes tájat nézi, a báránnyelűkkel mintázott látóhatárt.

- Anyu, én lemegyek a Balcsihoz.

- Nem vagy éhes?

- Nem.

- Hát akkor... Felkerekedünk.

- Anyu, én a közös strandra szeretnék. Nem a hoteléra. Megbeszéltem Csabával. Ott vár.

- Na jó, menjünk a közösre.

Az enyhe mosoly mintha azt közölné: tudom, értem.

A strandholmit begyömöszölik a csíkos szatyorba. Évi hóna alá kapja a két gyékényt. Az ajtóban anyjának eszébe jut, hogy olvasnivalót visz le.

- Lehet, hogy bele se nézek, de ha nincs velem, hiányozna.

Agatha Christie-kötetet csúsztat a szatyorba. Végre egy szilárd pont, ahol az ízlése egyezik apáéval.

...Persze nem szabad arra számítani, hogy Csaba már ott lesz a strandon. Lehetséges, de nem biztos. Talán ebédelnek. Talán Annus néni ilyenkor tálal. Vagy mégis ott van Csaba? Elképzelte ezt is, azt is, a különböző megvalósulásokkal játszva. Csaba elnyúlva a fűvön, hasmánt, könyökére támaszkodva, ferde vágású szeme félig lehunyva, így les, figyel... Akkor bukkan ki

a vízből, amikor ők odaérnek, leburnult bőre nedvesen csillog a napsütésben. „Szia, Evelin!” - kiáltja, és fröcskölvé gázol ki a stégre... Vagy éppenséggel beszélget. Kivel? Kikkel? S egy fejrándítással otthagyja őket.

(„Mit rángatja a fejét ez a fiú? Ez a legújabb divat? - kérdezte apa. - Megkérlek, ne szokj rá a fejed rángatására te is merő empátiából.” Apa, néha igazán kiállhatatlan vagy! És még magyaráztad is: empátia, azaz beleérzés.)

És lehet, hogy éppenséggel én fedezem fel a háttal álló Csabát, vállára csapok, nem, befogom a szemét. „Találd ki, hogy...” Ezt azért nem. Idétlen dolog. Hiszen kitalálja a hangomból. Szót se szólok. Szemére tapasztom a tenyerem, ő lefejtí magáról, elmosolyodik. Esetleg elébe toppanok, és csak az arcunk, a tekintetünk beszél...

A tó! A könnyű szél hullámokba fodorzza, tajtékfoszlányokra cibálja szét felületét. Távolság kékeszöldre, közelebb szürkés-kékre vált, majd mintha mohó fogakkal harapni készülné, beleharap a partba, és fröcsögve törik meg, hull szét.

A hullámok. Farkasszemet néz velük. Megannyi vicsorogva meghátráló kutya.

Jó volna ezt fennhangon, csak úgy odavetve megjegyezni Csabának. Nem azért, hogy tündököljek. Nem azért. Csak hát jó megosztani valakivel, azzal, aki fontos nekünk, a gondolatainkat.

A két gyékényt leteríti egymás mellé. Anyu rátelepszik az egyikre, a csíkos szatyorból előhalássza a naptejet, lassú mozdulatokkal keni két karját, hosszú lábszárát, nyakát, vállát. Fejére sildes, fehér sapkát tesz, alágyömöszöl egy bronzszínű tincset. Arcára egy tégelyből krémet dörzsöl.

- Egy kicsit sütkérezem - mondja.

Évi végigpásztazza a strandot. Ebédél Csaba? Vagy már úton van?

Úgy dönt, hogy egyelőre nem megy be a vízbe. Elnyúlik a gyékényen, a napszemüveg védelme alatt nézi az eget.

- Az egy lepratelep - közli egy kásás hang.

- Szerintem egészen jó - ellenkezik valaki.

- Lepratelep. Oda én be nem teszem még egyszer a lábamat.

- Kend be magad te is, Évi. - Anyu nyújtja felé a flakont.

- Kösz. Majd ha úsztam egyet.

Feküdni a hasán összekulcsolt kézzel, mint egy szobor. Hol is látott ilyen szobrot? Egy síremlék képe levelezőlapon. Apának küldték a képeslapot Franciaországból. Férj és feleség egymás mellett. A férfi keze kardján nyugszik, az asszonyé összefonva a hasán. Így fekszenek egymás mellett a kriptában. Kripta... mért ötlött fel benne ez a szó, ez a kép? Oly élesen látja.

És Csaba schol.

Nem akarja elővenni a szatyorból az óráját. A nap állása arra vall, három felé járhat, vagy annál is több van.

Felpattan.

- Úszom egyet.

- Várj! Megyek én is.

Anyu feltápáskodik.

Évi áll a előreleendül, mintha azt közölné: azért is! Igen, azért is! Amikor majd Csaba hiába keresi a tekintetével végigbóklászva a strandot (csak bóklásson!). Ő mélyen bent úszik a tóban, és Csaba nem fekvő szoborként pillantja meg, hanem víztől csepegő testtel, ahogy az *Odüsszeiában* van, csak fordítva, mert ott Nauszikaa áll a parton, és Odüsszeusz teste csurom-vizes.

Lassan tempózni, fél, sőt negyed gözzel, hogy ne hagyjam el anyut. Ringunk a hullámokon. Ami azt illeti, anyu pocsékul úszik, fejét kitartja, a lábtempói végképp nem sportosak. Apa megtaníthatta volna annak idején. Ő igazán klasszul úszik.

- Viszlát, anyu! - Erőteljes karcsapásokkal tovasiklik.

Most csak ez van. A víz, a nap, a hullámok, ahogy felemelik, átcsapnak rajta, lesiklatják, ahogy ring alatta, körülötte a tó. De a bóján túl elcsendesül a víz, vége nincs, fénylő tükör, csillog benne az olvadt nap. Hátára fordul, úgy tempózik. A bója már apróra zsugorodott. A közelben motoros húz el. Vízi rendőrség.

- Nagyon beúszott! - kiáltja felé az egyik rendőr.

Átbucskázik, felsőteste kiemelkedik, úgy kiáltja:

- Á, nem.

- Látom, jól úszik, de gondoljon a visszaútra.

- Még száz méter befelé, aztán fordulok.

Összeteszi a két tenyerét, mint aki könyörög.

- De aztán vissza! Figyeljük ám!

A rendőr nevet.

Az ég kékjét párafelhő tompítja. A pillanat kitágul. Nincs *előtt*, és nincs *után*. Csak ez az időtlen pillanat van. Mindent betölt, mindent kiszorít. Az ég van, és a Balaton, a napsütés, a vizet szelő karja, az ütemesen mozgó lábszára, az előresikló teste. Mintha eggyé válna a tóval.

És aztán vissza. A szellő csak itt-ott fodrozza leheletnyit a felszint, a bója feje szemlátomást nő, a part egyre közelebb nyomul. Kopaszodó férfi meg egy kisfiú vízibiciklit hajt, fehérén fröccsen mellettük a tajték.

Csokoládészínre barnult srác füttyent egyet, amikor Évi kifelé caplat a sekélyből.

- Szuper az úzásod!

- Azt mondd... - Csak ennyit vet oda. Kajla a füle a srácnak, a haja göndör, szétáll, mint a tollsöprű feje.

- Versenyképesek a tempóid - szívóskodik a srác, és megindul mellette. - Fújd ki magad, utána versenyezhetnénk.

- Nincs kedvem - veti oda.

- Még nem láttalak itt. Mikor jöttél?

- Ma. Szia!

A tollsöprűfej irányt változtat, félíg háttal elmenőben veti oda a szíát.

...Ha nem volna kajla a füle, meg tollsöprű a haja, akkor sem állnék le vele. De azért ha Csaba látta volna. És hallaná, hogy a srác füttyentett, és azt mondta: „Szuper az úszásod! Versenyképesek a tempóid.”

A fák árnyékai megnyúltak. Azt a tömzsi nőt is hosszú árnyék követi, mintha gólyalábon járna. Három gyerek kergeti egymást. A kabinok felől még szállingóznak, ilyenkor jóformán langyos a víz. Most nincs kedve találgatni, ki milyen lehet felöltözve, otthon, a munkahelyén, a metróban, nem képzel beléjük tulajdonságokat, nem fűz hozzájuk történeteket. Nincs kedve játszani.

Lassan lépeget az elnyúlt testek között. Tekintetével fürkészi a terepet.

- ...És a nő elaludt a gumimatracon. Lecsúszott róla, bele a Balatonba, a mély vízbe. Meghalt.

- Belefulladt?

- Szívszélhűdés. Alvás közben átforrósodott a teste, és a hűvös víz...

A szavak elfolynak Évi mellett.

És ha akkor jött Csaba, amikor én messzire beúsztam? De hiszen tudnia kellett, ha nem lát a strandon, a vízben vagyok. És mégis... Keresett a parton, nem talált, megsértődött és elment. Mért sértődött volna meg? Nem kívánhatja, hogy órák hosszat rá várva rostokoljak. Ezt nem kívánhatod tőlem, Csaba!

Milyen jó annak, aki olyan, mint Pavlik Liza. Ő szinte naponta ismerkedik. Naponta más fiú! Ő csípte volna a kajla fülűt ma délutánra vagy csak egy órára. Vihogna, ejtőzne vele a napon, együtt caplatnának be a vízbe. Bizony, ő csípte volna azt a tollseprűfejűt.

Anyu a gyékényen áll. Fejét a sildes sapkában ide-oda forgatja.

Évi felsóhajt, odamegy hozzá.

- Mélyen beúsztál. Már nyugtalankodtam.

- Á, rossz pénz nem vész el. - Nevet. Érzi, hogy kényszeredett a nevetése.

- Kend be, légy szíves, a hátam, ahol nem érem el.

Évi lehuppan. Széles mozdulatokkal dörzsöli a tojáshéjszínű, sűrű folyadékot a sima bőrbe.

- Úgy úszol, mint egy sellő.

Hát ez kedves tőle: „mint egy sellő”. Ilyesmi csak anyunak jut eszébe. De azért furcsa, hogy még sose látott úszni.

- Apa tanított.

- Egyesületbe nem jársz?

- Kajakozni járok.

- Azt tudom, de úszni...

- Nem. Az egyik gyereket papuccsal verte az edző.

- Papuccsal verte?!... - Szörnyülködő hang.

- És hallottuk, hogy másokat is.

Évi a nagylábujját nézi. Begörbíti, egy kavicsot nyom vele a talpa felé, elengedi, újra felszipkázza.

- Amikor iskolába kerültem, apa azt mondta, ha megütne ott egy felnőtt... azaz a tanító néni, menjek azonnal haza. Csöngessem be Tímárékhoz, ők majd értesítik. - Begörbített lábujját kiegyenesíti, arrább löki a kavicsot. - A tanító néni ugyanis Olivérnek adott egy simát, igaz, Olivér iszonyatosan komisz volt.

- Mi az a sima?

- Amit a popóra...

Hirtelen rátör az ingerültség. Most minden a terhére van. A napsütés, a megnyúlt árnyékok, amelyek mintha váltig az idő múlására figyelmeztetnék, a rádió, amelyet az a vízilóképű férfi a füle mellé helyezett, de mégis idáig ér a hangja, a kis srác, akinek fehér gömböcskében dudorodik ki a rágó a szája sarkán, az Agatha Christie-könyv - anyu éppen az előbb vette ki a csíkos szatyrából. Az ingerültség ott dobol benne, mellét, nyakát szorítja, halántékát feszíti, mintha szoros, tapadó sapkát húztak volna a fejére.

- Vegyél magadnak szendvicset, palacsintát. - Anyu fel se néz a könyvből.

- Nem vagyok éhes.

- Fagylalt...

- Nem kívánom.

- Akarsz vízibiciklizni?

- Nem - szinte pattog a hangja.

Anyu oldalvást pillant rá. Mintha kis sóhajrást nyomna el. Aztán újra elmerül a krimiben.

Évi lehunyja a szemét. Az a szorongató feszültség még erősebb. Mért is nem ment vízibiciklizni? Csaba miatt. Azért, hogy őt lesse, várja?! Azért rostokol itt? Hát nem! Csaba nem fogja elrontani a napját. Nem rontja el ezt a nyaralást. Hogyan is mondta Gabinak? Nem leszek hindu özvegy.

Gabi felbukkan egy pillanatra, majd eltűnik.

NEM LESZEK HINDU ÖZVEGY!

NEM VAGYOK HINDU ÖZVEGY!

- Anyu - nyel egyet, mintha a keserűséget gyömöszölné le a torkán. - Gyerünk mégis vízibiciklizni. Mi ketten.

- Meggondoltad magad? - Anyu felemeli sildes sapkás fejét. Ránéz.

Úgy néz, mint aki mindent ért. Mint aki *tudja*, mert átélte maga is.

- Igen. Meggondoltam magam.

Szája megrándul, mintha mondani akarna még valamit. De hallgat.

Anyu feltápáskodik, megsimogatja Évi karját. Most közel, egészen közel vannak egymáshoz. Anya és lánya. Két jóbarát.

Igen, anyu megértette. Apával ezt nem lehetett volna. „Édes lányom, úgy emlékszem, te az előbb mást mondtál. Az ellenkezőjét. Ember vagy, nem szélkakas.” Apa nem érti meg, hogy néha igenis szélkakasok vagyunk. Változók, képlékenyek. Nem akarja megérteni, hogy egyik pillanatról a másikra szinte az ellenkezője vagyunk annak, aki az előbb voltunk. Az ellenkezője és mégis ugyanaz, mert egy emberben szédítően sok minden van.

A vízibiciklin egymás mellett ülve pedáloznak, a víz fehér tajtékot verve felfröcsög láb-szárukra. A nap közel hajol a tóhoz. A távolban hajó húz el.

Lassan múlik az idő.

- Kellemes itt.

- Igen - hagyja rá anyjára Évi gépiesen.

Erdélyi Ágnes vízhatlan órájára pillant.

- Ideje visszafordulni.

Egyik keze a kormánykeréken, a másikkal igazít egyet a sapkáján, mélyebbre húzza a fejére.

- Holnap megismételhetjük, ha kedved van hozzá.

Éviben benne reked a szó. A stégnél ott áll Csaba. Úgy áll ott, mintha a világ legtermészetesebb dolga volna, hogy nem ebéd után, hanem most jelent meg. Kezét felemeli, integet feléjük. És mellette az az undok Zoli. Úgy lengeti a mancsát, mintha azt közölné: „Gyerünk, gyerünk! Na, mi lesz már?!”

Anyu is észrevette.

- Csaba? - a hangja kérdő. És hozzáteszi: - A magasabbik?

- Igen.

- Na végre!

Évi nem int vissza. Lábával vadul nyomja a vízibicikli kerekét, olyan erővel pedáloz, hogy a gép kicsit megbillen.

- Ne siess ennyire. - Elmosolyodik. - Mindjárt kiérünk.

Hát anyu azt képzei, hogy én Csaba miatt gázoltam bele a pedálba? Azért, hogy hamarabb érjünk ki? Ez melleleg úgysem sikerülhet, ha csak az egyik oldalon hajtják meg a vízibiciklit. Nem érti, hogy dühömben, mert tele van már a hócipóm.

- Szia, Evelin!

Csaba előrelép egyet, Zoli is.

- Szia! - Évi mereven bámul a levegőbe.

És ha Zoli megint rákezd, hogy London meg Párizs, faképnél hagyom őket. Lesújtó pillantást vetve rájuk elvonulok.

- Kezét csókolom. Rajnavölgyi Csaba!

Azzal az álmos tekintetével végigméri anyut.

- A barátom. - És míg Zoli elvakkantja a nevét, Évihez fordul. - Hát itt vagyunk.

- Látom.

Évi hangja fagyos. Vár egy kicsit. Mentetgetőzésre. De Csaba nem mentetgetőzik.

- Tudod, hány óra?

Csaba a csuklójára pillant.

- Fél hat lesz négy perc múlva.

Úgy közli, mint aki ezt teljesen rendjén valónak találja.

- És?

Zoli vigyorog.

Csaba ránt egyet a vállán. Lerázza magáról a „hány órát” és az „ést”.

- Szörfözni voltunk.

- Aha!

- Gyerekek, gyerekek! - Erdélyi Ágnes tréfásan fenyegető mozdulattal emeli fel az ujját. Aztán ellejt.

- Nagyot szörföztünk - folytatta Csaba. - Holnap gyere te is!

- Ha lesz hozzá kedvem.

- Mért ne volna kedved hozzá? Már próbáltad. Nem?

- Néhányszor tavaly nyáron.

- Majd belejössz.

- Szerintem a legjobb sport - közli a lábát rázogatva Zoli.

- Apu elutazott, az ő szörfje most szabad. A kellő pillanatban érkezél.

- Te egyszer azt mondtad, hogy bilis kortól elhamvasztásig folyton beosztják az embert valahová, és mindenfélét előírnak neki. És hogy ez rémes. - Összeszűkül szemmel néz Csabára. - Te pedig most engem osztasz be szörfőzésre.

Csaba elmosolyodik, de a tekintete vág.

- Nem erőszak a disznótor. Ha nem akarsz...

És Zoli:

- Erőszakkal nem fogunk rávonszolni a szörfre.

Vihog.

- Holnap este - Csaba pillantása végigsiklik Évin, megállapodik a mellén, hosszú lábszárán - szalonnasütés lesz nálunk. Anya azt üzeni, gyertek el anyáddal. Vagyis, ahogy ilyenkor mondani szokás: nagyon örülne stb. És ha meggondolod magad... - Lassan himbálja magát.

- Akkor?

- Tízre itt leszünk a strandon.

Erdélyi Ágnes a szállóba visszamenet belekarol a lányába.

- Tudod... - kis szünetet tart, a hajával játszik. - Nem jó leplezetlenül kimutatni az érzelmeinket.

- Nem jó? - Évi hangjában ingerültség bujkál. A karját nézi. Lebarnult. - Ezt hogy érted?

- Nem tanácsos. Én ezt most úgy mondom neked, mint a barátnőd. Mint egy nálad idősebb és tapasztaltabb barátnő. Nem tanácsos, mert...

Elakad, mintha habozna kimondani valamit, vagy a megfelelő szavakat keresné rá.

- Mert? - Évi lóbálja a két összetekert gyékényt.

- Védtelenné válhatsz.

- Ugyan, anyu!

Ránt egyet a vállán, mintha azt közölné: én ugyan nem. Én soha.

- Te már nem vagy gyerek. Az érzelmek... Olyan, mint a libikóka. Aki súlyos, lent marad a libikókán. Mindig lent. A másik van fent, aki kevésbé...

Elharapja a mondatot.

Anyu arca most olyan különös. Önmagának beszél? Vagy valaki másnak? Egy távollevőnek?

Halkan, egészen halkan folytatja:

- Fent van, mert a másik az érzései súlyával felrepítette.

Évi elvörösödik. Érti a bőre alatt elömlő vérhullámot.

- Ezzel mért jössz nekem elő? Azt hiszed, nekem olyan fontos, jaj de mennyire fontos Csaba? Tévedsz! Nekem ő... Szóval tetszik. Bírjuk egymást. Ennyi az egész.

Csönd. Anyu hallgatása is beszél. Azt közli: „Komolyan gondolod, hogy elhiszem?! Ugyan, ugyan...”

Évi erre a beszédes hallgatásra felel:

- És bosszantott a késés. Engem irtó bosszant a pontatlanság, akárcsak apát.

- Hát persze, persze. - Rápaskol Évi karjára, de a *persze* mögül kisüvít: „Tudom én jól, mi a te bajod.”

Nem tudod!

Keserűség fogja el, a torkát szorongatja, a szemét feszíti. Nem anyu ellen háborog. Az élet ellen, hogy a súlyos az lent marad, felrepíti a másikat, s az a magasból néz le. Ha csakugyan így van? De ha így van, ha alakoskodni kell, megjátszani magunkat, akkor... Akkor ez az egész silány és vacak. Hiszen a szerelemben az olyan szép, hogy szavak nélkül is megértjük egymást, a hallgatással, a tekintetünkkel is, és az ember mintha kitágulna, olyan tágra, hogy összemosódik a te meg az én.

Feltolakszik benne a kérdés, a nyelve hegyén van. És te meg apa? Melyikötök maradt lent súlyosan, melyikötök nézett le a magasból? Köztetek is így volt? Egyáltalán... Honnan tudod, hogy így van?

Nem! Sehogy sem bírom elképzelni apát úgy, hogy bárki a magasból nézzen le rá. De hiába nem bírom elképzelni, attól még megtörténhetett. És ha anyu volt akkor a magasban, egy másikkal szemben talán ő volt lent.

Az élet, amilyenné a felnőttek tették, hirtelen feltárta magát. Sekélyes és áporodott, alakoskodásra kényszerít, röhögve bunkózza le azt, ami igaz és őszinte.

Engem is fentről néz Csaba? A magasból néz le rám?

Akkor inkább sose lássam.

SOSE LÁSSAM TÖBBET!

De hiszen szörfözni hívott. Nem én kértem, ő ajánlotta fel.

Meglóbálja a két összetekert gyékényt. A fogai közt lassan szűri ki a szavakat:

- Én nem hiszem, hogy ez mindig így van. Ez a fent és lent. Az szörnyű lenne, ha minden esetben így volna.

Erdélyi Ágnes ránéz hosszan, figyelmesen, aztán elkapja róla a tekintetét. És túlzott élnékeltséggel:

- Világos, hogy nem minden esetben. Világos. Én csak...

Nem fejezi be.

Hallgatnak. Mindketten maguk köré kerítik a hallgatást. Beléburkolóznak.

A csöndet az anya töri meg:

- Múltkor Panni barátnőmnél... Beállít a keresztfia. Zsolt vagyok, közli velem, és nyújtja a kezét. Ő nyújtja nekem. Csaba meg a barátja legalább mind a ketten rendesen mutatkoztak be. Ahogy kell. - Oldalvást, tűnődve néz a lányára. - Kedves Csaba anyjától, nem is tudom a nevét. Rajna...

- Rajnavölgyi.

- És a keresztneve?

- Margit.

- Szóval kedves tőle, hogy meghívott bennünket. A szalonnasütés hangulatos. Viszünk valamit, egy palack bort vagy inkább bonbont. Mit gondolsz?

- Nem is tudom.

(Mért visznek a felnőttek mindig valamit? Ez olyan, mintha fizetnének a meghívásért. Gyerekkoromban én is vittem. Apa a kezembe nyomta. Egy születésnap, az persze más...)

- Majd eldöntjük. Körülnézünk a közértben.

Belépnek a szállóba.

- Tusolunk, Évi, és irány a vacsoraasztal!

11.

Sötétkék, lilásan kék a levegő.

Most ismét arra gondol, milyen élesen látszik ilyenkor minden, a vadgesztenyefa sötétbarna törzse, sűrű lombkoronája, arrább a két apró fenyő - gyermekkorukat élik -, amott a platán a széles, kitárt tenyérhez hasonló leveleivel, amott a kurta lábú körtefa - még éretlen rajta a gyümölcs -, a rövidre nyesett galagonya, a fehérre meszelt, nádtetejű parasztház, amely széles ablakokkal csodálkozik a kertre, a kert túl az útra. A kertben, a tűzrakó helyen feltornyozott gallyhalom, amelyet Csabával együtt hordtak ide a szalonasütéshez, és amelynek a tetejére Csaba még néhány apró, száraz ágat tűz háromszög alakban.

Igen, most ismét arra kell gondolnia, hogy a fák, a bokrok, Csabáék háza a nagy ablak-szemekkel, a murvával beszórt út világos csíkja, mintha minden meg akarná magát mutatni: itt vagyunk, ilyenek vagyunk, mielőtt elnyel minket a homály, majd a sötétség.

És eszébe jut, hogy akkor is ez ötlött fel benne, amikor először járt Csabáéknál azon a szombat délután. A jelen és a múlt egymásba játszott.

El akarta ezt mondani Csabának, de mégse mondta el, mert anyu megszólalt:

- Hogy megy Évinek a szörfözés?

- Egész ügyes széllovasnő. Ugye, Evelin? - Csaba hátraveti a fejét, mosolyog.

- Neked kell tudni.

- Hiszen éppen most közöltem.

Anyu olyan arcot vág, mintha Csaba nagyon mulatságos választ adott volna. Csaba mamája cigarettára gyújt.

Évi beletúr a hajába. Jó volna, ha a két anya felkerekedne. A vízen tulajdonképpen nem is tudott úgy igazán beszélgetni Csabával. Ott volt Zoli a nyakukon, és fontoskodva magyarázott. Hát igen, hozzájuk képest ő szinte kezdő. És Zoli tudálékosan, lábát kiállhatatlanul rázogatva mondta: „A gerincoszlopot egyenletesen kell megterhelni. Fontos szabály a szörfözésnél.” Csaba bemutatta, hogy a váll, a csípő meg a térdízületek tengelyeinek párhuzamosnak kell lenni, a két könyök kifelé, mert aki nincs ebben a testtartásban, az hamar kimerül. Zoli is szükségesnek tartotta, hogy produkálja magát.

- Igazán nagyon köszönjük, hogy a lányom még szörföt is kapott.

Anyu csillogó, fekete szemét Rajnavölgyi néni arcára emeli. Kiskoromban egyszer azt mondtam neki: szemedben hordod az éjszakát, s ő magához ölelt, összecsókol.

- Ugyan. Legalább használja valaki. - Csaba anyja tekergő füstkarikákat fúj.

...Harmadszorra kifogástalanul sikerült a felszállás a szörfre, már nem ügyetlenkedtem, a műanyag deszkát nem löktem el a lábammal, sikerült a talpammal magam alá húzni, és a kötelet, a bumot, amellyel irányítani kell a vitorlát, tűrhetően kezeltem. Csak kétszer estem be a vízbe, mert nem emeltem fel elég gyorsan a bumot, hiába, nagy erő kifejtés szükséges hozzá, de Csaba szerint könnyebben megy, ha sebesen csinálják. Ő mondta, van, aki percenként tottyan a vízbe. Csak amikor szél támadt, akkor vált nehezzé a felszállás, figyelni kellett, hogy a műanyag talp pontosan szembeforduljon a széllel, hogy a szél bele ne kapjon a vitorlába. És

amikor kicsit fordult a szél, és a bummal fordítani kellett volna a vitorlát, és egyidejűleg helyet cserélni... Hát akkor megint lepottyantam.

Csaba és Zoli később bemutatót tartott. Szökkenve fordultak, a vitorlát sebesen átfordítva. Előre, majd hátrafelé siklatták a szörföt, a legprímább az volt, amikor 45 fokos tartásban testükkel csaknem súrolták a vizet.

Zoliból kibuggyant az az utálatos természete. „A görcsösségedről kell leszoknod. Nagyon görcsös vagy.” „Te persze sosem voltál görcsös eleinte!” „Nem tudom. Olyan régen volt.” „Aha, te már pelenkás korodban széllovagoltál.”

„Hagyjátok abba!” Csaba arcáról lerítt, hogy unja a vitát. Ha szólnék neki, hogy hanyagolja Zolit?...

Egy házaspár közeledik a murvával beszórt úton. Rajnavölgyi néni elébük megy, megindul a kertajtó felé, mint amikor ők érkeztek anyuval.

Hát igen, ez az udvariasság, s az is hozzátartozik, hogy anyu a fehér kerti székből felállva nyújtja kezét a bő indiai ruhát viselő, tagbaszakadt nőnek, de a férjnek már visszaülve köszön. Kinek az agyából pattantak ki ezek a szabályok, amelyeket a nagyi olyan fontosnak tart? „A belépő növényt mindig felállva üdvözljük, akkor is, ha mi magunk szintén vendégek vagyunk. Fiúknak ültödben nyújtod a kezéd. Az éltes férfiaknak szintén felállsz.” Hát így bonyolították az ősök az amúgy is bonyolult életüket!

Az indiai ruhás nő látni szeretné az újonnan vásárolt köcsögöket.

- Nyolcvan kilométert furikáztam értük abban a hőségben. - Csaba anyja erősen megnyomja a nyolcvan szót.

- Nyolcvanat?

- Oda-vissza. És micsoda nyüzsgés volt a kirakodóvásáron!

- Nem állom a tömeget - így az indiai ruhás.

- Valamit valamiért. Ez az elvem.

- Érdekes volt?

- Érdekes volt. Minden nyáron megnézzük. Egyébként nemes porcelánt is árultak.

- Mit?

- Láttam egy meissení készletet. Hat feketéscsészét.

- Tele vagyunk meissenivel. Mennyiért kínálták?

- Tizenhatezer, ha jól emlékszem.

- Meissenben sem olcsóbb - mondja Erdélyi Ágnes. - A rózsaszín mintás a drágább.

- Ez a hagyományos kék mintás volt.

- Nekem nem tetszik a rózsaszín mintás - jelenti ki a vendég. - Hát lássuk azokat a cserepeket!

Csaba azzal az álmos pillantásával követi az elmenőket.

- Rémes, hogy miről tépik ennyi ideig a szájukat! - Arcán megjelenik az a kis unott, lenéző fintor.

- Azért... Hülyülünk mi is néha.

Lábukat előrenyújtva ülnek egy-egy alacsony farönkön a tűzrakás mellett.

- Az más. - Csaba hangja szigorú. - A hülyülés meg a szájtépés ugyancsak különbözik. Ég és föld.

- Na igen, de... - A szavakat keresi. - Mindenki a maga módján.

- Éppen ez az. Az ő módjuk őrzítő. - És szinte taglalva ismétli meg: - Őrzítő.

Maga elé mered.

- Gondoltál már arra, hogy az emberből gyakran egy idegen lény kandikál kifelé. Egészen más, mint az, akit a többiek ismernek. Igen. EGÉSZEN MÁS, MINT AZ, AKIT A TÖBBIEK ISMERNEK - ismétli nyomatékosan.

Most közel, egészen közel érzi magához Csabát. Mintha minden válaszfal megsemmisült volna köztük, és összeérő tenyerükön, egymásba fonódó ujjaikon a bőr, s alatta a vér is beszélne, megértené egymást.

- Saját magunknak is idegen és valahogy mégis ismerős - folytatja a fiú.

- Igen.

- Mert kialakítottak velünk önmagunkról egy másik arcot. Belénk sulykolták: ezt kell tenni, ezt nem szabad tenni. Ilyen légy. Ne légy ilyen. És végül... meghamisítódunk. Mindenki meghamisítódik. Valamiféle öntvény lesz. Érted?! Öntvény.

- Értem. Csakhogy...

Előrehajol, két kezével átfogja a térdét.

- Ha nem volna semmi előírás, ha nem volnának ezek az öntőformák, akkor mindenféle rémségek történnének. Még több rémség, mint ami így történik. Sokkal több.

- Honnan tudod?

- Hát... ha minden szabad... és semmi nem tilos...

Csaba türelmetlenül legyint.

- Én nem arról beszélek, hogy mi lenne, hanem arról, hogy mi van. Azt mondd, te is érezted már, hogy egy idegent plántáltak beléd, hogy meghamisítottak.

- Igen, de... azért nem mindig... nem teljesen... - Száját harapdálja, nyelvével megnyalja ajka szélét. - Ez szörnyen bonyolult.

Hirtelen ott ül a HÉV-en, szemben vele Gabi. És Gabi azt mondja: a társadalom, ő meg rávágja: fűtyülök a társadalomra! Mintha ebben a beszélgetésben Csabával most ő volna Gabi. Mintha egy másik Évi szólt volna az előbb, nem az, aki akkor a HÉV-en... Mintha elsiklott volna benne valami más irányba, s ő akarata ellenére, önkéntelenül egy fordulatot tett volna. Mintha a beszélgetés elején nem ott állt volna, ahol most *van*.

- Rousseau is olyasvalamit ír - mondja tűnődve.

- Milyesvalamit?

- Hogy a civilizáció eltorzítja, meghamisítja az embert.

Csaba ránt egyet a vállán.

- Én kint angol iskolába jártam, Rousseau nem volt műsoron.

- De magánvizsgáztál a gimi előtt, nem?

- Vizsgáztam, s utána sürgősen kidobtam az agyamból egy csomó kacatot. Na persze azt azért megjegyeztem, hogy Rousseau is nevelni akart. Az erdő mélyén. A kis Émile meg a bölcs nevelője.

- Általánosban - Évi a kékes fátyolba burkolózó, fehérre meszelt házat nézi - szuper volt a magyar- és történelemtanárunk. Előadásokat lehetett vállalni az óráján, tízperces előadásokat, és néha eljátszottunk történelmi alakokat. Én vállaltam Rousseau-t, Voltaire egy sovány, gunyoros arcú srác volt.

...Az osztályterem. Ott állunk a padsorok és a tanári asztal közt. Én azt mondom, hogy az emberiség utat tévesztett, amikor az életet oly bonyolulttá és mesterkéltté tevő civilizáció irányába indult. Majd fel-alá járkálva, izgatott hangon felkiáltok: „Az volt a legnagyobb bűnös, aki először kerített be egy darab földet, és kijelentette róla: ez az enyém.” Jónás Gergő pedig Voltaire szerepében gúnyos hangon közölte, ha neki fáj a foga, vagy megbetegszik, inkább óhajt a bűnös és romlott civilizációban élni, mint a vadonban, továbbá sokkal kelmesebb ágyban aludni, a saját jól berendezett házuk hideg időben fűtött szobájában, mint barlangban vagy kunyhóban vacogni. Mire én keserűen és indulatosan jegyeztem meg, hogy temérdek ember lakik mostanság is szívszorító körülmények közt kunyhóban, kalibában, nyomortanyákon, míg mások dúskálnak, s hogy ő, mármint Voltaire, gazdag ember, pompás kastélyban lakik. Gergő csípősen vágta oda, hogy a saját erejéből, az eszével szerezte vagyonát, vállalkozott, és harisnyagyárával munkaalkalmat teremtett sok-sok embernek. Én meg odavágtam: „De gazdagszik is a munkájukból!” Gergő pedig: „A munkásaim jobban élnek, mintha jobbágyként túrnák a földet.” A vita elmérgesedett, én megalkuvó udvaroncnak neveztem Voltaire-t, ő engem hibbant fejű, összeférhetetlen alaknak. És az osztályban óriási röhögés támadt, amikor Gergő Voltaire szerepében Rousseau-t gúnyolva így kiáltott fel fuvolázó hangon: „Természet, ó, Természet! Ha a csupasz fenekem megmutatom, az is a Természet.”

De az egész jelenetnek az volt a csúcspontja, hogy Voltaire-nek hírül adják, már Rousseau halála után, hogy ellenfele összeférhetlensége miatt üldözött földönfutó lett. Gergő széttárta a két karját. „Földönfutó! Mért nem mondták meg nekem akkor, hogy ő földönfutó?! Házam legszebb szobáját adtam volna át neki.”

És én megértettem mind a kettőjüket. Abban a pillanatban, amikor Gergő kitárta a két karját, és felkiáltott, egyszerre voltam Rousseau és Voltaire. Mindkettő egyszerre. Egyáltalán... Olykor mindenféle ember vagyok, vagy fává változom, madárrá, kutyává, néha én vagyok az a poszter a szobámban, és tükör is vagyok, s a mélyemben őrzöm mindazokat, akik belenéztek...

- Egészen jól sikerült az a jelenet - emlékezett vissza Évi.

- Gondolom, ha most is beszélsz róla.

Csaba hangjában elnéző fölény, sőt egy kevés gúny is, mintha szavak nélkül figyelmeztetne: mi most nem arról beszélünk, hogy sikerült-e általánosban az a kis jelenet, vagy sem.

Évi megérti a néma figyelmeztetést.

- De hát akkor szerinted... Ha meghamisítanak bennünket... Ha mindenkit meghamisítanak... Mi a megoldás? Mi a kiút?

- Nincs kiút. Megoldása pedig csak a matekpéldáknak van.

Nyílik a kertajtó.

Zoli jön a szüleivel.

Aztán ott ülnek a tűz körül, amelyet Zoli apja gyújtott meg. Évi a két fiú közt nézi a farönkről, hogyan kap be a gyufaszáltól fellobbanó lángocska az egyik gallyba, hogyan terjed sokasodva tovább, és ropogva, sercegeve harapja a száraz fát. Kúsznak a lángok, felmagasodnak, rőt fényük ráhull a feléjük nyúló nyársat tartó kezekre, az Éviére meg a Csabáéra.

- Meg kell várni, amíg a tűz parázslik, úgy az igazi - fontoskodik Zoli, de rá se hederítenek.

Előrehajolnak.

Évi előtt hallgatag, cserzett arcú pásztorok bukkannak fel, lábuknál elnyúlt kutyájukkal; tengerparton lobogó máglya, görög hajósok sütik rajta a levágott ökör húsát, s a közelben ott a vitorlás, amellyel a kéklő tengert szelik; máglyák lobognak egy nagy téren, a vezeklők csuklyájába öltözött férfiakat és nőket kötéllel hurkolták rájuk - s ő egy pillanatra lehunyja a szemét. Állatbőrbe burkolt alakokat lát egy barlang előtt, mellettük kőszerszámaik; sudár testű, izmos futó bukkannak fel, kezében a magasra tartott olimpiai láng; fáklya fénylik messzire a világítótoronyban, fénye előrebukik ódon várak folyosóin. Tűz... Prométheusz lopakodva viszi az Olümposzról le az emberekhez, mert sajnálja őket. Olivér azt írta Prométheuszról a dolgozatában: „Az egy klassz pacák volt, de ráfázott. Aki rendes, az mindig ráfázik.”

A tűz változtatja színét, egyre vöröslőbb, a fa már csak elvétve hallat egy-egy pattogást.

- A fiatalok manapság ritkán látnak tüzet - jegyzi meg Csaba anyja.

- A városiak - helyesbít Zoli apja. Állát mély bevágás két részre osztja, akár a paradicsomét.

- Falun is jobbra olajjal fűtenek, vagy butángázzal - ellenkezik Rajnavölgyiné.

- Sok gyerek padlást se lát, úgy nő fel. - Zoli apja végigsimítja az állát.

- A padlás nekem valahogy nem hiányzik az életemből - veti oda Csaba. - Mellesleg, itt *van* padlása a háznak.

- Minden parasztháznak van padlása - szívóskodik Zoli apja. - De nem minden fiatal jut el parasztházba.

- Egy olyan igazi padlás tele mindenféle kacattal, módfelett regényes. - Erdélyi Ágnes félrebillenti a fejét. A regényes szót szinte áhítatosan ejti. - Emlékszem gyerekkoromból.

Izzik a vöröslő parázs, az olvadó szalonna zsírját a kenyérre csöpögtetik. A telihold tányérja felsiklik az égre, fénye kék-ezüstösen világít. Annus néni széles tálcán már előzőleg borospoharakat hozott ki, a fatörzsből összeeszkábált asztalra rakta. Csaba az odakészített két palackból sorra tölt mindenkinek.

A szalonna barna zsírjával átitatott kenyérhez vörösbort isznak. A háziasszony azt mondja, ő tulajdonképpen fondút szeretett volna, a nyársak is a fondühöz valók, de itt olyan keserves a beszerzés, ő nem meri Annus nénit terhelni, mert Annus néni végül is egy kincs a mai világban - s ezt már egészen halkan -, az összes rigolyái ellenére, amiket persze el kell viselni.

Aztán Erdélyi Ágnes közkívánatra énekel egyet a legutóbbi számai közül, majd azt a bizonyos nosztalgiaszámot, amellyel feltűnt. Megtapsolják, és ő úgy köszöni meg, mintha nagyközönség előtt a dobogón állna. Nevet, és azt mondja, hogy van egy réges-régi szám, még a harmincas évekből, „az antikvilágból”, és ő tulajdonképpen annak köszönhet...

Elharapja a mondatot, nyel egyet.

Szóval ez a sláger az ő házassága kiindulópontja.

Évi elkerekedő szemmel nézi az anyját.

Erdélyi Ágnes a hajával játszik és mosolyog.

- Azt a slágert akkor kapták fel, amikor az édesanyám fiatal lány volt, ő énekelte néha, nekem nagyon tetszett a dallama. Az üzemben, akkoriban egy üzemben dolgoztam, a részlegünkön névnapot ünnepeltünk, és én elénekeltem. Nagy balhé lett belőle.

- Halljuk! Halljuk! - kiáltják kórusban.

Erdélyi Ágnes pohárral a kezében énekel:

*A sivatagon
oly hallgatagon
menetel a légió.
Szahara pokla
süt a homokra,
de meleg a régió!*

*Uram egek,
a tuaregek
lepik el a Szaharát.
Fut, menekül
s meghal egyedül
kit elér a jatatán.*

A holdfény ráfolyik arcára, alakjára.

*Zuhan a porba,
hull a homokra
kit leszúr a jatatán.
Porlik a teste,
megeszi este
keselyű meg a sakál.*

- Nagyon jó kis dallam, a végén kórusban fűjtük. Illetve a vége még hátravan. Máig se tudom, csak sejtem, ki köpte be elferdítve a személyzetisnek. A lényeg az, hogy a személyzetis már másnap hívatott, és csúnyán lehordott. Én az arabok ellen izgatok, amikor éppen magas rangú arab személyiség tartózkodik hazánkban, vegyem tudomásul, hogy ez fajüldözés, ezt ő nem tűri, mert annak a világnak szerencséje már vége satöbbi satöbbi. Én bögttem és tiltakoztam, de ő belém fojtotta a szót, azt mondta, vegyem tudomásul, ha ilyesmi még egyszer előfordul, nincs helyem a vállalatnál. Bölgve fordultam ki a szobájából. A folyosón összefutottam a lányom apjával. Megkérdezte, mi a baj, belőlem kitört a keserűség, ő vigasztalt, azt mondta, éppen feltette a feketét, igyak egy csészével, az jót fog tenni.

- És te ittál egy csészével - mosolyog a háziasszony.

- Hát így kezdődött köztünk...

Évi az elhamvadó parazsakat nézi. Alig egy-egy vöröslik a szürkésbarna üszkők közt.

És a válásuk? Az is zeneszámokon múlt? Vagy máson?...

Aztán már nem gondol rájuk.

Csaba kihozza a magnóját.

Felharsan a zene.

Már megint itt van a szerelem.

Már megint izzad a tenyerem.

Minek?... Minek?... Minek?...

12.

Előtte megy Kriszti.

Megfigyelte, surranva jár, nagyon könnyű, olyan könnyű lépésekkel, hogy talán a víz tükrére is rátehetné a lábát, nem süllyedne el. Megy Krisztina, Kriszti a Dunán... Nem, inkább a tengeren, fejét felszegve lépked az alig emelkedő hullámokon. Kezes állatokként lapulnak, simulnak lábához a szelíd hullámok...

Alighanem a strandról jön. Fonott szatyrot lóbál, bőrét barna mázzal vonta be a nap, haja csupasz vállára hull. Látni, hogy kicsit nedves, csapzott a haja. Nyilván hazafelé tart.

Gyuri torka összeszorul izgalmában. Utolérni. Itt az alkalom! Együtt menni be a házba, kettesben fel a liftben. Igen, most kell elmondani.

Hogyan kezdje?... Csak elkezdni nehéz, aztán már lökődnek ki a szavak egymás után. Elkezdni, az a legnehezebb.

Melléje szegődik, és azt mondja: „Nem leszek szobafestő és mázoló.” „Csakugyan?” - mondja majd Kriszti, és felhúzza a szemöldökét, mint aki álmélkodik. Ő meg így folytatja: „Felvettek festő-mázoló ipari tanulónak, de én nem megyek.” Kriszti kérdően néz rá. „Ugyan mért nem? Hiszen az jó szakma...” Á, illet ő nem mond. Ezt Piri néni jelentette ki: „Ez egy elit szakma, Gyuri.” De aztán megértette. Rendes volt tőle, hogy elintézte.

Kriszti szemébe nézek, és kijelentem: „El akarok kerülni hazulról, pedig akkor én... nem láthatlak téged. És mégis el akarok kerülni hazulról, mert én itt... köztük...” „Rossz neked?” - kérdi Kriszti. Egészen halkan kérdi, szemében aggodalom. És akkor én... akkor... kiöntöm a szívem.

De hátha nem kérdez semmit, vagy egészen mást kérdez...

Inkább azzal kezdem, hogy Piri néni hívatott, mert elintézte, hogy mezőgazdasági szakiskolába kerüljek, a szüleimmel is beszélt, és apa annyit mondott nekem: „Elmegy a háztól, de jól vigyázz, hogy a világból ki ne rekessen téged az Úr.”

Elmondom Krisztinek, és ő megérti. Meg kell, hogy értsen. Azt is, hogy én magam választottam, hogy a mezőgazdaságba kerüljek, ahol majd növénytermesztést tanulok, meg állatgondozást, de az is lehet, hogy vagy az egyiket, vagy a másikat. Ezt nem tudom. Az a lényeg, hogy elmegyek hazulról, hogy ne legyek olyan, amilyen nem akarok lenni. Választottam, de mégsem igazán, nem teljesen. Piri néni választotta helyettem a mezőgazdaságot. Én csak annyit, azt, hogy elkerüljek hazulról, hogy ne kelljen mindenre azt üvölni belül: „Nem! Nem!”

Szaporázza a lépéseit. Mindjárt utoléri Krisztit. De hátha mégse tart egyenest haza? Hátha egy barátnőjéhez megy, vagy várja egy fiú, egy divatosan öltözött srác, aki jól szövegel, aki karatére jár, vagy talán lovagol is, mint Nagy Zoli.

Neki, Krisztinának el tudná mondani a Halál Angyalát, a discót, a hidat, a rendőrt. Neki, egyedül neki elmond majd mindent.

És most mellészegődik. Nem szabad tétovázni.

Három hosszú lépéssel Kriszti mellett terem.

- Szia!

- Szia! - Krisztina megbiccenti a fejét. Csak egy icipicit.

És most... Most...

- Oltári meleg volt ma.

Krisztinának valami átsuhan az arcán, mintha azt kérdezné magában: mért mondod a melegre, hogy oltári?...

Hiszen Bittera is így mondja, válaszol magában a néma kérdésre Gyuri. Pedig ő dicséretet is kapott magyarból. Bittera dicséretes jeles volt, vagyis kitűnő.

Hogyan folytatni, hogy elmondhassam... Hogy elmondjam?

Az jut az eszébe, hogy lapátkeze van. A lába is... Negyvennégyes.

- A strandon voltál? - kérdi.

- Déltől. Előzőleg intenzív angolon.

- Intenzív angol - ismétli a fiú.

- Három óra egymás után. Négyyszer egy héten. Éppen elég.

- Hát igen. - Nyel egyet. - Jövő héten én munkába megyek.

Krisztina nem szól rá semmit. A fonott szatyor himbálózik a kezében.

...Elmondom neki. A kétségbeesést... A reményt... Mindent. Azt, ami volt, és ami van.

- És szeptembertől nem leszek itt.

Hát kimondta. Megkönnyebbült. Már nem lesz nehéz folytatni.

- Elköltöztök?

Krisztina arca feléje fordul. Keze egy kis mozdulatot tesz. Talán sajnálkozó mozdulat?

- Nem költözünk. Dehogy. Én megyek el.

Kérdést vár. Krisztina hallgat.

Elmondom neki. Most... Mindent...

- Mezőgazdasági szakiskolát végzek. Vidéken.

Kriszti bólint, mintha azt közölné: rajta csak, rajta!

Gyuri hallgat. Széttérpeszti az ujjait. A tömpe körmű ujjait azon a lapátkezén.

Befordulnak a házba.

Most... Most... A liftben ketten leszünk, ő meg én összezárva. És a hatodik emeleten, az ő emeletén, ahol majd megáll a lift, megkérdem tőle: „Nem mehetnék be hozzátok?” Azt mondom neki: „Hadd menjek be hozzátok”, és ő azt feleli: „Gyere!”

- Tehát mezőgazdász leszel - mondja Kriszti.

- Mezőgazdasági dolgozó. Egyelőre - nyomja meg a szót.

Várja a kérdést: hogyan egyelőre? De Kriszti nem kérdez.

Megállnak a liftajtó előtt.

- Foglalt - mondja Gyuri.

Kriszti elmosolyodik.

- Látom.

Gyuri a kis piros gömbre mered.

...A Biblia szerint Jákob tizennégy évig szolgált Ráchelért. Először hetet és még egyszer hetet. És ha megkérdi, hogy mért beszélek Jákobról meg Ráchelről, akkor én... akkor...

- Múltkor legalább öt percet ácsorogtam itt. Egyik-másik kedves lakó a nyitott liftajtóban társalog. Az ember meg csak vár és vár. - Kriszti fölfelé sandít.

Most!... Gyuri érzi, hogy a szája kiszikkadt. Hirtelen szomjas lett. Nagyot nyel.

- Én...

- Hahó! Várjatok meg a lifttel!

Gabi bukkan fel a kapu felől. Még integet is.

- Sziasztok!

Vége. Nem mennek fel kettesben a liftben. Pedig ő ránézett volna a bekaristolt betűkre: Krisztina, Kriszti. És azt mondta volna: „Én véstem be a nevedet. Még tavaly. Azóta sok minden történt velem. A lelkemben. És másként is. Meg akartam halni, de már elmúlt, túl vagyok rajta. Élni akarok. Élni!”

Gabi már ott áll köztük. Bőrét sötét színűre cserzette a nap, nem úgy barna, mint Kriszti, nem olyan meleg fénnel, nem olyan egyenletesen. Kezén karcolások, körme alatt fekete csík. Vajon észrevette Kriszti? Talán azt mondja magában: „Gyászolnak a körmeid, Gabi.” Ő reggel, este körömkefével dörzsöli a körmeit. Az övéi kifogástalanok.

Kriszti megint fölfelé néz.

- Na végre, jön már.

- Tegnap reggel majdnem bent ragadtam ebben a lepra liftben - mondja Gabi.

- Majdnem bent ragadtál? Nahát! - Kriszti érdeklődve pillant rá.

- Ühüm! A guta kerülgetett. Hatkor kezdődik a melóm. Ha kések, levonnak a fizuból.

- Az nem jó. Na tessék, megint pihen egyet a felvonó. - Kriszti a fejét csóválja. - Hol melózol?

- Sasad téesz.

- Na és aztán mi volt? Mármint a liftben?

- Állt. Én is álltam. Aztán megindult. Nyilván áramszünet volt. - Ránt egyet a vállán lógó tarisznyán.

...A mama kezd rákapni az ivásra. Ildi szemtelen, alig bírok vele. Azt mondta nekem: „Mi a hézag, apafej?” Nem vitte ki a szemetet, és amikor kapott egy simát, bögött és vicsorgott, mint egy rossz macska. Évi is... Éli a világát a Balcsinál azzal a hetyke majomparádéval, akit én egyszer úgy rúgok fenéken, de úgy...

A lift lejött. Hóbinkáné perdül ki belőle, parfümillatot lengetve maga körül.

Ők hárman beszállnak, legelől Kriszti, utána Gabi, Gyuri marad utolsónak.

- Na és milyen a meló? - kérdi Krisztina.

- Hát van egy haláli hapsi, akihez tartozik a csapat. Egyébként nem rossz.

Krisztina nem tudakolja, hogy mért haláli az a hapsi. Meglibbenti a combjához tapadó ruháját. Fejét hátraveti.

...Jó volna szerelmes lenni. Az osztályból sok lány szerelmes, vagy legalábbis volt. Aki tagadja, az is. Hetedikben Jónás Liza majd elnyelte a szemével azt a serkenő bajszerű, mutáló hangú nyolcadikost, és amikor azt mondták róla, hogy osztályt ismételt, kikelt magából, úgy bizonygatta, hogy a srác baleset miatt járja újra az osztályt. De nem is amiatt, mert a többiek már... Jó volna azt érezni, hogy valaki vagy inkább valami iszonyúan fontos... Én csak szerepeket játszom, mondja magában, s a felismerés úgy hasít belé, hogy megdöbben tőle. Rám osztott szerepeket játszom el. Apa azt osztotta rám, hogy a nyelveké a jövő, intenzív angolt osztott rám, jövőre talán intenzív orosz, anya meg azt, hogy a családfákból kiböngészte: tizenhatodik ágon rokona vagyok az angol királynőnek. De én azt akarom... azt akarom...

A gondolat kicsúszik, elsuhan.

- Ott kajálsz Sasadon? - kérdezi.

- Ott. Félóra ebédidő.

...,Többet nem vonhatok meg a gyerekektől...” A mama szipákkolt. Rájuk vágtam az ajtót, és akkor az a piszok tróger...

„Nekem ne csapkodd az ajtót, mert mindjárt lekeverek egy akkorát, hogy orrodon, szádon ömlik a vér...” Hát azt próbálja meg! Én akkor nem nézem, hová szalad be a kés...

Gabi keze ökölbe szorul.

Mért olyan könnyű egyeseknek, és mért olyan nehéz nekem? Mért nincs igazság? Ildi nyafog, nyúz, hogy retikült szeretne. Olyankor aztán tud hízelkedni.

KRISZTINA

KRISZTI

Gyuri a betűkre mered. Hátha rájön Kriszti, hogy én véstem be a nevét. És ha észrevenné?... Itt áll mellettem piros mintás ruhában, mellettem és mégis végtelen messzeségben. Vagy mégsem? Talán azt várja, hogy én... Ha Gabi majd kiszáll... Ha rámutatnék a nevére, ha azt mondanám: „Én írtam ide.” És ha vállat von? Ha azt mondja: „Na és?...” Nem von vállat. Kriszti nem vonhat vállat. Én rámutatok a nevére, és azt mondom: „Jákob tizennégy évig szolgált Ráchelért.”

A felvonó megáll.

- Hát sziasztok!

Gabi kiszáll. Ahogy nyitja a konyhaajtót, belehasít gyomrába az éhség. Karéj kenyeret vág le, meg egy szelet szalonnát. A mama megint valami maradékot hoz az óvodából vacsorára, tegnap tejbepapi volt, legalább ma nem lesz az. Tempósan rág meg minden falatot, s a várható fizetést számolgatja. Farmert vesz belőle, meg Adidas cipőt, igen, neki is lesz Adidas cipője. Ildinek meg azt a retikült, ha már úgy odavan érte. Szombaton is... Rátapadt a kirakatra, majd kiguvadt a szeme. Rá kellett mordulni:

„Vagy jössz a strandra, vagy a kirakatot nézed, és utána mehetsz haza egyedül.”

A liftben Krisztina rászól a fiúra:

- Indíts már. Hatodik.

- Tudom. - Gyuri hangja rekedt. Ami benne kavarg, mintha elszorítaná a torkát.

Most kell kimondani. Most!

- Bele van vésve a neved. Krisztina, Kriszti. - Ujjával mutatja.

- Hát igen.

Olyan távoli az arca!

- Valaki szórakozott a nevemmel. - Rápillant a fiúra, elkapja róla a tekintetét. Szájába harap. Elpirul.

- Jákob...

Gyuri szava elakad. Nem bírja folytatni.

- Jákob?... mit akarsz vele?

- Semmit.

Krisztina a felvonó oldalának dől, szemben a bevésott betűkkel... Hát ez a srác, ez a furcsa, nagy mafla karistolta ide a nevemet. Ekkora langaléta, hiszen ennek már régen ki kellett volna nőni ilyesmikből. Ezt az ötödikesek, legfeljebb a hatodikosok szokták, vagy éppenséggel az alsó tagozatosok. „Szép a szemed. Nagyon szép.” Egyszer ezt mondta nekem az utcán, és aztán lekopott. Most meg Jákob. Lökött ez a srác, buggyant egy kicsit. Én, én... nem tehetek semmiről.

A lift megáll. Krisztina kivágja az ajtót.

- Hát szia! - Aztán mintha eszébe jutna valami, visszafordul. - És minden jól.

...Ez a srác is. Ő is belém van esve. Kicsit meg van húzva, és klassz az alakja. Rendőr kísérte haza éjnek éjadán. Mi a csodát csinálhatott? Talán elcsavargott. Biacs Gergő is... Kapott egypár fát, és jobbnak látta nem menni haza. Ennek a Vargának klassz az alakja, de egy nagy mafla, nem kell nekem, és Lajta sem.

Egyik sem kell, egyik sem, kopogják a lépései.

Gyuri rámeredt a liftajtóra. Olyan most, mintha bezárták volna. Mintha börtönben volna magányosan. Mért nem tudott beszélni? Mért nem bírta elmondani? Hiszen belekezdett.

Elszalasztottam az alkalmat.

Ugyan, nem is volt ez olyan hej de milyen jó alkalom. Hogy is jutott az eszembe? Kiönteni a szívemet a liftben! Adódik majd más lehetőség. De mikor? Milyen? Találkozunk... És ha megint belém reked a szó?

Nem tudom elmondani. Nem bírom, ez a baj. Pedig azt kéne. Hogy megtudja... Megértse...

Gyuri az írópultja előtt ül. Lecsapható, sárgára festett deszkalap, kétoldalt egy-egy szék. Itt végezte az iskolai munkát Noémival. Most egymaga ül a sárga polc mellett. Előtte kitépett füzetlap. Golyóstollát rágja. Az égbolton úszó felhőrongyokra mered. Aztán írni kezd.

„Liliomnyakú,
Krisztina-Kriszti!

Valakinek el kell mondani. Neked mondom el. Neked kell elmondanom.

Meg akartam halni, de aztán mégsem haltam meg. Nem haltam meg, mert találkozni akarok azzal, aki később leszek, és az a fiú, aki ott a discóban énekelt, és a hosszú hajával, a sötét ruhájában olyan volt, mint a Halál Angyala, és hívott magához a Dunába, egyszerre csak nem

hívott már, és azt mondta: »Várd meg, amíg találkozol azzal, aki majd leszel.« És én lehunytam a szemem egész szorosra, és akkor olyan volt, mintha találkoznék azzal, aki majd leszek. Mindenfélét kérdeztem tőle, de ő csak mosolygott, és azt mondta: »Várj türelemmel, idővel mindent megtudsz.« Eltűnt, de mielőtt eltűnt volna, még odaszólt hozzám: »Amikor majd felnőtt leszel, találkozunk.« És intett, és eltűnt, és akkor olyan volt, mintha mennék, és ugyanakkor egy helyben állnék, egyszerre mennék is, állnék is, érted, liliomnyakú. Valami súlyos volt bennem, és könnyű, súlyos és könnyű egyszerre, és kinyitottam a szemem, és akkor már megértettem. És később odamentem Piri nénihez, aki az osztályfőnököm, és ő segített.

Kriszti, én kitanulom az állatgondozást vagy a növénytermesztést vagy mind a kettőt, de tengerész szeretnék lenni, a világot járni egy hatalmas hajón. Az utaimról mindig visszatérnék Hozzád, és akkor már mindenről tudok beszélni. El lehet mondani mindent a másiknak? Néha azt hiszem, hogy nem, néha azt hiszem, hogy igen, azt *akarom* hinni, mert ha nem lehet elmondani, akkor örökké egyedül vagyunk... A tengeren találkozik az, aki most vagyok, azzal, aki majd leszek, és ők ketten egyesülnek. Szóltam Pirók Zolinak, akinek az apja tengerész, gépész egy nagy hajón, de Zoli azt mondta, hogy az apja azt mondta, hogy fiatal vagyok, még nem jelentkezhetem tengerésznek, és egyébként nem rá tartozik az ügy. De én nem tettem le róla, kivárom azt az időt, csak addig leszek állatgondozó vagy növénytermesztő, amíg el nem megyek tengerésznek.

A levelet megírtam, de talán, nem talán, hanem biztos, hogy nem dobom be a postaszekrényetekbe. Elteszem, és egyszer majd odaadom, hogy olvasd el.

Gyuri”

És most váljunk el Gyuritól.

Megvalósítja-e titkos, dédelgetett tervét, és végül tengerész lesz? Megszereti a falusi életet, és ott telepszik meg? Egyre inkább bezárkózik a képzelgések világába, vagy megtalálja a helyét az életben?

Valamennyi kérdés egy-egy lehetőség, nem tudhatjuk, melyiket választja, melyikbe sodródik.

13.

Egymás mellett hasalnak a napsütésben. Csaba barna arcából kivilágít a szeme fehérje. Évi arra gondol, a fiú is így látja őt, világító kis fehér folttal a sötétbarna arcában.

Milyen rendes anyutól, hogy nem ücsörög a nyakunkon, hogy a szálló strandján marad. Igaz, neki is jobb ott, társasága van, körülveszik.

- Tudod, mostanában arra gondolok, hogy egy kolóniát kéne szervezni.

Csaba lassan, tűnődve beszél.

- Kolóniát? - ismétli Évi értetlenül a szót.

- Valahol vidéken. Összeállna húsz-huszonöt fiatal.

- És?

Mindketten karjukra fektették a fejüket. Közelről, egészen közelről néznek egymásra.

- Hogyan képzeled?

- Kivonulni innen. Ebből az egészből. Ez a cél.

- Igen, de... - Kérdések örvénylenek benne. - Értem, hogy ez a cél, de hogyan?

- Elgondoltam a módját. Az a húsz-huszonöt fiatal összedobja a pénzt, megvesz vagy mondjuk kibérel egy téesztől egy kis területet. Két-három holdat, és ott mindenfélét termeszt.

- Ferde vágású szeme összeszűkül. - Persze nem ez az igazi cél. Ez tulajdonképpen csak jelképes. A lényeg, hogy elkezdődjön valami új. Amit mi csinálunk. Csakis mi, fiatalok. Ami nem ilyen...

Elhallgat.

- Előre gyártott - buggyan ki a szó Éviből.

- Igen, előre gyártott. Pontosan erről van szó.

Ujjával ábrákat rajzol a homokba.

- A lényeg a kivonulás. Hátat fordítani ennek, ami itt van. Itt és mindenhol. Az a lényeg, hogy nem engedjük magunkat meghamisítani. - Belemarkol a homokba, lassan pergeti le ujjai közt.

- Ott teljesen függetlenek volnánk. Tel-je-sen - taglalja a szót.

Évi hallgat.

Kérdések zakatolnak benne, olyan kavargó gyorsasággal, hogy nem bírja formába önteni őket. Alighogy feltolakszik egy, máris rázúdul, lenyomja a másik. Igenek és nemek csapnak össze egymással vitázva, eldöntetlenül. És amikor végre megszólal, csak ennyi csúszik ki belőle:

- No de hol laknánk?

Csaba felemeli a kezét, legyint.

- Megoldható. Ez igazán nem probléma. Bérelhetünk... a kolónia bérelhetne egy parasztházat, manapság könnyen találni üresen maradó falusi házakat, a fiatalok beköltöznek a városba.

- Hát... igen.

- Egyébként ez mellékes kérdés - jegyzi meg szigorúan. - Ha igazán akarják, vagyis ha igazán akarjuk, akad hely hol lakni. A földön mindenfélét természeténk, és a szabad időben mindenki azt csinál, amit kedve tartja. Lenne egy nagy, közös terem beszélgetésre, vitákra.

Hol? Az üresen álló falusi házban? De ezt csak gondolatban kérdezi. Nem is ő, apa kérdez ilyeneket, és Gabitól is kitelne.

Most maga előtt látja azt a jelenetet az osztályban. Rousseau. Az emberiség utat tévesztett. Vissza a természethez!

Előre gyártott fogalmak, nézetek.

NEM HAGYOM MAGAM MEGHAMISÍTANI.

És Csaba megismétli az előbbi szavait:

- A lényeg a kivonulás. A tiltakozás. A többi mind csupa mellékes részletkérdés.

- Szerinted a szipósok is tiltakoznak?

- Szerinted nem? - kérdi a fiú.

- Szerintem is igen. Csakhogy...

Most ő is rajzolgat a homokba. - Ők mindenre azt mondják: nem! Igenjük nincs. A szipózást kivéve.

- Amikor szipóznak, függetlenné válnak a társadalomtól.

- De függenek a szipótól. Amit be kell venniük, hogy szabadnak érezzék magukat.

- Na persze. - Csaba vállrándítása mintha az ellenérvet semmisítené meg. - Valami mindig szükséges ahhoz, hogy valami történjen - szögezi le.

Évi felkönyököl, tenyerébe támasztja az állát. A gondolatok megint kergetik egymást.

Valami történjen.

Ott áll apa előtt, és kijelenti: „Kolóniát alapítunk!” „Nocsak, gyarmatosítás! A kolónia ugyanis...” „Tudom, gyarmatot jelent” - vágom rá. „Nem időszerű. Ugyanis, ha nem vetted volna magadtól észre, közlöm, a gyarmatosítás kora lejárt. A gyarmatok az utóbbi évtizedekben sorra önállósultak.” Ez az apa stílusa. Amikor ezt mondtam neki, földrajzból *pont* azt kérdezték tőlem, amit nem tudok, így vágott vissza: „*Pont* azt kell megtanulni, amit nem tudsz.” Nem, teljességgel lehetetlen volna ilyesmivel előhozakodni apának.

- Egyáltalán, melyik szülőnek? - Ezt már hangosan mondja.

- Hogy mi?

- Melyik szülőnek lehet előhozakodni a kolóniával?

- Egyiknek sem - állapítja meg Csaba. - De lelépni, azt lehet. Meg is teszik sokan. Aki tizen-nyolc múlt, megteheti.

Évi most azt a három hobót látja a Batthyányin. Ők is leléptek otthonról? Vagy hazajárnak, családban élnek?

- Általánosban együtt jártam egy sráccal, Olivérnek hívták. Ki volt csapva az utcára nap-hosszat. Hétvégeken is. Hát őt, úgy képzelem, hagynák elmenni.

Csaba arcán látszik, hogy nem érdekli Olivér. Évi felfigyel a kicsit bosszús unottságra.

- Azért mondtam, mert a jó meg a rossz összevegyül. Elválaszthatatlanul - teszi hozzá tűnődve.

- Ezt hogy érted?

- Törődnek velünk, meg szeretnek, mármint a szülők, de ugyanakkor belegázolnak a szabadságunkba, viszont aki szabad, mint Olivér, azzal nem törődnek, az ebéd nélkül lődörög szombaton meg vasárnap késő estig.

- Akkor is inkább a szabadság! - Csaba dacosan szegi fel a fejét.

Csend van. Aztán Évi egész halkán:

- És arra gondolsz, hogy te egyszer majd kolóniát...

- Talán. Vagy egy filmet kéne összehozni fiatalokról. Amit mi magunk írunk, nem egy pénzre kacsingató hapsi, akinek melleleg fogalma sincs rólunk. És mi rendeznénk, mi játszánánk el, csupa tizenéves. Olyan filmet, hogy aki látja, azt érezze: nem lehet elviselni, hogy továbbra is így legyen. - Kis szünetet tart. - Érted? Beleordítani az emberek lelkébe!

- Igen - leheli a szót Évi.

- Csabaaa!

Zoli gumimatracot cipel. Mellette egy nő lépked. Igen, az a magas lány a feldúcolt kontyával, a parányi nadrág és melltartó színével egyező szandálban nem csaj, hanem nő. Nagy, kerek szeme zöldessárga, szája duzzadt, az állát úgy tartja, előreleendítve, mint a bokszolók. Egy nő. Talán húszéves is megvan.

- Az unokatesóm, Andrea. Megismered?

Zoli szokása szerint a lábát rázogatja. Mindig a bal lábát.

Csaba arca most olyan, mintha az emlékei közt keresgélne.

- Á, annak, hogy láttál, öt éve, talán hat is. Ilyen kicsi voltál, Csaba. - Andrea a kezével mutatja. - Persze hogy nem ismered meg.

Csaba elvörösödik. Mibe pirult bele? Hogy kis srác volt akkoriban? Vagy hogy nem ismerte meg ezt a lányt. Egyáltalán... Csaba nem szokott elpirulni.

Évi lesunyja a fejét, a homokot nézi.

- Hát sziasztok! - Andrea lehuppan Évi mellé, mintha övé volna a gyékény. Már rajta ül, amikor azt kérdi: - Szabad? - Odaszól Zolinak: - Pumpáld fel a matracot!

- Megengeded? - Zoli hangjában egy csipetnyi ingerültség.

- Megengedem. - Andrea bólint is rá, mint aki kegyet oszt. Fekete kontyos feje most Csaba felé fordul. - Akkoriban jártunk nálatok, amikor a házatok felépült - folytatja, és közben figyel a pumpáló Zoli lába mozgásától dagadó matracot. - Mi is építkezni akartunk, és nekem csodára tetszett az a szobor nálatok. Nem bent a házban. Kívül.

- Ámor.

- Igen. Érdekes, annyi idő és annyi minden után, amit azóta láttam, most is előttem van. Csücsül a magasban, és az íját feszíti. Mondtam, hogy a mi házunkon is legyen Ámor, és hosszan vitáztam miatta az ősökkel, mert ők nem voltak Ámor-pártiak.

Ősök! Évi pergeti a homokot. Réges-rég mondták így, manapság úgy mondják: a szülők, és megnyomják a szót. A hangsúly teszi.

Zoli mintha egy ki nem mondott gondolatra válaszolna, pumpálás közben megszólal:

- Ő az, aki öt évig Washingtonban...

- És van Ámor azon a házon? - Csaba a lábszárát csapkodja.

- Nincs. De nem az a baj vele.

- Mi a hézag?

- A betájolás. Nincs jól betájolva.

- A tervben nem vették észre? - kérdi Csaba szakszerűen.

- Tegezhetsz. - Évire pillant, úgy mondja: - Tegezhetek. Pumpáld még egy keveset azt a matracot, Zoli. - Lehúzza a szandálját. - Nem tudom, mit vettek észre a tervrajzon, de biztos, nem annyit, mint most, hogy ott lakunk.

- És?...

- Mondom, nincs jól betájolva. Vagy megszoksz, vagy megszöksz. Más lehetőség nincs. Remélem, hogy az utóbbi valósul meg, és túladunk rajta.

- Most már pukkadásig dagadt - mutat Zoli a gumimatraca.

- Igen, így már jó.

Andrea feláll, a nagy fogú, hajlított fésűt kihúzza a kontyából, a haja leomlik, sötét zuhatag, a válláig ér.

Nincs jól betájolva. Túladunk rajta... Évi most élesen hallja Bittera Bori hangját. Egy odúban laktunk, öten egy odúban! A végé a folyosón.

Andrea leheveredik a gumimatraca.

Mit akar ez köztünk? Ide furakodott. Mért nem maradt Zolival valahol a strand másik részén? Mért nem maradt a felnőttekkel?

Évi komoran bámul maga elé. Felötlik benne, Zoli említette, hogy az unokatestvére érkezik majd hozzájuk. Mért gondolta ő, hogy egy srác jön? Mért? Andrea befurakodott. Igen, ez történt, és egy csapásra megváltozott valami. Mi változott meg? Minden. Az, hogy az előbb jó volt itt kettesben egymás mellett, jó volt a beszéd, a hallgatás, a levelezőlap-kék ég, a nap-sütés.

...A tekintetünkkel tartottuk egymást. Szorosan. Most vége. Ki engedte el a másikat? És mégis...

Várja az arcán, a testén Csaba tekintetét. De Csaba másfelé néz. Aztán lehunyja szemét, mintha vakítaná a nap.

- Zoli mondta, hogy szörföztök. - Andrea végighúzza kezét a combján, mintha simogatná magát.

- Igen. Szoktunk. - Csaba feléje fordul. - Akarsz te is?

- Esetleg...

- Esetleg? - ismétli a szót Csaba kérdő hangsúllyal.

- Tanulnom kell. - Kis sóhaj.

- Nyáron?

- Sajnos. Érettségire.

Elhasalt az érettségien! Évi érzi, hogy vigyorog.

- Jobb lett volna a többiekkel, rendes időben, de hát... Én akkor odaát voltam.

Hát mégsem hasalt el!

Beszélgetnek. Ők ketten beszélgetnek. Zoli olykor közbevakkant valamit.

Azért se! Nem rekesztődöm ki, nem én! Csaba felé fordul.

Megdöbben.

Csaba arcáról eltűnt az a sajátos, dacos kifejezés. Az, ami minden más fiútól megkülönbözteti. Mindenkitől. Úgy néz Andreára, igen, nincs más kifejezés rá, mint apród a királynőre. A fejét is másként tartja, nem felszegve, kihívóan, hanem kissé félrebillentve.

Hát lehetséges, hogy néhány pillanat alatt minden megváltozott közöttük? Az imént arról beszélt, csinálni kéne valamit, egy kolóniát alapítani, egy filmet összehozni tizenévesekről. Nekem beszélt. Hozzám. És most...

Vagy képzelődöm? Lehet, hogy csak képzelődöm? Végül is ők ketten mért ne beszélgethetnének? Andrea, ha úgy vesszük, már felnőtt, legalábbis szinte. Csaba elbeszélget egy felnőtt nővel. Tetszik neki, hogy egy felnőtt nővel társalog.

Megkönnyebbül, de csak néhány pillanatra. Aztán ismét rátör az aggodalom.

Rám se néz. Csak hozzá szól. Őt nézi. Feléje hajol. Mintha itt se lennék. Hirtelen eltávolodtunk egymástól. Ez a valóság. Eltávolodtunk. Ő távolodott el.

Felugrani, itthagyni őket, mind a hármukat, egyetlen szó nélkül, vagy odavágni: „Úgy látom, én itt felesleges vagyok!”

Nem mozdul.

A kabinok felé vivő út mentén azt a terebélyes szilfát nézi, s az árnyékába húzódott idős párt.

Kiálló gyökereivel a fa úgy akaszkodik a földbe, mintha karmokat vájna belé. Soha ilyen élőnek nem látott még fát. Lehet, hogy az is érez? Örül? Szenved? Mit tudunk a fákról, mit tudnak az emberek egymásról? A fa lombját szellő rezegetti, de törzse konok, hajlíthatatlan keménységgel mered fölfelé, szertenyilő, összehajló ágaiban rend van, titokzatos rend. Merőn figyel, mintha meg akarna érteni valamit, amit talán nem is lehet szavakba önteni.

Belefeledkezve a látványba, érzi, hogy szeme könnytől fátyolos. Arcára szorítja ujjait, mintha így parancsolná vissza a kibuggyanni készülő könnyeket.

- Megyek a vízbe. - Andrea feláll.

Évi maradni akar. És mégis feltápáskodik a két fiúval együtt.

Meddig marad Andrea? És ha elmegy, úgy lesz-e megint, mint azelőtt? Mit akar Andrea a tizenévesektől, hiszen ő már egy híján hús. Rajnavölgyi néni szavaival: kinőtte a kamasz lányok kedves sutaságát. Kész nő. Mért nem keres magához való társaságot. Kész nőhöz kész hapsik illenek.

Egyelőre ott sütkérezik a gumimatracon, akárcsak tegnap, tegnapelőtt. Siklik a szőrfőn, produkálja magát. Mért nem maradt otthon tanulni? Aki érettségi előtt áll, az tanuljon.

Évi szája megrándul, ajkába harap. Ott áll az áradó napsütésben, a sötétkék szemüveg redőnye alól feltekint a párától tompakék égre, hogy ne kelljen az elnyúlt testet látnia.

Vastag a szája Andreának, a melle nem kifogástalan, anyu megállapította, pedig ő ért hozzá, hogy az alakja csak ruhában mutat igazán jól, mert frankó szerelései vannak. És anyu azt is mondta, hogy tizenöt vagy talán még előbb, tíz év múlva Andrea korántsem lesz ilyen mutató.

Csak hogy nem a tizenöt év múlva, hanem a *most* fontos. Az, ami most van.

Csaba kettőjük közt téblábolva mintha megosztaná magát. *Megosztja*. A gondolatban kiejtett szó elszorítja Évi torkát.

- Jössz?

Csaba vagy két lépésről szól oda az elnyúlt testnek.

Andrea feléjük fordítja az arcát.

- Jó itt.

- A szörfön is jó.

Hívja. Rábeszéli. Tegnap is. Andrea meg mintha kegyet gyakorolna. Igen, mint egy középkori királynő az apródjával. Nem élünk a középkorban, nem bizony. Az atomkorban vagyunk. Ne játszd meg magad!

- Szóval?...

Csaba váltogatja a testsúlyát a két lábán, s ettől kissé himbálózik a teste.

- Zoli mondta, hogy messzire be akartok menni.

Andrea vontatottan ejti ki a szavakat, mintha fárasztaná a beszéd. Ez is olyan mesterkél.

- Messzire, ez viszonylagos. Egy hapsi szörfön átszelte az óceánt.

- Hát ez itt nehezen sikerülne. Egy kissé nehezen.

- Szóval? - ismétli Csaba, és egy lépést tesz előre.

- Szóval és tettel maradok. - A körmeit mustrálja. - Várok valakit.

Csaba szája kinyílik, mintha kérdezni, mondani akarna valamit. Mi rekedt meg a szájában? Aztán felveti a fejét.

- Hát akkor... Viszlát! Indulunk, Evelin! Évi nem mozdul.

...Ha odavágná neki: nem indulok! És csak úgy mellékesen közölve: meggondoltam magam. Vagy inkább: találkozom valakivel. És ha Csaba megkérdi: kivel? Azzal a felstuccolt hajú sráccal, aki tegnap szembejött velünk. Hülyeség! Az a srác rám se nézett. Az egy punk. Talán szipós is. A szeme sem állt jól. Csaba el se hinné, hogy találkozom van. És különben is... Andreát majmolnám.

Csaba elindul, ő baktat a nyomában.

Ha nyíltan szólnék hozzá? Azt mondanám: „Úgy veszem észre, hogy te... hogy neked... Beszélj őszintén! Mi változott meg köztünk? Felelj!”

Vajon Andreára is úgy néz Csaba? Mintha célba venné? Mintha bele akarná préselni a tekintetébe?

És Andrea... Vannak lányok, akik zabálják a tetszést. Mindegy, hogy ki. Csak tetszeni. Falánkok.

Csaba megváltozott. *Megváltozott*, ismétletgeti magában. Vagy csak képzelődöm? Egy tizenöt éves srác másként viselkedik egy majdnem húszesztendős lánnyal, mint a magakorúval. A majdnem húszéves az felnőtt. Hiába tegeződünk, Andrea mégis felnőtt.

Visszaaraszol az időben, azon a szakaszon, amióta Andrea itt van. Szavakat, tekinteteket, mosolyokat idéz fel.

A bizonytalanság a legrosszabb. Az, hogy nem tudja, képzelődik-e vagy sem. S aztán elkeseredve dőbber rá, hogy *egyaránt* kínozza a bizonytalanság és a csalódás bebizonyosodásának lehetősége.

Négy nap. Még négy napig maradunk. Ezt a mait leszámítva három. Három nap egy esztendő, motyogja magában a mese szavait.

Hirtelen elviselhetetlennek érzi a hallgatást kettőjük közt.

- Hőség lesz ma. - A szandálja sarkával arrább rúg egy üres fagylalttölcsért.

- Tegnap is hőség volt. Harmincöt fok - veti oda a fiú.

Zakatolnak a legyűrt szavak, az elfojtott kérdések. Mondd meg őszintén, ha olyan fontos neked! Vagy csak az tetszik, hogy olyan hozzád, mintha egykorúak volnátok? Nem vetted észre, hogy gyakran milyen fölényes? Unott. Leereszkedő. Mit eszel rajta? Vaskos a szája, az álla erőszakos. Hiába vagy klassz, ő felnőtt vagy csaknem az, te meg egy tizenöt esztendősrác.

- Harmincöt fok - ismétli Csaba szavait. - Hát annyi ma is lesz, csupa pára a levegő.

- Kánikula - dünnyögi Csaba.

Fecsegünk az időjárásról. Mért nem tudunk úgy beszélni egymással, mint azelőtt?

Honnan csúszott közénk ez a távolság? Mikor?

Zoli ott álldogál a sekély vízben, egy sráccal tárgyalja a meccset. Csaba rálép a stégre, megtorpan, mintha várna valamire.

Mire vár? Kire? Most hátrapillant a válla fölött.

Aztán odaszól Évinek:

- Jössz te is?

- Mért kérded? - És rámered.

- Hát csak azért, mert... Messzire megyünk.

- Tudtommal megbeszéltük. Az imént azt mondtad, indulunk. - Kutatóan, keményen néz Csaba szeme közé.

- Na igen. De hogy nem sok-e neked.

- Milyen figyelmes vagy. Mindjárt sírva fakadok meghatottságomban.

Csípős akar lenni, lesújtóan gúnyos, de érzi, hogy remeg a hangja. A méltatlankodás, a keserűség mintha anyaggá állt volna össze a torkában.

Hazudsz! Hazudsz! - kiáltja belül. A hangja elfulladt, idegen, amikor megszólal:

- Ha nem akarod, hogy veletek tartsak, nyugodtan megmondhatod.

Csaba megint elvörösödik. *Azelőtt* soha nem látta elpirulni.

- Te csacsi! Te óriási csacsi! - Rápaskol Évi karjára. - Ha megéhezünk a vízen, hármunk közül egyet kisorsolunk felfalásra. - Erőltetetten kacag. - Zoli! - Tölcsért formál a tenyeréből. - Vízre szállunk.

Siklik előre a három szörf. Jó így merő testté válni, megfeszülő inakká és izmokká, a kéz fürge, célszerű mozdulataivá, a víztükröt pásztázó tekintetté, a felfröccsenő víz kis neszeit figyelő füllé, a párás levegőben felfrissülő, napszitta, csokoládébarna bőrré, szinte eggyé válni a tóval, amelynek felületén vakítóan csillog az olvadt nap.

Beljebb, egyre beljebb! A part messze mögöttük. A tó tükre megtörik, hullámok fodrozódnak, tájtéjkjuk rácsap a széllovasok lábára.

Milyen gyorsan változik a Balaton. Akár az emberben cikázó gondolatok. Talán a víz mélyén feszülő, felgyülemlett nyugalanság tör a felszínre? Felgyülemlett, feszítő nyugalanság...

A fuvallat szélé erősödik. A nap felhő mögé búj.

- Húzd vissza a bumot! Ne kapaszkodj belé! Húzd vissza azt a kötelet! - kiabál Csaba.

És Zoli:

- Ne olyan erősen!

Csaba máskor odaszólt időnként: „Jól megyünk, mi?! Rajta, Evelin!” Siklik a széllovas. Ma mintha tudomást se venne róla. Kivéve amikor idekiáltott. És milyen ingerülten.

A feltüremelő, tájtékos hullámok gyanút és keserűséget hömpölyögtetnek.

...Csaba nem akarta, hogy velük tartsak. A szíve mélyén nem akarta. Andreát hívta, és most dühös, hogy az a duzzadt szájú ott maradt a strandon, mert vár valakit.

- Fordul a szél! Nem veszed észre?!

Csaba ordít.

Visszahúzni a bumot. Érti, hogy rosszul csinálja. Túl nagyot húzott rajta. A vitorla csapkod, a szörf inog. Ösztönös mozdulattal kapaszkodik a bumba.

- Ne kapaszkodj! Balra húzd a bumot! Érted?! Balra!

A szörf ide-oda fordul. Önállósította magát.

Évi összeharapja a száját, hogy magába fojtja a szót. Újra merő testté akar válni, nem gondolni semmire. Széllovas vagyok. Széllovas! - motyogja.

Csak hogy a szörf nem engedelmeskedik. Mintha makacs élőlényé vált volna. Éva lehuppan róla. Két kézzel a műanyag lapra támaszkodva visszatornázza magát.

A parton, a látótávolságukon túl fellőtték a figyelmeztető piros jelzést.

Évi egyre idegesebb. Tudja, mit kéne tenni, és mit nem szabad. Észleli, hogy a gyorsan változó széljárásban az a testhelyzet, amelyben van, már nem jó, tudja, hogy annyira kell visszahúzni a bumot, amennyire a szél vált, hogy nem szabad görcsösen belekapaszkodni, és mégis azt teszi.

- Mit csinálsz?! - harsogja Csaba. - Ne légy olyan béna!

A süvítő hang elevenébe vág.

NEM VAGYOK BÉNA! - ismételteti magában. Azért sem. Megmutatom!

Végre sikerül. Ismét megindul, nem bukdácsol ide-oda, irányt tart a másik kettővel.

Hirtelen széllökés. A szörf megbillen, imbolyog. Évi belecsimpaszkodik a bumba, erősen markolja, hogy le ne essék.

- Forduljunk vissza! - kiabálja Zoli.

A szörf inog. Évi érzi, hogy minden mozdulata elkésett.

- Mondtam, hogy ne gyere velünk!

Csaba szavai belehasítanak.

- Nem igaz! Nem mondtad!

Idegen a saját hangja.

- Megérthetted volna... És ne visíts! Húzd hátra a vitorlát! Visszafordulunk.

- Miattam nem!

- Igenis miattad! Itt bénáskodsz...

...Azt mondtad: „Induljunk, Evelin!” És most... kiabálsz, mintha rád akaszkodtam volna.

Minden mozdulata elkésett. Az ingó szörfön görcsösen kapaszkodva látja a hullámok felett a magasban Csabát. Fölényes az arca, összefonja a kezét.

...Itt bénáskodsz!

Nem vagyok béna!

- Visszafordulunk. Süket vagy?!

...Nem vagyok béna!

Csaba a magasban fölényesen, lefitymálón mosolyog.

- Most meg mit csinálsz?!

Megint beletoccsan a vízbe. A hullámok közt nagy keservesen kapaszkodik vissza.

- Ne szórakozz azzal a szörffel! - Csaba ordít.

A szél a bolondját járja, iránya szinte pillanatonként változik. Ismét lebukik a szörfről.

- Maradtál volna a parton! - A szavak végigvágna rajta.

Elviselhetetlen!...

Hatalmas tempókkal elrúgja magát a szörfből.

Úszásban leghagylak, Csaba, hosszú távon bőven leghagylak.

- Elment az eszed?! - süvíti Csaba.

Erős tempókkal úszik, a hullámok is taszítják. Messzebbre, minél messzebbre tőle! Milyen fölényesen mondta Csaba tegnap... „Olyan drámát tudsz csinálni magadnak, hogy az nem igaz.” Akkor kellett volna, amikor ezt mondta. Mit kellett volna? Odavágni neki... Előre! Úszni! Minél távolabbra.

Az égen kékesen sötét fellegek gyülekeznek, a szél korbácsolja, hajtja őket.

- Évi! Fordulj vissza! Éviii!

Ránt egyet a fején. Lerázza magáról azt a hangot. Zoli is kiált. Hát csak kiáltsanak.

Rájuk se hederít. Idővel majd visszaúszik. Egyedül ér a partra.

És a szörf? Vállán át hátrapillant. Az elhagyott szörf a vízen elfekvő vitorlával messzire sodródott a szemközti part felé. Utánaeredni! Csakhogy a szörf bukdácsolva, imbolyogva szökik előre.

A víz kimosta belőle ezt a feszítő, szorongató indulatot. Felötlik benne, hogy mi lesz a szörf-fel. Ha elvész, mentegetőzni kell, magyarázkodni. Anyu persze kifizeti az árát, biztosan kifizeti, de azért rázós lesz odaállni Rajnavölgyi néni elé.

Csaba?...

Nem akarok rá gondolni. Nem akarok. A parton, ha ott lesz, egyetlen szó nélkül végigmérem. Hűvös, lesújtó tekintettel mérem végig.

Megfordul. A másik két szörf visszafelé tart. Olyan messze vannak, hogy játékszernek tetszenek. A víz verdesi az arcát, magasra csap a tajték. Most döbben rá, hogy milyen mélyen bent van, s az erős szél, a vágató, torlódó hullámok ellenében alig halad előre, pedig minden erejét beleadja a tempókba. A hullámok szembe támadnak, visszaszorítják. Nem lehet olyan nagyon messze a part. Nincs nagyon messze, és mégis... Elérhetetlen.

Szájába tódul a víz, elfogja a félelem, a kétségbeesés. Egyedül van. Elhagyatottan. A rettegés körülzárja, rátekeredik karjára, lábára, gyomrát, szívét szorítja.

- Segítség! - kiáltja, s a hangja elfullad. - Segítség!

Nem hallják meg. Senki nem hallja. Csak ő van egymaga, és a csapkodó, görgő, tajtékzó hullámok. Verdesik az arcát, szemébe, szájába csapnak, hátralökik. A víz befogja, akár a kelepce.

A fiúk meg se próbálják a két szörföt a stéghez vinni, a sekély vízből cipelik kifelé a partra. Mindeddig a visszajutással bajlódtak, saját magukkal voltak elfoglalva, most hirtelen rájuk szakad az aggodalom.

- Fogja magát, elúszik. Megőrült!

Csaba felnyög.

- Jól úszik - mondja Zoli, de a hangja bizonytalan. A Balatont fürkészi, a tarajos, bős hullámokat, mintha azt várná, hogy Évi felbukkan.

- Az ember hiába kiabál utána torkaszakadtából.

Zoli nem szól, caplat a szörfalppal kifelé, csak úgy oldalvást néz Csabára.

- Persze akkor még nem volt olyan erős szél.

Zoli egyre hallgat, csak amikor a stég lépcsőjéhez ér, szólal meg, váltig azzal a lesipuskás-tekintettel:

- Akkor még nem.

- És később... Már nem láttuk. Te se láttad, ugye?

- Persze hogy nem.

- Megkergült. Tisztára megkergült. Életemben el nem indulok többé lánnyal! - A fejét rázza, mintha vitázna valakivel, és nemet mondana.

Máskor mindig ő emeli elsőként a szörfjét a stégre, most a vitorlával is, a szörfalppal is lemarad Zoli mögött. Menet közben meg-megtorpan.

- Mit csináljunk?

Zoli a lábát rázza.

- Szólni kell.

- De... kinek?

- A hapsinak, aki a vízibiciklit adja ki. Ha még itt van. - Zoli az elnéptelenedett strandot nézi.

- Vagy a pénztárosnak, a kabinosnak.

Csaba a száját harapdálva baktat kifelé.

- És... De... Nem akart visszafordulni. Hiába mondtuk neki. Később már nem láttuk. Te sem láttad.

- Mondtam már, hogy nem - dünnyögi Zoli.

- Megkegyült. Tisztára megkegyült. Életemben el nem indulok többé lánnyal - hajtogatja. A tóra mered, majd elkapja róla a tekintetét. - Szóltam neki, hogy visszafordulunk. Te is szóltál.

- Én is.

- Nem akart. Fogta magát, és...

- Na gyerünk! Jelenteni kell.

Elindulnak.

- Ő meg... Ahelyett hogy visszamászott volna, elúszik - folytatja Csaba. - És én... mi... hiába kiabáltunk utána.

- Ühüm - mondja kényszeredetten Zoli.

- Később kerekedett az erős szél. Mi akkor már kifelé tartottunk. Már nem láttuk.

Zoli úgy pillant rá, mintha azt kérdezné: „Hányszor mondod még el?”

- Te, én mintha előre megéreztem volna. Nem akartam, hogy velünk jöjjön.

- Aha! - Zoli fázósan csapkodja meztelen felsőtestét.

- Mit mondasz?

- Semmit. Ott jön az anyja. - Hirtelen kitör belőle a düh. - Hát ezt jól megcsináltad! - veti oda fojtottan sziszegve.

Erdélyi Ágnes futva közeledik, bronzszínű haja lobog a szélben. Nyomában Rajnavölgyiné.

- Évi?! - kiáltja Erdélyi Ágnes, s a hangjában rettegés. - Hol van Évi?

- Mi... nem tehetünk róla. Elúszott a szörftől. - Csaba dadog. - Hiába kiabáltam utána.

- Kiabáltunk - helyesbít Zoli.

- Ő meg csak úszott. Hívtuk. Én hívtam.

- És ti... te...! - Erdélyi Ágnes sikolt. Felzokog.

- A Vízi rendőrség... - Rajnavölgyiné hangja fakó. - Értesítem. Helikopteres mentőszolgálat is van. Nem szabad pánikba esni.

Elsiet.

Néhány lépésről visszakiált:

- Ti meg öltözzetek fel!

A csónakmester rázárja az ajtót a vízibiciklikre.

- Öt éve kerekedett ilyen hirtelen vihar - mondja a fiatal kabinosnőnek. - Akkor hárman fulladtak a vízbe.

- Minden nyáron van valami zűr - sóhajt a kabinosnő.

- Tavaly nem volt.

- Dehogynem! Akkor a német nő pénzét fűjták meg. Ezer nyugatnémet márkát.

- Az is lökött, aki ennyi pénzt hoz ki a strandra.

- Mentek volna tovább Pestre. Buggyant az a lány. Ilyet tenni!

- El vannak kényeztetve. Nem férnek a bőrükbe.

- El vannak kényeztetve, de ez nem ok rá...

- Mire gondol, Zsuzsi?

- Én arra, Lajos bácsi, hogy az a lány vagy buggyant, vagy pedig...

Elhallgat, a fejét csóválja.

- Hát én szedelőzködöm, Zsuzsi.

- Mennék én is, de az a két srác még öltözködik.

Otthon Csabával szemtől szembe Rajnavölgyiné kitör:

- Elúszott a szörftől a Balaton kellős közepén. Csak úgy eszébe jutott?!

Csaba leszegett fejjel áll.

- Felelj!

- Nem tudom, mi jutott az eszébe. És korántsem voltunk a Balaton kellős közepén.

- Ne pimaszkodj! Mélyen bent voltak, ez éppen elég.

- Én kiabáltam utána. Hívtam, hogy forduljon vissza. Zoli is hívta. Ő meg csak úszott. Ránk se hederített.

- És ti?

- Mondom, hogy hiába hívtuk. Akkor még simán visszaúszhatott volna a szörfhöz. Nagyon jól úszik.

- Tudni akarom, mi történt!

- Hát... Leesett a szörfről kétszer... vagy háromszor. És utoljára, ahelyett hogy visszatornázta volna magát... ahogy mondtam már, elúszott.

- Távol a parttól! A hullámok közt, a szélben!

- Akkor még nem volt erős hullámverés. És...

- És? - Rajnavölgyiné hangja kemény, süvít benne az indulat.

Csaba hallgat.

- Tudni akarom, mi történt. Mindent akarok tudni. Érted?! A te érdekedben is. Igen, a te érdekedben.

- Hát... Ő felhúzta az orrát. Ügyetlenkedett, és én rászóltam.

- Mit mondtál?

- Hogy... ne legyen béna.

- Ő meg fogta magát, és elúszott. Még mit mondtál neki? Hadd halljam!

- Hát... hogy nem akartam, hogy velünk jöjjön. Hogy figyelmeztettem.

- Mire figyelmeztetted? Amikor indultatok, még sima volt a víz.

- Na igen, de...

- Mi az a de?

Csaba nem válaszol.

- Azt mondtad neki a parton, nem akarod, hogy veletek tartson? Akkor még csendes volt a víz. Mért mondtad? Felelj!

Csend.

- Mondtad? Igen vagy nem!

- Már... nem emlékszem.

- Erőltess meg az emlékezetedet!

- Anya... én... Nem tudom.

- És a többi azt mondtad neki, ne legyen béna, ő meg...

- I... igen.

- Hát én megmondom neked, mi történt. Addig pimaszkodtál Évivel, olyan túrhetetlen voltál, hogy az a félnótás fogta magát... Azt csináltad, amit velem, apáddal, mindenkivel. Ismerlek. Annus néni egyszer már felmondott miattad, nekem kellett visszakönyörögni.

Csaba szólna, de az anyja elhallgattatja.

- És ha belefut? Amire minden esélye megvan. Tudod, mi lesz belőle? Rendőrségi ügy. Kihallgatás. Talán vádemelés, bírósági tárgyalás. Valószínű hogy az is. A sajtó majd csámcsog rajta.

- Anya, én...

- Én, én, én. Egyebet se tudsz. Mindig az Én. Mindig magaddal törődsz.

Csaba összeharapja a száját.

Hiszen te is azt teszed. Magadra gondolsz. Magatokra. Rendőrségre, bíróságra, újságcikkre...

Hallgat. Csak áll lehorgasztott fejjel.

Rajnavölgyiné az ajtó felé indul. A fiúból hirtelen felszakad a szó:

- Anya... Én... Ő... Olyan volt, mintha hirtelen megőrült volna... Hiába mondtam neki, mit csináljon. Segíteni akartam, ő meg mintha elment volna az esze, vagy tudom is én, miért... Én is ingerült voltam. Anya... Ő jól úszik, nagyon jól. Amikor elúszott, nem hullámozott erősen a tó. Éppen csak egy keveset. Ő igazán nagyon jól úszik. Anya, mit gondolsz?...

- Elmondtam, amit gondolok. Csupa bőrébe nem férő kölyök. Ő is, te is. Megyek ahhoz a szegény asszonyhoz, ne maradjon magára. Lehet, hogy elküld a fenébe, azon se lepődnék meg. Te meg itthon maradsz, érted?!

A hullámok a szájába csapnak, kapkodva veszi a lélegzetet. És akkor... Eszébe ötlik... Hallja. Ha veszély van... soha ne szemközt a széllel! A túlsó part. Nagyon messze van. Meg kell próbálni. Van úgy, hogy a nehéz a könnyebb. Apa mondta.

Megfordul a túlsó part felé. Az imént oly ellenséges hullámok most előrelendítik. Viszik, segítik. Milyen messze lehet a part? Egy kilométer? Másfél? Még több? A nehéz a könnyebb. Egyenletesen úszni. Kibírom. Ki kell bírni. Minden egyes tempóval közelebb kerülök. Nem szabad feladni. A nehéz a könnyebb. Könnyebb...

A szél már elült, amikor az eső paskolta Balatonban a helikopter felfedezte az úszó testet. A motorcsónakkal odaérkező vízi rendőrség becslése szerint Csizmazia Éva körülbelül egy kilométerre volt a parttól. Aligha bírta volna elérni. Elcsigázott teste úgy nyúlt el a motorcsónakban, mintha letaglózták volna.

14.

Meg akarom érteni, mi történt. Ezt az egészet. Azt, hogy mért tettem. Önmagamat akarom megérteni.

Érzem, megint felszökik a lázam. Irtó bágyadt vagyok, és mégis, ilyenkor tudok legjobban gondolkozni. Ha lemegy a lázam, el vagyok kenődve, és mindent sötéten látok. Mindent. Egyszer majd megkérdezek valakit, aki szintén átesett tüdőgyulladásra, hogy ő is akkor volt-e a legvacakabbul, amikor csökkent a láza.

Jó, hogy nem kerültem kórházba. A kórházat nagyon megutáltam, amikor bejártam Gabihoz. Otthon még a ruhámon is éreztem a kórházzsagot, és az a sok mankózó meg begipszelt karú, lábú ember sem üdítő látvány. Egészen más itt feküdni a hotelszobában, szemben az erkéllyel. Anyu válogatott finom kajákat hozat fel, igaz, én nem bírok enni, reggelire negyed zsemlét gyúrtem le egy falat sonkával, az ebédhez hozzá se nyúltam, csak a limonádé kell, meg a rostos narancslé, hiába mondja a doki, hogy próbáljam egy kicsit erőltetni az evést. Kergetőznek bennem a gondolatok, a szavak, az emlékek. Úszom a túlsó part felé, és egyre azt ismételve magamban: „Előre! Előre! Úszni! Ki kell bírni! El kell érni! Elérem!” És érzem, hogy a kimerültség meg a rettegés, akár a hínár, húz lefelé, rám csavarodik, bénítja az erőmet. A hasító görcsre is emlékszem a lábszáramban. A jobb lábamba állt bele, lenyúltam, a kezemmel masszíroztam a combom, csak a bal karom meg a bal lábam tempózott, és én csak mondogattam magamban: „Ki kell bírni! El kell érni! Elérem...” És legbelül vacogott bennem a félelem, hogy belefulladás a Balatonba.

Nem akarok emlékezni rá, és mégis emlékszem. A félelem rám tör a függöny mögül, felkúszik a padlóról, rám veti magát a mennyezetről, ott van a szemhéjam mögött, az agyamban. Éjszaka is... Álmomban küszködtem a hullámokkal, és süllyedtem a mélybe feltartóztatlanul. Hiába csapkodtam kétségbeesett erővel, valami húzott lefelé, és én csak süllyedtem, süllyedtem, a víz befolyt az orromba, számba... A saját hangomra ébredtem. A sikoltásomra. És felébredve emlékeztem, hogy álmomban akkor sikoltottam, amikor rádöbbsenem, végem van. Anyu ijedten hajolt felém, simogatta az arcom, fogta a kezem. Sokáig nem bírtam újra elaludni.

De ez mind nem fontos most.

Meg akarom érteni.

Elviselhetetlen! Ezt kiáltottam, ordítottam hangtalanul. Forrt bennem a düh, a keserűség. Csak minél messzebbre tőlük, tőle! Megmutatni...

Mit akartam én megmutatni?

A szerelem, akár a libikóka. Aki jobban szeret, azt lent tartja az érzései súlya, a másikat felrepíti a magasba.

Nem, ez nincs így. Vagyis nem mindig, nem örökre. Ez nem törvényszerű. Nem lehet törvényszerű. Mert az ember végül megsokallja. Én... Felugrom arról a libikókáról, és akkor a másik lepuffan. Nagyon esel a magasból, Csaba. Úgy bizony!

Mit akartam én megmutatni akkor?

Azt, hogy nem vagyok béna, jobban úszom, mint ők. Azt, hogy Csaba nem fontos nekem, és nem tűröm a piszkálódását.

Hazugság, hogy ő azt mondta nekem, maradjak a parton. Lehet, hogy a szívében azt akarta, de egy szóval se mondta. Azt kérdezte: te is jössz? És amikor én azt vágtam rá: mért kérded, ő egy szóval sem...

Otthagytam a szörföt. Elúsztam. Akkor még nem háborgott a Balaton. Hullámozott, de nem vészesen. Fel sem ötlött bennem, hogy nem bírok visszaúszni.

Nem tudom, hogy akkor mit akartam. Messzire úszni tőlük, tőle, és aztán vissza, a szörfhöz vagy...

Lehet, semmi mást nem akartam, csak faképnél hagyni őket, ráébreszteni Csabát, hogy nem tűröm, hogy torkig vagyok vele.

Persze hülyeség volt a szörföt magára hagyni, a szél meg a hullámok kénye-kedvére. Igaz, akkor még visszajuthattam volna hozzá, felkapaszkodhattam volna rá. Akkor még elérem, ha akarom. Lehet, hogy nem is akartam?

Nem tudom, hogyan volt. Hiába erőltetem, nem tudom. Minden összegabalyodik. A kuszaságban keresem, hogyan is volt.

Eszembe se jutott, hogy a szörf nem a miénk, meg hogy egyáltalán...

Lehetséges, hogy az ember nem gondol semmit? Megtesz valamit, és közben és közvetlen előtte semmit nem gondol? Vagy csak nem bírja felidézni a gondolatait? Kitől lehetne ezt megkérdezni? Egy pszichológustól?

Anyu alszik. Oldalt fekszik, a plédet az álláig húzta, azt mondta: „Ledőlök egy kicsit, szólj, ha kell valami.”

A narancslé itt van mellettem a kissekreényen. A piskóta is.

Semmi sem kell.

Csaba azért piszkálódott, azért veszekedett velem, mert dühös volt, hogy Andrea... Rajtam töltötte ki a bosszúságát.

A libikóka. Visszaélt azzal, hogy én...

Az lendül fel a magasba, aki könnyű. Könnyű, mert belül üres.

Csaba egyszer azt mondta, hogy nincs kiút, és megoldása csak a matekpéldának van. De ő Zolival talált kiutat és megoldást. Szépen visszavitorláztak, és eszük ágában sem volt...

Nem tudhatom, mi volt az eszük ágában. Azt igazán nem tudhatom.

Mit tudok bizonyosan? Mit?

...Az ő tekintete nélkül eltöltött minden pillanat elfecsérelt idő... Én gondoltam? Én éreztem? Olvastam valahol?

És nem igaz, hogy elfecsérelt idő.

Olyan kábult a fejem. Fáj...

Lehet, hogy így éreztem? Hogy elfecsérelt idő, ha nem látom őt. Vagy csak megtetszett a mondás?

Nem tudom.

Képlékeny minden. Sokszor úgy érzem, az ellenkezője vagyok annak, aki az előbb voltam. De az is és az ellenkezője is én vagyok. ÉN. Egyaránt én magam. Felelős vagy magadért, mondta apa. Felelősek vagyunk... Á, a felelősség.

Csabával is beszéltem arról, hogy az ember egy pillanat alatt az ellenkezője lesz annak, aki volt. És ő bólogatott rá. Azt mondta, az emberből néha egy idegen lény kandikál ki.

De valami összetartja a kettőt. Az idegent meg a másikat. Valami...

Most újra jön a hideglelés, hogy a fogam is vacog belé. Az ablakkeret mintha közelebb nyomulna. A függöny is.

Ha a helikopter nem fedez fel, már nem élek. Felfoghatatlan, hogy akkor nem feküdnek itt, nem látnám a tapéta mintáját, a betűző napsugár hosszú, sárga hasábjait a padlón, a paplanomon, nem tudnám, hogy a jövő héten hazautazom. A jövő héten, mert anyu elintézte, hogy tovább maradjunk és ebben a szobában. Hát igen... Ha a helikopterből nem vesznek észre, ha a rendőr be nem emel a motorcsónakba, akkor élettelen lennék most. Holttest. *Egy tárgy*, és ha belegondolok, megint csak azt ismétlem... Felfoghatatlan. Igen, felfoghatatlan, hogy ami az emberben van, a gondolatok, az érzések, az, hogy akart valamit, és vágyódott valamire, és egyszerre csak nincs, és holttest lett belőle, amit eltemetnek vagy elhamvasztanak. De talán az a sok minden, ami egy-egy emberben van, mégse semmisül meg, hiszen az energia is... az sem... Csak átalakul az a sok gondolat, érzés, akarás, részekre bomlik, szétárad a levegőben, a világűrben, és amit én elgondolok és érzek, az talán egy másvalakinek jut majd eszébe. Az ember részecskéi elvegyülnek a földdel, és a pici részecskék benne vannak egy-egy növényben. Én nagyon szeretem a növényeket és az állatokat, a szeretet továbbáramlik. Talán majd egy másik gyerek is úgy megszeret egy kutyát, mint ahogy én szerettem Pajtást, és azt sem tudja, miért, hiszen azelőtt nem volt úgy oda a kutyákért. Az én szeretetem a Pajtás iránt, az én hajdani szeretetem valahogy eljutott hozzá, és beleáradt. De az is lehet, hogy ez nincs így, és ha egészséges leszek, talán azt mondom rá: hülyeség. Vagy mégis igazam van?...

Kavarog bennem minden. Fáradt vagyok. De meg kell értenem önmagamat. Az embernek először saját magával kell tisztában lenni. Belenyúlok a kavargó homályba, hogy meg tudjam ragadni...

Folyton változó és mégis azonos. Tehát...

Amit keresek, ismét visszacsúszik abba a kavargó homályba. Mintha a határtalanban keresgélnek. Eltévedt úrhajó a világűrben. A Tejúton is túl. A világűr tágul... Nem végtelen, hanem határtalan, mondta Gabi. Nem értem a különbséget, pedig magyarázta. Elfelejtettem. Annyi minden történt. Nem számít, hogy elfelejtettem. Nem fontos. Nekem mást kell megérteni. *Azt*.

Egyik pillanatról a másikra sok minden történik az akaratunktól függetlenül. Igen... Ahogy én szerelmes lettem Csabába és ő is belém... És aztán... Most... Most Andrea. Jött Andrea, és Csaba elkezdett piszkálódni velem. Belém kötött. Hülyeségeken vitázott. Hogy a magnókazettát nem ott vettük, hanem amott. És gesztikulált a kezével, mintha bele akarná vágni a gyomromba a saját véleményét. Belekötött abba is, hogy lecsúszott a szandálom szíja, és meg kellett igazítanom. Hogy mért nem csatolom szorosabbra.

...Én szerelmes voltam belé. De azt mondtam Gabinak, szeretném, ha egész életünkben barátok maradnánk. Ameddig csak élünk. Én komolyan gondoltam...

Bejártam Gabihoz a kórházba. És később is, míg nem mehetett iskolába, átjártam hozzá mindennap, megmondtam a leckéket. Pedig én már... Én akkor is rendes voltam hozzá.

Gabi miattam... Értem...

Nem leszek hindu özvegy! Nem vagyok hindu özvegy!

Most nem erről van szó. Miről?

Meg kell tudni. A választ. A kérdésre a választ...

Mi történik akkor?... Ha nem nézek szembe a régi önmagammal... Szétesem. Egy vacak semmi lesz belőlem. Vacak semmi.

Sokféle vagyok, és mégis egyvalaki. Nagyon sok és mégis egy. Nagyon fontos, hogy mégis egy. Eszébe jutott ez már másnak is, vagy csak nekem?

Csaba, én nem azért gyűlöllek, mert te Andreát... Azért gyűlöllek, mert én felfordulhattam volna téled. Mert te egy fikarcnyit sem törődtél velem attól kezdve... Sőt... Rajtam töltöttesd ki... Azt képzeltesd, fenn vagy a magasban. Azért voltál fenn a magasban, mert én... én... szerettelek.

Aki rendes, az mindig ráfázik.

Nem! Azért ez nem egészen igaz, mert... Vagyis nem mindig. Nem lehet, hogy mindig és tartósan...

Fáradt vagyok. Kábult a fejem. Megtaláltam. *Nem szabad elfelejteni azt, aki voltunk.* Nagyon fáradt vagyok. Álmos. Emlékezni akarok rá, hogy megtaláltam.

NEM SZABAD ELFELEJTENI.

Anyja érintésére ébred.

- Évikém, az orvosság... De előbb egyél valamit.

- Jaj, nem bírok, anyu. Nem kívánom.

- Csak egy keveset. Kikészül a gyomrod, ha éhomra veszed be a gyógyszert. Legalább egy falatot. Egy kis sonkás zsemlét.

- Inkább piskótát, anyu.

- Hát, ha úgy akarod, piskótát.

Lassan, kelletlenül majszolja a piskótát, az orvosságot narancslével öblíti le.

- Anyu, tudja apa, hogy én...

- Még nem. - A válasz habozva jön.

- Jobb volna, ha nem tudná meg.

Anyu nem kérdi, hogy miért. Bólint, mintha azt közölné: rendben van.

- Azt mondhatnád neki a telefonba, ami tulajdonképpen igaz is, hogy még maradunk.

- Jó. Majd azt mondom neki.

A napfény mézszínű csíkja siklik lefelé a székről, lassan csúszik az ajtó felé, ki a szobából. Évi lehunyja a szemét.

...Szakállas férfi dühösen rázza szigonyát. A tengerben áll, arca haragos, csapkodja a vizet háromágú szigonyával. A tengerek istene ő, Poszeidón. Vihart támaszt. Vad erővel görögnek a hullámok, a vitorlás süllyed, fuldoklók küszködnek az őrjöngő tajtékban. A süllyedő vitorlásról belevetettem magam a tengerbe. Úszom. Anya sikoltozik a parton, bronzszínű haja repked. Apa ki akarja tépni a szigonyt Poszeidón kezéből, de nem bírja. Poszeidón nyerítve röhög, fülcimpája fémesen csillog, vékony huzalokkal van kicifrázva, farmert visel, és bőrzakót, nadrágzsebéből a tokban kés dudorodik ki. A parton kíváncsiak bámulják a fuldoklókat. „Gyerünk innen, Olga” - mondja egy kövér férfi, és belekarol a feleségébe.

Süllyedek lefelé... Hirtelen fenn vagyok a magasban. Irtózatossan magasban vagyok, alattam a tenger és sziklás szakadék. Vigyázz, hogy le ne ess! - kiabálja anyu letről. Kapaszkodj erősen! Fogódzkodj! A bumot! - ordítja valaki. Szélirányba! Ordít, az arca kivehetetlen. S egy hang, mint a tiktakoló óra nagyinál: köny-nyű vagy, túl-sá-go-san köny-nyű.

Nem, nem, motyogja magában hangtalanul, ébrenlét, révedezés és álom közt lebegve, tántorgó tudattal. Én emlékszem.

Most felbukkan a ház. Apa lép be az előszobaajtón, lerakja aktatáskáját, kezet mos. Gabi ki-düllesztett mellel áll, ez a szokása, leemel egy könyvet a polcra, a matekpéldát magyarázza... Hagyd most azt a lepra példát, Gabi, fáj a fejem... Armageddonkor, almamilyenkor, mondja Gyuri, és Tímár néni fontoskodva közli, hogy a szomszédban, a jehovista Vargáéknál nagy zűr volt. Hóbinkáné lila nadrágos szabadidőszerelésben torkaszakadtából énekl: „Nem vagyok én apáca...” Aztán szétfoszlik, mint a buborék, Kriszti lesz belőle. Apa beáztatja a száraz kenyeret. Semminek sem szabad kárba veszni. Semminek sem.

A telefon csöng. Évi felpillant. Anyu felveszi a kagylót.

- Igen... Hát... Várjon egy kicsit... Majd visszahívom.

A napcsík most suhan ki a szobából. Volt-nincs.

- Kislányom...

Anyu hangja tétova, kis szünetet tart, aztán megismétli:

- Kislányom, Csaba vár lent a hallban.

- Csaba... - Nyel egyet.

...Milyen különös. Anyu egyetlen szóval se kérdezte meg tőlem, hogy miért tettem. Talán az orvos figyelmeztette, hogy ne faggasson, amíg beteg vagyok, mert csak felizgatom magam, és még inkább felszökik a lázam. Vagy sejti anyu, hogy én elkeseredésemben... Azt hiszem, sejti. Biztosan... Anyu ilyesmire ráérez.

- Szeretne feljönni hozzád. De ha nem akarod... Azt mondhatom neki, hogy alszol. Fáradt vagy.

Évi a függöny mintáját nézi. Apró, sűrű szövésű téglalapok váltakoznak áttetsző részekkel. A sűrű téglalapok a keskenyebbek. Valóban keskenyebbek, vagy csak annak látszanak? Majd leméri. Persze nem most. Majd... De mért fontos tudni, hogy egyformák-e vagy sem. Miért?

Anyu zavartan mosolyog.

- Talán... ha fáradt vagy... ha nincs kedved...

Csaba itt van. Menjen a fenébe! Nem, jöjjön! Egy szót sem szólok hozzá. Kipakolok neki, a szemébe vágom... Fagyos hallgatásba burkolózom. Gúnyos leszek.

Az izgalom a torkát szorítja, halántékán dobol. Anyu úgy áll, fejét előrenyújtva, mint aki várakozik.

- Ahogy te akarod, Évi - mondja ismét.

- Mért ne jöhetne, ha fel kíván jönni.

- Jól van... Csak...

- Csak mi? - Évi felül az ágyban.

- Semmi. Már nem is tudom, mit akartam mondani. Hát akkor szólok. Az a fő, hogy ne izgasd fel magad... Semmi miatt.

- Mért izgatnám fel magam?

- Hát akkor...

Évi a tekintetével követi. Anyu a telefonhoz megy, leemeli a kagylót, tárcsáz.

- Itt Erdélyi Ágnes. Az imént szóltak ide. A hallban várakozik... egy fiú. Rajnavölgyi Csaba. Közljék vele, feljöhet az első emelet 112-be.

Csaba kezében desszertes doboz és három szál szegfű. Rajnavölgyi néni tegnap szintén három szegfűt és desszertes dobozt hozott, ő nagyobbbat.

- Szia! - mondja Csaba, és átnyújtja a virágot meg a csokoládét.

- Szia!

Mintha üvegfal venné körül. Az üvegfal mögül nézi a virágot meg a mintás papírba csomagolt dobozt, Csabát, anyut. Az üvegfal elrekeszti. Mindent távol tart tőle, a felindulást is.

- Hát... anyám mondta, hogy már jobban vagy.

- Igen, már jobban.

Erdélyi Ágnes a fekhelyhez lép, kezébe veszi a három szegfűt.

- Vízbe teszem. A többi mellé.

Elrendezi a virágokat a vázában. Egy-két pillanatig ott marad az asztalnál, a hajával babrál. Aztán kilép az erkélyre.

...A függöny mintájában a kis téglalapok... Ha most Csaba azt mondja... Tudom, hogy undok voltam. Hazudtam, amikor azt kiabáltam, figyelmeztettek, hogy ne gyere velünk, maradj a parton. Ha azt mondaná, ne haragudj, hogy ezt ordítottam: béna vagy! Én akkor... Akkor azt válaszolnám neki, hogy azért, mert egy srác már nem szerelmes egy lányba, azért még nem kell komiszkodni vele.

- Zoli is eljött volna, de esküvőre utaztak.

- Nocsak, esküvőre!

- Igen.

...És Andrea? Ő is elutazott Zoliékkal? Mindegy. Tökmindegy, hogy itt maradt vagy elutazott. Nem fáj.

És elcsodálkozik, hogy már nem fáj.

- Nagy esküvő, utána fogadás az Újságírók Székházában. Az ara ugyanis újságíró.

Hát erről beszél itt Csaba. És az ara szót humornak szánta. Mindegy. Akármit mondana, úgyse érne el hozzám. Nem érne el.

Most eléje perdül az a pillanat, amikor Csaba először fogta meg a csuklóját, a kezét, és rajta, benne mint az áramütés szaladt végig a bizsergés. És ott ültek a padon, egészen közel volt egymáshoz az arcuk, olyan közel, hogy érezte a lélegzetvételét, Csaba megcsókolta. Csókolták egymást.

Csaba itt áll a fekhely mellett. A szögekkel cifrázott farmerje van rajta, az egyik keze a zsebében. És hirtelen belehasít... Görbe a lába. Nem azért görbe, mert kicsit megroggyantja a térdét. Csabának ó-lába van. Hogyan lehetséges, hogy eddig nem vette észre? Pedig látta. Látnia kellett. Csak most... Hirtelen... Csaba karikalábú. Hogyan lehetséges, hogy látunk és látunk valamit, de nem vesszük észre?

Milyen messze van az az Évi, aki boldog volt általa, és boldogtalan.

- Ül le - mondja.

Nem akarom nézni azt a karikalábát!

Csaba letelepszik a karosszékbe a fekhely közelében.

- Hát... Aggódtunk miattad, amikor...

- Hagyd abba!

- Oké.

Kényszeredetten mosolyog.

Milyen különös... Mért gondolok én Csabára úgy, mintha csak most látnám valójában. Magas termet, széles váll, mongolos vágású szem, klassz orr és karikaláb. Egy idegen. Már nem szenvedek miatta, nem gyűlölöm. Egyszerre idegen lett. Hogyan lehet, hogy így egyszerre?...

A bőre még barnább, mint... Mikor is volt? Már harmadik napja. Mintha egy örökkévalóság volna.

A saját karját nézi. Mennyit kopott róla a barnaság azóta.

- Szörföztél?

Csaba arcán zavar suhan át.

- Igen. Mért kérded?

- Csak úgy. Felötlött bennem. Éppen csak hogy kérdezzek valamit.

- Na jó...

Csaba a combján dobol az ujjaival. A jobbjaival dobol, a bal keze a zsebében.

- Nézd, Évi...

Nem mondja azt, hogy Evelin. Ne is mondja!

Elkapja a tekintetét a mozgó ujjakról, a függönyre mered. A függöny mögött az erkélyen anyu. Nem telepedett be a fekvőszékbe, háttal áll, a párkányra hajolva.

Ki várta Csaba telefonját? Ki repesett örömében, hogy felhívott? Ki volt elkeseredve, ha a hétvégeken elutaztak? Ki bögte vörösre a szemét, amikor összevesztünk, mert... Min is... Nem emlékszem. Már nem emlékszem. És az a csaj, aki repesett örömében, és vörösre bögte a szemét miatta, s elkeseredésében, dühében elúszott, az olyan messze van tőlem. Az én voltam, három napja. Réges-régen. Emlékszem rá, ennyi az egész, hogy emlékszem.

- Nem kellett volna úgy felhúzni az orrod, azért, hogy figyelmeztettelek.

...Mért volt ő olyan fontos nekem? Minden szava, mozdulata? Mért láttam én őt egészen másnak? Mért nem vettem észre azt, amit láttam? Mért?

Évi hallgat.

Nagy üresség ez a csönd köztük. Fagyos, szürke, sivár üresség. Áthidalhatatlan. Semmi közöm hozzá, tagolja benne egy hang. Semmi közöm.

- Képzeld, egy csajt elkaptak az *iparszikben*.

Iparszik. Az iparcikküzletet és az illatszerboltot nevezte így el Csaba. Na jó, egyszer-kétszer elmegy, de állandóan... És gondolatban ráförmed: „Ne ragozd azt az Iparsziket! Ne ragozz!”

- Egy Helia D-t vett a csaj, és közben elemelt egy üveg parfümöt. Persze franciát. Zoli éppen akkor vásárolt, a mamája...

Csaba beszél, a szavak elfolynak mellette, lehullanak a semmibe.

...Hát lehetséges, hogy az ember nap nap után tapasztalhatja, és mégsem veszi észre? Azért nem veszi észre, mert... Csaba, én egyszer megkérdeztem tőled, hogy te mért énbelém?... Jó, tudom, hogy elég csinos vagyok, és van fantáziám, ami nincs mindenkinek, koránt sincs, de te, aki annyit utaztál, és annyi mindent láttál, és annyi lánnyal összejöttél, mért éppen énbelém? Te akkor azt válaszoltad, talán azért, hogy az ellenállhatatlanságodat kipróbáld rajtam. Átkaroltál, és azt mondtad, te szereted, ha csodálnak. Én rád bámultam, te elnevettél magad, hogy persze csak hülyéskedtél azzal az ellenállhatatlansággal meg csodálattal, és egyébként is, a mi képletünk egészen más. A mi képletünk - így mondtad. De te nem hülyéskedtél, Csaba, belőled akkor kibuggyant az igazság, a te személyes, testedre szabott igazságod. Én egy tükör voltam neked, önmagadat bámultad, csodáltad benne, mindig csak önmagadat. Én láttam ezt, látnom kellett, de nem vettem észre. A járda két oldalát is többször mondtad el, lehet, hogy Andreának is leadod. Bánom is én! Te sosem énvelem, mindig csak magaddal...

- ...egy Helia D meg a parfüm, amit a táskájába dugott, mondta a pénztáros, de akkor már ott állt a csaj mellett egy eladó, megfogta a karját. „Jöjjön csak velem!”

...Hová lett a szerelem? Mintha kicsapkodták volna belőlem a hullámok. Hová az elkeseredés, a kétségbeesés? A düh?

- ...Egy alacsony, barna, hegyes orrú csaj. Zoli úgy emlékszik, hogy a strandon többször is a közelünkben tanyázott egy göndör hajú sráccal.

- Nem érdekel.

Csaba felveti a fejét. Arca bosszús és mehökkent.

Egymásra merednek.

- Te sem érdekel. - Évi hangja nyugodt. - Semmi közöm hozzád.

Csaba az ajkába harap.

- Tudomásul vettem. Rendben van.

- Semmi közöm már hozzád, de nem azért, amit te képzelsz.

- Bízd rám, hogy én mit képzelek.

Évi hallgat.

- Mi bajod van velem?! - Csaba kitör. - Utánad kellett volna ugranom, amikor fogtad magad és elúsznál?!

Kihúzza a kezét a zsebéből. Lóbálja a karját. Az az elviselhetetlen kézlengetés!

- Most mondd meg, mi bajod velem.

- Semmi. Csak az...

- Csak? Mi az a csak?

- De az a te bajod. - Lassan, nyomatékosan mondja: - Te nem vagy valódi.

- Nem vagyok valódi?! - Csaba elvörösödik. - Hát ide hallgass! Én eljövök hozzád, én...

- Te hoztál desszertet meg három szál szegfűt.

- Nem én mondtam.

- Megjátszod magad. Mindig megjátszod magad. Nem vagy valódi. Tükörként használtál engem. Andreát is a tükrödnek akarod. Hogy te egy felnőttel...

- Aha! Féltékeny vagy. Az a baj.

- Nem vagyok féltékeny. Mindegy. Nekem tökmindegy. Semmi közöm hozzád. És ha most azt mondanád, undok voltam hozzád, és hazudtam, amikor a szörfön azt kiabáltam... Az is mindegy. Az sem ér el hozzám. Semmit, amit te...

Csaba felugrik.

- Hát ebből elég volt. Ha nem volnál beteg...

- Képzeld azt, hogy nem vagyok beteg. - Most nagyon nyugodt a hangja. Lassan, szinte tagol-
tan, rezzenetlen arccal mondja: - Tudod, hogy mi vagy te, Rajnavölgyi Csaba? Egy vacak
semmi. Egy nagy vacak semmi.

Lehunytja a szemét. A fal felé fordul.

15.

- Hát ez túlzás. Ilyenkor idecsengetni!

Anyu hálóingben slattyog a telefonhoz. Ez a pontos kifejezés: slattyog.

- Ha a központ mellékapcsolt - motyogja. Ásít, kezét a szája elé emeli, másik kezével a telefonkagyló után nyúl.

Évi a karórájára néz. Háromnegyed kilenc. Pontosan négy perc múlva. Anyunak hajnal. Ki hívja ilyenkor? Apa nem tudja, hogy... Á, a központ múltkor is tévesen kapcsolt.

- Itt Erdélyi Ágnes... Sürgöny? Küldjék fel a szobámba!

Évi felé fordul, úgy mondja:

- Sürgönyöm érkezett. - Magára kapja a pongyoláját, a tükörhöz lép, a fürdőszobába megy, onnan szól ki, míg a tükör előtt végighúzza haján a fésűt. - Remélem, nem valami zűr. Remélem, nem áztam be megint Sebestyénéktől.

- Mért gondolod, hogy beáztál?

Anyu előbukkan, a pongyolája övét köti meg.

- Sebestyénék két ízben folyatták túl a kádjukat. Túlfolyatták, ez nem szó arra az árvízre. Tönkreázott a mennyezetem. Akkora vakolat esett le, mint az öklöm. Ha történetesen kupán talál...

Évi a desszertes dobozt nézi, azt, amit Rajnavölgyi néni hozott. Tegnap este ettek belőle egy-egy szemet. Nem ízlett. A Csaba dobozát anyu félrerakta valahová, mintha megsejtette volna, mi történt, mintha érezné, nem akarom, hogy Csaba ajándéka szem előtt legyen. A Csaba ajándéka... Kidobni!

Látja, karjában érzi a mozdulatot, ahogy széles ívben elhajítja, mindegy, hová, csak messzire, messzire. De máris leinti magát. Mit tehet róla az a színes mintás doboz a barna kávé-szemekkel, hogy Rajnavölgyi Csaba hozta?... Mért gyűlöli a dobozt? De az biztos, hogy látni sem akarja, nemhogy enni belőle... Nem menne le a torkán. Furcsa. A szegfűkre nem haragszik, azokat nem utálja. Mi legyen azzal a desszertes dobozzal? A jegygyűrűt vissza lehet adni, akár postán elküldeni. De egy doboz édességet?... Persze elvihetné Pestre, Bittera Borinak szeptemberben lesz a születésnapja bulija. Csakhogy máris érzi, hogy nem bírná - és nem is akarja - kézbe venni, berakni a holmija közé, otthon kiszedni, majd elindulni vele a Bittera Bori születésnapja bulijára, és mosolyogva átnyújtani. Különös... Csabára úgy gondol, mint valami távoli, közönyös tárgyra, hozzá már semmi köze. Csaba már nem számít, csak a desszertes doboz, amit hozott, az foglalkoztatja. Nem akarja, nem bírja elviselni a közelében. Hát majd itt felejtí. Akár egy kiürült zacskót, úgy felejtí itt. Kiürült - ismételteti magában a szót. Tompán kong benne. Kiürült...

Kopognak.

- Igen - mondja anyu, és kinyitja az ajtót. - Köszönöm.

Átveszi a sürgönyt, feltépi, olvassa.

- Évi!...

Anyu arcáról eltűnt az álmos bosszúság. Most olyan az arca... Milyen is? Mint azé a férfié a tévében... Az Orient expresszen meglátta a szeretett nőt, akit apja kívánságára tíz éve rúdul elhagyott. A szeme ragyog... Lámpa gyulladt ki mögötte. Tágra nyílt és fényes anyu szeme.

- Kislányom, képzel... Bécsből sürgönyöztek!

- Bécsből - ismétli, és azt a megváltozott, azt a sugárzó arcot nézi. Ki küldte a sürgönyt, hogy ilyen boldog tőle? Valamilyik Kurt?

- A bécsi ügynökség, Évi. Szerződést ajánlanak. Áldom az eszem, hogy Pirókéknál a posta-rekesz kulcsát is ott hagytam a lakáskulccsal. Képzel csak el, ha hazaérkeztemkor kapom kézhez! Mert akkor már késő. Azonnal kell...

Évi rámered.

Mit kell azonnal? Mit?...

Anyu a retiküljéből kiveszi a noteszt. Lapoz benne, nyelve hegyével megnyalja a szája szélét. Hát igen... Én is így szoktam izgalomban. De mit jelent ez az *azonnal*?

Anyu kezében a nyitott notesszel az ajtó felé indul.

- Hová mégy?

- Felhívom crossbaron Bécset. - Keze már a kilincsen, amikor megtorpan, lábszárára pillant, mintha csak most venné észre, hogy a hálóing kicsüng pongyolája alól. - Hát így mégse. Ruhába bújok. Különben is... még korán van.

Az arca hirtelen töprengőre vált.

- Tudod, kislányom, szerződést ajánlanak.

- Mondtad már, anyu.

- Féléves szerződést, Svédország, Dánia, Norvégia. És... sürgősen indulni kell, ha elfogadom.

Elhallgat. Talán egy kérdésre vár.

...Tüdőgyulladásom van. Felszökik a lázam, leesik, újra felmegy. A tüdőgyulladásra ez a jellemző, mondta a doki. Tüdőgyulladás...

Most nagyon élesen lát mindent. A tapéta mintáját a falon, a Rajnavölgyi néni csokoládés dobozát, a függöny anyagában a sűrű szövésű meg az áttetsző kis téglalapokat, az alacsony asztalt, rajta a vázát a virágokkal, a mintás huzatú karosszéket a fekhelynél és a másikat az asztal mellett. Most ezeket kell nézni, a tárgyakat, ők *vannak*, szilárdan, nem jók, és nem rosszak, nem élnek vissza azzal, ha szeretik őket, nem változnak meg egyik pillanatról a másikra.

Anyu hangja szaggatottan ér el hozzá, mintha akadályokba ütközne:

- Évi, nekem nincs már sok dobásom. Nekem... talán... csak ez az utolsó... lehetőségem van. Svédország... Dánia... - A hangja akadozik. - Talán ez az utolsó lehetőség, hogy még... egy ideig... szerepelhetek.

...A tárgyak nem hagynak itt. Nem mennek el, ha sürgöny érkezik. Ők állandók. Szilárdak.

Érzi, hogy nyakában lüktet az ér, a torka elszorul. És mért gondolja, mért, hogy kinyúló keze a semmit markolja?

Ha megkérdezném: mikor indulsz el sürgősen? És velem? Énvelem mi lesz?

- Várják a választ, Évi. Ha elfogadom a szerződést, indulnom kell, amilyen gyorsan csak lehet.

...Ha megkérdezném: mért olyan sürgős? Mért kell olyan gyorsan indulni Svédországba és Dániába és Norvégiába? Ha megkérdezném, mit válaszolna rá? Nem kérdezem meg. Semmit sem kérdezek. Hallgatok.

- Arra gondoltam, mihelyt beszéltem Béccsel, felhívom apádat. - Leül a fekhely mellett a karosszékbe. - Beszélek apáddal. Remélem, ki tud venni néhány nap szabadságot... idejön.

...És ha nincs Pesten? Ha ő is elutazott? Ha nagyihoz utazott, vagy...

- És ha nem kap szabadságot? - kérdi.

- Á, biztosan kap. Megmondja, hogy beteg vagy, tüdőgyulladás...

- Ha mégsem engedik?

- Biztosan elengedik. Egy a millióhoz. De ha mégsem, akkor... megbeszélem a doktorral, hogy azt a néhány napot... a kórházban. Csak néhány nap. Hiszen túl vagy a nehezen.

...Anyu kezében mikrofon, felveti a fejét, és énekel. Svédországban, Dániában, Norvégiában... Énekel.

Már megint itt van a szerelem.

Már megint izzad a tenyerem.

Minek? Minek? Minek?

A szoba forog. Az ágy himbálózik. Egy srác meg egy lány táncol. Nem engedlek kórházba, mondta anyu. Itt leszünk együtt, amíg rendbe nem jössz. Elintéztam, ebben a szobában maradunk. Mi ketten. Itt vagyok melletted. Kislányom... Fogom a kezed. Melletted vagyok, és fogom a kezed. Féléves szerződés. Sürgős. Azonnal... Indulni kell. Azt a néhány napot a kórházban... Túl vagy már a nehezen.

- Évikém... Én most... lemegyek. Igyekszem vissza. Mindent elintézek. Mindent. Te addig... Szépen itt az ágyban...

...Igen, én szépen fekszem az ágyban. Lehet csúnyán is? Hány arca van egy embernek? Hány?

Anyu a szekrényhez lép, kiveszi belőle a zöld csíkos ruháját. Aztán a ruhával a karján Évi felé hajol, de ő belefúrja fejét az ágyba, párnája rezgésén érzi a nyaki ér lüktetését.

A fürdőszoba ajtaja nyílik, csukódik. Csend.

A tárgyak. Ők maradnak. Ők igen. Azonosak önmagukkal. Megbízhatóak.

Anyu kijön a fürdőszobából, enyhe parfümillat követi.

- Megyek telefonálni. Apádat is hívom. Meglátod, elintézek mindent. Jobban szeretem magam hívni a crossbart, mint innen kérni a hotelközponton keresztül. Berlinben is... Leszóltam a szobámból a központnak, bementam a számot, majd egy óráig tartott, amíg elintézték. Cseverészett a központos, vagy krimit olvasott... Mit lehet tudni... Hát megyek, és aztán reggelizünk. Nem vagy éhes?

- Nem.

- Ha akarod, máris felküldethetem. Az ágyadra teszik a tálcát.

- Mondom, hogy nem vagyok éhes.

- Jövök hamarosan. És... Ne haragudj rám, kislányom. Érts meg... Ez egy nagy lehetőség... Ha elszalasztom... Talán...

- Jó, tudom, anyu. Menj csak!

...Egyedül vagyok.

A szél hajtja a szörföt. A hab ráfröccsen a lábamra. Széllovasok. Siklanak, bukdácsolnak, száguldanak, amerre valami hajtja őket. Széllovasok...

Mikor megy el anyu? És apa? Ha nem jöhet, ha nem jön, akkor a kórház. És aztán... Vége lesz a nyárnak, kezdődik az iskola, rövidülnek a napok, és köd lesz, és nyirkosság. A nyirkosság belém hatol, megülekszik bennem. Anyu énekel... Tavalaj rajzórán Júlia néni, akit Dzsúliának kellett szólítani, azt magyarázta, hogy a művésznek mindennél fontosabb az alkotás. Michelangelóra hivatkozott, akinek elferdült a nyaka az esztendő során, amíg fenn a magasban az állványon a Sixtus-kápolna freskóin dolgozott. Bittera Bori egy francia festőt említett, már nem emlékszem, hogy kit, az ürge otthagya a családját, elment Tahitibe, és ott festett. Persze az is lehet, hogy az a hapsi akkor is faképnél hagyja a családját, ha nem művész. Anyunak se kéne... Ő nem is olyan igazi nagy művész. Ő csak... Ő... És Michelangelo a saját nyakát szúrta el, nem babrált ki a gyerekével, mert nem is volt neki... Agglegény volt.

A fal, az üveges erkélyajtó, az asztal, a karosszék, a váza. Négyszögek, tömbök, formák. Anyag. Mozdulatlan. Körülvesz. Belé kapaszkodom... Az anyagba. A tárgyakba kapaszkodom.

Nyílik az ajtó. Anyu.

- Bécs rendben. Apáddal nem sikerült beszélmem, nem volt a szobájában. Hagytam üzenetet, hogy azonnal hívjon fel. Gondom volt arra is, hogy meghagyjam, nincs semmi baj.

Hát ez azért túlzás. Hogy semmi baj...

- Addig nem mozdulok innen, amíg nem beszéltem vele. Rögtön hozzák a reggelit.

Hangjában mesterkelt élénkség. A heverő mellé ül, odahajol Évihez.

- A szerződés előnyös. Minden kemény valutában. Majd utazhatunk... Utazhatsz belőle. Lakásod már van. - Lehorgasztja a fejét. - Évi, ne haragudj rám. Én... nekem... nincs...

- Tudom, anyu, már mondtad. Nincs sok dobásod.

...És ha nem lesz más dobásod, férjhez mégy, vagy könyvet írsz a popénekesekről, vagy vállalkozásba kezdesz... De az bizonyos, hogy engem itthagysz, mint majd én azt a desszertes dobozt.

- Reggelire marhanyelvet rendeltem, hogy ne mindig sonkát... És dzsemet meg mézet a vaj mellé.

- Nem vagyok éhes. Mondtam már.

- Erőltess egy kicsit az evést. A doki is mondta...

A telefon!

Anyu odapattan.

- Halló... Igen... Sanyi, itt Ágnes. Arról van szó... Kérj sürgősen néhány nap szabadságot... Évi beteg, nekem el kell utaznom. Tüdőgyulladás, de már jobban van, csak hát én szerződést kaptam, külföldi szerződést, nekem okvetlenül el kell utaznom.

Cipője hegyével veri a padlót. Most apa beszél, anya a homlokát ráncolja.

- Legszívesebben még ma indulnék, Sanyi. Vagy holnap reggel. Legalább három nap, amíg Pesten elintézik a szolgálati útlevelet.

Most ujjával pattintgat.

- Mondd meg a főnöködnek, hogy tüdőgyulladás. Végre is... Jó, visszahívsz. Igen... Itt maradok telefonközelben.

Lerakja a kagylót.

- Apa máris megy szabadságot kérni. Biztosan megadják. Szerintem ez rendben van.

Kopognak. Hozzák a reggelit, leteszik az asztalra. Anya a tálcához lép, a tasakos teát belepottyanja a csészékbe, ráönti a forró vizet. Rosszallóan csóválja a fejét.

- Lipton teát adtak, nem Earl Greyt. - Egy zsemlét kettévág, megvajazza. - Az egyik felére nyelvet, a másikra mézet teszek. Jó lesz? A méz egészséges. Vitamin... - Évi csészéjébe két cukrot tesz, kis kannából citromlét tölt. - Ül fel, kislányom. Megigazítom hátul a párnát, így ni. - A tálcát a paplanra helyezi.

A saját teájába egy kevés tejet lötytyint, apró kortyokban issza, s éppen a zsemléjébe harap, amikor ismét cseng a telefon.

- Sanyi... Szóval rendben. Ma késő délután. Remek... Akkor estefelé én indulhatok. Köszönöm, Sanyi... Hiába mondd, hogy ne köszönjem, én mégis. Évi puszil. Szépen csökken a láza, már nem megy harmincnyolc fok fölé... Jó, bevégezem. Vizszontlátásra.

Évi felpolcozva ül az ágyban. A függöny meglibben a fuvallatban. Az öregfiú. A szögletes állú öregfiú... Délután itt lesz.

Itt van!

- Szervusztok! - Kockás útitáskáját lerakja az anyu két bőröndje mellé. Férj és feleség poggyásza együtt. Illetve exférj és exfeleség. Az egyik megjött, a másik hamarosan indul.

- Isten hozott, Sanyi!

- Magam is igyekeztem. - A fekhelyhez lép. - Hát hogy vagy, beteg?

Tekintete rátapad Évire, mintha azt mérícskélné, milyen nyomot hagyott rajta a tüdőgyulladás.

- Már jobban, apa.

A nyakába ugrani! Ha megtehetné, a nyakába ugrana. De a fürdőszobába kimenni is nagyon fárasztó.

Csizmazia Sándor a lánya fölé hajol, megsimogatja a haját, a karját. Homlokon csókolja.

- Tüdőgyulladás ilyenkor...

- A szombati esőben fázott meg. Akkor lett beteg. - Erdélyi Ágnes sóhajtást nyom el.

- Ma szerda - állapítja meg Csizmazia Sándor, és felegyenesedik.

Évi szótlanul figyelőket. Ma szerda, apa csak ennyit mondott. De a hangjában, a megmevedett arcában - igen, néha faarcot ölt - ott a ki nem mondott felelősségrevonás, szemrehányás: „És nekem csak ma, szerdán telefonáltál? Ha nem kellene elutaznod, talán meg se tudom.”

Anyu válaszolni próbál a néma kérdésre:

- Nem akartalak... - Zavara félbevágja a mondatot.

- Ühüm! - Apa leül az ágy mellé, szokott mozdulatával élre igazítja a nadrágját. - Alaposan átfáztál abban az esőben. - Fejét csóválja.

Gyanakvás van a hangjában, vagy csak képzelődöm?... Évi összefonja az ujjait.

- A szörfön fázott át - mondja anyu. - Csuromvizesen a szélben. Paskolta az eső.

Apa hallgat.

- Pesten is olyan erős szél volt?

- Meglehetősen erős. Hát... az a lényeg, hogy már jobban vagy, Évi.

...Mért képezem, hogy apa sejt valamit? De honnan sejthetne? Á, biztosan azon akadt meg, hogy anyu csak ma értesítette.

- Tehát szörföztél. Mélyen bent voltál a Balatonban?

- Hát... elég mélyen.

- Gyakorlatlan széllovasnak nem tanácsos messzire menni.

- Nem voltunk nagyon messze. Csak jött az erős szél.

- Nem vettétek észre a jelzést a parton? Nyilván jeleztek. - Apa megint csóválja a fejét. - Egyikőtök se?

- Valahogy... nem.

- Kikkel voltál?

Anyu válaszol:

- A Rajnavölgyi fiúval meg a barátjával.

- Ők megúszták baj nélkül?

- Ők meg. - Évi megretten a saját hangja keserűségétől. De hát így igaz. Azok ketten megúszták.

- Az a lényeg, hogy már jobban vagy. Néhány nap, és mögötted a baj.

Évi az ajkát harapdálja.

Nem kellett volna elhallgatni előtte. Igaz, én kértem rá anyut. Én kértem, de akkor még nem tudhattam, hogy anyunak majd sürgőnye érkezik, és idehívja apát, mert ő el akar utazni. Ez most olyan, mintha cinkosságba keveredtem volna anyuval, és én nem akarok cinkosságban lenni vele. Nem akarom, hogy falazzon nekem.

- Kislányom, ne rágd a szád, kicserepesedik. Igyál egy kis limonádét vagy narancslét...

Anyu már nyúl a pohár után. Évi a fejét rázza.

...Amikor anyu azt mondta, hogy én csuromvizesen a szörfön, a szélben... Szerettem volna félbeszakítani, közbeszólni, hogy nem. Nem úgy volt! Nem szóltam közbe, pedig apa a dokitól is megtudhatja az igazat. És egyáltalán. Anyu telefonál, apa idejön, és hazugság fogadja.

- Figyelni kellett volna a jelzést. Mihelyt szél kerekedik, vagy esetleg nincs is szél, de erősen hullámoz a víz, figyelni kell a partot, hátha jeleznek. - Apa krákol egyet. - Ebből a bajból most tanulhatsz. Az okos ember a más kárán tanul, aki nem buta, a saját kárából, az ostoba abból sem.

Évi oldalvást vág rá a tekintetével. Aztán a paplanára mered.

...Apa, te sose hagysz fel az aranyköpéseiddel? Ha tudnád, hogy milyen röhejesek és idegesítőek. Nem érzed, milyen nagyon nagy szükségem van... valakire... rád. És akkor jössz azzal, hogy ki kinek a kárán tanul vagy nem tanul.

- Mondd el a teendőket, Ágnes. A gyógyszer...

...Teendők! Még hogy teendők. Micsoda lehetetlen szó. Apa, te olyan rendes ember vagy, és gyakran olyan lehetetlen.

- Háromszor napjában, étkezés után. A doktor déltájban jön, Sanyi. Én háromszázat adok neki minden alkalommal a borítékban. Hagyok itt pénzt.

- Szükségtelen.

- De Sanyi...

- Mondom, hogy szükségtelen.

- Hát, ahogy akarod. A hotelszámlát rendeztem. Reggeli jár. Az ebédet felhozzatom, a vacsorát is. Vacsorára teát szoktam, valami hideggel. A hűtőszekrényben gyümölcs, befőtt, a reggeliből maradt egy kevés nyelv, no de te feltalálod magad.

- Erősen remélem.

- Én nem remélem. Tudom. - És mosolyog.

Erdélyi Ágnes lebegő mosolya mintha azt közölné: ismerlek. Csizmazia Sándor szögletes, zárkózott arca mintha azt sugallná: aligha.

Aztán megkérdezi.

- Hogyhogy ilyen sürgős az utad? Jóformán időt sem hagytak, hanyatt-homlok indulsz.

- Elsején Koppenhágában kell lennem.

- És csak most sürgönyöztek? Máskor mindig jó előre szoktak, legalább néhány héttel.

Évi a háta mögé gyűrt párnákra dőlve hallgatja őket.

- Hát... - Anyu a hajához kap, idegesen babrálja. - Tulajdonképpen... Az elődöm, akivel szerződtek, őt autóbaleset érte.

...Aha! Ha ló nincs, a szamár is jó. Vagyis inkább: ha nincs autó, a motor is megteszi. És apa addig szívóskodott, amíg anyu kibőkte, hogy ő tulajdonképpen csak amolyan pótlék.

- Súlyos baleset. - Anyu sóhajt. - Az ember sehol sincs biztonságban. Repülőgép, kocsi, hajó... Ez a mai élet.

Látni rajta, bánja, hogy megmondta, mi a helyzet a külföldi hat hónapos szerződéssel. Apa arca rezzenetlen. Valamikor szerették egymást. Biztos, hogy szerették.

Évi elégtételt érez, és egy kicsit sajnálja is anyut. Furcsa...

- Megkínálhatlak valamivel, Sanyi? Őszibarack? Gyümölcsle?

- Ne fáradj. Ha kell valami, megtalálom. Most kicsomagolok.

A három útitáska egymás mellett. Aztán apa felemeli a magáét, a legkisebbet, s a szekrény mellé, az alacsony állványra teszi. Mennyit dohogott, hogy a táska kulcsát elkevertem a Tátrában, pedig maradt még egy másik. Anyu két bőröndje hamarosan nem lesz itt. Anyu elmegy. Dánia, Svédország, Norvégia. Elment akkor is, amikor én kétesztendő voltam.

Most besuhan a fürdőszobába. Apa a kockás útításkájából kiveszi a dohánybarna dzsekijét, vállfára akasztja a szekrénybe, majd két trikó és alsóneműk következnek, elhelyezi őket az egyik üresen maradt polcon. Egy nejlonszatyor még a kezében, amikor anyu felbukkan.

- Akkor én... - A heverőhöz megy, Évihez hajol. - Én most... Mennem kell.

Nem kell! Akarsz. Te akarod így!

Évi szíve kalimpál.

- Telefonálok. Holnap hívlak Pestről, és majd Koppenhágából is, mihelyt megérkezem. Hívlak, kislányom.

Átkarolja Évit, megcsókolja. A szeme, a nagy sötét szem most könnyörög. És olyan szétesett az arca.

- Vigyázz magadra, Évikém, nagyon vigyázz!

- Rendben van, anyu.

Mi van rendben? Semmi. Semmi sincs rendben. Az égvilágon semmi.

- Én... búcsúszom, Sanyi. És még egyszer...

Apa közbevág:

- Leviszem a csomagjaidat a kocsinhoz. - Megragadja a két degeszre tömött táskát.

- Fél hét tájt szoktam megrendelni a teát a hideg vacsorával.

Apa hallgat. Kinyomul a táskákkal az ajtón. Anyu visszaszól:

- Holnap délután telefonálok, amikor már itt járt az orvos. Évikém, nagyon vigyázz magadra!

Csukódik az ajtó. A fürdőszobáé félig nyitva maradt. Csepeg a víz, anyu nem zárta el jól a csapot. Sietett. A szomszéd erkélyről zene szűrődik be, elnyeli a csepegés neszét. Rádió szól, vagy magnó? Mindegy. Apa lekísérte anyut a kocsinhoz. A két táskát berakta a csomagtartóba. Anyu a tojáshéjszínű nadrágjában meg a színes blúzában talán már ott ül a volánnál. Indít. Integtet neki apu? A távozónak szokás integtetni. Nem valószínű, hogy apa megvárja, amíg a motor... Nem valószínű, hogy ott áll a koci mellett, és a kezét lengeti.

Évi begyűri a két párnát, hátradől. Fáradt.

...Túl sok történt velem, és csupa rossz. És nem tudom szétválasztani, mi az, amit én tettem, a saját akaratomból, a saját elhatározásomból, és mi az, ami csak megtörtént velem. Minden összegabalyodik... Mert túl sok. Túl sok...

Apa visszajön. A kockás táskából két könyvet húz ki.

- Ha olvasni akarsz... Az egyik csupa humoros történet. - A két könyvet a kis asztalra teszi, a pohár mellé. Aztán a nejlonszatyorban kotorászik. Először a nyeles kis lábost emeli ki, majd a forralóspirált. - El se teszem. Mindjárt forralom a teavizet.

...Helyben vagyunk! Az öregfiú nem rendel teát. Nem költekezik. Vízet forral, mint Visegrádon a toronyszobában, ahol leguggolva az állólámpa konnektorába dugta be a spirál kapcsolóját, és kezében tartva a kis lábos nyelét, várta, hogy forrjon a víz. Vagy Bulgáriában a szűk fürdőszobában, ahol a villanyborotvához való konnektort használta. A teáról sem feledkezett meg. Szabadságot kért, hogy beteg lányát ápolhassa, és mielőtt útnak indult volna a Trabanttal, feltarisznyázta magát, lám, cukrot is hozott a Garzon teához, és négy zsemlét,

sajtot, a vajkrémet sem hagyta a hűtőben, észben tartott mindent, hogy *mentül kevesebb költséggel...*

Máskor bosszankodtam, dühöngtem ilyesmin. Máskor összevetettem anyuval. Máskor...

Apa kinyitja a hűtőszekrényt.

- Van itt egy szép szelet nyelvé. Hoztam csabait, de azzal nem kínállak, azzal még várunk.

Kés, két kiskanál meg két kistányér kerül elő a szatyorból. Jóformán kiürült. Jóformán.

- Mi van még benne?

- Papírszalvéta. Idd ki azt a kis narancslét. Kell a pohár a teádnak.

Két korty narancslé vagy inkább másfél. Kiinni, hogy kárba ne vesszen. Az öregfiú nem tagadja meg magát. Ő nem! Ő... És kibuggyan belőle:

- Apa, te... olyan valódi vagy!

- Valódi?

Csizmazia Sándor értetlenül néz a lányára.

Megkapaszkodni benne. A szilárdságába. A valódiságába. Megkapaszkodni.

Kitör belőle a zokogás.

Csizmazia Sándor lerakja a nyeles lábast a villanyspirállal. Odamegy Évihez, átkarolja a vállát.

- Na, na... kislányom.

- A Balatonban, amikor az a nagy szél volt, apa, és én mélyen bent voltam, és hiába próbáltam kifelé úszni, mert szembejött a szél... És akkor felöltött bennem, amit egyszer tőled hallottam. Van úgy, hogy a nehezebb a könnyebb. Én akkor nekivágtam a túlsó partnak. És amikor kimerült voltam, nagyon kimerült, azt ismételttem magamban: még egy tempó és még egy. Mindig csak a következőre gondolni, nem arra, hogy messze van a part.

- Majd elmondod... Ha akarod, majd elmondod. Az egészet. Akkor talán jobb lesz. Könnyebb.

Nem, mondja magában, amikor a sírástól elbágyadva és valamiként megkönnyebbülve bámul maga elé. A Balatont, azt igen, azt el lehet... De hogyan mondhatom meg apának, hogy elfogadom őt. Elfogadom, ahogy most ott áll a fürdőszobában, kezében a vízzel teli lábassal, és figyel, mikor forr a víz. Elfogadom őt a száraz kenyérrel, amit nem szabad kidobni, mert munka van benne, beáztatva hasznosítani kell a fasírtban. Apa, öregfiú, motyogja, elfogadlak az aranyköpéseiddel, amivel az előbb úgy felbőszítettél, hogy az okos a más kárából és a buta a magáéból sem, de én nem vagyok lökött, én tanulok a saját káromból. Elfogadom, hogy nincs fantáziád, azért fogadlak el, mert valódi vagy, mert eljöttél, mert itt vagy, mert meg lehet fogódzkodni benned, bár te azt is mondtad egyszer, hogy eljön az idő, amikor mindenkinek önmagába kell fogódzkodnia, és ezt apránként kell megszokni. Elfogadlak, mert szeretlek. Apa... szögletes állú öregfiú... Én mindig csak arra gondoltam, hogy te nem ismered engem igazán, mert olyan más vagy, és nem értesz meg. De én sem... én is olyan keveset tudok rólad tulajdonképpen. Ismerkednünk kell, apa.

Évi a kis asztalra teszi a tányért.

- Elég volt. - Lassan kortyolja a teát. Tűnődve néz apjára. - Te nem akartál soha újra megházasodni?

Csizmazia Sándor úgy bámul rá, mint akit meglepett a kérdés.

- Úgy értem, nem voltál szerelmes anyu után? Soha?

A válasz mintha messziről jönne, olyan tompán hangzik. Mintha habozáson, vonakodáson keresztül érkezne.

- Voltam.

- És?... Miért nem?

- Hát... - Apa elhallgat.

- Ki volt az? Ismertem?

- Ismerted. Ő volt egy ideig a gyermekorvosod.

- Ili néni! Nahát! Néha kirándultunk vele. Aztán elmaradt.

- El.

- És... mi történt köztetek? Én kedveltem. Ha injekciót adott, ezt mondta: „Most lesz egy kis szuri, de mi nem ijedünk meg tőle.”

- Igen, emlékszem, így mondta.

- Mi történt köztetek?

- Semmi. Semmi sem.

- De valami mégis, hogy szétmentetek. Semmitől nem pattan szét két ember.

Csizmazia Sándor hallgat.

- Csalódtál benne?

- Nem. Nem csalódtam benne.

- Akkor hát... - Izgatottan előrehajol. - Mért nem vetted el, mondd?

- Neki sokkal nagyobb volt a jövedelme. Körzeti gyermekorvos. Legalább kétszer annyit hoz össze, mint amennyi az én fizetésem.

- Na és?

- Engem ez zavart.

- Mért zavart téged, ha őt nem zavarta?

- Az ember nem bújhat ki a bőréből. Az ember egy bizonyos korban megismeri és elfogadja magát, és ismeri a határait. Persze változtathat önmagán, de a bőréből nem bújhat ki.

- De apa... Ha két ember igazán szereti egymást, akkor szerintem nem számít, hogy melyik keres többet.

- Sokkal többet.

- Hát sokkal többet. Mégse számít. Amit te mondtál, az olyan... olyan régimódi.

Csizmazia Sándor hallgat. Aztán elmosolyodik, furcsa, kesernyés mosollyal.

- Meglehet, csakugyan régimódi vagyok.

Most nagyon élesen látja az öccsét. Ott ül vele szemben. Ő azt mondja: „Én nem hajlok, én török...” És hallja a választ: „Elég baj az, Sanyi. Neked is, azoknak is, akik veled vannak.”

Hallgatnak.

Aztán Évi azt kérdi:

- És ő? A doktornőd? Ili néni?

- Családot akart. Gyereket. Férjhez ment.

Megint csend van köztük. A csendből Évi előtt kibomlik a kis doktornő alakja. A kirándulásokra süteményt hozott, sok süteményt mind a hármuknak. A mosolya - különös, ez csak most ötlük fel benne az emlék szűrőjén át - a szemében kezdődött, aztán suhant át az ajkára. Igen, a mosoly a szemében bujkált, mint anyuéban az éjszaka.

Csizmazia Sándor a fürdőszobába viszi a kiürült poharat, csorog a víz, tisztára mosva hozza vissza, lerakja a kis asztalra, és azt kérdezi:

- Hogy jutott az eszedbe, hogy szóba hozd?

Évi arca töprengő, mintha a helyes válaszon törné a fejét. Aztán kiböki:

- Ismerkedni akarok. - Elmosolyodik. - Veled akarok ismerkedni, apa.

- Jó. Ismerkedjünk.

Évi meg akart még kérdezni valamit, de elakadt a szándéknál.

Azt akarta kérdezni: és Gabi?

16.

Kameránkkal pásztázzuk még egyszer végig - utoljára - a lakótelepet.

A fák zöldje kissé megfáradt, hiszen szeptember vége felé tart a naptár, a házak sorát megszakító gyepes részeken meg a kis parkokban a fűvet helyenként megperzselte a nyári hőség, kipusztította a temérdek gyerekláb. A padokkal szegélyezett téren, ahol a két pingpongasztal áll, a csinos Hóbinkáné sütkérezik, divatos napszemüveget visel. Mind a három gyermeke állami gondozásban. Tímár néni - most szállt le a HÉV-ről, a reumáját gyógyító iszapkezelésen volt a Lukács fürdőben -, Tímár néni azt reméli, hogy a jó lakást elveszik a haszontalan teremtestől, s egy tisztességes többgyermekes családnak utalják ki. Tímár néni az aluljáróban ellépked a Fényképész Szövetkezet plakátja mellett, amelyen a negédes mosolyú nő még egyre fél szemmel pillant a nem kevésbé negédes fiatalemberre. Nem veszi észre, hogy néhány lépésnyire

PUNKS ARE DEAD

A punkoknak végük van

felirat alá valaki odakanyarította:

ŐK A MENŐK.

Tímár néni hazafelé baktat, de mi nem követjük. A kamera ráirányul az aluljáró túlsó felére, tehát nem a Heltai Jenő térbe torkolló részre. Állapítsuk meg, hogy a falról eltűnt a bűnbánó felirat: BEA! TÉVEDTEM, BEA! Csupán néhány karistolás őrzi a nyomát.

Lemosta valaki? S ha így történt, vajon kicsoda? Bea, aki megbocsátott, és nem akarta, hogy a vezeklő ország-világ, de legalábbis a telep lakosai és az erre járók előtt hirdesse eltévelyedését hosszú évekig? Bea talán azt mondta: „Nem akarom, hogy röhögjenek rajtad.” S ez esetben közös erővel tüntették el a három, csupa nagybetűs szót. Am az is lehetséges, hogy a bűnbánó szint váltott, úgy érzi, nem vétett ő Bea ellen. Esetleg egy másik lánnyal jár. Ha így van, ő vette kezelésbe a falrészt.

Hagyjuk eldöntetlenül, hogy a sok lehetőség közül melyik valósult meg.

Kameránk most visszafordul, totálban rögzíti a hatalmas piacteret, elidőzik az üzletnél, ahol Gabi anyja a húsz deka felvágott és huszonöt deka körözött mellé két üveg sört tett a kosarába, habozva nyúlt a harmadik után, majd pénztárcájára nézett, s egy kis sóhajjal visszatette a harmadik üveget.

Pásztázzuk végig az írók és költők nevét viselő utcákat, és jegyezzük meg közben, hogy a Zipernowsky Károly nevét viselő általános iskola egyik pedagógusa kezdeményezésére az iskola magyartanárai ismertették növendékeikkel a városrész helyrajzába bevonult költők és írók munkásságát, sőt az úttörők előadást is rendeztek műveikből. Ha Csuporka Andrea (az *Apák egyedül* című cikk szerzője) ismét ellátogatna a lakótelepre, és megszólítana néhány felső tagozatost - nem is szólva a frissiben megnyílt középiskola növendékeiről -, mindegyik tudná, hogy Füst Milán nem kéményseprő volt.

Kameránk továbbshun, majd megáll: a nyelvi laboratóriumot rögzíti. Krisztina most lép ki az ajtaján, mellette egy csapzott üstökű harmadik gimnazista. Krisztina felszegezi nyakát - liliumnyak, Gyuri szerint, aki a mezőgazdasági szakiskolában készül fel az életre. Krisztina nem azért tartja a szokásosnál is magasabbra a fejét, mert anyja, született Pungor Zsuzsa férje családfáját tanulmányozva rájött, hogy az szegről-végről érintkezik az angol királyi csalá-

déval. Meg kell jegyeznünk, hogy Pungor Zsuzsa férje csak legyintett, és fel se pillantott a kockás füzetből, amelyben a heti bevételét adta össze, miközben ő lelkesedve közölte izgalmas felfedezését. De térjünk vissza Krisztinához. Ő a hórihorgas harmadik gimnazista miatt nyújtja magasra a nyakát, akibe fülig szerelmes. Így legalább az álláig ér. Most is ragyogó mosollyal néz rá.

Kameránk egy-két pillanatra megállapodik Gyuri szülein és két testvérén. Ünneplőbe öltözve igyekeznek a gyülekezetbe. Az apa Andrást, az anya Noémit vezeti kézen fogva. Eltűnődhetünk, vajon idővel fellázad-e a két gyerek is, mint bátyjuk, vagy az armageddonkori csatától várják örök boldogságuk bekövetkeztét. Jövőjükön nem határozunk, nekik maguknak kell döntenie, mi most érjük be azzal, hogy Luigi fagyaltalozója előtt elhaladva sóvár pillantást vetnek - hiába - a cégérként díszelgő, nagy, festett tölcsérre, amelyből az olasz nemzeti színekben pompázó zöld, fehér, piros fagyaltgombócok türemlenek ki.

Snitt következik, s míg a kamera új célpontot keres, mi eljátszhatunk képzeletünkben Andrást és Noémi jövőjével, és felidézhetjük Gyuri alakját, aki a mezőgazdasági szakiskolában állatgondozónak készülve a tengerről ábrándozik. Aztán tovaívelő kameránk irányuljon Csizmazia Sándorra. Éppen most fordul ki a Juhász Gyula utcai ház kapuján, hogy szokott mindennapi kocogását elkezdje. Kövessük egy darabon, amíg szembe nem találkozik Gabival, aki húgával Luigi fagyaltalozója felé tart. A kamerát irányítsuk rövid ideig Csizmazia Sándor fejére; sötétbarna hajában jól látni a fehér szálakat. Majd bocsássuk útjára Évi apját, bennünket most Gabi jobban érdekel. Nagyot nőtt, amióta elváltunk tőle. Farmerjét, márkás cipőjét és trikóját a keresetéből vette, valamint a húga karján lévő kis piros retikült is.

A kamera vele együtt mozog. Közelképben mutatja a fiú domború homlokát, kiszélesedő orrát - bizony, nem olyan szabályos, nem olyan „görögös”, mint a Rajnavölgyi Csabáé - és szürkés-kék szemét. Majd látjuk, hogy Ildihez beszél, pontosabban válaszol a kislány kérdésére.

A fagyaltalozó elé érnek, beállnak a sorba, heten vannak előttük, de a kamera csupán villanásnyi ideig mutatja be az álldogálókat, aztán Évire irányul, aki a Szabó Ervin fiók idős könyvtárosnőjével érkezik ide, kezében a kidudorodó szatyor azt bizonyítja, hogy könyveket cserélt. Ildi hátrafordul, meglátja Évit, ránt egyet Gabi karján. A fiú is hátrafordul. Évi és Gabi egymásra néz. Kameránk így rögzíti őket. És nincs tovább.

Mi történik aztán? Megy egyik is, másik is a maga útján, *elkülönülve*, mint az iskolában? Vagy együtt indulnak hazafelé, úgy lépkedve, mint akik egymásra leltek?